EESTI STATISTIKA
STATISTICS ESTONIA

RÄNNE
MIGRATION

TALLINN 2009

Kogumik esitab ülevaate aastatel 2000 kuni 2007 toimunud rändesündmustest, hõlmates andmeid nii sise- kui ka välisrände suundumustest. Rändeprotsesse on kirjeldatud üldarvude ja rahvastikurühmade järgi. Detailsemad tabelid on Statistikaameti andmebaasis veebilehel www.stat.ee.

Koostanud Statistikaameti rahvastiku- ja sotsiaalstatistika osakond (Alis Tammur, Helerin Rannala, tel 625 8487).

The publication provides an overview of migration events in 2000–2007, covering the data on internal as well as external migration trends. Migration processes have been described by total numbers and population groups. More detailed data can be found in the Statistical Database on the website www.stat.ee.

Compiled by the Population and Social Statistics Department of Statistics Estonia (Alis Tammur, Helerin Rannala, tel +372 625 8487)

MÄRKIDE SELETUS
EXPLANATION OF SYMBOLS

- nähtust ei esinenud
  magnitude nil

Teadustoimetajad: Tiit Tammaru, Alis Tammur
Toimetanud Liis Haugas
Inglise keel: Heli Taaraste (Statistikaamet) ja Triangular OÜ
Küljendus: Alar Telk, Oliver Lillma
Kaardid: Ülle Valgma
Kaane kujundanud Maris Valk

Scientific editors: Tiit Tammaru, Alis Tammur
Edited by Liis Haugas
English by Heli Taaraste (Statistics Estonia) and Triangular Ltd
Layout by Alar Telk, Oliver Lillma
Maps by Ülle Valgma
Cover design by Maris Valk

Kirjastanud Statistikaamet, Endla 15, 15174 Tallinn
Trükkinud Ofset OÜ, Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn

Jaanuar 2009

Published by Statistics Estonia, 15 Endla Str, 15174 Tallinn
Printed by Ofset Ltd, 25 Paldiski Rd, 10612 Tallinn

January 2009

ISBN 978-9985-74-442-0

Autoriõigus/*Copyright*: Statistikaamet, 2009
Kaanefoto / *Cover photograph*: Bulls

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale
When using or quoting the data included in this issue, please indicate the source

SISUKORD

1. Rändeandmete metoodika ja kvaliteet. Alis Tammur, Anne Herm, Enel Pungas, Helerin Rannala, Ülle Valgma ... 5
2. Siserände suundumused. Alis Tammur ... 35
3. Eesti välisränne aastatel 2000–2007. Kristi Anniste ... 50
4. Välismaalased Eesti tööturul. Siim Krusell ... 67

Lisa 1. Teemakaardid ... 80
Kaart 1. Eesti haldusjaotus, 1. jaanuar 2007 ... 81
Kaart 2. Sündide arv rahvatikuregistris võrreldes sünniregistri andmetega omavalitsusüksustes, 2006 ... 82
Kaart 3. Rahvastikuregistris Tallinna registreeritud emade elukoht sünniregistri andmete järgi, 2006 ... 83
Kaart 4. Siserände saldo linnades ja valdades, 2000–2007 ... 84
Kaart 5. Siserände saldokordaja linnades ja valdades, 2000–2007 ... 85
Kaart 6. Rändesaldokordaja, 2000–2007 ... 86
Kaart 7. Rändesaldokordaja, 2000–2003 ... 86
Kaart 8. Rändesaldokordaja, 2004–2007 ... 87
Kaart 9. Noorte rändesaldo, 2000–2007 ... 87
Kaart 10. Pereealiste rändesaldo, 2000–2007 ... 88
Kaart 11. Vanemaealiste rändesaldo, 2000–2007 ... 88
Kaart 12. Eestlaste rändesaldo, 2000–2007 ... 89
Kaart 13. Mitte-eestlaste rändesaldo, 2000–2007 ... 89
Kaart 14. Harju maakonna omavalitsusüksuste rändesaldo Tallinnaga, 2000–2007 ... 90
Kaart 15. Tallinna rände tagamaa, 2000–2007 ... 90
Kaart 16. Tartu rände tagamaa, 2000–2007 ... 91
Kaart 17. Pärnu rände tagamaa, 2000–2007 ... 91
Kaart 18. Välisränne: rändesaldo maakondades, 2000–2007 ... 92
Kaart 19. Välisränne: sisseränne maakondadesse, 2000–2007 ... 92
Kaart 20. Euroopa riikide rändesaldo Eestiga, 2000–2007 ... 93
Kaart 21. Eestisse sisserände lähteriigid, 2000–2007 ... 94
Kaart 22. Eestist väljarände sihtkohariigid, 2000–2007 ... 95
Kaart 23. Rahvastiku asustustihedus, 31.03.2000 ... 96

Lisa 2. Tabelid ... 97
1. Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007 ... 98
2. Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007. Mehed ... 104
3. Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007. Naised ... 110
4. Sisseränne lähteriigi järgi, 2004–2007 ... 116
5. Väljaränne sihtkohariigi järgi, 2004–2007 ... 117
6. Välisrände saldo riigi järgi, 2004–2007 ... 118
7. Maakondade vaheline ränne, 2000–2007 ... 119
8. Maakondade vaheline ränne, 2000–2007. Mehed ... 124
9. Maakondade vaheline ränne, 2000–2007. Naised ... 129
10. Siseränne vanuse järgi, 2004–2007 ... 134
11. Siserände vanuskordaja, 2004–2007 ... 134
12. Välisränne vanuse järgi, 2004–2007 ... 135
13. Välisrände vanuskordaja, 2004–2007 ... 136
14. Välisränne kodakondsuse järgi, 2004–2007 ... 138

Mõisted ... 139

CONTENTS

1. Methodology and quality of migration data. Alis Tammur, Anne Herm, Enel Pungas, Helerin Rannala, Ülle Valgma ... 21
2. Trends of internal migration. Alis Tammur ... 44
3. External migration of Estonia in 2000–2007. Kristi Anniste ... 60
4. Aliens on the Estonian labour market. Siim Krusell ... 75

Annex 1. Thematic maps ... 80
Map 1. Administrative division of Estonia, 1 January 2007 ... 81
Map 2. Number of births in population register in comparison with the respective birth registry data in local government units, 2006 ... 82
Map 3. Place of residence of mothers registered in Tallinn in population register according to the birth registry data, 2006 ... 83
Map 4. Net internal migration in cities and rural municipalities, 2000–2007 ... 84
Map 5. Net internal migration rate in cities and rural municipalities, 2000–2007 ... 85
Map 6. Net migration rate, 2000–2007 ... 86
Map 7. Net migration rate, 2000–2003 ... 86
Map 8. Net migration rate, 2004–2007 ... 87
Map 9. Net migration of the youth, 2000–2007 ... 87
Map 10. Net migration of the family-age population, 2000–2007 ... 88
Map 11. Net migration of the elderly population, 2000–2007 ... 88
Map 12. Net migration of Estonians, 2000–2007 ... 89
Map 13. Net migration of non-Estonians, 2000–2007 ... 89
Map 14. Net migration of the Harju county local government units with Tallinn, 2000–2007 ... 90
Map 15. Migration hinterland of Tallinn, 2000–2007 ... 90
Map 16. Migration hinterland of Tartu, 2000–2007 ... 91
Map 17. Migration hinterland of Pärnu, 2000–2007 ... 91
Map 18. External migration: net migration in counties, 2000–2007 ... 92
Map 19. External migration: in-migration to counties, 2000–2007 ... 92
Map 20. Net migration of European countries with Estonia, 2000–2007 ... 93
Map 21. Countries of immigration to Estonia, 2000–2007 ... 94
Map 22. Destination countries of emigration from Estonia, 2000–2007 ... 95
Map 23. Population density (inhabitants per km^2), 31.03.2000 ... 96

Annex 2. Tables ... 97
1. In-migration and out-migration in settlement units, 2007 ... 98
2. In-migration and out-migration in settlement units, 2007. Males ... 104
3. In-migration and out-migration in settlement units, 2007. Females ... 110
4. Immigration by country of departure, 2004–2007 ... 116
5. Emigration by country of destination, 2004–2007 ... 117
6. Net external migration by country, 2004–2007 ... 118
7. Inter-county migration, 2000–2007 ... 119
8. Inter-county migration, 2000–2007. Males ... 124
9. Inter-county migration, 2000–2007. Females ... 129
10. Internal migration by age, 2004–2007 ... 134
11. Age-specific internal migration rate, 2004–2007 ... 134
12. External migration by age, 2004–2007 ... 135
13. Age-specific external migration rate, 2004–2007 ... 136
14. External migration by citizenship, 2004–2007 ... 138

Definitions ... 140

1. RÄNDEANDMETE METOODIKA JA KVALITEET

Alis Tammur, Helerin Rannala, Ülle Valgma
Statistikaamet

Anne Herm
Statistikaamet, Eurostat

Enel Pungas
Siseministeerium

Sissejuhatus

Ränne on olulisemaid sündmusi, mida rahvastikuarvestus kajastama peaks, kuid kahjuks ei ole Eesti statistikas juba kaheksa aastat avaldatud rändeandmeid, sest elukoha registreerimise andmed on madala usaldusväärsusega. Et ränne on koos sündide ja surmade statistikaga oluline tegelikkusele vastava rahvastikuarvestuse osa, on rändeandmete puudumine mõjutanud tugevalt praegu avaldatavat rahvaarvu ja selle kvaliteeti. See omakorda on muutnud võimatuks koostada usaldusväärset rahvastikuprognoosi (eriti piirkondlikku), mis peaks olema tasakaalustatud sotsiaal- ja majandusstatistika kavandamise alus.

Nõukogudeaegse rahvastiku registreerimise süsteemi kasutamise lõpetamise järel kaotati 1990ndate alguses elukoha registreerimise kohustus Eestis. Kuni 2005. aastani ei olnud toimivat uut süsteemi ja seetõttu langes sellel perioodil Eesti rahvastiku rände- ja elukoha andmete usaldusväärsus. Elukoha registreerimise andmete kvaliteet langes 1990ndatel ja seda tõestas 2000. aasta rahvaloenduse rändeandmete ja küsitlusuuringu analüüs, mis näitas mõnevõrra teistsuguseid rändesuundi ja -intensiivsust kui registreeritud elukohavahetuste põhjal järeldada võis.

Selgus, et registreeritud rändesündmused ei peegelda rändava rahvastiku demograafilist ja piirkondlikku jaotust (nii Eesti-siseselt maakondlikul tasandil kui ka siht- ja lähteriigi järgi) isegi mitte proportsionaalselt. Seetõttu ei ole Statistikaamet alates 2000. aastast arvestanud rändesündmusi rahvastikuarvestuses. Iga-aastast rahvaarvu täiendatakse praegu vaid sündide ja surmade ehk loomuliku iibe andmetega, mistõttu on Eesti rahvastikuarvestusest välja jäänud oluline välisrände komponent, piirkondlikus arvestuses lisandub ka siserände mõju mittearvestamine. Selle tulemusel on paljude piirkondade tegelik ja arvestuslik rahvaarv ning rahvastikukoostis märkimisväärselt erinev.

Alates 2004. aasta maikuust on Eestisse sisserännanud välismaalasel kohustus oma elukoht registreerida ja alates 2005. aasta maikuust peavad seda tegema kõik Eesti elanikud. Loodetavasti parandab see samm rändeandmete kvaliteeti pikemas perspektiivis, kuid elukoha registreerimise traditsiooni taastumiseks võib kuluda aastaid, sest inimeste harjumuste ja suhtumise muutmine võtab aega. Et seadust tegelikult rakendada tuleb seda võib-olla veel kord muuta ja määrata kohustuse täitmata jätmise eest ka karistus. Tihti peetakse elukoha registreerimist nõukogudelikuks igandiks, mis riivab isiku privaatsust, ning ei mõisteta õige elukoha registreerimisest tulenevat isiklikku kasu. Riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste vajadust omada võimalikult täpset ettekujutust oma rahvastiku koosseisust, paiknemisest ja muutuste (loomulik ja rändeline kasv või kahanemine piirkonniti) suundumusest ei mõista tihti ka poliitikud. Samal ajal ei saa ilma tegelikkust võimalikult täpselt kajastava teabeta elanikkonna paiknemise ja rahvastikusündmuste muutuste kohta kavandada tasakaalustatud sotsiaal-, regionaal- ja majanduspoliitikat ning teha pikaajalisi piirkondlikke planeeringuid ja arengukavu. Poliitikud ja meedia saavad registreeritud elukohta rohkem tähtsustada ja kujundada seda toetava hoiaku, mis looks soodsamad tingimused rände ja rahvastiku paiknemise andmete kvaliteedi paranemiseks.

Ametlikele registritele tuginevate rändeandmete kvaliteeti on ainult metoodiliste korrektiividega raske tõsta, kuid see tundub siiski võimalik. Varem kasutatud metoodika ja päringusüsteem rahvastikuregistrist jättis andmetesse liiga palju küsitavusi. Selles artiklis on kirjeldatud metoodikat, mis võimaldab tõsta rändeandmete usaldusväärsust, et hakata jälle avaldama rändestatistikat ja lisada ränne rahvastikuarvestusse. Seda on mõtet teha ainult siis, kui õnnestub taastada andmed viimase rahvaloenduse järgsest perioodist (2000–2007),

mil Eestis rändearvestust ei peetud. Kõige keerulisem on rändeandmete taastamine aastate 2000–2004 kohta, kui rahvastikuregistri seaduse järgi ei olnud inimesel kohustust oma elukohta registreerida ja mille tõttu on selle perioodi andmete kvaliteet eriti madal. Sellega on probleeme siiani. Nii sise- kui ka välisrändes mõjutavad elukoha registreerimist elukohavahetuse asemel sageli omavalitsuste soodustused, mis laienevad oma valla-linna elanikele. Sellised kohalikud soodustused on elukoha pseudoregistreerimise põhjus — uue elukoha registreerimisega ei kaasne tegelikult rännet. Nii satuvad rändestatistikasse inimesed, kes tegelikult elukohta ei vaheta. Peale selle on ka vastupidiseid olukordi. Nimelt juhtub endiselt tihti, et vahetatakse küll elukohta, kuid seda ei registreerita või registreeritakse tegelikust rändest tunduvalt hiljem.

Välisrände alakaetus oli samuti suurim aastatel 2000–2004, sest paljud välismaalased ei registreerinud oma elukohta Eestis ja nende ainus siin elamise näitaja oli elamisloa olemasolu. 2003. aastal tehti Statistikaametis projekt (Herm 2003), mis uuris rahvusvahelise rände andmete kogumise võimalusi haldusandmestikest. Selle tulemusel leiti, et primaarne ja statistiliseks töötluseks sobivate rändeandmete allikas on endiselt rahvastikuregister, kuid vajaduse korral tuleb selle andmeid täiendada teisese allikaga. Rahvastikustatistika nõuetele vastavaks lisaallikaks osutusid elamis- ja töölubade registri andmed Kodakondsus- ja Migratsiooniametis. Selle projekti kavandamisest saadik on rahvastikuregistrit ning elamis- ja töölubade registrit märkimisväärselt arendatud ning mõned tolleaegsed probleemid on teravuse kaotanud. Päevakorrast ei ole aga kadunud kahe registri koos-kasutamise vajadus rändeajaloo taastamiseks ja ka edasiseks andmete tootmiseks, sest praegu Statistikaametis olemasolevad näitajad ei võimalda toota kogu ÜRO ja EL-i soovitatud ja nõutavat rändestatistikat (Euroopa … 2007).

Andmed ja andmeallikad

Statistiline rahvastikuarvestus põhineb rahvaloendustel. Loendustevahelisel perioodil on statistiliste andmete allikad haldusandmestikud, rändesündmuste statistika peamine allikas on rahvastikuregister. Haldusandmestikke vajatakse peamiselt otsuste tegemisel üksikisiku kohta, seetõttu erineb nende kasutatav metoodika mõneti rahvastikustatistika omast. Isikuandmeid võib haldusandmestikes vastavalt vajadusele kontrollida, parandada, täpsustada ja uuendada, kuid korrektse statistika saamiseks on vaja fikseerida korrektsed andmed konkreetse aja seisuga ning enne statistiliste koondnäitajate koostamist on vaja parandada vigaseid ja ebatäielikke kirjeid võimalikult palju. Seega ei ole andmete kogumine rahvastikuregistrisse otseselt rändesündmuse registreerimine, kuid elukoha teatega registrisse kantavad uue elukoha andmed võimaldavad tuletada rändesündmuse, kui võrrelda elukoha andmeid varem registrisse kantud andmetega (Herm jt 2003).

Rändearvestuse kvaliteedi paranemiseks on tähtis, et eriti poliitikas ja haldusjuhtimises suureneks nõudmine täielikuma ja täpsema rahvastiku-, sh rändestatistika järele ja tekiks mõistmine, et nõuda saab ainult juhul, kui on loodud andmete kogumiseks vajalikud tingimused, sh ka juriidiline keskkond. On selge, et ainult statistikute vajadusi arvestades ei tehta andmekogumises olulisi muudatusi. Kvaliteetsed andmed eeldavad aktiivset kasutamist ning regulaarset ja süstemaatilist analüüsi ja arendust. Samal ajal parandaks statistilistel eesmärkidel tehtavad muudatused ka individuaalandmete kvaliteeti ja erinevatest allikatest pärit teabe kõrvutamine ei teeni ainult statistiliste andmete kvaliteedi huve. Nii on võimalik avastada ja parandada süstemaatilisi ja juhuslikke vigu registrites ning operatiivselt rakendada vigade vältimise meetodeid.

Statistika tootmiseks peavad andmed olema isikustatud (isikukoodi abil seostatavad), sest nii saab neid siduda teiste andmeallikatega kas tunnuste ja sündmuste lisamiseks või parandamiseks ning andmekvaliteedi hindamiseks. Peale selle peab olema võimalus teha statistikat nii sündmuse kui ka isiku tasandil. Rändeandmeid täiendava allika puhul on oluline, et selle kaudu saaks fikseerida nii isikute saabumise kui ka lahkumise. Vastasel juhul jääb rändeprotsessi teave ühepoolseks ja tekib kasvav viga.

Rahvastikuregistri ning elamis- ja töölubade registri andmete sidumine aitas tunduvalt parandata sisserände arvestuse kvaliteeti. Kumbki andmestik omaette ei anna sisserände kohta vajalikku infot, kuid andmete sidumisel on võimalik teha senisest usaldusväärsemat ja rahvusvahelistele nõuetele enam vastavat regulaarset statistikat. Rahvastikuregistrist saab

rändesündmuste analüüsimiseks vajalikke andmeid Eestis elava isiku elukohavahetuse ja alates 2006. aasta augustist ka EL-i kodanike elamisõiguse saamise kohta. Kodakondsus- ja Migratsiooniamet (KMA) annab Eesti kodakondsuseta sisserännanutele välja elamis- ja töölube, mille taotlemiseks täidetava ankeedi küsimustes on statistilise analüüsi seisukohalt vajalikke tunnuseid. Andmestikke liites on võimalik luua täielikum arvestus sisserändajate arvu (lisades rändesündmusi) ja koosseisu (täiendades puuduvaid tunnuseid) kohta. Elamislubade registri andmetega täiendatakse rändesündmuste andmekogu vaid juhul, kui rahvastikuregistris on vastavad punktid täitmata või sellised tunnused puuduvad sealt üldse.

Perioodi 2000–2007 puhul täiendati rahvastikuregistri andmeid KMA omadega kolmel põhjusel:

- Eestisse elama asunud elamisloaga välismaalane ei registreerinud rahvastikuregistris oma elukohta. Selle tõttu on ainult elukoha registreerimise andmete põhjal saadud info kalendriaasta jooksul Eestisse saabunute kohta puudulik. KMA-s elamisluba taotledes annavad saabujad aga oma Eesti kontaktaadressi, mida võib tinglikult kuni elukoha ametliku registreerimiseni pidada isiku elukohaks Eestis;
- sisserännanu küll registreeris oma Eesti elukoha, kuid ei anna enda kohta täiendavaid statistilisi andmeid. Juhul kui need andmed on olemas KMA registris, saab isiku andmeid sealse teabega täiendada;
- KMA andmestikus on rohkem statistiliselt huvipakkuvaid tunnuseid, sest elamisloa taotlemisel kogutakse sisserändaja kohta ka selliseid andmeid, mida rahvastikuregistrile ei edastata: elamisloa taotlemise põhjus. Kui selleks on töötamine, täidetakse andmed ka tööandja tegevusala, töölepingu liigi, töötasu ja ametikoha kohta. Neid andmeid on vaja poliitikutel ja need pakuvad huvi teadlastele Eesti tööturu sündmuste analüüsimisel.

Alates 2008. aastast KMA andmetes Eesti elukoha andmeid enam ei täiendata, sest elukoha registreerimine elamisloa olemasolul on tunduvalt paranenud. Enamik on ennast registreerinud ka tagantjärele. Seetõttu võib nüüd eeldada, et registreeritud elukoha puudumisel inimene pigem ei asunudki Eestisse elama, samas varem oli olukord vastupidine.

Elukoha registreerimine rahvastikuregistris

Rahvastikuregistri toimimist reguleerib rahvastikuregistri seadus (2000), mille eesmärk on tagada Eesti rahvastikuregistri objekti peamiste isikuandmete kogumine ühte andmekogusse riigile ja kohalikule omavalitsusele seadusega sätestatud ülesannete täitmiseks isiku õiguste, vabaduste ja kohustuste realiseerimisel ning Eesti rahvastiku arvestuse pidamine. Rahvastikuregistri seaduse järgi on isikul elukoha registreerimise kohustus (enda, laste ja eestkostetavate kohta) 30 päeva jooksul pärast püsivalt teise kohta elama asumist. Isik saab elukoha aadressiks märkida ruumi, mis peab olema elamu või korter, mis on kasutatav alaliseks elamiseks või elamiseks kasutatav mitte-eluruum.

Rahvastikuregistrisse on peale elukoha andmete võimalik esitada ka kontaktandmeid: e-posti aadress, postkastinumber, telefoninumber ja eluruumi aadress. Viimast juhul kui isik elab pikemat aega või aeg-ajalt mõnes põhielukohast erinevas paigas või kui tema elukohana on märgitud üksnes linn, vald, linnaosa või osavald.

Elukohateate saab esitada omavalitsusüksuses kohapeal, postiga või e-postiga digitaalallkirjastatult ja X-tee kaudu. Elukohateate vormi saab kätte nii Siseministeeriumi, linnade, valdade, maavalitsuste kodulehelt kui ka riigiportaalist. Praegu puudub sanktsioon elukoha andmete teavitamata jätmise eest. Peale selle on üüripinnal elavate inimeste puhul praegu oluline takistus see, et elukoha registreerimisel nõutakse omaniku nõusolekut. Seetõttu ei oleks alati õige elukoha andmete õigsuse tagamise nõude rikkumise eest isikut karistada, sest andmete esitamata jätmine ei pruugi sõltuda elaniku tahtest. Statistilisi andmeid on võimalik rahvastikuregistrile esitada rahvastikusündmuse registreerimisel (sünd, surm, abielu, lahutus, elukohavahetus jm) või uuendada neid mingil muul inimesele sobival ajal.

Elukoha andmete muutumise võimalused rahvastikuregistris:

1. Isik esitab elukohateate

Isik esitab enda ja temaga koos elavate inimeste kohta elukohateate kohaliku omavalitsuse üksusesse, kuhu ta elama asus. Kui teate esitaja ei ole eluruumi omanik, peab olema lisatud omaniku nõusolek kas üürilepingu või omaniku allkirjaga. Linna- ja vallaametnikel on menetlemiseks maksimaalselt kümme päeva. Kohalik omavalitsus on andmete koguja seetõttu, et just kohalik võim on pädev hindama elukohateatel esitatud andmete õigsust ning

seda, kas esitatud aadressi on üldse võimalik kanda rahvastikuregistrisse isiku elukohana (sh aadressi määramine, ruumi omaniku ja omaniku nõusoleku kontroll).

Elukohateatega on võimalik esitada ka välismaa elukoht. Seda tehakse analoogselt eelmise punktiga kohaliku omavalitsuse üksuses. Protseduur on lihtsam, sest esitatud andmed kantakse registrisse ilma aadressi olemasolu kontrolli ja omaniku nõusoleku nõudeta. Piisab ka riigi täpsusega info andmisest. Välisriiki lahkumise kohta saab teate esitada ka riigist lahkumisel. Sel juhul kantakse registrisse elukohaks välisriigi aadress. Seda saab teha ka hiljem riiki tagasi tulles, kui vahepeal on küll välismaal oldud, kuid elukohateade on esitamata jäänud. Nii tekib elukohateatega küll uus Eesti aadress, kuid registrisse kantakse ka vahepealne välisriigi aadress.

Välismaal viibides saab isik esitada oma elukoha info välisesindusele, kes edastab andmed rahvastikuregistrile. Info elukoha välismaale kandmise kohta edastatakse kirja teel Siseministeeriumile. EL-i kodanik esitab Eestis elamisõiguse saamiseks esmalt elukoha teate ning selle käigus kantakse ta ka isikuna registrisse.

2. Eluruumi omanik teavitab

Omanikul on õigus pöörduda kohaliku omavalitsusüksuse poole isiku elukoha andmete muutmiseks, kui inimene nimetatud elukohas ei ela. Pärast selle teate saamist korraldatakse menetlus ja tehakse kanne, millega registreeritud kohas mitteelava isiku puhul jääb elukoha aadressi täpsuseks rahvastikuregistris lihtsalt vald või linn (Tallinnas linnaosa).

3. Elukoha andmete muutmine kohtuotsuse alusel

Isiku ruumist väljakolimist nõudev kohtuotsus kohustab muutma ka rahvastikuregistri elukohaandmete kannet ning isiku aadressi täpsuseks saab vald või linn (Tallinnas linnaosa).

4. KMA andmed

Välismaal elavad Eesti kodanikud, kes taotlevad seal esimest korda Eesti passi ja kelle elukoha andmed puuduvad, kantakse rahvastikuregistrisse nii, et elukohaks märgitakse välisriigi andmed, mis on „KMA taotluse" märkuste välja kontaktandmetes elukohariigiks märgitud (välja arvatud Eesti). Elukohta saabumise alguskuupäevaks märgitakse kirje loomise kuupäev. Siia kuuluvad nii isikud, kes on teise või mitmenda põlvkonna välis-eestlased kui ka hiljuti väljarännanute välismaal sündinud lapsed.

5. Valimistega seotud võimalused elukoha registreerimiseks

Võimalik on ka kasutada välisriigis valimas käinud isikute välisriigi aadressiandmeid. Saatkonnad annavad Siseministeeriumile pärast valimisi tagasi valijate täpsustatud nimekirjad, milles tehtud muudatused kantakse rahvastikuregistrisse. Muudatused kantakse registrisse juhul, kui elukoha andmed on muutunud või on tühjad. Sellisel juhul on elukohta elama asumise alguskuupäevaks valimiste päev.

6. Välisriikidest laekunud andmed

a) Välislepingu alusel

Aastast 2005 on leping Soomega, kes annab Siseministeeriumile Soomes elukoha registreerinud Eesti kodanike andmed. Rahvastikuregistrisse kantakse elukohta asumise alguskuupäevaks Soome registris olev alguskuupäev. Andmeid vahetatakse igal nädalal. Eestile edastatakse ja kantakse registrisse ka Soomes toimuvad elukohavahetused. Kahjuks ei saa praeguse lepinguga Soomest andmeid Eestist pärit teiste riikide kodanike ega meil elanud määratlemata kodakondsusega isikute kohta.

Pärast ühekordset Eesti ja Soome registrite andmevahetust suurenes Soomes elavate isikute arv ligikaudu kolm korda. Soome põhielukohaga isikute andmete kandmisel Eesti rahvastikuregistrisse kehtivad reeglid:

- kui isik on Soome registri järgi alaline Soome elanik ja tema Eesti aadressil elama asumise alguskuupäev on varasem kui Soome omal, siis läheb Soome aadress põhiaadressiks ka Eesti rahvastikuregistris;
- kui isik on Soome registri järgi alaline Soome elanik, kuid tema aadress Eestis on hilisema alguskuupäevaga kui Soome oma, siis ei loeta Soome aadressi Eestis mitte põhi-, vaid sideaadressiks;

- kõigile aadressidele tuleb lisatunnus: kas Soome-P (soome põhiaadress) või Soome-S (Soome sideaadress);
- kui Eesti aadressiandmete väljad on tühjad, siis läheb Soome põhiaadress Eesti põhiaadressiks ja Soome sideaadress Eesti sideaadressiks;
- kui linna või valla (Tallinnas linnaosa) täpsusega aadress on Eestis Soome põhiaadressis varasem, siis läheb Soome põhiaadress Eesti põhiaadressiks. Kui Soomest saadakse ainult sideaadress, siis täidetakse Eesti registris ainult selle andmed;
- kui linna või valla (Tallinnas linnaosa) täpsusega aadress on hilisema alguskuupäevaga kui Soome põhiaadress, siis ei tehta rahvastikuregistrisse lisakandeid. Selliste isikute andmetest tehakse eraldi andmefail, mis edastatakse Siseministeeriumile;
- kui Eesti aadressi alguskuupäev on tühi, siis loetakse see Soome aadressil elama asumise alguskuupäevast varasemaks ja kehtiv elukoht on Soome aadressil;
- kui Soomest edastatakse kaks aadressi, siis reeglite järgi on üks neist põhi- ja teine sideaadress või säilitatakse Eesti põhiaadress ja Soome põhiaadress loetakse sideaadressiks;
- kui Soomest edastatakse ainult Soome sideaadress, siis läheb see Eesti registrisse sideaadressiks juhul, kui rahvastikuregistris ei ole uuema alguskuupäevaga Eesti sideaadressi;
- taastatud elukoha puhul ei muutu midagi, kui Soome aadressi alguskuupäev on varasem kui taastamiskuupäev;
- Soomes ajutise elukohaga isikutel lähevad Soomest edastatud aadressiandmed sideandmeteks juhul, kui Soome elukoha alguskuupäev on hilisem kui Eesti sideaadressi alguskuupäev. Kui Eesti sideaadress on registrisse kantud hiljem, siis Eesti aadressi ei asendata Soome aadressiga.

b) Välisriigi perekonnaseisudokumentidelt

Siseministeerium saab välisriikidest isikuga seotud dokumente inimese poole pöördumata. Kui Siseministeeriumisse jõuavad perekonnaseisudokumendid, kust nähtub, et inimene elab välismaal, siis tehakse dokumendi- ja rahvastikuregistriandmeid koos vaadates kaalutlusotsus elukohaandmete kandmise kohta. Isik saab elukoha alguskuupäevaks kas sündmuse või dokumendi kuupäeva. Sellist kannet ei tehta, kui pärast dokumendil olevat kuupäeva on Eestis tehtud elukohateade.

Näide: sünnidokumendi alusel muudetakse lapse ja ema/isa elukohta (sõltub, kes on registris). Kui sünnidokumendil aadressiandmeid ei ole, aga lapse elukoht on registreerimata, siis tehakse registrisse ainult sünniriigi otsus. Samal viisil toimitakse ja teiste dokumentidega.

c) Üksikpäringud välisriikidest

Kui on alust arvata, et inimene ei ela tegelikult Eestis ja on teada riik, kus ta tõenäoliselt viibib, on Siseministeerium kasutanud võimalust küsida teiste riikide Eesti saatkondadelt, kas inimene elab seal riigis. Alati ei saa vastust (nt riigis pole ühtset registrit (Saksamaa) või andmekaitse ei luba andmeid väljastada), kuid hea näide on Rootsi, kes küsimise korral alati andmed väljastab.

7. Automaatne elukoha pikendamine

EL-i kodanike tähtajalise elamisõiguse lõppemisel kontrollitakse dokumendist, kas isikul on kehtiv Eesti elukoht (kaasa arvatud ainult linna või valla (Tallinnas linnaosa) tasemel kehtiv elukoht). Kui isikul kehtivat Eesti elukohta ei ole, kantakse isiku andmed arhiivi. Kui isikul on kehtiv Eesti elukoht, genereeritakse talle fiktiivne elamisõiguse dokument viieks aastaks (algus = tähtajalise elamisloa kehtivuse lõpp + üks päev, lõpp = algus + viis aastat).

8. Sünni registreerimisel

Lapse sünni registreerimisel kantakse tema elukohaks automaatselt ema elukoht.

Rahvastikuregistri elukohaandmete kasutamine rände-sündmuste loomisel

Rändesündmused on ülalloetud elukohaandmete tekkimise võimalustest punktid 1, 6a, 6b (Soome, Rootsi rahvastikuregistri väljavõtte alusel, kus on elukoha alguskupäev), 6c. Peale selle on rändesündmused kindlasti ka 2, 3, 6b (kõikidel peale Soome ja Rootsi), kuid tegelik

ajastatus võrreldes meile teadaoleva elukohavahetuse kuupäevaga on veelgi enam teadmata. Rändesündmused ei ole punktides 4, 5, 7, 8 kirjeldatu.

Rändesündmuste andmed saab Statistikaamet Siseministeeriumi ja Andmevara AS-ga 2002. aastal sõlmitud lepingu alusel. Et rände andmekvaliteedi parandamiseks oli vaja muuta andmete esitamise struktuuri ehk koostada andmepäring uuel kujul, tehti 2007. aastal selle lepingu lisa, mille kohaselt hakkab Statistikaamet saama iga kuu rahvastikuregistrist elukohamuudatuste andmeid, mis edastatakse kolmes failis. Andmepäringu struktuuri muudeti selleks, et Statistikaamet saaks uue elukoha registreerinud isiku eelmiste registreeritud elukohtade ajaloo. Vana struktuuriga jäi tihti eelmine elukoht teadmata, kui kahe elukoha kehtivusaegade vahele (ühest elukohast teise registreerimine) jäi vahe.

Andmed laetakse Statistikaameti rahvastikusündmuste infosüsteemi, seal need puhastatakse ja tehakse andmete loogiline kontroll. Isikukoodi alusel luuakse juurde tunnused „sugu" ja „sünniaeg". Isikukoodi alusel luuakse igale isikule ka unikaalne nn iskood, nii et ühel inimesel oleks kõigis andmetabelites ja igas kirjes sama iskood, mida saab vajadusel kodeerimistabeli järgi ka tagasi isikukoodiks kodeerida. Seda kooditabelit peab Statistikaameti IT-osakond arvestades kõiki turvanõudeid. Iskoodiga andmeid saavad statistiliseks töötluseks kasutada vaid vajalike õigustega Statistikaameti töötajad.

Isikukoodidega sidumise teel lisatakse sündide andmekogust (alates 1989. aastast sündinud isikutel) isiku elukoha andmebaasi tema sünnihetke elukoht. See peab tagama elukoha vahetuse täpsustamise võimaluse ka nende laste puhul, kelle elukohta ei registreerita koos sünniakti andmete kandega, kuid kes on sünni registreerimise tõttu juba statistilises rahvastikuarvestuses kuskile haldusüksusesse lisatud. Vastsündinu elukoha aadressiks saab ema registreeritud elukoht.

Elamislubade register (KMA)

Kõik kolmandatest riikidest (riigid väljaspool EL-i) pärit sisserändajad (enne 2006. aasta augustit ka EL-ist sisserännanud) peavad KMA-s Eestis elamiseks elamisloa taotlema. Et täiendada välisrände andmeid KMA omadega, teeb Statistikaamet KMA-le üks kord aastas kirjaliku taotluse vajaliku andmekoosseisu kohta ja sõlmib andmevahetuslepingu. Osa küsitavaid tunnuseid parandab registriandmete puudumisel andmekvaliteeti (näiteks haridus, mis on välisrände kirjeldamisel oluline tunnus), osa on unikaalsed lisatunnused, mis täiendavad sisserändajate statistikat (elamisloa taotlemise põhjus ja töötamise andmed).

Pikaajaline rändaja on isik, kes liigub oma alalise elukoha riigist teise riiki vähemalt üheks aastaks nii, et sihtriigist saab tema uus alaline elukohariik. Lähteriigi seisukohalt on see isik pikaajaline väljarändaja ja sihtriigi seisukohalt pikaajaline sisserändaja. Eestis on 12-kuulist ajakriteeriumi kõige lihtsam rakendada välismaalaste sisserände puhul — elamisloa või -õiguse saanud välismaalaste hulgast on võimalik eristada neid, kellele on antud elamisluba vähemalt üheks aastaks. See ei ole päris korrektne eeltoodud definitsiooni suhtes, kuid võimaldab siiski pikaajaliste sisserändajate arvu kohta hinnangu anda. Nii kohandatud definitsiooni ei saa aga rakendada kodanike, EL-i elamisõigusega ja alalise elamisloaga välismaalaste sisse- ja väljarände puhul, sest elukoha registreerimisel eeldatavat kohal- või äraolemise aega ette ei registreerita.

KMA-st küsib Statistikaamet andmeid isikute kohta, kes on tulnud Eestisse esimest korda ja on taotlenud esmast vähemalt ühe aasta pikkust (365-päevane) elamisluba (esmakordset saabumist näitab kirje koostamise kuupäev, mis peab olema lähedane elamisloa väljaandmise kuupäevaga), on pikendanud lühiajalise esmase elamisloa vähemalt ühe aasta pikkuseks või on kahe elamisloa vahel vähemalt aastane paus. Edasi täpsustatakse nende osalemist sisserändes. Selleks kasutatakse KMA elamislubade ja rahvastikuregistri erinevate toimingute andmeid. Statistikaamet kogub ka alla üheaastase Eesti elamisloa või -õiguse alusel siin viibivate isikute andmeid.

Rändeandmete täpsustamine

Eestisse sisserände tekkimine

Sisseränne on mingist välisriigist Eestisse elama asumine vähemalt üheks aastaks. Selleks on kolm võimalust:

- inimene (Eesti kodanik, EL-i kodanik, elamisloaga kolmandate riikide kodanik või määratlemata kodakondsusega isik) registreerib rahvastikuregistris oma

elukohavahetuse, asudes Eestisse elama välisriigist. Seda tehakse sama elukohateate menetlusega nii riigi sees kui ka ühest riigist teise liikumisel;

- juhul kui inimene saab elamisloa, kuid ei registreeri rahvastikuregistris kohe oma elukohta, on võimalik KMA andmete alusel määrata tema eeldatav elukoht Eestis. Nendel inimestel, kes elamisluba saades elukohta ei registreeri, tekib elukoha registreerimata jätmisest probleem siis, kui neil on vaja elamisluba pikendada — seda toimingut ei saa teha ilma registreeritud elukohata. Seetõttu tuleb neil juhtudel elukoht rahvastikuregistrisse alles enne pikendatud elamisloa saamist, kuid siis ei pruugi isik registreerida varasemat saabumist välismaalt. Aastatel 2000–2007 saadud elamislubade puhul võrreldi elamisloa alguse kuupäeva, elukoha alguse kuupäeva ja elukoha aadresse kahes registris;
- kui isikul puudus rahvastikuregistris eelmine elukoht, kuid KMA-s oli olemas välisriigi aadress, pandi see isiku eelmiseks elukohaks.

Alates 2008. aastast ei ole enam vaja täpsustada Eesti elukohaandmeid KMA andmete põhjal, sest järjest väiksemal arvul saabujatest jääb Eesti elukoht registreerimata. Need võivad ühtlasi olla isikud, kes ei olegi tegelikult Eestisse elama asunud.

Eestist väljarände sündmuse tekkimine

Väljarände sündmus on Eestist lahkumine eesmärgiga asuda elama mingisse välisriiki vähemalt üheks aastaks. Peamine väljarände sündmus on see, kui isik ise esitab elukohateate ja Siseministeerium teeb otsuse isiku välisriigis elamise kohta. Lisavõimalus on lugeda isik teatud tingimustel elamisloa lõppemisel väljarändajaks. Kui isikul lõppeb elamisluba ja ta seda kuu aja jooksul ei uuenda (rahvastikuregistris nn ooteaeg), siis kantakse isiku andmed (kõik andmed, sh elukoht) rahvastikuregistri arhiivi. Kui selline isik saab uuesti elamisloa, peab ta uuesti registreerima ka elukoha.

Suhteliselt suur hulk isikuid, kelle elamisluba on lõppenud, on selle lihtsalt pikendada unustanud ja elavad tegelikult Eestis ebaseaduslikult. Seega ei saa kõiki selliseid inimesi lugeda väljarändajateks. Püsielanike rändes on oluline veel ajaline piir, st et isik peab olema elanud riigis vähemalt ühe aasta. Seega on väljarändajad ainult need, kes ei ole ühe aasta jooksul oma elamisluba pikendanud ja on elamisloa taotluses kirjutanud sisserände põhjuseks töötamise, õppimise või ettevõtluse — need on põhjused, mille pikendamata jätmise korral võib eeldada, et elamine Eestis oli ajutine.

Siserände sündmuste tekkimine

Siserände sündmus on Eesti-sisene elukohavahetus, kui uus ja vana elukoht asuvad erinevas haldusüksuses või liigutakse vallasisese linnalise asula (linn, alev) ja valla vahel. Statistiliseks töötluseks sobilikke kõikseid andmeid kogu Eestit katva siserände kohta pakub praegu ainult rahvastikuregister.

Rändesündmuste moodustamine

Rändestatistika tootmiseks ja rahvastikuarvestuse pidamiseks on kõigepealt vaja korrastada isikukirjed. Selleks võetakse ühe aasta andmetest välja rändesündmused — riigi, maakonna, omavalitsusüksuse või vallasisese linnalise asula (vallasisene linn ja alev) piire ületavad elukohavahetused. Andmete alusel koostatakse rändesündmuste andmetabel, kus iga rida kirjeldab rändesündmust lahkumise ja saabumise kohaga ning sisaldab lisaks elukohavahetaja demograafilisi ja statistilisi tunnuseid. Töötlemine peab jääma võimalikuks nii isikute kui ka sündmuste kaupa. Väljad täidetakse erinevate allikate järgi. Puuduvad rahvuse ja sünnikoha tunnused imputeeritakse. Pärast korrastamist lähevad andmed üldisesse tabelisse, kus on kõik elukohavahetused alates 2000. aastast. Vajadusel saab uuritud perioodil juba elukohta vahetanud isikutele lisada üldisest tabelist eelmise elukoha ilma kordustöötluseta.

Registreeritud rändesündmuste kasutamine rahvastikuarvestuses

Eesti statistilise rahvastikuarvestuse alus on olnud viimase rahvaloenduse rahvaarv, millele lisatakse omavalitsusüksuste kaupa registripõhiselt kogutavad sünnid, surmad ning sisse- ja väljaränne üheaastase soo-vanusjaotuse täpsusega. 2000. aasta rahvaloenduse ülesanne oli luua selline rahvastiku andmebaas, kuhu jooksvas rahvastikuarvestuses lisatakse rahvastikusündmused isiku tasemel (sünnid, surmad ja elukohavahetused). Rändesündmuse seostamine konkreetse isikuga on hädavajalik eelkõige elukohaandmete kvaliteedi tagamiseks, sest tihti erineb Eestis registreeritud ja tegelik elukoht või

registreeritud elukoht puudub. Seega parandaks loenduse baasi kasutamine rahvastiku-sündmuste puhul andmete kvaliteeti tunduvalt, sest see võimaldab saada infot isiku tegeliku põhielukoha kohta.

Kahjuks on loenduse isikustatud baasi mitmeti tõlgendatava rahva ja eluruumide loenduse seaduse tõttu praegu võimatu kasutada. Mitmetitõlgendatavuse pärast peatas Andmekaitse Inspektsioon ka andmete töötlemise võimaluse. Seetõttu on Statistikaametis pärast 2000. aasta rahvaloendust Eesti rahvastiku soolis-vanuselist ja piirkondlikku jaotust uuendatud ainult sündide lisamise ja surmade lahutamisega. On selge, et ilma siserändeta ei vasta rahvastikuarvestus piirkondlikul tasemel enam tegelikkusele. Eriti puudutab see intensiivse sisserände tõttu paljusid Harju, Ida-Viru ja Pärnu maakonna valdasid ning suurest väljarändest tingitult Kesk- ja Lääne-Eestit. Rändestatistika puudumine muudab ebaloogiliseks ka rahvastiku vanusjaotuse. Näiteks Tartusse ei tule rände mittearvestamise tõttu uusi üliõpilasi juurde ja seal loendatud üliõpilased ei lahku, mistõttu Tartu rahvastiku vanuskoostis ei ole loogiline — 2000. aasta tudengiealised on 2008. aastal 26–31-aastased (joonis 1.1). Kui aga lisada rahvastikuarvestusele rändeandmed 2000. aasta rahvaloenduse isikustatud baasi kasutamata, suureneb kohati eelmise elukoha registreerimisandmete kehva kvaliteedi tõttu viga veelgi — tudeng, kes ei olnud enda elukohta Tartusse registreerinud, ei saa sealt ainult registripõhise rändearvestuse korral ka lahkuda. Vea suurenemise võimaluse tõttu ei ole seda siiani tehtud.

Joonis 1.1 **Tartu linna rahvastiku soo-vanusjaotus rahvastikuregistri (RR) ja Statistikaameti (SA) arvestuse järgi, 1.01.2008**

Figure 1.1 Population sex and age structure of Tartu city according to the records of population register (PR) and Statistics Estonia (SE), 1.01.2008

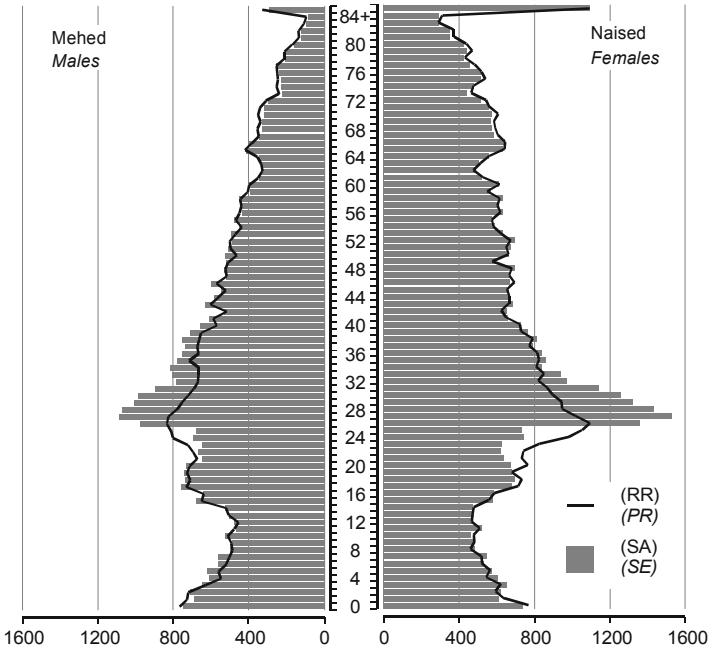

Allikas: Statistikaamet, Rahvastikuregister.
Source: Statistics Estonia, Population Register.

Ka varem oli rahvaloenduse ja rahvastikuregistri andmete vahel põhimõtteline erinevus, sest esimesel juhul registreeriti tegelikku ja teisel ametlikku elukohta. Alates 1992. aastast, mil Eestis kaotati elukoha registreerimise kohustus, on kahe allika erinevus pidevalt suurenenud. Alates 2005. aasta maist peab iga inimene oma elukoha registreerima 30 päeva jooksul pärast uude püsielukohta elama asumist (Rahvastikuregistri … 2005). See peaks pikemas perspektiivis rändearvestust parandama, kuid inimeste harjumuste ja suhtumise muutmiseks kulub aega.

Ühelt poolt ei ole korrektne lisada rahvastikuarvestusele rändesündmusi vaid rahvastikuregistri elukoha registreerimise järgi. Teiselt poolt on ebakorrektne rännet eirata, sest vigade kuhjumine mõjutab tuntavalt rahvaarvule tuginevaid sotsiaal- ja

majandusnäitajaid. Seega on uuesti analüüsitud jooksva rahvastikuarvestuse parandamise võimalusi. Kuni uue rahvaloenduseni 2011. aastal jätkab Statistikaamet vanal meetodil (lisab loenduse seisule igal aastal ainult sünnid ja surmad) rahvaarvu avaldamist ja lisaks avaldatakse rändega rahvaarvu. Rändega rahvaarv avaldatakse tagantjärele alates 2000. aastast.

Välis- ja siserände lisamisega kaasnevad erinevad nüansid. Perioodi 2000–2007 registreeritud välisrände sündmuste lisamisel väheneks praegune rahvaarv kaheksa aasta välisrändesaldo tõttu 16 000 inimese võrra. Arvestades, et 2000. aasta rahvaloendus oli umbes 30 000 inimese võrra alakaetud ja alakaetud on ka välisränne, ei saa praegu täpselt öelda, kas see halvendab või parandab rahvaarvu kvaliteeti. Registri rahvaarvuga võrreldes tuleb Statistikaameti rändega rahvaarv umbes 38 000 võrra väiksem. Siingi on enne uut rahvaloendust raske öelda, kumb seis on tõepärasem.

Siserände andmete lisamine on piirkondliku rahvastikuarvestuse parandamiseks hädavajalik, kuid siin tuleb arvestada 2000. aasta loenduse ajal registreerimata elukohaga Tartu ja Tallinna üliõpilastega kaasneva probleemiga. Vea tekitab loenduse ja edasise registritepõhise elukoha määramise erinev metoodika (esimene kasutas ütluspõhist ja teine ametlikku elukohta), mistõttu võib juhtuda, et lahutame inimese sellest kohaliku omavalitsuse üksusest, kus teda ei ole rahvastikuarvestuses arvestatud, ja lisame ta sinna, kus ta juba on. Selle probleemi lahendamiseks on rahvaloenduse isikustatud andmebaasi kasutamise kõrval alternatiiv kaudne rände arvestamine ehk korrigeerimine, mis täiendaks reaalsetel sündmustel põhinevat rahvastikuarvestust.

Matemaatilise tehtega lisatakse haldusüksustest lahkumine ja saabumine üheaastase soo-vanusjaotuse järgi. Korrigeeritakse neid üksusi ja soo-vanuserühmasid, kus mõnes vanuserühmas tekib negatiivne rahvaarv. Kokku hõlmab puudujääk umbes 800 isikut ja enamik neist on noored, kes 2000. aastal olid Tallinna või Tartu kõrgkoolide tudengid. Teades nende linnade kõrgkoolides õppijate arvu ja elukohti, jaotatakse tudengid vastavatesse omavalitsusüksustesse üheaastaste soo-vanuserühma järgi. Nii saab kaotada tudengiealiste miinused rahvastikuarvestuses. Et see meetod ei kuulu klassikaliste rahvastikuarvestuse meetodite hulka ja tekitab andmekvaliteedis küsitavusi piirkondliku rahvastikustatistika avaldamisel soo-vanuserühma järgi, tuleb rahvastiku vanuskoosseisu hakata avaldama ainult viieaastastes vanuserühmades. Vajadusel on siiski võimalik Statistikaametile päringut esitades moodustada ka teistsuguseid vanuserühmasid (nt alaealised 0–17).

Aastate 2000–2007 rändeandmete töötlus

Aastate 2000–2007 rändesündmuste algandmebaasis olid elukohamuutused, mis toimusid pärast 1. jaanuari 2000 ning selles olid ka kõigi elukohta vahetanud inimeste kõik varasemad teadaolevad elukohad. Seetõttu oli elukohtade failis umbes 1,8 miljonit kirjet. Need kirjed korrastati, et sealt saaks välja võtta rändesündmusi. Korrastamise käigus tulid välja vigased kirjed, mida ei saanud automaatselt töödelda. Andmete vead võib üldjoontes jagada kaheks — vigane kuupäev või vigane aadress. Elukohtade failis oli olematuid kuupäevi 20 kirjel. Kontrolliti ka, et elukoha alguskuupäev poleks lõppkuupäevast hilisem. Selliseid vigu oli ligikaudu 2000. Need kirjed vaadati ükshaaval üle ning parandati kõikjal kus võimalik. Parandamisel oli abiks lisapäringute tegemine rahvastikuregistrist. Kui loogilist järjekorda elukohtade vahel polnud võimalik leida, kustutati kirje. Samal viisil parandati või kustutati kirjed, kus isikul oli korraga kaks praegust elukohta.

Vigaseid aadresse oli samuti suhteliselt vähe. Oli selliseid valdu, asulaid või riike, mida ei eksisteeri — umbes 60. Sellistel puhkudel vaadati kirjed üle käsitsi ning korrigeeriti need teiste geograafiliste tunnuste või täiendava registripäringu järgi. Viga võis seisneda ka selles, et vald ei asunud maakonnas või asula vallas — üle 130 juhu. Kontrolliti ka kõigi võimalike tunnuste täituvust — kas oli olemas nii isikukood kui ka nimi. Selliselt täiendati andmeid ligi 400 juhul. Eesti haldusüksuste koode parandati Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaatori (EHAK), riikide koode riikide ja territooriumite klassifikaatori (RTK) järgi (Eesti … 2008; Riikide … 2008). Peamiselt oli vigaseid kirjeid enne 2002. aastat registreeritud andmetes. Pärast seda, kui 2002. aastal loodi rahvastikuregister praegusel kujul, on vigaste kirjete osatähtsus väga väike.

Pärast parandusi oli andmebaasis 5000 elukohakirjet vähem. Edasi tuli järelejäänud kirjete hulgast välja valida need sündmused ja elukohad, mis ei klassifitseerunud rändeks. Esmalt võeti välja teadmata elukohad (üle 6000) ja inimeste kirjed, kel oli vaid üks elukoht (ligi 200 000). Välja tuli võtta ka vallasisesed liikumised — üle poole miljoni. Väljundi struktuuri järgi moodustati rändesündmuste fail, kus iga rida vastas rändesündmusele ning selles olid järgmised tunnused: eelmine ja uus elukoht, rände toimumise aeg ning teised isiku demograafilised ja statistilised tunnused. Töösse võeti ainult need liikumised, mis toimusid vahemikus 2000–2007. Lõplikku andmebaasi jäi 317 849 rändesündmust.

Välisrändestatistika

Selle meetodi kasutamisel ei suurenenud sisserändajate arv käsitletava perioodi esimestel aastatel, sest kõigist täidetud elamiskoha lõpetamise kuupäevadest (potentsiaalsed rände lähtekohad) hõlmasid välismaa aadressid väga väikese osa: 2000. aastal oli välisriigi aadress lõppenud 84 ja 2001. aastal 326 inimesel (tabel 1.1). Kõik need sündmused ei klassifitseerunud välisrändeks, sest neist tuli omakorda välja võtta isikuid, kes registreerisid uue elukoha samuti mõnes välisriigis. Peale selle oli mõningal juhul teadmata ka elukohariik. Selliseid kirjeid oli igal aastal alla saja, v.a 2003. aastal, mil neid oli ligi 500.

Tabel 1.1 **Välisriigi elukohad lõppemise aasta järgi, 2000–2007**
Table 1.1 Places of residence in a foreign country by year of termination, 2000–2007

Lõppaasta *Year of termination*	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Sagedus *Frequency*	84	326	777	5 701	1 226	1 841	2 838	5 351
Sisseränne *Immigration*	35	241	575	967	1 097	1 436	2 234	3 741

Rändebaasi täiendamiseks küsiti esmaste ja üle aastase vahega välja antud elamislubade andmeid KMA-st. Sealt saadud andmed näitasid, et selliste elamislubade arv on aastati üsna stabiilne (tabel 1.2). Keskmiselt oli elamislubadega võimalikke sisserändajad aastas 3000. Selleks, et neist isikutest saaks moodustada sisserände sündmuse, pidi neil olema märgitud nii Eesti kui ka välisriigi aadress. Osad saabujad olid registreerinud oma sisserände ka rahvastikuregistris. Neil, kellel puudus rahvastikuregistri järgi välisriigi või Eesti aadress, otsiti puuduvaid andmeid KMA-st saadud väljavõttest. Tabelis 1.2 on näha kui mitmel juhul täiendati sisserännet KMA andmete abil.

Tabel 1.2 **Kodakondsus- ja migratsiooniameti andmete töötlemine, 2000–2007**
Table 1.2 Processing of the Citizenship and Migration Board data, 2000–2007

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
KMA-st küsitud elamisload *Residence permits asked from CMB*	2 615	3 871	3 576	3 555	2 796	2 925	2 595	1 649
KMA andmete järgi lisatud sündmused *Events added according to the CMB data*	8	5	23	332	566	590	376	332

Oli ka selliseid inimesi, kes olid registreerinud enda Eesti elukoha siis, kui taotlesid elamisloa pikendust või vahetasid elukohta Eestis, kuid nende varasem sisseränne Eestisse oli jäänud rahvastikuregistris fikseerimata ja selgus alles tänu KMA andmetele. Suurem abi oli KMA andmetest statistiliselt oluliste tunnuste lisamisel (elamisloa taotlemise põhjus ja tööalased tunnused).

Lõpptulemusena on aastate 2000–2002 sisseränne küll silmnähtavalt alahinnatud, kuid piirkondlikult ja statistiliste tunnuste jaotuse proportsioonide poolest on rändajate koosseis loogiline. Näiteks kui varasema päringu järgi ei olnud rahvastikuregistrist 2001. aasta tehtud väljavõttes ühtegi sisserände sündmust Harjumaale, siis nüüd on Harjumaa peamine sisserände sihtkoht.

Rändeandmete kvaliteet

Alates 2000. aastast ei ole Statistikaamet rände kohta infot avaldanud. See on seotud rändeandmete madala usaldusväärsusega 1990. aastatel. Andmete halb kvaliteet on seotud elukohavahetuse registreerimise vabatahtlikkusega kuni 2005. aastani. Siiani mõjutab rändeandmeid inimeste vähene huvi elukohta registreerida või majanduslik kasu registreeritud elukoha omamisest teatud omavalitsusüksuses.

Siserände arvestamisel elukoha registreerimise põhjal tuleb üldjoontes arvestada kolme andmekvaliteeti halvendava tendentsiga:

- registreeritud elukohad ei vasta tegelikele elukohtadele — vale info rahvastiku paiknemise kohta;
- inimene vahetab elukohta, kuid ei registreeri seda — rändesündmuste alaregistreerimine;
- inimene registreerib ennast uude elukohta, kuid sellega ei kaasne tegelikku elukoha muutust — pseudoränne.

Rahvastikusündmused on oma intensiivsuse poolest enamasti vanusest sõltuvad. Rände-intensiivsus on tavaliselt kõrgeim 20–29-aastaste seas õpingute, tööelu alguse ja pere loomise tõttu. Noortel ei ole sageli kinnisvara, vaid nad elavad lühiajaliselt erinevatel üüripindadel.

Elukohtade võrdlus sünniregistri andmetega

Rändeandmete analüüs on näidanud, et just aktiivseimas rändeeas noortel on elukoha-andmed ebatäpsemad. Et sünnitajate vanusjaotus langeb osaliselt kokku aktiivsemate rändajate vanusjaotusega ja sünnitajate kohta on olemas tegelik ning registripõhine andmestik, siis uuriti nende omavahelist kattuvust. Töötluseks võeti 2006. aasta sündide andmed sünniregistris ja Statistikaameti sünniandmekogus.

Analüüsitud andmekogudes olevad andmed on saadud erineva metoodika alusel. Statistikaameti sünniandmekogu on rahvastikuregistripõhine ja kajastab registreeritud elukohta. Sünniregistris on elukohaandmed ütluspõhised ehk peaksid vastama rohkem tegelikkusele ja need andmed sisaldavad kõiki sünde Eesti territooriumil. Et sünniregistri andmed ei ole hiljem juriidiliste dokumentide ega toetuste alus, võib arvata, et esitatud andmed vastavad rohkem tegelikkusele kui rahvastikuregistris olevad andmed.

Selle analüüsi eesmärk oli võrrelda ema elukohti kahes andmekogus ja kaudselt hinnata nende alusel elukohaandmeid rahvastikuregistris. Vaadati ka ema ja isa elukoha erinevusi rahvastikuregistri andmetes. Rahvastikuregistri ja sünniregistri andmekogud on ühendatud ema ja lapse sünniaja alusel. Ühildatud andmestikus oli 14 907 kirjet. Selgus, et suurim elukohtade erinevus on noorematel ning väiksem vanematel sünnitajatel. 16-aastastel ei kattu elukoht rahvastikuregistris ja sünniregistris pea kolmandikul juhtudest, vanuse kasvades väheneb vahe 10%-ni (joonis 1.2). Absoluutarvudes on pilt mõnevõrra erinev: suurim erinevus on 20-ndates aastates emade hulgas, kelle seas on ka sünnitajaid kõige rohkem (joonis 1.3).

Joonis 1.2 **Kattuvad ja erinevad ema elukohad rahvastiku- ja sünniregistris, 2006**
Figure 1.2 Matching and diverging records on the residence of mothers in the population register and birth registry, 2006

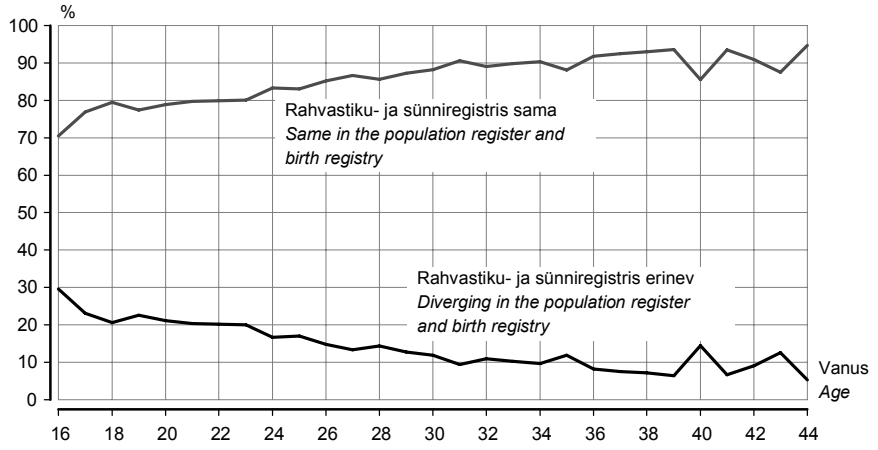

Allikas: Rahvastikuregister, Meditsiiniline sünniregister.
Source: Population Register, Medical Birth Registry.

Joonis 1.3 **Kattuvate ja erinevate ema elukohtade arv, 2006**
Figure 1.3 Number of matching and diverging records on the residence of mothers, 2006

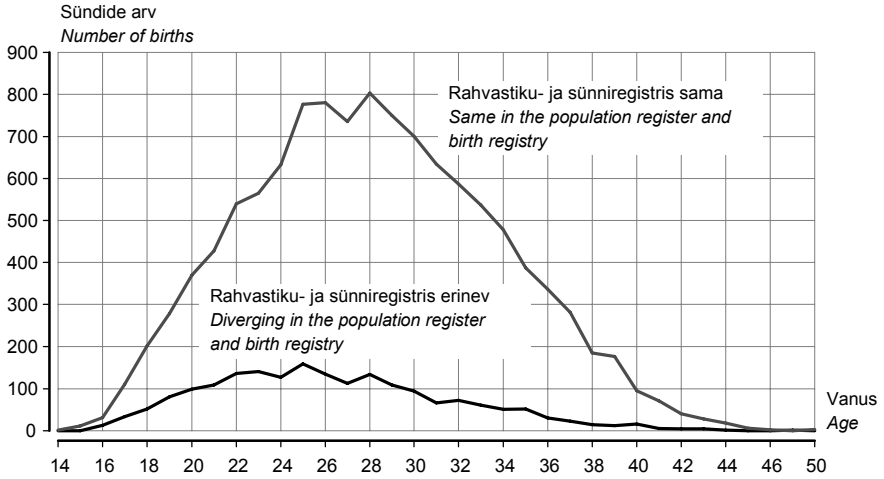

Allikas: Rahvastikuregister, Meditsiiniline sünniregister.
Source: Population Register, Medical Birth Registry.

Registriandmete halba kvaliteeti näitab abielust sündinud laste vanemate elukohtade uurimine — 2005. aastal elasid ema ja isa ühel tänaval vaid 55%-l sellistest lastest (Tammur jt 2006). Selle näite juures tuleb arvestada, et sünnitusealiste ehk noorte puhul on rände-andmed kõige ebatäpsemad ehk protsent ei laiene kogurahvastikule.

Tabelis 1.3 on toodud vanemate elukoha erinevus sünniregistri ja rahvastikuregistri andmetel omavalitsusüksuse tasemel ema perekonnaseisu järgi. Rahvastikuregistri andmetel erinevad vanemate elukohad 5 870 juhul, mis hõlmab vaadeldud sündidest ligikaudu 40%. Sünniregistri järgi elavad ema ja isa erinevas vallas või linnas 12%-l juhtudest. Selle järgi võib otsustada, et tegelikkuses on vanemate kooselamise protsent suurem, kui näitab rahvastikuregister. Sama omavalitsusüksus ei tähenda muidugi automaatselt seda, et vanemad koos elavad. Sünniregistri andmetel on vabaabielus 790 ema enam kui rahvastikuregistri järgi. Vabaabielus olevad vanemad elavad sünniregistri andmetel ka enam koos — 30% rohkem. Ka abielus olevad emad elavad sünniregistri elukoha järgi enam lapse isaga samas omavalitsusüksuses — umbes 20% rohkem kui rahvastikuregistri andmetel.

Tabel 1.3 **Vanemate elukoha erinevused kohaliku omavalitsuse täpsusega ema perekonnaseisu järgi, 2006**

Table 1.3 Differences in the parents' places of residence with the specificity of local government unit by the marital status of mother, 2006

	Erinev linn/vald *Different city / rural municipality*	Sama linn/vald *Same city / rural municipality*	Kokku *Total*	
Ema perekonnaseis sünniregistris				***Mother's marital status in the birth registry***
abielus	277	5 914	6 191	*married*
vabaabielus	709	6 894	7 603	*in consensual union*
sünnid kokku	1 792	13 115	14 907	*total number of births*
Ema perekonnaseis rahvastikuregistris				***Mother's marital status in the population register***
abielus	1 514	4 735	6 249	*married*
vabaabielus	2 769	4 044	6 813	*in consensual union*
sünnid kokku	5 870	9 037	14 907	*total number of births*

Allikas: Rahvastikuregister, Meditsiiniline sünniregister.
Source: Population Register, Medical Birth Registry.

Kaardil 2 (lisa 1) on toodud sündide arvu erinevus sünniregistri ja rahvastikuregistri andmete järgi kohaliku omavalitsusüksuse täpsusega. Kaardilt on näha, et leidub linnu ja valdu, kus sündides erinevusi ei ole, kuid suuremas osas on erinevused siiski olemas. Pruuniga tähistatud omavalitsusüksuses on rahvastikuregistri andmete järgi sünde vähem. See näitab piirkondi, kuhu inimesed on sisse rännanud, kuid jätnud rände registreerimata. Rohelisega on märgitud vastupidine suundumus ehk tegelik väljaränne on suurem. Kaardil kujutatu klapib noorte valitsevate rändesuundadega — sisserändepiirkondades, nagu linnade lähi-alad ehk tagamaad, elab tegelikult rohkem inimesi ja ääremaadel vähem. Sarnaseid suundumusi näitab ka kaart 3 (lisa 1), kus on välja toodud rahvastikuregistris Tallinna registreeritud emade elukohad sünniregistri andmete alusel.

Rahvastikuregistri ja küsitlusuuringute tulemuste võrdlus

Üks võimalus uurida andmete kvaliteeti on võrrelda rahvastikuregistri andmeid riigi küsitlusuuringutega, näiteks Eesti tööjõu-uuringu ja sotsiaaluuringuga. Riigi küsitlus-uuringute valim moodustatakse rahvastikuregistri andmete põhjal 15–74-aastaste isikute hulgast, kelle aadress on linnalistes asulates teada maja ja maal asula täpsusega. Küsitleja täidab igasse valimisse sattunud isiku kohta protokolli, kus fikseeritakse, kas inimene leiti registrijärgsest elukohast või mitte.

2005. aasta Eesti tööjõu-uuringu andmetel ei elanud registreeritud aadressil üle 17% respondentidest (protsent on laiendatud kogurahvastikule) (Tammur jt 2006). Ebaõigete aadresside osatähtsus suurenes 2007. aastal võrreldes 2006. aastaga 2% (16%-st 18%-ni), kuigi võiks arvata, et aadressid muutuvad täpsemaks. Kontrollides dispersioonanalüüsiga aasta mõju osatähtsusele on tulemustest näha, et aastal pole mõju ehk selle ajaga pole ebaõigete aadresside osatähtsus statistiliselt oluliselt muutunud. Seega ligikaudu 2%-lise muutuse võivad olla põhjustanud valimisse sattunud inimeste elukohad (Rannala 2008).

Eesti sotsiaaluuringu küsitlusprotokollide järgi ei elanud 20–34-aastastest kuni 30% oma registreeritud elukohas. Vanuse kasvades vähenes registreeritud elukohas mitteelanute arv ja vähemalt 45-aastastest elas oma registreeritud elukohas vähemalt 92% inimestest (Tammur jt 2006: 8–28).

Inimesed vahetavad küll elukohta, kuid ei registreeri seda, või registreerivad elukoha-vahetuse, mida tegelikult ei toimu. 2002. aasta Eesti tööjõu-uuringus uuriti nii inimeste tegelikke elukohavahetusi kui ka elukohavahetuste registreerimisi aastatel 1989–2002. Nende andmete järgi on 1989. aastast alates elukohta registreerinute osatähtsus järjest langenud — 12 aastaga 74%-st 45%-ni. Nimetatud uuring tõestas samuti tegeliku elukoha registreerimise sõltuvust vanusest: noored registreerivad tegelikke elukohavahetusi vanematest vähem. Elukoha registreerimata jätmise peapõhjusena nimetati selle ajutist kasutamist või üürimist, see oli peamine 15–24-aastastel. 25–44-aastased pidasid peamiseks takistuseks bürokraatlikku asjaajamist (Toomse 2003).

Välisrände registreerimise täielikkus ja sündmuste kaetus kirjete väljavõttes

Perioodil 2000–2007 kasvas elukoha registreerimiste arv märkimisväärselt nii Eestisse kui ka välismaale, seda eriti Eestisse registreerimiste puhul. Arvata võib, et sisserände kirjete arvu märgatav suurenemine aastail 2000–2007 kajastab pigem elukoha registreerimise arengut kui sisserände suurenemist. Aastate 2000–2002 kirjeid on selgelt liiga vähe, aastatel 2003–2004 on sisseränded küll paranenud, kuid jäävad ilmselt suures osas ikka alaregistreerituks. Registreerimist ergutasid kindlasti valimised. Sisserände andmete kasvu taga võib näha pigem registreerimise arengut näiteks seetõttu, et kümnetesse kordadesse ulatuv sisserändajate kasv ühe aasta jooksul ei ole seletatav rände trendidega Registreeritud sisseränne on ka kehtestatud kvoodist väiksem, kuid siinjuures tuleb arvestada, et siia on arvestatud ainult need inimesed, kes on taotlenud elamisloa vähemalt aastaks.

Väljarände registreerimine on suhteliselt ühtlasemalt paranenud. Alaregistreerimist on tõenäoliselt rohkem aastatel 2000–2004 kui hiljem. Siin tuleb arvestada, et välismaalaste registreerimata sisserände puhul ei olnud võimalik registreerida ka väljarännet.

Hindamaks Eesti välisrände andmete õigsust, saab võrrelda Eurostati kodulehel olevat Eesti ning teiste riikide vahelise rände andmeid Eesti välisrände andmetega. Uuritav periood on aastad 2004–2006. Selgub, et Saksamaa ja Taaniga võrreldes on 2004. aasta sisseränne Eestisse väga suurelt alahinnatud ehk sealt võiks olla tegelikult saabunud tunduvalt enam isikuid (tabel 1.4). Vaadeldava kolme aastaga on kõigis esitatud riikides isikute arvuline erinevus jooksvas statistikas vähenenud. Üldiselt on arvude vahe suurem riikidega, kust saabub enam inimesi. Andmed on aga sarnasemad väiksema rändega lähteriikide korral, nagu Läti ja Leedu.

Tabel 1.4 **Eesti ja teiste riikide sisse- ja väljarände andmete võrdlus, 2004–2006**
Table 1.4 Comparison of immigration and emigration data of Estonia and other countries, 2004–2006

	2004		2005		2006	
	Eesti andmed *Data of Estonia*	Teise riigi andmed *Data of other country*	Eesti andmed *Data of Estonia*	Teise riigi andmed *Data of other country*	Eesti andmed *Data of Estonia*	Teise riigi andmed *Data of other country*
Sisseränne Eestisse — *Immigration to Estonia*						
Soome *Finland*	205	854	323	545	665	660
Saksamaa *Germany*	63	788	74	522	129	518
Läti *Latvia*	46	75	78	73	85	101
Rootsi *Sweden*	54	108	69	124	96	125
Leedu *Lithuania*	25	43	28	32	47	29
Hispaania *Spain*	8	5	24	14	23	3
Taani *Denmark*	11	136	9	112	15	114
Norra *Norway*	10	55	14	63	22	58
Venemaa *Russia*	321		362	225	498	270
Väljaränne Eestist — *Emigration from Estonia*						
Soome *Finland*	1 960	1 854	3 513	2 063	4 451	2 734
Saksamaa *Germany*	136		148		145	
Läti *Latvia*	16	87	24	134	32	96
Rootsi *Sweden*	70	397	59	394	78	419
Leedu *Lithuania*	9	31	7	24	3	20
Hispaania *Spain*	28	114	28	123	25	184
Taani *Denmark*	12	161	15	123	13	205
Norra *Norway*	10	155	14	210	17	244
Venemaa *Russia*	350		353	432	276	347

Allikas: Eurostat, Statistikaamet.
Source: Eurostat, Statistics Estonia.

Väljarändes on samuti märgata suurt vahet Taani andmetega. 2006. aastal oli vahe väga suur ehk Taani statistika alusel saabus Taanist Eestisse ligikaudu 16 korda enam inimesi kui Eesti statistika andmetel. Norraga oli vahe ligikaudu 15-kordne. 2004. kuni 2006. aasta andmetel oli Norra ja Eesti vaheline ränne Eesti rahvastikuregistris registreeritud sündmuste järgi peagu olematu, kuid Norra statistika näitas, et riigist tuleb Eestisse igal aastal umbes poolsada inimest ja Norra rändab Eestist paarsada.

Kui võrrelda sisse- ja väljarände arve, siis tundub, et väljaränne on sisserändest enam alahinnatud. See on tegelikult kõikide riikide probleem. Väljarände suure erinevuse tekitab kindlasti ka asjaolu, et sageli ei soovita ennast Eestist välja registreerida, kuid välisriigis võetakse ennast elanikuna arvele. Seega Eestis jääb ränne kajastamata, sest andmete vahetus välisriikidega isiku tasemel on pigem erand. Eesti elanike registreerimata väljaränne hakkab järjest rohkem mõjutama ka sisserändestatistikat, sest kui lahkumine on registreerimata, jääb registreerimata ka tagasipöördumine.

Alates 2006. aastast toimub registri andmete vahetus Soomega, mis peaks parandama rände andmete kvaliteeti nende kahe riigi (Eesti, Soome) vahel (Siseministeeriumi … 2008). UNECE ja Eurostati koostöös valminud uurimuses võrreldi rühmade rändeandmeid riigiti. Selle järgi oli Eesti 2000. aastate Eesti ja Soome vahelist rännet alahinnanud umbes kolm korda. Ränne Soomest Eestisse piirdus Eesti rahvastikuregistri andmetel mõne inimesega, kuid Soome andmetel kasvas see iga aastaga. Kui arvestada veel asjaoluga, et väljarännet kiputakse sageli siserändega võrreldes alaarvestama, võis tegelik sisseränne Soomest Eestisse olla veelgi suurem. Uurimus valmis enne registri andmete vahetust. Tabelist 1.4 on näha, et sisserände arvude erinevus ei olnud võrreldes Soome registriga 2006. aastal suur. Väljarändes oli vahe suurem. Tabelis kajastub registri andmete vahetus, sest sellega korrigeeriti ka varasemaid sündmusi. Seega näeme, et andmed on muutunud paremaks ning Eesti ja Eurostati andmete vahe pole enam nii suur. Samas näitab analüüs välisrände andmete alakaetust, mida võib üldjoontes laiendada teiste riikide vaheliste liikumiste voogudele.

Kokkuvõte

Rändeandmete avaldamine on tänu elukoha registreerimise kohustuslikuks muutmisele ja selle suuremale tähtsustamisele riigi tasemel jälle võimalik. Peamiselt on see parandanud viimaste aastate registriandmete kvaliteeti. Statistikaametis 2000-ndate algusaastate registriandmetega tehtud töö parandas kvaliteeti mõningal määral. Perioodi rändeandmete kvaliteeti parandasid ka rahvastikuregistris tagantjärele tehtud täpsustused ja parandused isiku elukoha andmetes, eriti andmevahetus Soome registriga. Statistikaameti aastate 2000–2007 rändestatistikat kasutades on samal ajal tähtis arvestada ja teada andmekvaliteeti halvendavaid asjaolusid, mis vahel annavad mõnele protsessile hoopis teise valguse. Seetõttu on tõsisemate analüüside tegemiseks soovitatav tutvuda selle andmete kogumist ja töötlemist kirjeldava metoodikaga ja andmekvaliteedile antud hinnanguga.

Nagu peatüki autorite koosseisust näha, on metoodika väljatöötamisel ja uurimuse valmimisele kaasa aidanud paljud spetsialistid nii Statistikaametist kui ka väljastpoolt. Peale loetletud autorite tahaks kogumiku koostajad koostöö eest tänada kõiki panustanud rahvastiku- ja sotsiaalstatistika osakonna töötajaid ja Ene-Margit Tiitu Tartu Ülikoolist.

Kirjandus
Bibliography

Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaator. (1990). [www] http://metaweb.stat.ee/view_xml.htm?id=2441119&siteLanguage=ee (13.11.2008)

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EÜ) nr 862/2007, , mis käsitleb ühenduse rände- ja rahvusvahelise kaitse statistikat ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 311/76 võõrtöötajaid käsitleva statistika koostamise kohta.(11. juuli 2007). [www] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:199:0023:0029:ET:PDF. (11.10.2008).

Herm, A., Jõeveer, J., Senipalu, R., Valgma, Ü. (2003). Välisränne. Rahvusvahelise rände andmete metoodika. [www] http://www.stat.ee/files/eva2005/valisranne.ee.pdf. (19.10.2008).

Siseministeeriumi valitsemisala arengukava 2009–2012. Lisa 2. (2008). [www] http://www.siseministeerium.ee/?id=32108&highlight=rahvastiku,ja,regionaalala,hetkeolukorra,analüüs (13.11.2008)

Rannala, H. (2008). Eesti rände andmed (2000–2007). Tartu Ülikool. [Magistritöö]. Tartu.

Riikide ja territooriumide klassifikaator. (1992). [www] http://metaweb.stat.ee/view_xml_multi_code.htm?id=188972&siteLanguage=ee (13.11.2008)

Rahvastikuregistri seadus. (2000). Riigi Teataja I osa, nr 25, art 192.

Tammur, A., Tammaru, T., Tiit, E.-M. (2006). Rändeandmete kvaliteet ja rändesuundumused Eestis aastatel 2000–2005. — Linnad ja vallad arvudes. 2006. *Cities and rural municipalities in figures*. / Koost. M. Servinski, M. Kivilaid. Tallinn: Statistikaamet, lk 8–28.

Toomse, M. (2003). Eesti tööjõu-uuringu 2002 rände küsimustiku analüüs rände põhjuste kohta. Käsikiri.

1. METHODOLOGY AND QUALITY OF MIGRATION DATA

Alis Tammur, Helerin Rannala, Ülle Valgma
Statistics Estonia

Anne Herm
Statistics Estonia, Eurostat

Enel Pungas
Estonian Ministry of the Interior

Introduction

Migration is one of the most important vital events that should be reflected in the population estimation but, unfortunately, migration data have not been published in Estonian statistics for the past eight years due to a low reliability of data on residence registrations. Together with the statistics on births and deaths, migration constitutes an important part of accurate population estimation and the lack of migration data has strongly affected the published population figure and its quality. This, in turn, has prevented making reliable population projections (particularly by regions), which should constitute the basis for planning balanced social and economic statistics.

Mandatory registration of residence was abolished in Estonia in the beginning of the 1990s after termination of the Soviet population registration system. A new functional system was set up only in 2005 and, consequently, reliability of the Estonian migration and residence data decreased during the interim period. Fall in the quality of residence registration data in the 1990s was confirmed by the analysis of the 2000 Population Census migration data and Census questionnaire, which indicated somewhat different migration directions and intensity than could have been assumed on the basis of registered changes of residence.

It turned out that the registered migration events do not reflect the demographic and regional distribution of migrating population (both within Estonia at the county level and by countries of destination and origin) not even in terms of proportion. This is the reason why Statistics Estonia has not included migration events in the population estimation since 2000. Annual population figures are currently updated only by adding the data on births and deaths, i.e. the data on natural increase, which means that such an important element as external migration has not been included in the population estimation and the impact of internal migration is not taken into account in regional statistics. The consequence is that the statistical and actual population figure and composition vary to a significant degree in many regions.

As of May 2004, aliens immigrating to Estonia are required to register their residences, and as of May 2005, registration of residence is mandatory for all Estonian residents. This step will hopefully improve the long-term quality of migration data, but restoring the culture of residence registration may take years, because changing the habits and attitudes of people is a long process. It is also possible that the law may have to be amended once more before it can be implemented by specifying penalties for non-compliance. Registration of residence is often seen as a relic of the Soviet period which violates personal privacy, and people often fail to see the personal benefit arising from such registration. Even politicians sometimes do not grasp the need of the central and local government units for a precise overview of the composition, distribution and changes in the population in their territory (natural or migration increase or decrease by regions). However, balanced social, regional and economic policies as well as long term regional plans and development plans are not possible without information on population distribution and changes in vital events that should reflect the reality as accurately as possible. Politicians and the media are in the position to promote greater awareness of the importance of residence registration, which would create better preconditions for improvement of the data on migration and population distribution.

It is difficult to improve the quality of migration data received from official registers by relying on methodological corrections only, but it still seems to be possible. The methodology and query system of the population register used earlier left too many questionable elements in

the data. This article describes a methodology that enables to improve the reliability of migration data, which would make it possible to start publishing migration statistics again and adding the migration factor in the population estimation. This work would be meaningful only if it would be possible to restore information on the period after the last Population Census (2000–2007) when no migration data were collected in Estonia. Most complicated is the restoration of migration data on the period 2000–2004, because the Population Register Act did not provide for mandatory registration of residence during that period and, consequently, the quality of data on this period is extremely low. Certain problems persist until this day. In case of both internal and external migration, people frequently register their residence because of specific local government benefits granted to the residents of a particular rural municipality or city, not because of actual change of residence. These local benefits lead to fake registrations of residence, which means that no actual migration occurred despite the registration of a new residence. This way, people who did not actually change residence are entered in migration statistics. Besides, there can be reversed situations. It is still fairly common that people change residence but fail to register the event or register it much later.

*The under-coverage of migration was highest in the period 2000–2004, because many aliens did not register their place of residence in Estonia and a residence permit was the only indicator of their living in Estonia. In 2003, Statistics Estonia implemented a project (Herm 2003) to examine the possibility of collecting data on international migration from administrative databases. As a result it was concluded that the population register is and will remain the primary source of data suitable for statistical processing, but a secondary source must be used as a supplement, if necessary. The register of residence and work permits of the Citizenship and Migration Board (CMB) met the requirements of population statistics as a supplementary source. The population register and the register of residence and work permits have been improved considerably after the initial stages of that project so that some of the problems of that period are no longer on the agenda. However, the necessity to use these two registers for restoring the history of migration and for a continued production of migration data is still topical, because the current indicators available to Statistics Estonia do not enable production of the entire range of migration statistics recommended or required by the UN and EU (*Euroopa … 2007*).*

Data and data sources

Statistical population estimation is based on population censuses. Administrative data serve as sources of statistical data in between the censuses. The population register is the main source of data on migration events. Administrative data are required mainly for adopting decisions on individuals and therefore the methodology used in case of these data somewhat differs from the methodology of population statistics. Personal data in administrative databases can, in case of necessity, be checked, corrected, specified and updated, but correct statistical information requires recording of correct data at a specific moment of time and, faulty or incomplete records should, to the maximal degree, be corrected before compilation of aggregate statistical indicators. Consequently, data collection for the population register is not directly registration of migration events, but the new residence data entered in the register on the basis of a notice of residence enable to deduce a migration event if residence data is compared with the data entered previously in the register (Herm et al 2003).

Improvement of the quality of migration statistics requires that, particularly in politics and public administration, the demand for more complete and accurate population statistics, including migration statistics, should grow and that the understanding should be acknowledged that demand arises only if necessary preconditions for data collection, incl. favourable legal environment, have been created. It is clear that no major changes will be introduced to the data collection procedures only because of the needs of statisticians. High-quality data presuppose active use of this data as well as regular and systematic analysis and development. However, any improvements made for the purposes of statistics would also improve the quality of individual data and, comparison of data from different sources is not only in the service of the quality of statistical data. This process would enable to discover

and correct systematic or accidental errors in the registers and implement methods for prevention of mistakes.

Production of statistics requires personalised data (which can be associated with personal identification code). This enables to link data with other data sources in order to add or correct parameters and events, and to evaluate the quality of data. In addition, there should be a possibility to compile statistics at the level of individual events and persons. The source used to supplement migration data should enable to record both the arrivals and departures of persons. Otherwise, the information on migration process remains one-sided, which creates a cumulative error.

Linking of the data from the population register and the register of residence and work permits helped to improve significantly the quality of data on immigration to Estonia. Neither data source alone would provide necessary information on immigration, but linking of the two enables to produce regular statistical data, which are more reliable and comply better with international requirements. In the context of migration events, the population register provides data on changes of residence by persons living in Estonia and, since August 2006 also data on the rights of residence granted to EU citizens. The Citizenship and Migration Board (CMB) issues residence and work permits to immigrants who are not Estonian nationals and the application questionnaire also includes questions which contain parameters necessary for statistical analysis. Combining of the two databases enables to create a more complete account of the number (by adding migration events) and composition (by adding missing parameters) of immigrants. The data contained in the register of residence permits is used to supplement the database of migration events only if the population register does not include respective data items or the required parameters are not presented there at all.

The population register data on the period 2000–2007 were supplemented by the data from CMB for three reasons:

- *An alien who came to settle in Estonia on the basis of residence permit has not registered his/her residence with the population register. Consequently, residence registration data alone does not give a complete picture of everyone who came to Estonia in a calendar year. However, when applying for a residence permit at the CMB, the aliens are required to disclose their contact address in Estonia and this can be considered residence of the person until the official residence registration;*
- *An immigrant registered his/her place of residence in Estonia, but does not provide any additional statistical data about him/herself. If this data is available in the CMB register, the population register can be supplemented with this data;*
- *The CMB database includes more statistically significant parameters, because certain data collected during the residence permit application procedure are not forwarded to the population register: reason for applying for a residence permit, and if the stated reason is employment, the applicant should also fill out data on the economic activity of the employer, type of employment contact, salary and position. These data are necessary for politicians and interesting for researchers who analyse events in the Estonian labour market.*

As of 2008, the CMB data are no longer supplemented with the data on residence in Estonia, because registration of residence by holders of residence permits has improved considerably. Most people have now completed the registration ex post facto. Therefore, it can be assumed that if a person has not registered his/her residence, he/she did not settle in Estonia, while the situation was rather reversed previously.

Registration of residence with the population register

The work of the population register is governed by the Population Register Act (2000) the purpose of which is to ensure the collection of main personal data in a single database for the performance of functions of the state and local governments provided by law upon the exercise of the rights, freedoms and obligations of persons, and the maintenance of records on the registration of population. Pursuant to the Population Register Act, a person shall register a new residence (of himself/herself, his or her children and persons under his or her guardianship) within thirty days after settling permanently in the new residence. The space the address details of which a person indicates as a place of residence shall be a residential building or apartment, which is used as permanent residence, or a non-residential space used as a residence.

Contact information can also be submitted to the population register in addition to the details of residence. Contact details include e-mail address, post box number, telephone number as well as address of the space of residence if the person resides in another place for a longer period of time or from time to time or if only the city, rural municipality, city district or rural municipality district is indicated as the residence of the person.

A notice of residence can be submitted to the local government unit in person, by post, by e-mail supplied with digital signature or through the X-tee web portal. The form of the notice of residence is available on the website of the Ministry of the Interior, the websites of cities, rural municipalities and county governments as well as in the State Portal. There are currently no penalties for failure to submit residence information. In addition, persons living on rental premises are often prevented from residence registration by the requirement of the owner's consent and, consequently, it would not always be right to punish a person for failure to provide accurate residence data, because failure to submit data may not be a person's fault. A person can submit statistical data to the population register in the course of registration of population event (birth, death, marriage, divorce, change of residence, etc.) or when updating the data at any other suitable time.

Residence data in the population register can be changed through the following channels:

1. A person submits the notice of residence

The person submits residence data for himself/herself and the persons living with him/her to the local government unit in the location of settlement. If the person does not own the residence, he/she needs the consent of the owner in the form of appended rental contract or signature of the owner. City and rural municipality officials should process the notice within ten days. The local government is responsible for data collection because local authorities are best placed to assess the accuracy of data provided on the notices of residence and the fact whether the address indicated on the notice of residence can be entered in the population register as the residence of that person (incl. address verification, verification of the owner and consent of the owner).

A notice of residence can be used also to notify a residence abroad. The notice is similarly submitted to a local government unit. However, the procedure is simpler, because submitted data are entered in the register without address verification and without the requirement of the owner's consent. Specification of only the county of residence is sufficient. Leaving for a foreign country can be also notified upon departure. In this case, the address in the foreign country is entered in the register as place of residence. The information can also be submitted subsequently after return to Estonia when a person did not submit the notice of residence for the period of living abroad. In this case, the notice of residence is used to enter the new Estonian address as well as the previous address in the foreign country.

While abroad, the person can submit the residence information to a foreign mission that forwards the data to the population register. Information on transferring the residence abroad is submitted by letter to the Ministry of the Interior. EU citizens wanting the right of residence in Estonia should at first submit a notice of residence and are then entered in the register as persons.

2. Notification by the owner of residence

An owner has the right to turn to the local government unit and request amendment of residence information of a person if the person actually does not live in the indicated residence. Upon the receipt of such notification a respective procedure follows and the residence of the person who does not live on this property is registered only with the specificity of the rural municipality, city or, city district in case of Tallinn.

3. Amendment of residence information on the basis of court ruling

A court ruling which requires that a person should vacate specific premises also insists on the amendment of residence data in the population register and the residence of the person is registered with the specificity of the rural municipality, city or, city district in case of Tallinn.

4. The CMB data

In case of Estonian nationals who live abroad while they apply for the Estonian passport for the first time and whose residence data have not been entered in the register, the population register registers the data of the foreign country (except for Estonia) indicated in the contact

details section on the field of remarks of the CMB application form as the person's place of residence. The date of creation of the data entry is marked as the initial date of of arrival at the place of residence. This category includes emigrated Estonians of the second or subsequent generations as well as children of recent emigrants who were born abroad.

5. Opportunities for residence registration in connection with elections

It is possible to use the address data of persons who voted in the elections abroad. After the elections, the embassies submit to the Ministry of the Interior updated lists of voters and any changed data are entered in the population register. Changes are entered in the register if residence data have changed or are blank. In this case, the date of elections is regarded as the initial date of residence.

6. Data received from foreign countries

a) On the basis of international agreements

In 2005 such an agreement was concluded with Finland. Finland submits to the Estonian Ministry of the Interior data on Estonian nationals who have registered a residence in Finland. The initial date of residence according to the Finnish register is entered in the population register as the initial date of residence. Data exchange takes place on a weekly basis. Estonia is also notified of and registers any changes of residence within Finland. Unfortunately, the current agreement does not provide for submission of data on other nationals who went from Estonia to Finland or stateless persons who lived in Estonia in the past.

The initial data exchange between the Estonian and Finnish registers indicated that the number of persons living in Finland was nearly three times higher than estimated on the basis of previous register data. The following rules apply to entering the data on persons with a permanent residence in Finland in the Estonian population register:

- *If a person is a permanent resident of Finland according to the Finnish register and his/her initial date of address in Estonia is older than the initial date of address in Finland, the Finnish address is registered as permanent address in the Estonian population register;*
- *If a person is a permanent resident of Finland according to the Finnish register but his/her initial date of address in Estonia is newer than the initial date of address in Finland, the Finnish address is registered as a contact address, not as a permanent address;*
- *All addresses are supplied with an additional parameter:* Soome-P *(Finnish permanent address) or* Soome-S *(Finnish contact address);*
- *If Estonian address fields are blank, the Finnish permanent address is entered as the Estonian permanent address and the Finnish contact address as the Estonian contact address;*
- *If the initial date of the Estonian address with the specificity of city or rural municipality (city district in case of Tallinn) is older than the Finnish permanent address, the Finnish permanent address is entered as the Estonian permanent address. If only contact address is received from Finland, only the fields of contact address are filled out in the Estonian register;*
- *If the initial date of the Estonian address with the specificity of city or rural municipality (city district in case of Tallinn) is newer than the Finnish permanent address, no additional entries are made in the population register. A separate data file is created from the data of such persons and submitted to the Ministry of the Interior;*
- *If the Estonian initial date of address is blank, it is considered to be older than the Finnish initial date of address and the Finnish address is treated as current residence;*
- *If two different addresses are received from Finland, one of them is treated as permanent and the other as contact address or the Estonian permanent address is retained and the Finnish permanent address is entered as contact address;*

- *If only Finnish contact address is received from Finland, it is entered as the contact address in the Estonian register if the population register does not include an Estonian contact address with a newer date;*
- *In case of restored residence, nothing is changed if the initial date of Finnish address is older than the date of restoration;*
- *If a person has temporary residence in Finland, the address data received from Finland are entered as contact details in case the initial date of Finnish residence is newer than the initial date of the Estonian contact address. If the Estonian contact address fixed in the register is newer, the Estonian address is not replaced by the Finnish address;*

b) from vital records of a foreign country

The Ministry of the Interior receives records related to persons from other countries without having to approach the person. If the Ministry of the Interior receives vital records indicating that a person is living abroad, the data from these records and the population register are considered together in order to make a decision on entering residence data. The date of the event or document is entered as the initial date of residence. Such entry is not made if an Estonian notice of residence is available with a newer date than the date of the vital record.

An example: A birth certificate is used to amend the residence of the child and mother or father (depending on who has been entered in the register). If the birth certificate does not include an address but the child does not have a registered residence, only the country of birth is entered in the register. The procedure is similar in case of other documents.

c) Individual quires to foreign countries

If there are reasons to believe that a person is actually not living in Estonia and the country of his/her probable residence is known, the Ministry of the Interior has sometimes used the opportunity to ask the Estonian missions in other countries whether that person lives in that country. It is not always possible to get a response (e.g. if there is no central register (Germany) or data protection authorities do not permit release of the data), but Sweden is a good example of a country that always responds to inquiries.

7. Automatic extension of residence

Upon expiry of the term of a temporary residence permit of EU citizen, the authorities check whether the person has a current residence in Estonia (including a residence with the specificity of a city, rural municipality or Tallinn city district). If the person has no current Estonian residence, the person is entered into archive. If the person has a current residence in Estonia, he/she will be granted a fictitious document of the right of residence for five years (start = expiry date of the temporary residence permit + one day, expiry = start + five years).

8. Upon registration of birth

Upon registration of birth, the residence of the mother is automatically registered as the residence of the child.

Use of the population register residence data for the creation of migration events

Migration events include items 1, 6a, 6b (on the basis of Finnish and Swedish population registers data with an initial date of residence) and 6c from the above list of channels of creation of residence data. In addition, migration events are certainly also items 2, 3 and 6b (other countries besides Finland and Sweden), but the degree of uncertainty concerning the actual and known dates of residence change is even greater. Items 4, 5, 7 and 8 are not migration events.

Statistics Estonia receives data on migration events on the basis of the contract concluded in 2002 with the Ministry of the Interior and Andmevara AS. Improvement of the quality of migration data required a change in the structure of data presentation, i.e. a new format of data query and, therefore, a supplement was added to the aforementioned contract in 2007, according to which Statistics Estonia shall receive monthly data on residence changes from the population register delivered in three files. The structure of the data query was changed in order to make it possible for Statistics Estonia to receive the history of previous registered residences of the persons who register a new residence. In the old structure, the previous residence often remained unknown when there was a gap between the periods of validity of the two residences (registration from one place of residence to another).

The data are downloaded to the information system of vital events of Statistics Estonia where they are cleaned and subjected to logical verification. Personal identification codes are used to generate the parameters of sex and date of birth. The personal identification code is also used to generate unique is-codes for all persons, so that a person has the same is-code in all data tables and entries, and the is-code can also be decoded back into the personal identification code, if necessary, using the respective encoding tables. The encoding table is kept by the IT Department of Statistics Estonia in compliance with all security requirements. Only employees of Statistics Estonia with the respective level of authorisation can use data with is-codes for statistical processing.

By association with the personal identification code, the database of residences of persons is supplemented by a person's residence at the moment of birth from the database of births (for persons born since 1989) to ensure the possibility of recording the change of residence in case of the children whose residence is not registered together with the birth registration data but who have already been added to a particular administrative unit in the statistical population records due to the registration of birth. The mother's registered residence shall also be the address of newborn child.

Register of residence permits (CMB)

All immigrants arriving in Estonia from third countries, i.e. countries outside the EU, (and persons who immigrated from the EU prior to August 2006) have to apply for a residence permit from the CMB. In order to supplement the external migration data with the data from CMB, Statistics Estonia submits to CMB once a year a written application on the required data set and concludes a data exchange contract. Some required parameters improve the quality of data if the relevant information is not included in the register (such as education, which is an important parameter in describing particularly the external migration) and others are unique additional parameters that supplement the statistics on immigrants (reason for applying for a residence permit and employment information).

A long-term migrant is a person who moves from the country of permanent residence to another country for a period of at least one year, so that the country of destination becomes his/her new country of permanent residence. For the country of origin, such person is a long-term emigrant and, for the country of destination the person is a long-term immigrant. In Estonia, the 12-month criterion is the easiest to apply to the immigration of aliens — it is possible to identify the aliens who have been granted the residence permit for at least one year. It is not completely accurate in relation to the definition above but it still enables to estimate the number of long-term immigrants. However, this adapted definition cannot be applied to immigration and emigration of citizens, persons with EU right of residence and aliens with a permanent residence permit, because the expected periods of stay or absence are not registered in advance upon residence registration.

Statistics Estonia turns to the CMB for data on persons who have come to Estonia for the first time (first-time arrival is indicated by the date of data entry, which must be close to the date of issuing the residence permit) and have applied for an initial residence permit with a term of one year (365 days), have extended a short-term initial residence permit to at least one year, or have at least one year gap between two valid residence permits. Next, the participation of these persons in immigration is clarified. The data from different procedures of the CMB residence permits register and population register are used for that purpose. Statistics Estonia also collects data on persons who hold the Estonian residence permit or have the right of residence in Estonia valid for less than one year.

Specification of migration data

Creation of Estonian immigration event

Immigration event means leaving a foreign country and coming to live in Estonia for a period of at least one year. Immigration events can be created in three ways:

- *A person (Estonian national, EU citizen, national of a third country with a residence permit or stateless person) coming to Estonia from a foreign country registers the change of residence with the population register. This is done with the same notice of residence procedure both within the country and upon moving from one country to another;*

- *If a person receives a residence permit but does not register his/her residence with the population register, the CMB data can be used to determine his/her presumable residence in Estonia. The persons who fail to register their residence after receiving the residence permit will have a problem if they need to extend their residence permits — this is not possible without a registered residence. In this case they have to register their residence with the population register before extension of the residence permit and this registration does not always indicate earlier arrival from abroad. Regarding the residence permits granted during 2000–2007, the initial date of residence permit, the initial date of residence and the residence addresses in the two registers were compared;*
- *If the population register did not indicate the previous residence of the person but CMB had the residence address in a foreign country, this was recorded as the previous residence of the person.*

As of 2008, there is no need to specify the Estonian residence data with supplementary information from the CMB, because few and fewer immigrants fail to register their residence in Estonia. These might likely be the persons who have not actually moved to Estonia.

Creation of Estonian emigration event

Emigration event means moving from Estonia to a foreign country for a period of at least one year. Mainly, a person him/herself submits the respective notice of residence and the Ministry of the Interior makes a decision concerning the person's residence abroad. Another possibility is registering the person as an emigrant under certain conditions upon expiry of the residence permit. If a residence permit expires and is not extended within one month (referred to as the so-called waiting period in the population register), the record of that person (all data, incl. residence) is transferred to the archive of the population register. If such person receives a new residence permit, he/she is again required to register a residence.

A relatively large number of persons with expired residence permits have simply forgotten to extend them and, in fact, live illegally in Estonia. Consequently, not all such persons can be considered emigrants. There is also an important time boundary in the migration of permanent residents, i.e. a person must have lived in a country for at least one year. Therefore, we consider as emigrants only the persons who have not extended their residence permits during the period of one year and have indicated employment, study or entrepreneurship as the reason for immigration in their residence permit application — these are the reasons where it can be assumed, if the residence permit is not extended, that residence in Estonia was temporary.

Creation of internal migration events

An internal migration event means a change of residence within Estonia when the new and old places of residence are located in different administrative units or the movement occurs between urban settlements (cities, towns) and rural municipalities. Currently, only the population register provides data on internal migration for the whole Estonia in a form suitable for statistical processing.

Generation of migration events

The first step in the production of migration statistics and population estimations is clearing up of individual records. This is done by extracting migration events — changes of residence beyond the boundaries of the country, county, local government unit or urban settlement (city without municipal status, town) — from annual data. The data are then arranged in the form of a datasheet table of migration events, where each row describes a migration event by indicating the locations of departure and arrival and includes the demographic and statistical parameters of the person who changed residence. It should be possible to process data by both persons and events. The fields are filled out by relying on different sources. Any missing parameters on ethnic nationality and place of birth are imputed. The arranged data are entered in a general table that includes all changes of residence since 2000. If necessary, previous residence from the general table can be added, without repeated processing, to the data of persons who have already changed residence in the observed period.

Use of registered migration events in the population estimation

The statistical population estimation of Estonia has been based on the population figure of the last Population Census, complemented by the register data on births, deaths,

immigration and emigration collected by local government units with the accuracy of annual sex and age distribution. One of the goals of the 2000 Population Census was creation of a population database where population events (births, deaths and changes of residence) could be added at the individual level. Linking the migration event with a particular person is crucial particularly for ensuring the quality of residence data, because the registered and actual residences are often not the same or there is no registered residence at all. Consequently, using the Census base in case of population events would considerably improve the quality of data, because it enables to obtain information on the actual permanent residence of a person.

Unfortunately, the individualised Census base is currently unusable due to conflicting interpretations of the Population and Housing Census Act and the consequent ban on data processing imposed by the Data Protection Inspectorate. Therefore, Statistics Estonia has updated the data on gender- and age-specific and regional distribution of Estonian population after the 2000 Census only by adding the births and subtracting the deaths. It is clear that, without taking account of internal migration, the population estimation at the regional level does not reflect the reality. This applies, in particular, to many rural municipalities of Harju, Ida-Viru and Pärnu counties with high levels of immigration and the municipalities of Central and Western Estonia with high levels of emigration. The lack of migration statistics produces illogical results for the age-specific distribution of population as well. For instance, failure to consider migration means that no new students are registered in Tartu and the students once counted there remain in the records, resulting in an illogical age structure of population — persons who were students in 2000 are now between 26 and 31 years of age (Figure 1.1). The error would be amplified due to poor quality of data on previous places of residence if the population estimation were complemented by migration data without using the individualised base of the 2000 Census — a student who had not registered his/her residence in Tartu cannot be recorded as leaving Tartu if relying only on the register-based migration data. This is the reason why it has not been done so far.

*The fundamental difference between the data of the Population Census and the population register existed even earlier, because the first one recorded the actual and the second one recorded the official residence. The variance between the sources has continuously increased after 1992 when the requirement of residence registration was abolished. As of May 2005, everyone is required to register the new residence within 30 days after settling in another permanent residence (*Rahvastikuregistri … 2005*). This should improve migration records in the long term, but changes in habits and attitudes take time.*

On the one hand, it would be inaccurate to add migration events to population records on the basis of the residence registrations in the population register only but, on the other hand, it would be inaccurate to ignore migration, because accumulation of errors has a direct impact on all social and economic indicators based on the population figure. Therefore, there has been a renewed analysis of opportunities to improve the current population estimation. Until the new Population Census in 2011, Statistics Estonia will continue publication of the population figure on the basis of the current method (by only adding annual births and deaths to the Census data), and in addition, the population figure including migration will be published. Population figure including migration will be published ex post facto since 2000.

The inclusion of migration brings along various nuances of external and internal migration. After adding the external migration events of the period 2000–2007, the current population figure would decrease because of the eight years' net external migration by 16,000 persons. Considering that the under-coverage of the 2000 Census involved around 30,000 persons but the external migration is also under-covered, it is impossible to say at the moment, whether this decreases or increases the quality of data on population figure. Compared with the population figure in the register, the population figure including migration, as calculated by Statistics Estonia, would be smaller by 38,000 persons. Here, too, it would be difficult to tell before the next Census which figure is closer to the reality.

Adding the data on internal migration is crucial for improving the regional population estimation, but there is a problem associated with the students in Tartu and Tallinn who did not have a registered residence during the 2000 Census. The error is caused by the different methodologies used for the Census and for the subsequent determination of

residence on the basis of registers (in the first one, residence is based on oral statements; and in the other one — on official records), which could result in a situation in case of which we remove a person from the local government unit where he/she has not been included in the population estimation and add him/her to the region where he/she already exists in the records. If the individualised census database cannot be used, the other method to solve this problem would be indirect registration or correction of migration, which would mean population estimation based on actual events.

By use of mathematical operation, arrival to and departure from administrative units by annual sex and age distribution are added. Corrections are made in the administrative units and sex and age groups where a negative value is generated. The total shortage is around 800 persons and most of them are young people who were students at the universities of Tallinn or Tartu in 2000. Knowing the numbers and places of residence of the students in Tallinn and Tartu, the students are distributed between respective local government units by annual sex and age groups. This enables correction of the 'minuses' of students in the population estimation. However, as this is not a classical methodology of population estimation and brings about questions about the quality of data when publishing data of regional population statistics by sex and age groups, the population age structure should be published only with an age step of five years. Nevertheless, it is still possible to generate other age groups (e.g. minors 0–17) on the basis of queries to Statistics Estonia.

Processing of the 2000–2007 migration data

Initial database of the 2000–2007 migration events included changes of residence that occurred after 1 January 2000 as well all known previous residences of people who had changed residence. The resulting file of residences included approximately 1.8 million entries. The entries were arranged to enable extraction of migration events. Arrangement enabled to identify faulty entries that could not be processed automatically. The faults in the data could be divided in two main groups — faulty date or faulty address. 20 entries in the file of residences had non-existent dates. It was also checked that the initial date of residence is not newer than the final date. There were approximately 2,000 faults of this type. These entries were reviewed one by one and corrected where possible. Additional queries to the population register were of help in case of corrections. If no logical sequence of residences could be found, the entry was deleted. The entries of persons with two simultaneous residences were corrected or deleted in a similar manner.

*The number of faulty addresses was also relatively low. There were some rural municipalities, settlements or countries that do not exist — around 60 in total. In such cases, the entries were reviewed manually and corrected on the basis of other geographical parameters or additional queries to the register. Another type of fault was that the recorded rural municipality was not in the correct county or the settlement was not in the correct rural municipality — over 130 cases in total. Presence of all possible parameters — both personal identification code and name — was also verified. These corrections were made in roughly 400 entries. The codes of Estonian administrative units were corrected on the basis of the current Classification of Estonian Administrative Units and Settlements (*EHAK*); country codes were corrected according to the Classification of Countries and Territories (*Eesti … 2008; Riikide … 2008*). The majority of faulty entries were found in the data registered before 2002. The percentage of faulty entries was very low after 2002 when the current population register was created.*

The corrections reduced the size of the database by 5,000 entries. The next step was to exclude the events and residences that could not be classified as migration. This included exclusion of unknown residences (over 6,000 entries) and entries with only one residence (around 200,000). Movements within one rural municipality, comprising over half a million entries, had to be excluded as well. A file of migration events was generated according to output structure where each row corresponded to a migration event and contained the following parameters: previous and new residence, time of migration and other demographic and statistical parameters of person. Only the movements that occurred in the period 2000–2007 were included. The final database contained 317,849 migration events.

External migration statistics

This methodology did not increase the number of immigrants in the first years of the reviewed period, because foreign addresses constituted only a very small part of all filled-out dates of termination of residence (potential locations of migration origin). A foreign address had been terminated for 84 persons in 2002 and for 326 persons in 2001 (Table 1.1). Not all these events can be classified as external migration, because persons who had registered a new residence in a foreign country had to be excluded as well. There were also some cases where the country of residence was unknown. The number of such entries was less than a hundred in each year, except 2003 when the respective number was around 500.

In order to improve the migration data, CMB was consulted for information on initial residence permits and then for any changes with annual intervals. The information received from there indicated that the number of such residence permits is relatively stable across the years (Table 1.2). The average annual number of residence permits issued to potential immigrants was 3,000. An immigration event was generated for these persons if they had both an Estonian and a foreign address. Some immigrants had also registered their immigration with the population register. If the population register did not indicate a foreign or Estonian address, the missing data was searched from the excerpt received from the CMB. Table 1.2 indicates the number of immigration entries supplemented with the data from CMB.

There were also some persons who had registered their residence in Estonia when they were applying for an extension of residence permit or changed residence in Estonia but whose earlier immigration to Estonia had not been recorded with the population register and was identified only on the basis of the CMB data. The data from CMB provided significant assistance for adding important parameters (reason for applying for residence permit and employment parameters).

As a result, the immigration in 2000–2002 has been significantly under-estimated, but the structure of immigrants seems logical with respect to the proportions of regional distribution and statistical parameters. For instance, the earlier query to the population register did not indicate any immigration events to Harju county, but now it is the main destination of immigration.

Quality of migration data

Statistics Estonia has not published migration data since 2000. This is due to the low reliability of migration data in the 1990s. The poor quality of migration data was caused by the voluntary residence registration system, which was in place until 2005. Low motivation of people to register their residence or desire to gain economic benefits from registration in a specific local government unit still affects the migration data.

Records of internal migration on the basis of residence registrations should generally take into account three tendencies that reduce the quality of data:

- *registered residences are not the same as actual residences — incorrect information on population locations;*
- *a person changes his/her place of residence but does not register the change — under-registration of migration events;*
- *a person registers his/her new place of residence without any actual change of residence — fake migration.*

The intensity of migration events is generally age-related. Migration intensity is usually higher in the age group 20–29 in connection with studies, start of employment and family creation. Many young people do not own immovable property and live on different rental premises for short periods.

Comparison of places of residence with the data in the birth registry

Analysis of migration data has indicated that migration data are more inaccurate in case of younger people in the more active migration age. As the age distribution of birth-givers partially overlaps with the age distribution of more active migrants and an actual register-based database of birth-givers is available, the overlap was studied in greater detail. The processing was based on the 2006 birth data recorded in the birth registry and in the birth database of Statistics Estonia.

The data contained in analysed databases were collected on the basis of different methodologies. The birth database of Statistics Estonia is based on the population register and reflects the registered residences. The residence data in the birth registry are based on oral statements, i.e. they should be closer to reality, and these data include all births in the Estonian territory. As the data of the birth registry are not used subsequently as a basis of legal documents or benefit payments, it can be assumed that the submitted data are closer to reality than the data contained in the population register.

The aim of this analysis was to compare the mother's places of residence in two databases in order to indirectly evaluate the quality of residence data in the population register. Divergences between the residences of the mother and the father in the population register data were also observed. The databases of the population register and birth registry have been linked on the basis of the dates of birth of the mother and the child. The linked database included 14,907 entries. It appeared that the residence data differ more in case of younger and less in case of older birth-givers. Nearly one third of the residence records in two databases do not match in case of the 16-year-olds, but the divergence drops below 10% as the age increases (Figure 1.2). The picture presented in absolute figures is somewhat different: the largest divergence can be found among mothers in their twenties, which is also the group of the largest number of birth-givers (Figure 1.3).

The poor quality of register data is also demonstrated by a study of residences of married parents. Only 55% of such mothers and fathers lived on the same streets according to the registered data from 2005 (Tammur et al 2006). It should be kept in mind in case of this example that the degree of inaccuracy is the largest in case of young people in fertile age, i.e. this percentage cannot be extrapolated to the total population.

Table 1.3 illustrates the divergence between the residences of parents according to the birth registry and population register at the local government unit level based on the marital status of the mother. According to the population register, parents lived in different residences in 5,870 cases, which is approximately 40% of the births considered. According to the birth registry, however, the mother and father lived in different rural municipalities or cities only in 12% of the cases. This indicates that the actual percentage of co-habiting parents is higher than appears from the population register. Understandably, if both parents are registered in the same local government unit, this does not necessarily mean that they live together. The birth registry includes 790 more mothers who report living in a consensual union than indicated in the population register. The birth registry also shows a higher percentage — 30% of co-habitation of parents in consensual unions. Similarly, the birth registry shows that approximately 20% more married mothers live in the same local government unit with the child's father than could be estimated on the basis of population register.

Map 2 (Annex 1) illustrates the respective differences between the number of births in the birth registry and in the population register with the specificity of local government units. The map indicates that there are no differences in the number of births in case of some cities and rural municipalities, but the divergence still exists in case of the majority. According to the population register, the number of births is smaller in the local government units designated by the brown colour. These are the regions into which people have actually in-migrated, but have left the migration event unregistered. Green designates the opposite trend, i.e. the actual out-migration is higher. The picture on this map is in accordance with the dominant migration trends of the youth — the actual number of people is higher in in-migration areas, such as cities and hinterlands of the cities, and lower in remote areas. Similar trends are also visible on Map 3 (Annex 1) where the places of residence of mothers registered in Tallinn in population register according to the birth registry data have been presented.

Comparison of the population register and survey data

Another possibility to study the quality of data is to compare the data from the population register with official surveys, such as the Estonian Labour Force Survey and the Social Survey. The sample of official surveys is established on the basis of the population register from among persons in the age group 15–74 whose address is known with the specificity of the house in urban settlements and with the specificity of the settlement in rural areas. The interviewer fills out a report on every person in the sample, stating whether the person was found at the registered place of residence or not.

The 2005 Estonian Labour Force Survey indicated that more than 17% of the respondents (percentage has been extrapolated to the total population) did not live at the registered address (Tammur et al 2006). The percentage of incorrect addresses increased in 2007 in comparison to 2006 by 2% (from 16% to 18%), even though one could assume that the address data is becoming more accurate. A dispersion analysis of the impact of the year on the percentage indicates that the year had no impact, i.e. there has been no statistically significant change in the percentage of incorrect addresses. Consequently, the change of around 2% could have been caused by the particular residences of the people included in the sample (Rannala 2008).

The survey reports of the Estonian Social Survey indicated that up to 30% of the persons in the age group of 20–34 did not live at the registered addresses. The number of persons who did not live at the registered places of residence decreased with age and at least 92% of people aged 45 years or older lived at the registered residence (Tammur et al 2006: 8–28).

People often change residences but do not register the fact or register a change of residence that does not actually occur. The 2002 Estonian Labour Force Survey studied both actual changes of residence and registrations of residence changes from 1989 to 2002. According to the results, the percentage of persons who have registered a residence has been decreasing constantly — from 74% to 45% in 12 years. The survey also confirmed the relation between actual registration of residence and age: young people tend to register the actual changes of residence less than older people. The main reported reasons why a residence was not registered included temporary use or renting. These were the main reasons in the age group 15–24. The age group 25–44 reported that the main hindrance was bureaucracy (Toomse 2003).

Completeness of external migration registrations and coverage of events in the excerpt of entries

The number of residence registrations in Estonia and abroad, but particularly in Estonia, increased considerably during 200–2007. It can be assumed that a significant increase in the number of immigration entries from 2000 to 2007 reflects rather the development in the residence registration procedure than increase in immigration: the number of entries for the years 2000–2002 is clearly too low, in 2003–2004 the recording of immigration improved but will probably still remain under-registered. Elections, for sure, motivated greater registration. Increased immigration data volume could be seen as a result of improved registration behaviour, because an increase in the number of immigrants by tens of times in one year could not be explained by migration trends. Registered immigration is below the established quota, but it should be kept in mind that immigration data only includes persons who have applied for a residence permit with a term of at least one year.

Registration of emigration has improved more steadily. Under-registration was probably more common in 2000–2004 than later. It should be kept in mind that no emigration can be registered if immigration of aliens remains unregistered.

The accuracy of Estonian external migration data could be evaluated by comparing the data presented on the Eurostat website regarding migration between Estonia and other countries with the Estonia's own data on external migration. The review period covers the years 2004–2006. The review reveals that immigration to Estonia from Germany and Denmark was significantly under-estimated in 2004, i.e. many more people evidently arrived from these countries (Table 1.4). During the three years under observation, the variance in the number of persons in the current statistics has decreased in respect to all countries considered. The variance is larger in case of countries from where more people are coming. However, the data overlap is greater in case of countries of origin with lower migration levels, such as Latvia and Lithuania.

A large variance with the Danish data is noticeable in the case of emigration as well. The variance was very large in 2006, i.e. nearly 16 times more people came to Estonia according to Danish statistics than according to Estonian statistics. The variance with Norway was almost 15-fold. The events registered in the Estonian population register indicate almost non-existent migration between Norway and Estonia in 2004 and 2005 while the Norwegian statistics indicate that around fifty people come to Estonia annually from Norway and a few hundred Estonians go to Norway.

The comparison of immigration and emigration figures indicates that emigration suffers from a higher degree of under-estimation than immigration. This is actually a problem for all

countries. The large variance in emigration figures is caused by the fact that many people do not want to terminate their registration in Estonia even though they register a residence in the other country. Consequently, the fact of migration is not recorded in Estonia because data exchange at the level of an individual tends to be an exception. The unregistered emigration of Estonian residents will have an increasing impact on immigration statistics because a return cannot be registered either if the departure was not registered.

*A register data exchange with Finland is in place since 2006, which should improve the quality of migration data between these two countries, i.e. Estonia and Finland, (*Siseministeeriumi … 2008*). A study conducted in cooperation between UNECE and Eurostat compared migration data between country groups. This indicated a three-fold under-estimation rate for Estonia in regard to the migration between Estonia and Finland in 2000 and the following years. The Estonian population register indicated that only a few people came from Finland to live in Estonia but the Finnish figures grew significantly with each year. Considering the fact that emigration tends to be under-registered anyway in comparison to immigration, the actual immigration from Finland to Estonia could have been even higher. The study was completed before the exchange of register data. Table 1.4 indicates that the variance between immigration figures was not large in the Estonian and Finnish registers in 2006. The variance was greater in case of emigration. The table shows the impact of exchange of register data because the earlier events were also corrected as a result of this data exchange. Consequently, we can see that the quality of data has improved and the variance between the Estonian and Eurostat data has decreased. However, the analysis also demonstrates under-coverage of external migration data, which can generally be extrapolated to movement flows to and from other countries.*

Summary

Publication of migration data has become possible again as a result of reintroduction of mandatory residence registration and more national emphasis laid on this process. This has mainly improved the quality of register data in recent years. The quality improved to some extent due to the work of Statistics Estonia on the register data originating from the beginning of the 2000s. The quality of migration data of the period was also improved by the population register through subsequent adjustments and corrections in the residence data of the persons, particularly through data exchange with the Finnish register. However, when using Statistics Estonia's migration statistics regarding the period 2000–2007, it is important to keep in mind the factors that reduce the quality of data and which can sometimes show some processes in an incorrect light. Therefore, it is recommended to consult this description of the methodology of data collection and processing and evaluation of the quality of the data before carrying out any deeper analyses.

As can be seen from the group of authors of this article, several specialists from Statistics Estonia and elsewhere have contributed to the development of methodology and completion of the study. In addition to the authors mentioned, the compilers of this publication would like to express their gratitude to the entire staff of the Population and Social Statistics Department and to Ene-Margit Tiit from the University of Tartu.

2. SISERÄNDE SUUNDUMUSED

Alis Tammur
Statistikaamet

Sissejuhatus

Siseränne mõjutab rahvastiku piirkondlikku paiknemist ja selle muutumist teistest rahvastikuprotsessidest tugevamalt ja kiiremini ning ühtlasi mõjutab ränne ka rahvastikuprotsesse. Riigisiseseid rändesuundi teades on võimalik seletada piirkondlikke rahvastikuprotsesse ja neid prognoosida. Ühelt poolt võib näiteks intensiivne sisseränne piirkonda seletada sündimuse kasvu, samas võib väljaränne tähendada piirkonna rahvastiku vananemist. Sisserännanud rahvastiku koosseisu teadmine annab infot sisse- või väljarände mõjust konkreetsele piirkonnale. Siinjuures tuleb rõhutada, et positiivne siseränne ei pruugi alati tähendada piirkonna rahvaarvu kasvu, sest keskmine sisserändaja võib olla hoopis vanemaealine ja loomulik iive negatiivne või on samal ajal piirkonnas välisrändesaldo negatiivne.

Eesti viimaste aastate siserännet on andmete puudulikkuse tõttu üsna vähe analüüsitud, see on eelkõige rahvastikustatistika kasutajale näidanud teema kajastamise vajalikkust. Statistikaamet on püüdnud puudujääki parandada ja avaldab alates sellest aastast puudunud aastate rändestatistikat ja hakkab seda edaspidi igal aastal tegema. Rahvaloenduste vahelisel perioodil tuleb leppida registripõhiste andmetega, mis ainsana võimaldavad käsitleda ja analüüsida kõigi Eesti asustusüksuste rahvastikku vajalike näitajate (sugu, vanus, kodakondsus, rahvus jne) järgi. Seetõttu tuleb arvestada andmekvaliteeti halvendavate asjaoludega, millest on täpsemalt kirjutatud kogumiku esimeses peatükis.

See artikkel annab ülevaate kaheksa aasta (2000–2007) siserändest Eestis nii üldiste suundumuste kui ka rahvastikurühmade rändekäitumise järgi. Andmeallikas on Statistikaameti rändeandmete baas, mis on koostatud rahvastikuregistri elukoharegistreerimise andmete põhjal.

Andmed ja meetodid

Statistikaametis avaldatavad siserände andmed on pärit rahvastikuregistrist. Rahvastikuregistril on küll ametlikkusest tulenevad vead, kuid samas on see ainus andmeallikas Eestis, mis katab kogu siserände. Sündmusstatistika jaoks on oluline, et sündmust saaks avaldada iga soo-vanuserühma ja haldusüksuse kohta. Sellise täpsusega ei saa avaldada ühegi valikuuringu tulemusi. Registriandmetest paremaid andmeid saab ainult rahvaloenduselt, mis toimub vaid iga kümne aasta tagant.

Andmeanalüüsi tehakse kolmel geograafilisel üldistustasemel: asustusüksuse, maakonna ja asustuse hierarhiataseme järgi. Asustusüksus on kohaliku omavalitsuse üksus, kus käsitletakse eraldi vallasiseseid linnasid ja aleveid. Kasutatud on Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaatorit 2007. aasta lõpu seisuga (Eesti … 2007). Maakonnad on andmeanalüüsis jagatud kolmeks: maakonnakeskus, tagamaa ja ääreala (vt ka „Ränne üleminekuaja Eestis”). Keskusi on kolme tüüpi: pealinn (Tallinn), regioonikeskus (Tartu, Pärnu ja Ida-Virumaa suuremad linnad (Jõhvi, Kohtla-Järve ja Narva)) ning maakonnakeskus (kõik ülejäänud maakonnakeskused, kelle mõju ei ulatu oma maakonnast eriti kaugemale). Tagamaa koosneb satelliitlinnadest ja linnalistest valdadest, kust vähemalt 30% töötajatest käib keskuslinna tööle (2000. aasta rahvaloenduse järgi). Keskused ja tagamaad moodustavad linnaregiooni. Sellest väljapoole jäävad maakondade äärealadel asuvad väikelinnad ja maalised vallad on ääreala.

Siserände uurimisel on kasutatud klassikalisi demograafilisi näitarve: rändesaldot, rändesaldokordajat ja rändeintensiivsust. Rändesaldo on uuritavast ruumiüksusest lahkunute ja sinna saabunute vahe ajavahemikul 2000–2007. Rändesaldokordaja (SK) on uuritava ruumiüksuse rändesaldo (S) jagatuna üksuse perioodi keskmise rahvaarvuga (R) promillides (tuhande uuritava ruumiüksuse elaniku kohta):

SK = S/R x 1000.

Saldokordaja väärtused võivad olla nii positiivsed kui ka negatiivsed. Positiivne rändesaldokordaja näitab väljarändest suuremat sisserännet piirkonda, negatiivne aga rändekadu. Rändeintensiivsus on elukohavahetuste suhe tuhande uuritavas piirkonnas elava inimesega. Vaatlusperiood ehk aeg, mille jooksul on elukohtvahetusi uuritud, on ajavahemik 1. jaanuarist 2000 kuni 1. jaanuarini 2008, st kaheksa aastat. Perioodi keskmise rahvaarvu arvutamisel on kasutatud selle algus- ja lõpuhetke arvestusliku rahvaarvu andmeid (Statistikaameti) pluss selle ajavahemiku rändesaldot:

$R = (N_{2000} + N_{2008} + S) / 2$.

Sellist keskmise rahvaarvu arvutamise meetodit on vaja, sest Statistikaamet ei ole veel jõudnud avaldada rändega rahvaarve tagasiulatuvalt käsitletava perioodi kohta. Rändeandmete puudumise tõttu on Statistikaametis pärast 2000. aasta rahvaloendust korrigeeritud Eesti rahvastiku iga-aastast soolis-vanuselist ja piirkondlikku jaotust ainult sündide lisamise ja surmade lahutamisega. Metoodika peatükis kirjeldatud põhjustel (Tammur jt 2009, vt peatükk 1) ei ole päris piisav ainult matemaatiliselt elukohavahetajate liitmine rahvaarvule ja lahutamine rahvaarvust, kuid üldjoontes annab see parema tulemuse kui ilma rändeta või registripõhise rahvaarvu kasutamine.

Siseränne Eestis 2000–2007

Ajalooline taust

Eesti linnastumist uurides tuleb arvestada sellega, et pikka aega kestnud nõukogude periood mõjutab siserände protsesse osaliselt siiani. Plaanimajanduse tingimustes korraldati ka rahvastiku paiknemist — rände loomuliku protsessi taastumiseks läheb aega. Üldise teooria järgi iseloomustab plaanimajanduslikke riike alalinnastumine — lääneriikidega võrreldes jääb neis ränne maalt linna tagasihoidlikuks (Szelényi 1996). Seetõttu ei ole neis riikides intensiivset eeslinnastumist ehk inimeste liikumist suurlinnade lähipiirkondadesse — seega on sotsialismimaade linnad tunduvalt kompaktsemad (Lichtenberger 1998, Sýkora ja Čermák 1998, Tammaru 2001a).

See teooria kehtis nõukogude Eesti puhul osaliselt. Ränne maalt linna oli tõepoolest tagasihoidlik, kuid samal ajal koondus rahvastik välisrände (liiduvabariikide vaheline ränne) tõttu suurematesse linnadesse ja nende satelliitlinnadesse (Katus jt 1999, Marksoo 2005; Tammaru 2001b, 2001c ja 2002). Sisserännanute saabumist toetas eeskätt Nõukogude Liidu poliitika ja tööstuse ekstensiivne arendamine (suuremates) linnaregioonides, kuid ka rände päritolu- ja sihtkohariikide rahvastiku demograafilise ülemineku erinev ajastus. Selle tulemusel suurenes nõukogude perioodil Eesti linnarahvastik kiiresti.

Nõukogude aja alguses (st vahetult pärast Teist maailmasõda) rännati peamiselt maalt Tallinna, kuid 1970. aastate teisel poolel hakati üha rohkem liikuma pealinnast Harjumaa maapiirkondadesse (Marksoo 1990). Alates 1983. aastast muutus maarahvastiku rändesaldo positiivseks kogu Eestis. Seda soodustasid nii loomulikult kulgevad kui ka riigi suunatud rändeprotsessid. Eelkõige said elanikke juurde suuremaid linnu ümbritsevad maapiirkonnad — seda nii linnarahvastiku kui ka kaugemalt pärineva maarahvastiku arvel (Marksoo 1992). 1980. aastate lõpus hakati järjest enam kolima suurematest linnadest väikelinnadesse (Marksoo 1990).

Pärast 1991. aastat toimus linnastumine asustuse hierarhias, mis tähendab rahvastiku koondumist maalt ja väikelinnadest Tallinna ja regioonikeskustesse[a]. Kõigi maakondade siseses liikumises toimus eeslinnastumine, st liiguti keskusest tagamaale. Peamine kogu Eesti rände sihtkoht oli 1990ndatel Tallinn ja selle tagamaa (Tammaru jt 2003). Eeslinnastumine on pärast 2000. aastat tunduvalt intensiivistunud (Leetmaa 2004). Kõige aktiivsemad rändajad on noored (15–29-aastased) ja nende ränne koondub selgelt suurematesse linnadesse ja nende tagamaale (Jõeveer 2003, Kulu 2005).

Siserände intensiivsus

Eestis oli perioodi 2000–2007 rändeintensiivsus 208‰, mis tähendab, et möödunud kaheksa aasta jooksul on administratiivüksuste vahel elukohta vahetanud kakskümmend Eesti elanikku sajast. Ühe aasta rändeintensiivsus on keskmiselt 26‰ ehk 35 000 rändesündmust aastas (joonis 2.1).

[a] Eesti regioonikeskused on Tartu, Pärnu, Jõhvi ja Kohtla-Järve linn.

Joonis 2.1 **Siserände sündmuste arv aastas, 2000–2007**
Figure 2.1 Number of internal migration events per year, 2000–2007
(elukohavahetajaid — *people having changed place of residence*)

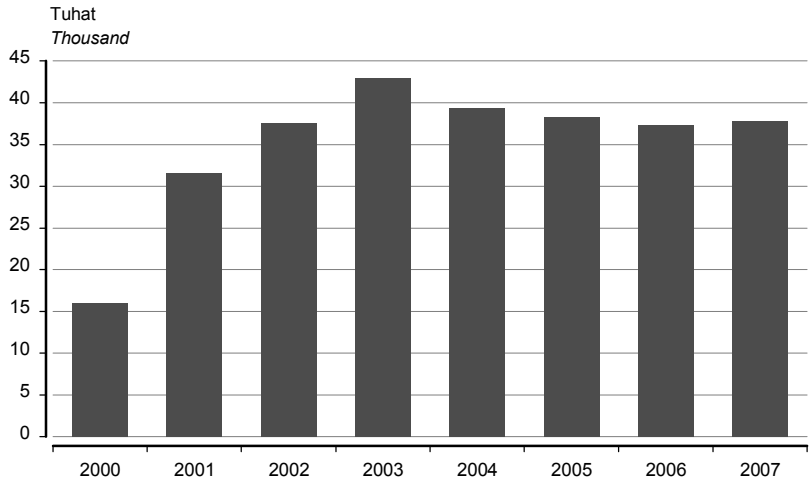

Eri rahvastikurühmade rändeintensiivsus on olnud erinev. Kodakondsuse järgi vaadates on enamik asustusüksusevahelisi elukohavahetajaid Eesti kodanikud (93%). Samuti on Eesti kodanike rändeintensiivsus teistest kodakondsusrühmadest tunduvalt suurem: kui Eesti kodakondsusega isikud on rändes osalenud üle 217‰, siis määratlemata kodakondsusega isikud 102‰ ja Vene või muu kodakondsusega isikud 68‰. Rahvuse järgi on rände-intensiivsus eestlastel 223‰ ja venelastel 110‰. Soomlased erinevad teistest vähemus-rahvustest mõnevõrra kõrgema rändeintensiivsuse poolest — neil on see 142‰.

Vanuse poolest on kõige aktiivsem elukohavahetajate rühm 15–29-aastased noored. 2007. aastal vahetas neist elukohta ligi 40‰. Vanuse kasvades elukohavahetajate hulk vanuserühmas väheneb ja üle 50-aastastest vahetab aasta jooksul elukohta umbes 11‰. Kõigist elukohavahetajatest hõlmavad enamuse 20–34-aastased (joonis 2.2). Aastatega on selles vanusevahemikus elukohta vahetama hakanud vanemad inimesed (vanuse kõrgpunkt elukoha vahetusel) ja seetõttu on aasta-aastalt kasvanud laste osatähtsus rändajate hulgas.

Joonis 2.2 **Siserände vanusjaotus, 2001, 2003, 2005, 2007**
Figure 2.2 The internal migration age distribution, 2001, 2003, 2005, 2007

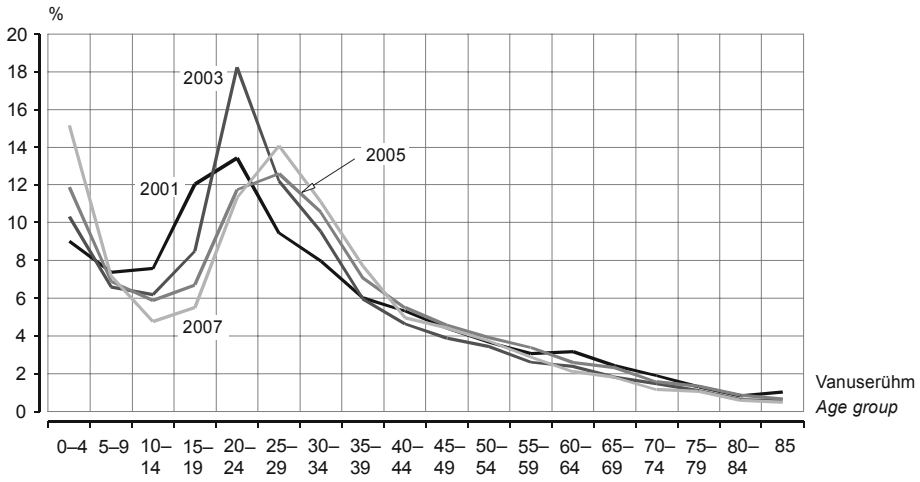

Et Vene kodakondsusega inimeste hulgas on Eesti kodanikega võrreldes ligi poole suurem üle 50-aastaste osatähtsus ja arvestades, et vanemad inimesed vahetavad elukohta harvem, siis seletab see osaliselt Vene kodanike väiksemat rändeintensiivsust.

Rände suunad

Üldisest linn–maa rändesuunast rääkides tuleb pärast 2000. aastat teistest natuke rohkem esile liikumine linnast maale, seda eriti perioodil 2004–2007 (tabel 2.1). Ka see muutus on tingitud eeslinnastumise intensiivistumisest uuritaval ajavahemikul, kui märgatavalt suurenes ränne suurematest linnadest nende lähitagamaale. Seetõttu on valdades elavate inimeste

hulk suurenenud 16 000 võrra ja linnaelanike oma samavõrd vähenenud. Maarahvastiku rändesaldokordaja on 38‰ ja linnaelanike oma –17‰. Kokku vähenes elanikkond 125 vallas ja 40 linnalises asulas ning kasvas 63 vallas ja 16 linnalises asulas. Seega oli kasvava rahvaarvuga üksuste hulgas linnasid proportsionaalselt natuke vähem.

Tabel 2.1 **Linna ja maaliste asulate vahelised rändesuunad, 2000–2007**
Table 2.1 Migration trends between cities and rural settlements, 2000–2007
(protsenti — *percentages*)

		Linna *To city*	Maa-asulasse *To rural settlement*	Kokku *Total*
2000–2007	Linnast *From city*	28	31	59
	Maalisest asulast *From rural settlement*	26	15	41
	Kokku *Total*	54	46	100
2000–2003	Linnast *From city*	29	30	59
	Maalisest asulast *From rural settlement*	25	16	41
	Kokku *Total*	54	46	100
2004–2007	Linnast *From city*	27	33	60
	Maalisest asulast *From rural settlement*	25	15	40
	Kokku *Total*	52	48	100

Asustuse hierarhiatasemete rändesaldo näitab valitseva rändesuunana liikumist Tallinna tagamaale (tabel 2.2, joonis 2.3). Peamiselt võidab Tallinna tagamaa rahvastikku Tallinna linnalt. Rahvastikku lisandub ka regioonikeskuste tagamaadele. Maakonnakeskuste tagamaa rahvastik väheneb, sest sealt rännatakse Tallinnasse rohkem, kui maakonnakeskusest oma tagamaale, kuid maakonnakeskustega on neil rändesaldo positiivne. Kõige rohkem kaotavad rahvastikku ääremaad ja regioonikeskused. Kokkuvõttes võidavad kõik asustuse hierarhia tasemed rahvastikku endast madalama taseme üksusest ja kaotavad kõrgemale üksusele. Tagamaad võidavad rahvastikku oma keskustest ja ääremaad kaotavad.

Tabel 2.2 **Rände suunad asustuse hierarhias, 2000–2007**
Table 2.2 Migration directions in the settlement hierarchy, 2000–2007

	Tallinna *To Tallinn*	Tallinna tagamaale *To hinterland of Tallinn*	Regiooni-keskustesse *To regional centres*	Regioonikeskuste tagamaale *To hinterlands of regional centres*	Maakonna-keskustesse *To county centres*	Maakonnakeskuste tagamaale *To hinterlands of county centres*	Ääremaale *To periphery*
Tallinnast *From Tallinn*		18 131	-6 996	-703	-4 456	-1 293	-5 052
Tallinna tagamaalt *From hinterland of Tallinn*	-18 131		-1 461	-253	-1 419	-551	-1 774
Regioonikeskustest *From regional centres*	6 996	1 461	-	5 035	-1 278	-341	-1 214
Regioonikeskuste tagamaalt *From hinterlands of regional centres*	703	253	-5 035		-381	-228	-936
Maakonnakeskustest *From county centres*	4 456	1 419	1 278	381	-	1 073	-2 384
Maakonnakeskuste tagamaalt *From hinterlands of county centres*	1 293	551	341	228	-1 073		-309
Ääremaalt *From periphery*	5 052	1 774	1 214	936	2 384	309	
Saldo *Net migration*	369	23 589	-10 659	5 624	-6 223	-1 031	-11 669

Joonis 2.3 **Rändesaldokordaja asustuse hierarhias, 2000–2007**
Figure 2.3 Net migration rate in the settlement hierarchy, 2000–2007

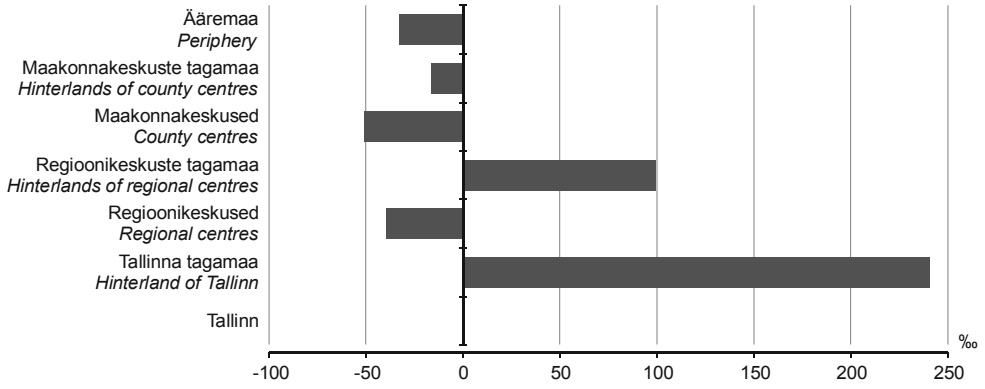

Loomulikult on rändes osalevad rahvastikurühmad väga erinevad. Näiteks noorte (15–29-aastaste) peamine rände sihtkoht on Tallinn ja selle tagamaa ning enim noori maakondade kaotavad äärealad. Pereealised (30–49) suunduvad peamiselt Tallinna ja regioonikeskuste tagamaale ning lahkuvad peamiselt kõigist kolmest keskuste tüübist (pealinn, regioonikeskus, maakonnakeskus). Vanemaealised asuvad elama keskuslinnadest väljapoole jäävatesse piirkondadesse — Tallinna tagamaa kõrval eelistatakse elada maakondade äärealal. Erinevalt üldistest trendidest võidavad äärealad peagu kõigilt kõrgematelt tasemetelt vanemaealist rahvastikku ja Tallinn kaotab seda peagu kõigile tasemetele (välja arvatud keskuslinnad).

Rände suundade uurimisel kodakondsuse järgi võib samuti eeldada, et sealgi on suuri erinevusi. Et Eesti kodanikud hõlmavad elukohavahetajatest enamiku, siis vastavad ka nende rändesuunad valitsevatele suundumustele. Vene kodanike puhul on üldsuundumustega nii sarnasusi kui ka erinevusi. Nii nagu Eesti kodanikudki liiguvad nad peamiselt regiooni- ja maakonnakeskustest pealinna ja regioonikeskuste tagamaale, üsna palju minnakse ka Tallinna. Vene kodanikel on erinevalt Eesti kodanikest rändesaldo positiivne nii äärealadel kui ka maakonnakeskuste tagamaadel. Määratlemata ja muu kodakondsusega isikud liiguvad Tallinnast selle tagamaale rohkem kui sisseränne mujalt Eestist kompenseerida jõuab. Seetõttu on Tallinna rändesaldo negatiivne. Määratlemata kodakondsusega isikud liiguvad ka maakonnakeskuste tagamaadele ja äärealadele rohkem kui sealt ära. Teise kodakondsusega isikute suurem hajumine Eestis tuleneb ilmselt kahest asjaolust: ühelt poolt on nad rohkem kontsentreerunud suurematesse linnadesse, mistõttu juba mõne inimese liikumine äärealadele jätab rändesse märgi, teisalt on nad keskmisest vanemad ja eelistavad (vanemaealised üldse) elamiseks rahulikumaid piirkondi.

Ränne maakonnasiseses hierarhias

Maakonnasisest rahvastiku liikumist uurides selgub, et mitte kõik keskuslinnad ei kaota rahvastikku oma maakonna valdadele ja linnadele — ligi pooled hoopis suurendavad rahvastikku. Nendes maakondades, kus keskuslinn kasvab tänu maakonnasisesele rändele, toimub see võrreldes keskustest tagamaale liikumistega peamiselt äärealadelt suurema väljarände arvelt. Nii on see näiteks Järva, Lääne-Viru ja Valga maakonnas. Harju, Ida-Viru ja Tartu maakond torkavad silma selle poolest, et seal võidab maakonnasiseses liikumises rahvastikku ka ääreala. Sellest võib järeldada, et nende keskuste tagamaa laieneb.

Maakondadevaheline ränne

Maakondadevahelises liikumises võitis ainsana teistest maakondadest rahvastikku juurde Harjumaa (kaart 14, lisa 1). Harju maakond oli ühtlasi kõigi maakondade peamine väljarände sihtkoht, erand oli vaid Rapla maakond, mis isegi natuke võitis Harjumaalt rahvastikku. Pärnu ja Tartu maakond on samuti maakonnad kuhu rännatakse teistest maakondadest sisse (kaart 17 ja 16, lisa 1). Kõige rohkem vähenes rahvastik Ida-Virumaal. Rahvastiku osatähtsusest kaotas kõige rohkem (üle 6%) Järva maakond.

Tabel 2.3 **Rändesuunad maakonna järgi, 2000–2007**
Table 2.3 Migration directions by county, 2000–2007

Maakond *County*	Harjumaale *To Harju county*	Hiiumaale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõgeva-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Jõgeva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
Harjumaalt *From Harju county*	0	-484	-5 248	-1 170	-1 731	-1 135	-2 304	-633	-2 240	79	-1 215	-4 514	-886	-2 207	-1 026
Hiiumaalt *From Hiiu county*	484	0	1	1	-5	28	-5	0	37	-6	-5	27	-13	2	-9
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	5 248	-1	0	140	48	8	295	43	147	32	20	578	40	73	39
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	1 170	-1	-140	0	63	22	66	-44	106	14	-8	528	-3	16	37
Järvamaalt *From Järva county*	1 731	5	-48	-63	0	39	-12	-5	247	1	19	234	-3	79	-17
Läänemaalt *From Lääne county*	1 135	-28	-8	-22	-39	0	14	19	215	29	43	39	-37	23	-7
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	2 304	5	-295	-66	12	-14	0	33	165	-72	33	358	-6	26	-6
Põlvamaalt *From Põlva county*	633	0	-43	44	5	-19	-33	0	90	23	12	359	28	-28	71
Pärnumaalt *From Pärnu county*	2 240	-37	-147	-106	-247	-215	-165	-90	0	-268	-122	-19	-115	-484	-66
Raplamaalt *From Rapla county*	-79	6	-32	-14	-1	-29	72	-23	268	0	-38	-36	-17	-2	-20
Saaremaalt *From Saare county*	1 215	5	-20	8	-19	-43	-33	-12	122	38	0	3	-11	-32	4
Tartumaalt *From Tartu county*	4 514	-27	-578	-528	-234	-39	-358	-359	19	36	-3	0	-484	-467	-476
Valgamaalt *From Valga county*	886	13	-40	3	3	37	6	-28	115	17	11	484	0	21	14
Viljandimaalt *From Viljandi county*	2 207	-2	-73	-16	-79	-23	-26	28	484	2	32	467	-21	0	-49
Võrumaalt *From Võru county*	1 026	9	-39	-37	17	7	6	-71	66	20	-4	476	-14	49	0
Saldo *Net migration*	**24 714**	**-537**	**-6 710**	**-1 826**	**-2 207**	**-1 376**	**-2 477**	**-1 142**	**-159**	**-55**	**-1 225**	**-1 016**	**-1 542**	**-2 931**	**-1 511**

Ränne asustusüksustes

Asustusüksuste rändesaldo järgi saab järeldada, et rahvastik suureneb mõnes kindlas üksuses (Harjumaal, regioonikeskuste tagamaadel), kuid enamus Eestist kaotab rahvastikku. Rahvaarv väheneb 67% üksustes ja kokku elab neis 50% elanikkonnast. Kõige rohkem inimesi on negatiivse rändesaldo tõttu kaotanud suuremad linnad, nagu Kohtla-Järve, Tartu, Narva ja Pärnu (kaart 4, lisa 1). Enamik negatiivse rändesaldoga asustusüksustest on maakonnakeskused ning maakondade äärealadel paiknevad väikelinnad ja vallad. Positiivse rändesaldoga on peamiselt keskuste tagamaal olevad satelliitlinnad, keskustest kasvab rände tõttu rahvastik vähesel määral Jõhvis ja Tallinnas. Kõige rohkem kasvab rahvastik tänu aktiivsele sisserändele Tallinna tagamaa valdades: Viimsi, Harku ja Rae vallas.

Rändesaldokordaja on kõige väiksem maakondade äärealale jäävates valdades (kaart 5, lisa 1). Järva maakonnas on kõigi asustusüksuste rändesaldo negatiivne, väljaränne on suur Hiiu, Jõgeva, Põlva ja Viljandi maakonnas. Kõige suuremad rändesaldokordajad on Harju maakonnas, kus on negatiivne rändesaldokordaja vaid kolmes asustusüksuses. Ka regioonikeskuste läheduses on rohkem suure rändesaldo kordajaga asustusüksusi.

Ränne asustuse hierarhiatasemetel

Asustuse hierarhias tõusis siserände saldokordaja kõige rohkem Tallinna ja kõigi regioonikeskuste tagamaal (kaart 6, lisa 1). Siserändes kasvab kaheksa maakonna keskuse tagamaa ja kolme ääremaa (Harju, Rapla ja Tartu maakonna) rahvastik. Proportsionaalselt kaotab elanikkonnast kõige rohkem rahvastikku Paide, Jõgeva, Kärdla ja Võru linn. Järva maakond on kõigil kolmel hierarhiaastmel väga madala siserände saldokordajaga. Selles artiklis käsitletav kaheksa-aastane periood on piisavalt pikk, et seda ka näiteks kahes osas vaadelda. Perioodi esimene pool (2000–2003) on üldjoontes sarnane eelkirjeldatuga (kaart 7, lisa 1). Rändesaldo on positiivne natuke suurema hulga keskuste tagamaadel ja peale Tallinna ka Tartu linnas. Väljaränne mõjutab kõige rohkem keskuslinnu ja ääremaid. Perioodi teisel poolel oli rändesaldo positiivne vaid üheksas üksuses, kuid Tartu tagamaal oli rändesaldokordaja varasemast tunduvalt suurem (kaart 8, lisa 1).

Rände uurimisel on oluline arvestada ka sellega, et erinevad rahvastikurühmad toetavad erinevaid suundumusi. Vanus on selliseid tunnuseid, kus rände intensiivsuselt kõige aktiivsemad noored võivad küll kujundada üldisi suundumusi, kuid teised vanuserühmad on just need, kes vastupidiselt liiguvad. Tuleb arvestada, et uuritaval ajavahemikul on noortes vanuserühmades suured 1980. aastate sünnipõlvkonnad, mistõttu on noorte rände mõju Eesti kogurändele suurem kui kunagi varem. Noorte rändesaldo oli positiivne Tallinna ja Tartu linnaregioonis ning Pärnu tagamaal (kaart 9, lisa 1). Ülejäänud piirkondades oli 15–29-aastaste rändesaldo negatiivne. Kõige rohkem lahkuti Ida-Viru maakonna keskuslinnadest ja maakondade äärealadelt. Pereealiste rändesaldo oli positiivne rohkemates piirkondades, peamiselt rännati keskuste tagamaadele ja suurenes ka Harju, Rapla ja Tartu maakonna ääreala (kaart 10, lisa 1). Pereealiste arv kahaneb kõige rohkem pealinnas ja regioonikeskustes. Vanemaealiste rändesaldo on positiivne enamikus piirkondades, suurim sisseränne on Tallinna, Tartu ja Pärnu tagamaale ja nende maakondade ääremaale (kaart 11, lisa 1). Välja rännatakse enamikust keskuslinnadest ja Rakvere tagamaalt.

Rahvastikku rahvuse järgi jaotades saab samuti uurida erinevaid rändesuundi. Eestlaste rändekäitumine on sarnane üldistele rändesuundumustele. Eestlased liiguvad vähestesse üksustesse ja positiivne on saldo vaid seitsmel tagamaal ja Harjumaa äärealadel (kaart 12, lisa 1). Tähtis erinevus üldtrendist on see, et teiste keskuslinnade ja ääremaade kõrval on üks suuremaid väljarändeid Tallinna linnast. Tallinna üldist napilt positiivset rändesaldot kompenseerib teise rahvuse esindajate suur sisseränne (kaart 13, lisa 1). Teiste rahvuste jaoks on oluline ka ränne Tallinna tagamaale. Teisest rahvusest inimeste ränne on positiivne nii enamikule taga- kui ka ääremaadele. Negatiivne saldo on teisest rahvustest inimeste rändes järelikult peamiselt keskuslinnades. Kõige rohkem rändab teiste rahvuste esindajaid välja Ida-Viru maakonna keskustest ja äärealadelt.

Kokkuvõte

Siserände põhisuunad Eestis on alates 1990ndatest stabiilsena püsinud. Rändesuundi kinnitavad nii elukoha registreerimise andmed kui ka kinnisvaratehingute ja elamuehituse statistika — Eestis toimub suuremate linnade lähiümbruses eeslinnastumine. Vägagi suur on olnud ränne Tallinna linnaregiooni, mistõttu on vähenenud teiste maakondade rahvastik. Siserände arvel kasvas ka regioonikeskuste ja veel mõne maakonnakeskuse tagamaa rahvaarv, kuid sedavõrd rohkem on välja rännatud maakondade äärealadelt. Absoluutarvudes on kõige rohkem rahvastikku kaotanud Ida-Viru maakond ja osatähtsuselt Järva maakond. Kuigi 2000. aasta loenduse andmed näitasid kõigi keskuslinnade tagamaade rahvastiku kasvu 1990ndatel (Tammaru jt 2003), ei tule see registriandmetest 2000ndatel enam nii selgelt välja. Raske on öelda, kas see tuleneb registreerimisandmete halvast kvaliteedist või on suundumused muutunud.

Eri rahvastikurühmade rändekäitumiste erinevused näitavad kaudselt rände põhjuseid. Peamiselt vaadeldi rändajate vanusest ja päritolust tulenevaid käitumiserinevusi. Tuleb kohe mainida, et kõigi rühmade ühine joon oli suundumine Tallinna tagamaale. Vanus tähendas nii rändeintensiivsuse langust vanuse kasvades kui ka täiesti erinevaid rändesuundi noorte, pereealiste ja vanemaealiste puhul. Kui noored koondusid peamiselt suurematesse linnadesse ilmselt õppimise ja töökoha leidmise tõttu, siis pereealised läksid nende linnade tagamaale. Seda seletab ilmselt soov elada puhtamas ja privaatsemas keskkonnas, kuid samas potentsiaalsete töökohtade läheduses. Vanemaealiste rändesaldo on positiivne ka äärealadel, mis näitab, et vanemaealised hajuvad rohkem kogu Eestis.

Teine tähtis rändekäitumise erinevus tuli välja uurides rahvastikurühmasid rahvustunnuse järgi. Rahvuselt Eestis vähemuse hulka kuuluvate inimeste puhul oli kaks suunda: ühelt poolt koondusid nad Tallinna, kuid teisalt oli neil positiivne ka rändesaldo eestlastest suuremal arvul tagamaadel ja äärealadel. Seda näitas ka 2000. aasta rahvaloenduse andmetel tehtud uurimus (Tammur 2003). Selle kõige järgi võib otsustada, et kuigi registripõhine ränne on mingil määral alahinnatud, eriti noorte puhul, kirjeldab see rändesuundumusi Eestis. Analüüsides ühest aastast pikemaid perioode saab vältida mõne omavalitsusüksuse kampaaniast tulenevaid järske hüppeid või langusi rändesuundumustes.

Uuritaval perioodil mõjutas rändesuundi kõige enam kaks tegurit: 1980. aastate põlvkonna jõudmine kõige intensiivsemasse rändeikka ja kiire elamuarendus suurte linnade, eelkõige Tallinna tagamaal. Et noorte rändes valitseb kõrgkooli õppima asumise, töökoha saamise ja pereloomise tõttu suund asuda elama suurematesse linnandesse, jätkus ka Eestis aastatel 2000–2007 ulatuslik rahvastiku koondumine, seda peamiselt Talllinna ja regioonikeskustesse. On üsna kindel, et see protsess aeglustub tunduvalt, kui 1980. aastate sünnipõlvkonnad asenduvad peamises rändeeas poole väiksemate 1990. aastate sünnipõlvkondadega. Intensiivne elamuehitus suurte linnade tagamaal tõi aga kaasa eesti perede intensiivse eeslinnastumise. Pärast nõukogude aja lõppu avanes peredel esimest korda reaalne võimalus kolida nõukogudeaegsetest paneelelamutest kas oma majja või kaasaegsemale elamispinnale, jäädes samas töökohtade lähedusse. Võib arvata, et see suundumus jätkub, kui 1980. aastate suured sünnipõlvkonnad jõuavad pereikka.

Kirjandus
Bibliography

Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaator. (1990). [www] http://metaweb.stat.ee/view_xml.htm?id=2441119&siteLanguage=ee. (13.11.2008).

Jõeveer, J. (2003). Siserände vanuserisused. — Ränne üleminekuaja Eestis. / toim. T. Tammaru ja H. Kulu. Tallinn: Statistikaamet, lk 28–47.

Katus, K., Kupiszewski, M., Rees, P., Sakkeus, L., Herm, A. and Powell, D. (1999). *Internal migration and population dynamics in Estonia.* EKDK Rahvastiku-uuringud, seeria B:3.

Kulu, H. (2005). Siseränne üleminekuajal: mitmetasandiline analüüs. — Asustus ja ränne Eestis. Uurimusi Ann Marksoo 75. sünnipäevaks. TÜ Kirjastus, lk 150–169.

Leetmaa, K. (2004). Eeslinnastumine Tallinna linnaregioonis sotsialismijärgsel perioodil. Tartu Ülikool. [Magistritöö].

Lichtenberger, E. (1998). *The geography of transition in East-Central Europe: Society and settlement system. — Central Europe After the Fall of Iron Curtain. Geopolitical Perspectives, Spatial Patterns and Trends. /Ed. F. Carter, P. Jordan and V. Rey. Frankfurt: Peter Lang, pp 137–152.*

Marksoo, A. (1990). Tallinn Eesti rahvarände süsteemis. — Eesti Geograafia Seltsi Aastaraamat, lk 53–66.

Marksoo, A. (1992). *Dynamics of rural population in Estonia in 1980s. — Estonia: Man and Nature. / Ed. J.-M. Punning. Tallinn: Valgus, pp 129–153.*

Marksoo, A. (2005). Linnastumine ja ränne nõukogude perioodil. — Asustus ja ränne Eestis. Uurimusi Ann Marksoo 75. sünnipäevaks. TÜ Kirjastus, lk 59–81.

Szelényi, *I.* (1996). *Cities under socialism — and after. — Cities After Socialism. Urban and Regional Change and Conflict in Post-Socialist Societies. / Ed. G. Andrusz, M. Harloe and I. Szelényi. Oxford: Blackwell Publishers, pp 286–317.*

Sýkora, L. and Čermák, D. (1998). *City growth and migration patterns in the context of "communist" and "transitory" periods in Prague's urban development. — Espace. Population. Societies 3, pp 405–416.*

Tammaru, T. (2001a). *Suburban growth and suburbanisation under central planning: the case of Soviet Estonia. — Urban Studies 38:8, pp 1314–1357.*

Tammaru, T. (2001b). *The Soviet Union as a deviant case? Under-urbanization in Soviet Estonia. — Urban Geography 22:6, pp 584–603.*

Tammaru, T. (2001c). Linnastumine ja linnade kasv Eestis nõukogude aastatel. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.

Tammaru, T. (2002). *Universal and specific features of urbanization in Estonia under socialism: The empirical evidence of the sources of urban and rural population growth. — The Professional Geographer 54:4, pp 544–556.*

Tammaru, T., Kulu, H. ja Kask, I. (2003). Siserände üldsuunad. — Ränne üleminekuaja Eestis. / toim T. Tammaru ja H. Kulu. Statistikaamet, lk 5–27.

Tammur, A. (2003). Siserände rahvuserisused.— Ränne üleminekuaja Eestis. / toim T. Tammaru ja H. Kulu. Statistikaamet, lk 66–82.

2. TRENDS OF INTERNAL MIGRATION

Alis Tammur
Statistics Estonia

Introduction

Regarding all population processes, internal migration has a larger and more instant impact on the regional distribution of population and the change thereof; furthermore, migration also influences other population processes. On the basis of information on the country's internal migration trends it is possible to explain and forecast regional population processes. On the one hand, intensive in-migration to a region may explain the growth in fertility, on the other hand, out-migration may implicate ageing of population in a particular region. Information about the composition of population involved in internal migration reveals the impact of in-migration or out-migration on a particular region. Here, it should be stressed that positive internal migration must not necessarily refer to a growth in the region's population figure as an average in-migrant may be a person of elderly age and the natural increase may be negative or the region's external net migration may be negative at the same time.

Estonia's internal migration has not been studied much during recent years due to insufficient data and this has shown particularly to the user of population statistics a need for the discussion of this topic. Statistics Estonia has tried to compensate for this shortage and publishes, starting from this year, migration statistics with respect to the years not covered earlier, and will carry on doing so on an annual basis. During the period between two Population Censuses, one should rely on the data recorded in the register, as they alone provide an overview and enable to analyse the population of all settlement units of Estonia by required indicators (sex, age, citizenship, ethnic nationality, etc.). Hereby, the disadvantages aggravating the data quality, specified in more detail in the first chapter of the publication, should be taken into account.

This article gives an overview of the internal migration of Estonia over eight years (2000–2007) by general trends as well as by the migration behaviour of different groups of population. The migration database of Statistics Estonia, compiled of the population register's residence registration data, serves as basis here.

Data and methodologies

The internal migration data published by Statistics Estonia originate from the population register. Although the population register contains errors which result from formalities, it still is the only data source in Estonia providing a full coverage of internal migration. From the viewpoint of event-related statistics it is essential that an event is viewed by every sex- and age-specific group and administrative unit. No sample survey results can be published with this specificity. Only the Population Census, conducted every ten years, provides better data than the register data.

*Data analysis is carried out at three geographical generalisation levels: by the level of settlement unit, county and settlement hierarchy level. A settlement unit is a local government unit, where cities without municipal status and towns are observed separately. Data of the Classification of Estonian Administrative Units and Settlements (*EHAK*) as of the end 2007 has been used in this article (*Eesti … 2007*). Counties have been broken down into county centres, hinterland and periphery (see also "*Ränne üleminekuaja Eestis*"). Three types of centres have been specified: capital (Tallinn), regional centre (Tartu, Pärnu and larger cities of Ida-Viru county (Jõhvi, Kohtla-Järve and Narva)) and county centre (all other county centres whose influence can not very much be felt across the county borders). Hinterland consists of satellite cities and urban municipalities where there live at least 30% of employees who commute to the central city to work (according to the 2000 Population Census). Centres and hinterlands comprise urban region. Beyond it, there are small towns and picturesque rural municipalities which cover the border areas of counties and comprise periphery.*

Classical demographic indicators — net migration, net migration rate and migration intensity — are employed in the studies of internal migration. Net migration is the difference between the number of out-migrants and in-migrants who have departed from and arrived in a spatial unit during the period 2000–2007. Net migration rate (SK) is calculated by dividing the net migration of a spatial unit (S) by the mean population of a unit in a period of time (R) pro mille (per 1,000 inhabitants of a spatial unit under observation):

$SK = S/R \times 1{,}000$.

The values of net migration rate can be positive or negative. A positive net migration rate shows that more people are entering the region than leaving it, and a negative net migration rate means that more people are leaving than entering a region. Migration intensity is obtained when dividing the number of residence changes by a thousand inhabitants residing in the reference region. Reference period, i.e. the time during which the residence change events have been observed, is a period from 1 January 2000 until 1 January 2008, i.e. eight years. In calculating the mean population of the period, (Statistics Estonia's) population estimation data of the initial and termination moments of the period plus the net migration of this period have been used:

$R = (N_{2000} + N_{2008} + S) / 2$.

The above-mentioned mean population calculation method is needed, because Statistics Estonia has not yet published the population figures with migration ex post facto on the observed period. Due to the absence of migration data, Statistics Estonia has, after the 2000 Census, corrected the annual data on sex and age structure and regional distribution of Estonian population only by adding births and subtracting deaths. Due to the reasons described in the chapter on the methodology (Tammur et al 2009, see chapter 1), it is not quite sufficient to only mathematically add to and subtract from the population figure the number of persons changing their place of residence, but, in general lines, it provides a better result than use of the population figure without migration or the register-based population figure.

Internal migration in Estonia 2000–2007

Historical background

The studies of Estonian urbanisation should take into consideration that the Soviet period which lasted for a long time has partly been influencing the internal migration processes until now. In the planned economy conditions, the distribution of population was also arranged in an organized manner — and restoration of the natural migration process will take time. According to the general theory, under-urbanisation is characteristic of all planned economy countries — compared to the western countries, migration from the rural areas to cities remains modest there (Szelényi 1996). Thus, there is no intensive suburbanisation, i.e. spreading of people to the neighbouring regions of large cities, in these countries. Consequently, the cities of socialist countries are significantly more compact (Lichtenberger 1998, Sýkora and Čermák 1998, Tammaru 2001a).

This theory is partly true in case of the soviet-time Estonia. There was, indeed, little migration from rural areas to cities, but at the same time, population concentrated in bigger cities and their satellite cities due to the result of external migration (between republics of the Soviet Union (Katus et al 1999, Marksoo 2005;Tammaru 2001b, 2001c and 2002). The arrival of immigrants was facilitated, in particular, by the official policy of the former Soviet Union as well as the extensive development of industry in (larger) urban regions, and also by a different timing of demographic transition of the population both in the countries of origin and in the countries of destination involved in migration. As a result, the urban population of Estonia grew fast during the soviet period.

At the beginning of the soviet period (i.e. right after World War II) people mostly migrated from rural areas to cities, but during the second half of the 1970s, migration from the capital to the rural areas of Harju county grew (Marksoo 1990). The net migration of rural population became positive in 1983 in Estonia as a whole. Natural as well as the state-targeted migration processes contributed to this. First of all, the population of rural regions located around bigger cities grew — on account of rural population as well as the rural population

coming from more distant regions (Marksoo 1992). At the end of the 1980s, migration from bigger cities to small towns showed an increasingly growing trend (Marksoo 1990).

After 1991, urbanisation in the settlement hierarchy took place, i.e. population concentrated from rural areas and small towns to Tallinn and regional centres[a]. Suburbanisation was characteristic of the internal migration of all counties, i.e. people started to move from centres to the hinterland. At the end of the 1990s, the main migration destination of whole Estonia was Tallinn and its hinterland (Tammaru et al 2003). Suburbanisation has significantly intensified after the year 2000 (Leetmaa 2004). Most active are the young people (15–29-year-olds) and their migration is clearly directed to bigger cities and their hinterland regions (Jõeveer 2003, Kulu 2005).

Intensity of internal migration

In 2000–2007 the migration intensity of Estonia was 208‰, which means that twenty Estonian inhabitants out of a hundred have changed their places of residence at the administrative unit level during the last eight years. The annual average migration intensity is 26‰ or 35,000 migration events per year (Figure 2.1).

The migration intensity varies by different population groups. By citizenship, the majority of people who change their residence at the settlement unit level are Estonian citizens (93%). Furthermore, the migration intensity of Estonian citizens is significantly bigger compared to other citizenship groups: the participation of Estonian citizens in migration is over 217‰, in case of persons of unspecified citizenship it is 102‰ and in case of persons with Russian or other citizenship — 68‰. By ethnic nationality, the migration intensity of Estonians is 223‰ and that of Russians — 110‰. The Finns differ from other national minorities due to a somewhat higher migration intensity — 142‰.

By age, the 15–29-year-olds are the most active in changing residence. In 2007, nearly 40‰ of them changed residence. The number of those changing residence decreases when people grow older and, among the 50-year-olds about 11‰ change residence during a year. The 20–34-year-olds comprise the majority of the total number of people changing residence (Figure 2.2). Over years, the referred peak age (at the time of residence change) has slightly shifted to an older age, and therefore the share of children among migrants has grown from year to year.

As the share of 50-year-olds is nearly twice as large among the people with Russian citizenship as it is among the people with Estonian citizenship and, considering the fact that older people change residence less frequently, this accounts for the smaller migration intensity of Russian citizens.

Migration directions

Speaking about the general from-city-to-rural-area migration trend, the migration from cities to rural areas has become, after the year 2000, more noticeable compared to other trends. This concerns particularly the period 2004–2007 (Table 2.1). This change, too, has been caused by a more intensive suburbanisation process during the period under observation, when migration from larger cities to their hinterlands increased considerably. Therefore, the number of people residing in rural municipalities has grown by 16,000 persons and, the number of city residents has similarly decreased. The net migration rate of rural population is 38‰ and that of urban population — 17‰. In total, the population of 125 rural municipalities and 40 urban settlements decreased and increased in 63 rural municipalities and 16 urban settlements. Thus, the proportion of cities among the units with growing population was a bit smaller.

The net migration of settlement hierarchy levels shows that the prevailing migration trend is directed to the hinterland of Tallinn (Table 2.2, Figure 2.3). The hinterland of Tallinn mainly gains population from the city of Tallinn. Population of the hinterlands of regional centres also grows. The hinterlands of county centres lose population, primarily to Tallinn, because Tallinn is more frequently a migration target than the hinterland of own county centre, but their net migration with county centres is positive. The periphery and regional centres lose population most of all. In brief, all settlement hierarchy levels gain population from the lower level units and lose population to the higher level units. Hinterlands gain population from their centres, and the periphery loses, respectively.

Naturally, the population groups participating in migration vary a lot. For example, the main migration destination of the 15–29-year-olds is Tallinn and its hinterland, and the periphery

[a] *The regional centres of Estonia are Tartu, Pärnu, Jõhvi and Kohtla-Järve cities.*

of counties loses the largest number of young people. The people of family age (30–49) mostly move to Tallinn and to the hinterlands of regional centres and depart primarily from all three types of centres (capital, regional centre, county centre). Elderly people move to live in the regions located outside central cities — they prefer living in the hinterland of Tallinn as well as on the periphery of counties. Unlike general trends, the periphery gains elderly population from almost all higher levels and Tallinn loses the population of this age group to almost all levels (except for central cities).

It can also be assumed that the studies of migration trends by citizenship reveal great differences. As the Estonian citizens comprise the majority of people changing residence, so their migration directions, too, correspond to the prevailing trends. In case of people with Russian citizenship, there are similarities as well as differences compared to general trends. Similarly to Estonian citizens, their migration is mainly directed from regional and county centres to the capital and hinterlands of regional centres, quite a lot of people move to Tallinn. Unlike the people with Estonian citizenship, the people with Russian citizenship have a positive net migration rate on the periphery as well as in the hinterlands of county centres. Persons with unspecified or other citizenship are more bound to move from Tallinn to its hinterland than the in-migration from other parts of Estonia can compensate for. Therefore, the net migration of Tallinn is negative. Besides, citizens with unspecified citizenship move more frequently to than away from the hinterlands and periphery of county centres. A bigger dispersion of persons with other than Estonian citizenship in Estonia evidently results from two circumstances: on the one hand, they have mostly concentrated in big cities, that is why movement of only some people to the periphery already influences migration, on the other hand, they are older than the average age of migrants and elderly people tend to prefer more peaceful regions for living.

Migration in the intra-county hierarchy

Studies of the intra-county movements reveal that not all central cities lose population to the rural municipalities and cities within the borders of which they are situated. The population increases in almost half of them. In the counties, where the population of central city grows due to intra-county migration, it mainly takes place on account of a bigger out-migration from the periphery compared to movements from centres to hinterlands. Such a process is characteristic of e.g. Järva, Lääne-Viru and Valga counties. Harju, Ida-Viru and Tartu counties stand out for the fact that their periphery areas, too, gain population due to intra-county migration. This indicates that the hinterlands of these centres are expanding.

Inter-county migration

Regarding inter-county migration, the only county having gained population from other counties was Harju county (Map 14, Annex 1). At the same time, Harju county was the main out-migration destination for all counties, with the exception of Rapla county, the population of which even increased a bit on account of Harju county. Pärnu and Tartu counties are also among the main in-migration destinations (Maps 17 and 16, Annex 1). The population decreased the most in Ida-Viru county. The share of population decreased the most (over 6%) in Järva county.

Migration in settlement units

It can be concluded from the net migration of settlement units that, in general, concentration is the prevailing trend in Estonia at present. There are 67% of units where the population decreases and altogether 50% of population live in these units. Large cities, such as Kohtla-Järve, Tartu, Narva and Pärnu, have lost the greatest number of people due to negative net migration (Map 4, Annex 1). The majority of settlement units characterised by a negative net migration are the county centres and small towns and rural municipalities located on the periphery of counties. The satellite cities located in the hinterlands of centres have mainly a positive net migration. Regarding the centres, a slight migration-driven growth of population can be detected in Jõhvi and Tallinn. Due to active in-migration, the population grows the most in the rural municipalities located in the hinterland of Tallinn: in Viimsi, Harku and Rae rural municipalities.

Net migration rate is the smallest in the rural municipalities located on the periphery of counties (Map 5, Annex 1). The net migration is negative in all settlement units of Järva county. Out-migration is large in Hiiu, Jõgeva, Põlva and Viljandi counties. Net migration rates are the highest in Harju county where the respective indicator is negative only in three settlement units. Near regional centres, the number of settlement units with a high net migration rate is also bigger.

Migration at the settlement hierarchy levels

With respect to the settlement hierarchy, net internal migration rate increased the most in the hinterlands of Tallinn and in all other regional centres (Map 6, Annex 1). The hinterlands of eight county centres and the periphery of three counties (Harju, Rapla and Tartu counties) grow in the course of internal migration. Proportionally, Paide, Jõgeva, Kärdla and Võru cities lose population more than others. Järva county is characterised by a very low internal migration rate at all three hierarchy levels. The eight-year period observed in this article is long enough in order to view it in e.g. eight parts. The first half of the whole period, i.e. 2000–2003, is in general lines similar to the above-described (Map 7, Annex 1). A positive net migration can be detected in the hinterlands of a larger number of centres and, in addition to Tallinn also in Tartu. Above all, out-migration influences central cities and the periphery. During the second half of the whole period, net migration was positive only in nine units, but in the hinterland of Tartu the net migration rate was noticeably higher than earlier (Map 8, Annex 1).

The migration studies must take into consideration that different population groups follow different trends. Age is an important indicator in case of which the young people most active in terms of migration intensity may shape the overall trend, but other age groups may just move in the opposite direction. It should be taken into account that in the observed period the young age groups concern the generations born in the 1980s which are large in number, that is why the migration of the youth has a larger impact than ever before on the total migration of Estonia. The net migration of young people was positive in the periphery areas of Tallinn and Tartu and in the hinterland of Pärnu (Map 9, Annex 1). In other regions the net migration of 15–29-year-olds was negative. Out-migration was the largest in the central cities of Ida-Viru county and on the periphery of counties. The net migration of family-age population was positive in a bigger number of regions, people moved mostly to the hinterlands of centres and, population of the periphery of Harju, Rapla and Tartu counties grew, too (Map 10, Annex 1). The number of family-age population decreases the most in the capital and regional centres. The net migration of elderly population is positive in most regions. The hinterlands of Tallinn, Tartu and Pärnu and the periphery of these counties have the largest in-migration (Map 11, Annex 1). Out-migration is characteristic of most central cities and of the hinterland of Rakvere.

Different migration trends can also be studied by ethnic nationality. The migration behaviour of Estonians follows the general migration trends. Estonians move to a limited number of settlement units and the net migration is positive only in seven hinterlands and on the periphery of Harju county (Map 12, Annex 1). An important exception to the general trend is that out-migration from Tallinn is one of the largest in comparison with other central cities and periphery areas. A narrowly positive net migration of Tallinn is compensated for by a high number of people of other ethnic nationalities moving to live in Tallinn (Map 13, Annex 1). Migration to the hinterlands of Tallinn is also important for the people of other ethnic nationalities. Their migration to most hinterlands and periphery is positive. Regarding the migration of people of other ethnic nationalities, net migration is, consequently, negative mostly in big central cities. Most of all, people of other ethnic nationalities move out of the centres and periphery of Ida-Viru county.

Summary

The main trends of internal migration in Estonia have been stable since 1990s. Migration trends are confirmed by the residence registration data and by the statistics on real estate transactions and construction of new residential buildings — suburbanisation is characteristic of the vicinity of larger cities in Estonia. Migration to the periphery of Tallinn has been rather extensive bringing about a decrease in the population of other counties. The population in the hinterlands of regional centres and some county centres has also grown on account of internal migration, out-migration from the periphery of counties has grown to the same extent. In absolute figures, Ida-Viru county has lost the largest number of population, and proportionally — Järva county. Although the 2000 Census data showed a population growth in all hinterlands of central cities during the 1990s (Tammaru et al 2003), it is not so clearly reflected in the register data in the 2000s. It is difficult to say whether the reason lies in the poor quality of register data or the trends have changed.

Differences in the migration behaviour of different ethnic groups indirectly indicate the reasons for migration. Primarily, the age- and origin-related differences in the behaviour of migrants were observed. It should be mentioned that a common feature of all groups was migration to the hinterlands of Tallinn. In terms of age, growing older implicated a fall in the migration intensity as well as totally different migration trends in case of the young, family-age and elderly people. While the young concentrated mostly in the larger cities because of studies or a job, the family-age people moved to the hinterlands of these cities driven by the intention to live in a cleaner and more private environment but at the same time not far from the location of potential work places. The net migration of elderly people is positive also on the periphery pointing to the fact that elderly people are more evenly dispersed over Estonia.

Another important difference in the migration behaviour was revealed when the population groups were studied by ethnicity. People of national minorities residing in Estonia represented two different trends: on the one hand they concentrated in Tallinn, but on the other hand they also had a positive net migration in a larger number of periphery and hinterland regions compared to Estonians. This was also confirmed by the survey conducted on the basis of the 2000 Census data (Tammur 2003). It can be concluded from the above that although the register-based migration is somewhat under-estimated, especially in case of the youth, it still provides a description of migration trends in Estonia. Analyses of longer periods than one year enable to prevent drastic rises and falls in migration trends caused by the campaigns of local government units.

During the period under observation, migration directions were primarily influenced by two factors: the generation born in the 1980s reached the most intensive migration age, and a rapid development of residential areas in the hinterlands of large cities, in particular that of Tallinn. As migration of the youth is predominantly directed to larger cities because of studies in higher education establishments, getting a job and starting a family, an extensive concentration of population mostly to Tallinn and to regional centres continued in Estonia also in 2000–2007. It is quite certain that this process will slow down significantly when the generations born in the 1980s will be replaced by the generations born in the 1990s, which are less in number by a half and are in the main migration age now. Intensive construction of residential buildings in the hinterlands of large cities gave rise to an intensive suburbanisation of Estonian families. For the first time after the end of the Soviet period, families got a real opportunity to move from the Soviet-time panel buildings into their own private houses or more modern residential buildings, which were still located not far from work places. It can be presumed that this trend will continue when the generations born in the 1980s, and which are large in number, will reach the family age.

3. EESTI VÄLISRÄNNE AASTATEL 2000–2007

Kristi Anniste
Tartu Ülikool

Sissejuhatus

Eesti liitus Euroopa Liiduga 2004. aasta mais. Selle tulemusel sai Eesti Euroopa Liidu majandusruumi osaks ja seetõttu on välisrände temaatika muutunud iga aastaga järjest olulisemaks. Vabadus töötada ja reisida teistes liikmesriikides on Euroopa Liidu kodanike põhiõigusi ning seda kasutatakse rohkesti. Tööjõu väljarändel Eestist on siiski veel mõned piirangud. Kaitsmaks oma riigi tööturgu võimalike sisserändevoogude eest, on suurem osa Euroopa Liidu vanadest liikmesriikidest kehtestanud uutest liikmesmaadest tulevale tööjõule üleminekuperioodi, mis lõppeb hiljemalt 1. mail 2011. Kuid Rootsi, Suurbritannia ja Iirimaa kaotasid piirangud tööturule 2004. aasta 1. mail, mil liitu astus 10 uut riiki.

Peale Eesti elanike võimaluste paranemise elada ja töötada mõnes teises Euroopa Liidu riigis, on Eesti ka sisserändajate sihtriik. Sisserände suurenemine ja selle kontrollimine on Eestile kui Euroopa Liidu ja Schengeni tsooni idapiirile suur väljakutse. Eelkõige vajavad tähelepanu ebaseaduslikult sisserändajad ja kolmandate riikide varjupaiga taotlejad, kelle arv on hakanud pärast Euroopa Liiduga liitumist kasvama. Märkimisväärset töörände suurenemist teistest Euroopa Liidu riikidest aga Eesti majandusliku olukorra ja palgataseme tõttu oodata ei ole.

Mõistagi toimus mõningane sisse- ja väljaränne ka enne Eesti ühinemist Euroopa Liiduga. Kuid Euroopa Liidu tööjõuturu poliitika, mis võimaldab lihtsamalt välisriiki tööle ja elama asuda, lihtsustab ühtlasi tunduvalt väljarännet. Näiteks Kodakondsus- ja Migratsiooniamet prognoosis vahetult enne Euroopa Liiduga liitumist umbes 3000–4000 inimese lahkumist teistesse Euroopa Liidu riikidesse (Kodakondsus- …2003).

Et Eestis pole välisrände kohta viimase kaheksa aasta jooksul statistikat tehtud, siis ülevaade selle kohta enne ja pärast Euroopa Liiduga ühinemist senini puudub. Viimastel aastatel on Statistikaamet aga tegelenud rändeandmete taastamisega ning nüüd on kättesaadavad siiani puudunud välisrände andmed aastate 2000–2007 kohta. Seega on viimaks võimalik uurida, millised on Eesti välisrände põhijooned ning kuidas on välisränne muutunud pärast Eesti ühinemist Euroopa Liiduga.

Miks uurida välisrännet?

Usaldusväärne ülevaade sellest, kui palju kodanikke lahkub igal aastal tööle ja elama teistesse riikidesse, on oluline nii riigi majandusarengule kui ka tööhõivepoliitikale. Hindamaks rände mõju siht- ja lähteriigile on vaja teavet selle kohta, kui suured on rändevood — mida suurem ränne, seda suurem mõju — ning millised töötajarühmad (vanus, haridustase, oskused) liiguvad.

Tööealise elanikkonna väljaränne tähendab lähteriigile majanduslikult aktiivsete inimeste ehk maksumaksjate osatähtsuse kahanemist ning majanduslikult passiivsete ehk ülalpeetavate osatähtsuse suurenemist (Wadensjö 2007). Vastuvõturiigis vastavalt kasvab majanduslikult aktiivsete ja kahaneb passiivsete inimeste osatähtsus. Teisalt, kui välja rändavad eelkõige madalate oskustega ja/või töötud inimesed, siis selline tööjõu väljavool riigi heaolule enamasti väga negatiivset mõju ei avalda.

Harituma ja oskustööjõu väljaränne (nn ajude äravool) on aga valusam probleem, mis avaldab negatiivset mõju lähteriigi majanduse arengule ja kasvukiirusele. Samuti loob see vastuvõturiikidele kvalifitseeritud, kuid sageli odavama tööjõu palkamise abil konkurentsieelise (Eamets, Philips 2004). Vastuvõturiikidel võimaldab sisserände kohta käiv teave paremini kujundada ka tööjõupoliitikat nendes sektorites ja regioonides, kus on inimressursi puudus.

See artikkel käsitleb lähemalt välisrände põhijooni ja suundi Eestis aastatel 2000–2007. Esmalt analüüsitakse kogu välisrännet, siis väljarännet, mis on oma struktuuri ja ajalise dünaamika poolest olnud veidi keerulisema iseloomuga kui sisseränne. Seejärel analüüsitakse sisserännet Eestisse.

Andmed

Elukoha registreerimise andmete madala usaldusväärsuse tõttu ei ole rännet Eesti statistikas avaldatud alates 2000. aastast. Nõukogudeaegse rahvastikusündmuste registreerimise süsteemi lõpetamisest 1990ndate alguses kuni 2005. aastani ei olnud Eestis uut toimivat süsteemi, mistõttu langes sellel perioodil Eesti rahvastiku rände- ja elukohaandmete usaldusväärsus. Seetõttu ei ole Statistikaamet alates 2000. aastast rändesündmusi avaldanud ega rahvastikuarvestuses kajastanud ehk üks oluline komponent — välisränne — on kogu Eesti rahvastikuarvestusest välja jäänud.

Alates 2004. aasta maist on Eestisse sisserännanud välismaalastel kohustus oma elukoht registreerida ja alates 2005. aasta maist on elukoha registreerimine kohustuslik ka kõigil Eesti elanikel. Seetõttu on loota rändeandmete kvaliteedi paranemist tulevikus, kuigi elukoha registreerimise tava tegelikuks taastumiseks võib kuluda aastaid. Seda enam, et elukoha registreerimise kohustusest kõrvalehoidmisega ei kaasne elanikele sanktsioone.

Rändesündmuste statistika peamine andmeallikas on rahvastikuregister. Neid andmeid on välisrände sündmuste asjus täiendatud Kodakondsus- ja Migratsiooniameti (KMA) elamis- ja töölubade registri andmetega. Andmestikke kokku viies on võimalik luua täielikum kogum välisrändes osaleva rahvastiku arvu ja koosseisu kohta. Rahvastikuregistrist saab rändesündmuste analüüsimiseks vajalikke andmeid Eestis elava isiku elukohavahetuste kohta ja alates 2006. aasta augustist Euroopa Liidu kodanike elamisõiguse kohta (varem vajasid nad Eestis elamiseks samuti KMA elamisluba). KMA annab välja Eesti kodakondsuseta sisserännanutele elamis- ja töölube, mis võimaldab täiendada registreerimata sisserännet perioodil, mil see polnud kohustuslik ja mille taotlemiseks täidetava ankeedi küsimuste hulgas on statistilise analüüsi seisukohalt huvipakkuvaid tunnuseid.

Teistest veidi parema kvaliteediga on Soome riigiga seotud rändeandmed. Nimelt annab Soome 2005. aastal sõlmitud lepingu alusel igal nädalal Siseministeeriumile Soomes elukoha registreerinud Eesti kodanike andmed. Samal ajal ei kajasta need andmed Eestist pärit teiste riikide kodanikke ega Eestis elanud määratlemata kodakondsusega isikuid. Ühekordse Eesti ja Soome registrite andmevahetuse järel kasvas Soomes elavate Eesti kodakondsusega isikute arv ligikaudu kolm korda. Et teiste riikidega pole samalaadset andmevahetust tehtud, on need andmed suure tõenäosusega Soomega võrreldes ala-esindatud.

Eeldatavasti on välisränne tegelikkuses suurem, kui olemasolevad andmed näitavad. Esiteks eelistavad paljud inimesed nii Eestis kui ka välisriigis ebaseaduslikku töötamist. Teiseks, kui andmed Soome väljarännanute kohta kasvasid andmevahetuse käigus kolmekordseks, võib sama juhtuda ka andmevahetusel teiste riikidega — see näitab, kui palju inimesi on küll ametlikult vormistanud oma viibimise välisriigis, kuid ei ole soovinud erinevatel põhjustel vormistada Eestist lahkumist. Vaatamata eespool öeldule on lähiajal loota välisrände statistika paranemist. Seda tänu 2007. aasta juulis Euroopa Parlamendis vastu võetud määrusele, mis kohustab kõiki liikmesriike alates 2009. aastast esitama ühtse metoodika alusel sisse- ja väljarändestatistikat (Krieger ja Fernandez 2006).

Välisränne

Eesti rändesaldo on teiste riikide suhtes aastatel 2000–2007 olnud pidevalt negatiivne. Eestisse saabus sellel perioodil 10 326 inimest, mis teeb keskmiselt 1291 inimest aastas. Eestist rändas välja 26 518 inimest ehk 3315 inimest aastas. Kui sisseränne on kulgenud ühtlases kasvujoones, siis väljaränne on aastaid ebaühtlane ning iga-aastased kõikumised on suured (joonis 3.1). Seejuures on selgelt märgatav väljarände hüppeline kasv vahetult pärast Eesti liitumist Euroopa Liiduga.

Joonis 3.1 **Välisränne, 2000–2007**
Figure 3.1 External migration, 2000–2007

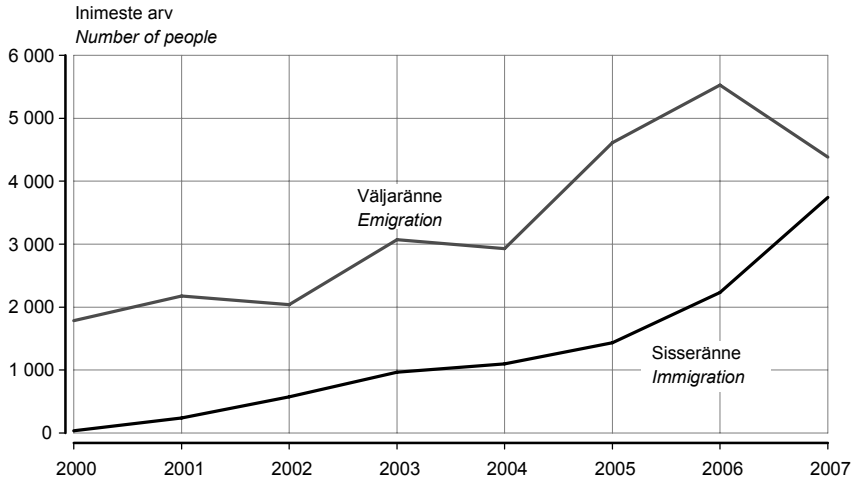

Kuigi Eestist lahkujate arv ületab saabujate arvu, on rändesaldo mõne riigiga viimaste aastate jooksul positiivseks muutunud. Näiteks domineeris rändes Venemaale veel 2001. aastal väljaränne (saldo –661), 2005. aastal muutus rändesaldo positiivseks (rändesaldoga 9) ning 2007. aastal valitses juba sisseränne (rändesaldo 430). Ka Ukraina ja naaberriigi Lätiga muutus rändesaldo alates 2004. aastast positiivseks. Seevastu Euroopa Liidu vanade liikmesmaadega on rändesaldo endiselt negatiivne.

Välisränne on üks rahvaarvu arvestamise komponent. Nii on Eesti kogurahvastik vähenenud registreeritud välisrände tõttu käsitletava kaheksa aastaga umbes 1,2%. Eesti maakondades ületab väljaränne kõikjal sisserände, kusjuures kõige rohkem on välisrände tõttu oma rahvastikust kaotanud Harju maakond (rändesaldo –5324), aga ka Ida-Viru maakond (–2179), Tartu maakond (–1596), Lääne-Viru maakond (–1235) ja Pärnu maakond (–1194) (kaart 18, lisa 1).

Väljaränne Eestist

Üldised näitajad

Statistikaameti andmete järgi rändas Eestist aastatel 2000–2007 teistesse riikidesse elama 26 518 inimest — ligikaudu 2% kogu Eesti rahvastikust. Seega väheneb Eesti rahvaarv väljarändetõttu 0,2% aastas. Võrreldes Eestit mõne teise Euroopa Liidu riigiga on väljaränne Eestist siiski üsna väike: näiteks Saksamaal hõlmab väljaränne aastas keskmiselt 0,7–0,8% rahvastikust (*Statistisches*…2008), Eestiga samal ajal Euroopa Liidu liikmeks saanud Sloveenias 0,4% (*Statistical*…2008).

Peamine eestlaste väljarände sihtriik oli aastatel 2000–2007 Soome, kuhu siirdus kaheksa aasta jooksul 17 165 inimest. Soomele järgneb Venemaa (3601 inimest) ja Saksamaa (1217 inimest) (tabel 3.1). Meenutame, et Soome ülisuur edumaa teiste riikide ees on osaliselt seletatav Soome andmete parema kvaliteediga (vt alapeatükki „Andmed“). Samas on Soome rännanute arv piisavalt suur, nii et isegi juhul, kui teiste riikide andmed peaksid andmestikus olema mitu korda alaesindatud, jääb Soome siiski vaieldamatuks väljarändajate lemmiksihtkohaks (kaart 22, lisa 1).

Tabel 3.1 **Väljaränne sihtriigi järgi, 2000–2007**
Table 3.1 Emigration by country of destination, 2000–2007

Sihtriik *Country of destination*	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Kokku
Soome *Finland*	573	787	903	1 815	1 960	3 513	4 451	3 163	17 165
Venemaa *Russia*	631	723	581	466	350	353	276	221	3 601
Muud riigid *Other countries*	201	226	202	331	259	308	333	433	2 293
Saksamaa *Germany*	143	153	151	135	136	148	145	206	1 217
USA *USA*	118	100	79	133	61	60	81	57	689
Rootsi *Sweden*	51	74	49	89	70	59	78	108	578
Suurbritannia *United Kingdom*	19	34	23	42	45	87	125	164	539
Ukraina *Ukraine*	48	78	50	62	46	82	38	32	436
Kokku *Total*	1 784	2 175	2 038	3 073	2 927	4 610	5 527	4 384	26 518

Aastatel 2000–2007 Eestist lahkunute sooline jaotus kattub täpselt Eesti rahvastiku soolise jaotusega: mehi 46%, naisi 54%. Eestist teise riiki elama siirdunute keskmine vanus 34 aastat (mediaanvanus 32 aastat) peegeldab ootuspäraselt nooremas tööeas inimeste suuremat väljarännet. Nooremate tööealiste (20–35-aastased) suurt osatähtsust väljarännanute seas näitab ka väljarändajate vanuskoostis (joonis 3.3). Võib arvata, et oluline osa on selles rändes õppimisel. Vanemas töö- ja pensionieas inimesed rändavad vähem, seda näitab üle 55-aastaste väljarändajate arvu järsk kahanemine (joonis 3.2).

Joonis 3.2 **Väljarännanute vanuseline ja sooline jaotumine, 2000–2007**
Figure 3.2 Distribution of emigrants by age and sex, 2000–2007

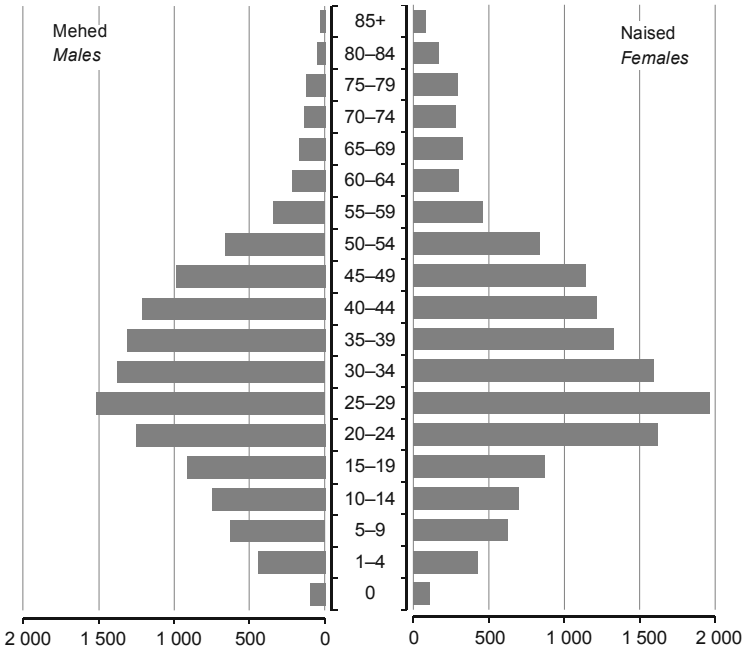

Rändeuuringutes on palju viidatud kõrgemalt haritud inimeste suuremale väljarändele, kuid Eesti viimase kaheksa aasta väljarändestatistika seda ei kinnita. Väljarändajate seas on kõige enam keskharidusega (52%) ja seejärel alg- või põhiharidusega (32%) inimesi, kõrgharidusega inimeste osatähtsus on kõikidest väljarännanutest 11% (tabel 3.2). Võttes arvesse, et kõrgharidusega inimeste osatähtsus on kogu rahvastikus samuti 11%, ei ole Eesti puhul võimalik kõnelda kõrgharidusega inimeste suuremast väljarändest.

Tabel 3.2 **Väljarännanud haridustaseme järgi, 2000–2007**
Table 3.2 Emigrants by level of education, 2000–2007
(Haridustase (N = 18 468) — *Level of education (N=18,468)*)

Haridustase	Arv	%	*Level of education*
Alg- või põhiharidus	10 431	32,7	*Primary or basic education*
Keskharidus	6 048	56,5	*Secondary education*
Kõrgharidus	1 989	10,8	*Higher education*
Kokku	18 468	100,0	*Total*

Valdaval osal aastatel 2000–2007 väljarännanutest oli Eesti kodakondsus (81%), järgmise suurema rühma moodustasid Vene kodakondsusega inimesed (11%). Need on Eestis enamasti ajutise elamisloa alusel elanud ja selle lõppemise järel Venemaale tagasi suundunud inimesed. Rahvuselt hõlmavad eestlased 59% väljarännanutest, järgnevad venelased (27%), soomlased (7%) ja ukrainlased (3%). Väljarännanute rahvuslik koosseis on vaadeldud perioodil mõnevõrra muutunud. Kuni 2002. aastani olid väljarändajate seas ülekaalus venelased, kuid alates 2003. aastast domineerivad eestlased. Üldiselt ühtib kogu uuritava perioodi väljarändajate rahvuslik koosseis kogurahvastikuga, erand on vaid soomlaste suur üleesindatus eestlaste arvel.

Eestlaste levinumad sihtriigid on Soome ja Rootsi, venelastel peale Venemaa ka Soome, Suurbritannia, Saksamaa ja USA. Ka rände sihtkohad on aastate jooksul rahvusrühmadel muutunud. Eestlaste tähtsaim sihtkoht on olnud konkurentsitult Soome, kuid teine koht kuulus perioodi esimesel poolel Rootsile, viimastel aastatel Saksamaale. Viimasel kolmel aastal on ka Suurbritanniasse suundunud rohkem inimesi kui Rootsi. USA ja Venemaa olid olulisemate sihtriikide hulgas vaid perioodi esimestel aastatel, st päris 2000. aastate alguses.

Venelaste väljarände peamine sihtriik on alates 2005. aastast Soome, mis lükkas Venemaa teisele kohale. Nii nagu eestlastegi puhul on Suurbritannia viimastel aastatel muutunud tähtsamaks sihtriigiks kui Saksamaa ja USA. Samuti on ukrainlaste, valgevenelaste ja teistele endise Nõukogude Liidu rahvaste puhul kodumaale naasmise kõrval viimasel paaril aastal valitsema hakanud väljaränne Soome. See näitab, et siinsete Nõukoguse Liidu pärandina jäänud rahvusrühmade rändes on hakanud ilmnema eestlastega sarnased rändesuunad ja endisele kodumaale tagasirände potentsiaal on ammendumas.

Ränne enne ja pärast Euroopa Liiduga ühinemist

Enne Eesti ja veel üheksa uue riigi liitumist Euroopa Liiduga 2004. aastal ennustas mitu uuringut seniste rändevoogude muutumist uutes liikmesmaades. Peale rände suurenemise vanadesse liikmesmaadesse prognoositi ka rändajate sotsiaal-demograafilise koostise muutmist: Euroopa Liidu vaba tööjõuturu poliitika valguses eeldati tööealiste ning haritumate inimeste rände suurenemist (Boeri 2001).

Kuna uuring põhineb aastate 2000–2007 välisrände andmetel, võimaldab see hästi analüüsida rännet enne ja pärast Eesti Euroopa Liiduga ühinemist. Andmetest ilmneb, et rändevoogude suurenemise prognoosid pärast 2004. aastat on vastanud tõele: kuni 2004. aastani järk-järgult suurenenud väljaränne kasvas hüppeliselt 2004. aastal. Väljarände suurenemist näitab ka väljarändajate osatähtsus rahvastikus: kui enne Euroopa Liiduga ühinemist hõlmasid väljarändajad aastas keskmiselt 0,2% rahvastikust, siis pärast liitumist oli näitaja 0,4%. Väljarände senine kõrghetk oli 2006. aastal, mil Eestist siirdus teistesse riikidesse rekordilised 5527 inimest, pärast seda hakkas kiiresti suurenenud väljaränne taas vähenema (joonis 3.1). Praegu olemasolevate andmete põhjal pole võimalik hinnata, milliseks kujuneb väljarände ulatus tulevikus, ega ka seda, millal väljaränne Eestist stabiliseerub.

Ootuspäraselt on Euroopa Liidu majanduslikult arenenumad liikmesriigid Soome, Saksamaa, Rootsi ja Suurbritannia pidanud tunnistama sisserännu kasvu Eestist ja ka teistest uutest liikmesriikidest. Võrreldes 2000. aastaga on 2007. aastaks kõige rohkem kasvanud väljaränne Eestist Suurbritanniasse (ligikaudu üheksa korda) ja Soome (ligikaudu kuus korda). Väljaränne Venemaale, USA-sse ja Ukrainasse on pärast liitumist Euroopa Liiduga aga vähenenud.

Kuigi traditsiooniliste rändeteooriate kohaselt on suurem osa rändajatest (eriti töörändes osalejatest) mehed, iseloomustavad mitu rändeuurijat Euroopa Liidu uute liikmesriikide väljarännet muude näitajate seas ka naiste suurenenud osatähtsusega (Kofman 1999;

Eamets ja Philips 2004). Selle põhjuseks on toodud nii muutunud soorolle, naiste haridustaseme tõusu, abiellumisrännet, raskusi tööturul kui ka asjaolu, et teatud ametialadel (teenindussektor, tervishoid, koduteenused) on naistel välisriigis töö leidmisel sageli mõningane eelis. Meeste väiksemat esindatust rändajate seas võib omakorda seletada nende suurema tagasirändega ehk rände ajutisema iseloomuga (Wadensjö 2007). Selle uuringu andmed kinnitavad nii naiste suuremat esindatust väljarändajate seas kui ka väikest naiste osatähtsuse kasvu pärast Euroopa Liiduga liitumist (joonis 3.3).

Joonis 3.3 **Väljaränne, 2000–2007**
Figure 3.3 Emigration, 2000–2007

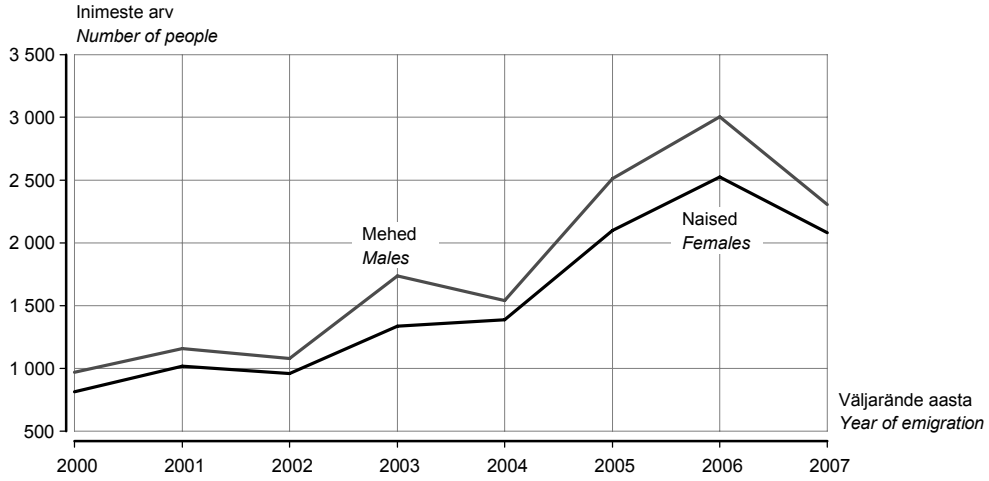

Sidudes väljarände uutest liikmesmaadest eelkõige töörändega ja võttes arvesse noorte inimeste suuremat tööpuudust, prognoosis mitu uurijat nooremate tööealiste suuremat tõenäosust otsida tööd välisriigist (Krieger 2004). 20–30-aastaste väljarände kasvu alates 2004. aastast kinnitab ka Eesti väljarändestatistika.

Ehkki suur osa rändeteooriatest rõhutab haritumate inimeste suuremat rändepotentsiaali info kättesaadavuse eelise ja vanade liikmesmaade suurenenud tööpuuduse tõttu iseäranis infotehnoloogia-, meditsiini- ja haridusvaldkonnas, ilmnevad mitmes uuringus vastupidised tulemused: rändajate hulgas on ülekaalus hoopis madalama kvalifikatsiooniga ja palgaskaala alumisse otsa kuuluvad inimesed (Bauer ja Zimmermann 1999). Nii nagu kogurahvastik on Eestist väljarändajad samuti valdavalt keskhariduse ja alg-/põhiharidusega. Veelgi enam, kõrgharidusega inimeste osatähtsus on Eestist lahkujate seas ajaga pidevalt vähenenud: kui 2001. aastal oli kõrgharidusega väljarändajaid 18,1%, siis 2007. aastal kõigest 6%.

Tabel 3.3 **Väljarännanute haridustase, 2000–2007**
Table 3.3 Level of education of emigrants, 2000–2007

Haridustase / Väljarände aasta *Level of education / Year of emigration*	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Kokku *Total*
Põhiharidus *Basic education*									
arv *number*	361	438	454	567	630	1 116	1 364	1 118	6 048
%	30,3	28,2	29,1	28,4	30,6	34,1	36,3	36,3	32,7
Keskharidus *Secondary education*									
arv *number*	621	835	858	1 114	1 214	1 905	2 111	1 773	10 431
%	52,1	53,7	55,1	55,9	59,0	58,2	56,2	57,6	56,5
Kõrgharidus *Higher education*									
arv *number*	210	281	246	313	215	254	284	186	1 989
%	17,6	18,1	15,8	15,7	10,4	7,8	7,6	6,0	10,8

Väljaränne SRÜ riikidesse

Suurem osa nüüdisaegsetest rändeuuringutest keskendub eelkõige Euroopa Liidu laienemisega seotud rändele, kuid Eesti kontekstis tuleb väljarände käsitlemise juures eraldi tähelepanu pöörata ka väljarände suunale. Teiste Euroopa riikide kõrval on Eestile oluline väljarände suund Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) riikidesse, kusjuures rändevood ning väljarändajate koosseis on neis suundades väga erinevad. Esiteks on erinevused rände ajalises dünaamikas. Kui üldiselt on väljaränne Eestis kasvanud ja seda eriti pärast 2004. aastat, siis ränne SRÜ riikidesse on alates 2000. aastast vähenenud ligi kolm korda. Teiseks, kuigi SRÜ riikidesse (peamiselt Venemaa, Ukraina ja Valgevene) siirdus kokku vaid 16% (4037 inimest) kõikidest välisriikidesse rännanutest, oli nende väljarändajate vanuseline ja rahvuslik koostis üsna spetsiifiline. Kui üldiselt iseloomustas Eesti väljarännet noorte tööealiste ülekaal, siis SRÜ riikidesse rändajate vanusjaotus on palju hajutatum ning suhteliselt palju on vanemaid, üle 60-aastaseid inimesi (tabel 3.4). Keskmine SRÜ riikidesse rännanute vanus on 42 (kõikide väljarännanute seas 32 aastat). Ka rahvusliku koostise järgi on idasuunaline ränne erinev ja hõlmab tervelt 91% ulatuses venelasi, ukrainlasi ja valgevenelasi.

Väljaränne SRÜ riikidesse moodustab Eesti väljarändes seega eraldiseisva rühma, mida on uuringutes otstarbekas käsitleda Euroopa Liidu sisesest töörändest eraldi.

Tabel 3.4 **Kõikide väljarändajate ja SRÜ riikidesse rändajate vanuseline koostis, 2000–2007**
Table 3.4 Age structure of all emigrants and emigrants to the CIS countries, 2000–2007

Vanus *Age*	Väljaränne *Emigration*		Väljaränne SRÜ riikidesse *Emigration to the CIS countries*	
	Arv *Number*	%	Arv *Number*	%
0–19	5 541	20,9	725	18,0
20–39	11 956	45,1	1 141	28,3
40–59	6 842	25,8	1 235	30,6
60–79	1 844	7,0	776	19,2
80+	335	1,3	160	4,0
Kokku *Total*	2 6518	100,0	4 037	100,0

Sisseränne Eestisse

Üldised näitajad

Aastatel 2000–2007 rändas Eestisse 10 326 inimest. Seega hõlmab sisseränne aastas 0,1% rahvastikust. Võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega on ka see näitaja üsna madal. Näiteks Saksamaal hõlmab sisseränne aastas keskmiselt 0,9% rahvastikust, kusjuures enne uute liikmesriikide Euroopa Liiduga liitumist oli näitaja 1% ning pärast liitumist 0,8% (*Statistisches*…2008).

Kõige levinum sisserändajate lähteriik oli Soome, kust saabus aastatel 2000–2007 Eestisse 3145 inimest ehk 31% kõikidest sisserännanutest. Teine peamine lähteriik oli Venemaa, kust saabus 2467 inimest ehk 24% sisserännanutest. Arvestatav hulk inimesi saabus ka Ukrainast, Saksamaalt, Rootsist, Lätist ja Suurbritanniast. Kõikidest neist riikidest on aastatel 2000–2007 sisseränne Eestisse suurenenud, kusjuures varasemast kiiremini on sisseränne kasvanud alates 2004. aastast. See tähendab, et suure osa Eestisse sisserändest hõlmab tagasiränne ehk paljud algsetest väljarändajatest naasevad mõne aasta jooksul Eestisse (kaart 21, lisa 1).

Sisserändajate hulgas oli mehi 54%. Seega kui Eestist väljarändes on ülekaalus naised, siis sisserändes (tagasirändes) on ülekaalus mehed. See tähendab, et Eestist lahkuvad naised jäävad suurema tõenäosusega välismaale elama. Võib arvata, et naiste suuremat tõenäosust välismaale jääda mõjutab suurem abiellumisrände osatähtsus võrreldes meestega. Sisserändaja keskmine vanus on 35 (mediaanvanus 33 aastat). Kui analüüsida sisserännanute soo-vanusjaotust, siis on näha, et naiste seas on ülekaalus 20ndates inimesed (joonis 4.4). Meeste vanusjaotus on tunduvalt ühtlasem, kuid siiski on ka nende seas rohkem pigem nooremaid, peamiselt 20–40-aastaseid.

Joonis 3.4 **Sisserännanute soo-vanusjaotus, 2000–2007**
Figure 3.4 Distribution of immigrants by sex and age, 2000–2007

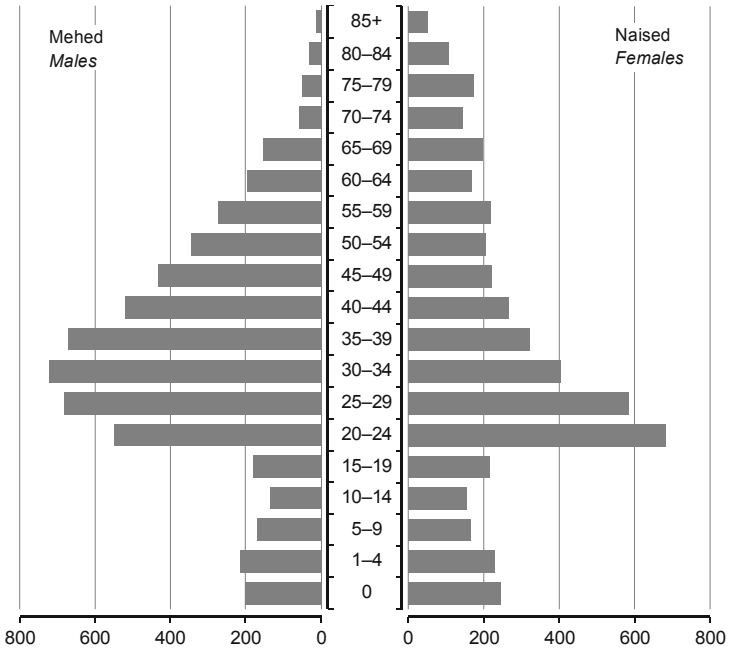

Sisserännanutest oli 43%-l Eesti kodakondsus, mistõttu on alust arvata, et tegemist oli eelkõige Eestisse tagasirännanutega. Vene ja Ukraina kodakondsusega isikute suhteliselt kõrge esindatus (vastavalt 15% ja 5%) kinnitab aga SRÜ riikidest pärit sisserändajate suhteliselt suurt arvu. Soome kodanike osatähtsus sisserännanute hulgas on 11%. Nii Soome, Venemaa kui ka Ukraina on ühtlasi peamised sisserändajate päritoluriigid.

Natuke üle poole sisserännanutest suundus elama Harjumaale. Teise koha hõlmas Tartu ja Ida-Viru maakond, kummassegi siirdus 13–14% perioodil 2000–2007 sisserännanutest. Kõige vähem mõjutas sisseränne Hiiu maakonda, kuhu uuritava kaheksa aasta jooksul siirdus vaid 25 inimest — 0,2% kõikidest sisserännanutest (kaart 19, lisa 1). Nii Eesti kodanike kui ka mittekodanike jaoks oli eelistatuim sihtpunkt Tallinn. Kuid kui mittekodanikud eelistasid pigem suuremaid linnu, siis Eesti kodakondsusega inimeste liikumine oli omavalitsusüksuseti ja maakonniti hajutatum.

Eesti kodanike tagasiränne

Sisseränne ei tähenda vaid teisest rahvusest või teise riigi kodakondsusega inimeste riiki saabumist. Suur osa sisserännanutest on välismaale läinud ning Eestisse naasnud Eesti kodakondsusega inimesed — tagasirändajad. Võttes aluseks Eesti kodakondsusega inimeste sisserände, rändas Eestisse aastatel 2000–2007 tagasi 4425 inimest. Kui aastatel 2000–2006 oli tagasirändajaid üsna vähe (seitsme aasta peale 2536 inimest), siis 2007. aastal suurenes tagasiränne hüppeliselt: aastaga naasis Eestisse 1789 inimest. Tagasirännanutest 2018 (46% kõikidest tagasirännanutest) tuli Soomest, mis on igati ootuspärane, arvestades Soome tähtsust väljarände sihtriikide seas. Arvestatav hulk Eesti kodanikke saabus ka Venemaalt (831 inimest), Saksamaalt, Rootsist, USA-st ja Suurbritanniast.

Tabel 3.5 **Tagasirändajad lähteriigi järgi, 2000–2007**
Table 3.5 Re-migrants by country of origin, 2000–2007

Lähteriik	Arv *Number*	%	*Country of origin*
Soome	2 018	45,6	*Finland*
Venemaa	831	18,8	*Russia*
Saksamaa	235	5,3	*Germany*
Rootsi	232	5,2	*Sweden*
USA	217	4,9	*USA*
Suurbritannia	158	3,6	*United Kingdom*
Muud riigid	734	16,6	*Other countries*
Kokku	4 425	101,0	*Total*

Mitu kaasaegse rände teooriat viitab meeste suuremale tagasirändele. Eesti andmed seda väga tugevalt ei kinnita, sest tagasirännanute sooline jaotumine oli üsna võrdne: naisi 51%, mehi 49%. Samas on tagasirännanute seas mehi siiski rohkem kui väljarändes. Mehi võib olla rohkem ka ajutiselt välisriigis töötavate inimeste seas, aga seda rändestatistika ei fikseeri. Et Eesti kodakondsuse ning alalise elamisloaga inimesed ei registreeri sageli oma väljarännet, siis ei registreeri nad ka oma tagasitulekut, mistõttu on tagasirände mahud tegelikkuses tõenäoliselt suuremad.

Kokkuvõte

Eesti rahvastikuregistri andmete ühendamine Kodakondsus- ja Migratsiooniameti andmetega ning andmevahetus teiste riikide registriandmetega on välisrände statistika parandamise võimalusi. Siiski sõltub välisrände andmete kvaliteet suuresti Eesti elanike aktiivsusest oma tegeliku elukoha registreerimisel. Praegu analüüsitud andmed näitasid rände suundumusi ja rändava rahvastiku koosseisu eeldatavasti üsna hästi Soome puhul, kuid teiste riikide kohta on andmed alakaetud.

Eesti välisrännet iseloomustab kaks põhijoont: esiteks välisrände ajaline muutumine (enne ja pärast Euroopa Liiduga liitumist) ning teiseks ida ja läänega seotud rändeerinevused. Välisrände ajalist dünaamikat on seoses Euroopa Liidu majandusruumi laienemisega nii Eesti, Ida-Euroopa kui ka Euroopa Liidu tasemel palju käsitletud. Juba enne Euroopa Liiduga ühinemist avaldati uuringuid Ida-Euroopast pärit rändevoogude suurenemise kohta, mis ennustasid Eestile väljarännet 3000–4000 inimest aastas. Kiiresti suurenenud väljarännanute arv ning keskmine väljaränne aastatel 2000–2007 kinnitavad seda prognoosi. Samas ei ole aastate jooksul ebaühtlase väljarände ning suhteliselt lühikese vaatlusperioodi tõttu võimalik jõuda põhjapanevate järeldusteni.

Lääneriikidesse, s.o enamjaolt Euroopa Liidu riikidesse, toimub valdavalt ajutine ränne, mis on seotud nii lühiajalise välismaal õppimise kui ka töötamisega. Seda kinnitab rändajate vanuseline koostis (palju on noori) ja tagasirändajate suur hulk. Naaberriik Soome on Euroopa Liidu riikidest Eesti sisse- ja väljarändes ülekaalukalt olulisim riik. Selle põhjus on riikide geograafiline lähedus, kultuurilised ja keelelised sarnasused, varem Soome läinud tuttavate olemasolu, rohkem infot tööturu kohta jpm.

Ränne itta, st valdavalt SRÜ riikidesse (Vene Föderatsioon, Ukraina ja Valgevene), jääb oma väiksema mahu tõttu Eesti kaasaja rändeuuringutes sageli tagaplaanile. Ometi tuleks Eestist SRÜ riikidesse siirdumist selle rändesuuna spetsiifika tõttu läände rändest eraldi käsitleda. Kui läände läinute puhul on suur ajutise õppimis-, töörände osatähtsus, mis pärast 2004. aastat sai hoogu juurde ning mis sageli tähendab välismaale siirdunud inimeste tagasirännet Eestisse, siis endistesse SRÜ riikidesse suundunute eesmärk pole selgelt ei õppimine ega tööotsingud. Lahkujate seas on palju vanu inimesi ning minnakse Eestist majanduslikult kehvemal järjel olevatesse riikidesse. Järelikult on SRÜ riikidesse minemisel teised põhjused: tagasirändamine kodumaale, perekonna taasühinemine vms.

Peale väljarände Eestist SRÜ riikidesse leiab aset ka sisseränne neist riikidest, kusjuures Euroopa Liidu liikmesriigina on Eesti muutunud atraktiivsemaks sihtmaaks. Ühelt poolt võib suurenenud sisserände põhjus olla Eesti majanduslik eduseis võrreldes lähteriigiga ja vene keelekeskkonna olemasolu, teisalt võib Eesti olla hea hüppelauaks teistesse Euroopa Liidu riikidesse suundumisel.

Kirjandus
Bibliography

Bauer, K. T., Zimmermann, K. F. (1999). *Assessment of Possible Migration Pressure and Its Labour Market Impact Following EU Enlargement to Central and Eastern Europe*. — IZA *Research Report*, *No. 3, Bonn*.

Boeri, T., Brücker, H. (2001). *Eastern Enlargement and EU Labour Markets: Perceptions, Challenges and Opportunities. — IZA Discussion Paper*, No. 256.

Eamets, R., Philips, K. (2004). Tööjõu vaba liikumine Euroopa Liidus ja selle mõju Eesti tööturule. — Tartu Ülikooli Euroopa kolledži toimetised, nr 20.

Hönekopp, E., Werner, H. (2000). *Eastward Enlargement of the European Union: a Wave of Immigration? — IAB Labour Market Research Topics*, *No 40*.

Kodakondsus- ja migratsiooniameti arengusuunad 2003–2007. (2003). [www]. www.siseministeerium.ee/atp/failid/KMA_arengusuunad_uus.doc. (10.10.2008).

Kofman, E. (1999). *'Female 'birds of passage' a decade later: Gender and immigration in the European Union' — International Migration Review,* 33(2) pp. 269–299.

Krieger, H., Fernandez, E. (2006). *Too much or too little long-distance mobility in Europe? EU policies to promote and restrict mobility. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.[www]*

http://www.eurofound.europa.eu/docs/areas/populationandsociety/mobility4paper2006.pdf (20.09.2008).

Krieger, H. (2004). *Migration trends in an enlarged Europe. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.*

Kulu, L. (2000). Migratsiooniprobleemid Euroopa Liidu idalaienemisel. Euroopa Kolledži loengud, nr 3, Tartu: TÜ Euroopa Kolledž, 27 lk.

Wadensjö, E. (2007). *Migration to Sweden from the New EU Member States. IZA Discussion Paper No. 3190. November 2007*

Statistisches Bundesamt Deutschland. (2008). [www] http://www.destatis.de (24.08.2008).

Statistical Office of the Republic of Slovenia. (2008). [www] http://www.stat.si (24.08.2008).

3. EXTERNAL MIGRATION OF ESTONIA IN 2000–2007

Kristi Anniste
University of Tartu

Introduction

Estonia acceded to the European Union in May 2004. As a result, Estonia became a part of the EU economic area and the relevance of external migration has increased with each year. The freedom to work and travel in other Member States is one of the fundamental rights of EU citizens and this right is used extensively. However, emigration of labour force from Estonia is still somewhat restricted. The majority of old Member States of the EU have attempted to protect their labour markets from potential immigration flows and have established a transition period for the labour force coming from the new Member States that expires on 1 May 2011 at the latest. But Sweden, United Kingdom and Ireland abolished labour market restrictions already on 1 May 2004, when 10 new Member States acceded to the European Union.

In addition to better opportunities offered to the Estonian residents for living and working in another EU country, Estonia is also a destination country for immigrants. Increase in and control of immigration is a great challenge for Estonia due to the location on the eastern border of the EU and the Schengen area. Particular attention should be paid to illegal immigrants and asylum seekers from third countries whose number has started to increase after accession to the EU. However, no significant inflow of labour force from other Member States of the EU can be expected due to Estonia's economic situation and salary level.

*Obviously, there was some immigration to and emigration from Estonia even before accession to the EU. But the labour market policy of the European Union simplifies the process of working and living abroad and consequently also simplifies emigration. For instance, the Citizenship and Migration Board predicted shortly before accession that around 3,000 or 4,000 people would leave for other countries of the EU (*Kodakondsus- …2003*).*

As no statistical data on external migration have been produced in Estonia in the past eight years, there is no overview of the external migration before and after accession to the EU. Statistics Estonia has been trying to restore the data in recent years and has succeeded in making available the external migration data on the period 2000–2007. Therefore, it is finally possible to study the main trends of Estonian external migration and the changes in external migration patterns after Estonia's accession to the EU.

Why study external migration?

A reliable overview of the number of citizens who leave in each year to live and work in other countries is important from the viewpoint of both economic growth and employment policy. Evaluation of the impact of migration on the countries of destination and origin requires information on the migration flows — higher level of migration means stronger impact — and on the groups of workforce (age, level of education, skills) that are migrating.

Emigration of people in employment age means a decrease in the percentage of economically active population, or taxpayers, and an increase in the percentage of economically passive population, or dependants, for the country of origin (Wadensjö 2007). In the recipient country, the percentage of economically active population increases and the percentage of economically passive population decreases, respectively. However, if the group of emigrants includes mainly unskilled workers and/or unemployed persons, this does usually not have a particularly negative impact on the welfare of the country.

Conversely, emigration of educated and skilled workers, the so-called brain drain, is a more problematic issue as a result of negative impact on the economic development and growth rate of the country of origin. It also creates a competitive advantage for the countries of destination through the supply of qualified but cheaper labour force (Eamets, Philips 2004). From the viewpoint of a country of destination, the information on immigration enables improvement of labour policy for the sectors and regions that suffer from the lack of human resources.

The following article discusses the main characteristics and trends of external migration of Estonia during 2000–2007. The discussion starts from an analysis of external migration as a whole, and continues with emigration, which has had a slightly more complicated structure and dynamics over time than immigration. Immigration to Estonia is examined at the end.

Data

Migration data have not been published in Estonian statistics since 2000 due to low reliability of the data on residence registrations. Estonia did not have a functional system from the beginning of the 1990s after termination of the Soviet system for the registration of population events until 2005 and this reduced the reliability of migration and residence data of Estonian population. Therefore, Statistics Estonia has not published migration events since 2000 and has not included them in the population estimation, which means that an important element — external migration — has been completely excluded from the Estonian the population estimation.

Aliens coming to Estonia are required to register their residences since May 2004 and mandatory registration of residence applies to all Estonia residents since May 2005. It is hoped that this will improve the quality of future migration data, even though actual restoration of the tradition of residence registration could take many years. All the more so because no penalties are imposed for failure to register a residence.

The population register is the main source of data on migration events. These data have been supplemented with regard to external migration by the data from the register of residence and work permits of the Citizenship and Migration Board (CMB). A combination of the two databases results in a more complete account of the population figure and composition that participates in external migration. For the purposes of analysing migration events, the population register provides data on the changes of residence by persons living in Estonia and since August 2006 also data on the rights of residence granted to EU citizens (before that date, they were also required to have a residence permit from CMB to be allowed to live in Estonia). CMB issues residence and work permits to immigrants without Estonian citizenship and this enabled to supplement the register with immigration data for the period when registration was not mandatory and the CMB questionnaire also includes questions that are interesting for statistical analysis.

Migration data associated with Finland are of slightly better quality. Namely, pursuant to an agreement with Finland from 2005, Finland submits to the Estonian Ministry of the Interior weekly data on Estonian citizens who have registered a residence in Finland. However, this does not cover citizens of other countries who went from Estonia to Finland or persons with unspecified citizenship who have lived in Estonia. The initial data exchange between the Estonian and Finnish registers indicated that the number of Estonia citizens living in Finland was nearly three times higher than estimated before. As similar data exchange has not been carried out with other countries, it is likely that the data on these countries is less representative than the data on Finland.

It can be assumed that the actual level of external migration is higher than indicated by available data. Firstly, many people both in Estonia and other countries prefer illegal employment. Secondly, if the data exchange indicated that the number of emigrants to Finland was three times higher than estimated, the same could happen after data exchange with other countries. This shows that many people have officially registered their residence in a foreign country but have for various reasons not reported that they have left Estonia. Nevertheless, improvement of external migration statistics can be expected in the near future. This will be possible as a result of the Regulation adopted by the European Parliament in July 2007 that subjects all Member States to the obligation to use a harmonised methodology for the submission of immigration and emigration statistics (Krieger and Fernandez 2006).

External migration

Estonia's net migration with respect to other countries has been constantly negative in 2000–2007. A total of 10,326 persons, or 1,291 persons per year, came to Estonia in that period. A total of 26,518 persons, or 3,315 persons per year, emigrated from Estonia. While immigration has grown steadily over the years, emigration has been rather irregular, with large variations between individual years (Figure 3.1). A rapid increase in emigration can be observed immediately after Estonia's accession to the EU.

Even though the total number of emigrants from Estonia is higher than the respective number of immigrants, there are some countries with a positive net migration in recent years. For example, emigration was still dominant in relation to Russia in 2001 (net migration –661) but the net migration became positive in 2005 (net migration +9) and immigration was clearly dominating by 2007 (net migration +430). Similarly, net migration became positive in 2004 in relation to the Ukraine and the neighbouring Latvia. The net migration in relation to old Member States of the EU, on the other hand, has remained negative.

External migration is one of the factors considered in estimating the population size. Therefore, Estonia's total population has decreased during the eight years considered by around 1.2 % as a result of registered external migration. Emigration exceeds immigration in all Estonian counties, whereas due to external migration the population decrease has been highest in Harju county (net migration –5,325) but also in Ida-Viru county (-2,179), Tartu county (-1,596), Lääne-Viru county (-1,235) and Pärnu county (-1,194) (Map 18, Annex 1).

Emigration from Estonia

General indicators

According to Statistics Estonia, 26,518 persons, or 2% of the Estonian population, moved to live in other countries during 2000–2007. It means that emigration decreases the Estonian population by 0.2% per year. However, emigration from Estonia is still relatively low compared to some other countries of the EU. For example, average emigration from Germany amounts to 0.7–0.8% of the population (Statistisches … 2008) and is at the level of 0.4% in Slovenia that acceded the EU together with Estonia (Statistical … 2008).

In 2000-2007, the main country of destination for Estonians was Finland, with 17,165 emigrants during the eight years under observation. Finland is followed by Russia (3,601 persons) and Germany (1,217 persons) (Table 3.1). It should be remembered, however, that the Finnish indicator is so much ahead of the others partly because of the better quality of the Finnish data (see subsection Data). Nevertheless, the number of people having moved to Finland is large enough, so that even if data on other countries is under-represented in the database, Finland still remains the uncontested favourite destination of emigrants. (Map 22, Annex 1).

The age distribution of the persons who left Estonia in 2000–2007 exactly matches the age distribution of Estonian population: 46% of males and 54% of females. The average age of the persons who moved to another country — 34 years (median age 32 years) — reflects higher emigration among people of younger employment age as could be expected. High percentage of people of younger employment age (20–35 years) is also confirmed by the age structure of emigrants (Figure 3.3). It can be assumed that studying constitutes a significant proportion of the reasons for such emigration. Migration rate is lower among people of older employment age and those of retirement age, which is demonstrated by the rapid decrease in the number of emigrants over 55 years of age (Figure 3.2).

Migration studies have often referred to higher migration rates among people with higher levels of education but the Estonian emigration statistics from the last eight years do not confirm this theory. The largest group of emigrants has secondary education (52%), followed by primary or basic education (32%), while the percentage of emigrants with higher education is only 11% (Table 3.2). Considering the fact that the percentage of people with higher education in total population is also 11%, there is no evidence of higher emigration rate of Estonian people with higher education.

The majority of emigrants in 2000–2007 were Estonian citizens (81%), followed by people with the Russian citizenship (11%). The last group includes mainly persons who have lived in Estonia on the basis of a temporary residence permit and have returned to Russia after expiry of the permit. By ethnic nationality 59% of emigrants are Estonians, followed by Russians (27%), Finns (7%) and Ukrainians (3%). The ethnic composition of emigrants has changed somewhat during the reviewed period. Russians constituted the majority of emigrants until 2002 but were overtaken by Estonians in 2003. In general, the ethnic composition of emigrants generally matches the composition of the total population, with the exception of over-representation of the Finns on account of the Estonians.

The main destination countries of the Estonians are Finland and Sweden while the Russians also go to Finland, United Kingdom, Germany and the USA in addition to Russia. The destinations of different ethnic groups have also changed over the years. Finland has been the uncontested favourite destination for the Estonians but while Sweden was the second-placed country in the first half of the period, it has now been replaced by Germany. In the last three years, United Kingdom has been a more important destination than Sweden. The USA and Russia were among the main destination countries only in the first years of the period, i.e. in the very beginning of the 2000s.

In 2005, Finland became the main country of destination for the Russians, pushing Russia to the second place. The importance of the United Kingdom has grown in recent years for the Russians as well, overtaking Germany and the USA. Similarly, the Ukrainians, Belarusians and other ethnic groups of the former Soviet Union have started to prefer emigration to Finland instead of returning to the native country. This indicates that the ethnic groups that were left behind from the Soviet Union have started to adopt the same migration trends as the Estonians and the potential for returning to the former native country is becoming exhausted.

Migration before and after accession to the European Union

Before Estonia and nine other new Member States acceded to the European Union in 2004, several studies predicted a change in migration flows in the new Member States. In addition to increased migration to old Member States, the forecasts also predicted a change in the socio-demographic structure of migrants. It was assumed that the liberal labour market policy of the EU would contribute to increased migration among the people of employment age and with higher levels of education (Boeri 2001).

As the current study is based on external migration data from 2000–2007, it provides a good opportunity to examine migration before and after Estonia's accession to the European Union. The data indicate that the predictions of increased migration flows after 2004 have been accurate: a steady increase in emigration before 2004 was replaced by a rapid upsurge in 2004. Increase in emigration is also demonstrated by the percentage of emigrants in the total population: while the average annual percentage of emigrants was 0.2% of the population prior to accession, the indicator rose to 0.4% after the accession. The peak of emigration so far was achieved in 2006 when a record number of 5,527 people moved to other countries from Estonia (Figure 3.1). Currently available data do not enable to estimate the future extent of emigration or the point in time when emigration from Estonia will stabilise.

As expected, the economically more developed Member States of the EU, such as Finland, Germany, Sweden and the United Kingdom, have experienced increased immigration from Estonia and other new Member States. Compared to the year 2000, growth in the emigration from Estonia increased the most to the United Kingdom (nearly nine times) and to Finland (around six times) by 2007. However, emigration to Russia, the USA and the Ukraine has decreased after accession to the EU.

Even though men constitute the majority of migrants, particularly in labour migration, according to traditional migration theories, several migration researchers also report increased percentages of women among the emigrants from the new Member States of the EU (Kofman 1999, Eamets and Philips 2004). This could be explained by changed gender roles, higher level of education of women, marriage migration, difficulties in the labour market or the fact that women have somewhat better chances of finding work abroad in certain professions (the services sector, health, domestic services). Lower percentage of men among migrants could be explained by higher re-migration rate of men, i.e. the migration of men has often only temporary character (Wadensjö 2007). The data of this study confirm both prevalence of women among emigrants and a small increase in the percentage of women after accession to the EU (Figure 3.3).

Several researchers associated emigration from the new Member States mainly with labour migration and, referring to a higher level of unemployment among young people, predicted that people of younger employment age are more likely to seek employment abroad (Krieger 2004). The Estonian emigration statistics confirm increased emigration of persons in the age group 20–30 starting from 2004.

Even though a large number of migration theories emphasise higher migration potential of educated persons as a result of information availability and increased labour shortage in the fields of information technology, medicine and education in the old Member States, several studies report opposite results: the majority of migrants are people with lower qualifications and from the lower end of the salary scale (Bauer and Zimmermann 1999). Similarly to the structure of total population, most emigrants from Estonia also tend to have secondary or primary/basic education. Furthermore, the percentage of persons with higher education among emigrants from Estonia has steadily decreased: while 18.1% of the emigrants had higher education in 2001, only 6% had the same level of education in 2007 (see Table 3.3).

Emigration to the CIS countries

Most modern migration studies focus on the migration associated with the expansion of the European Union. However, directions of emigration should be considered in the Estonian context as well. Migration to the countries of the Commonwealth of Independent States (CIS) is an important direction of emigration from Estonia alongside other European countries, whereas the migration flows and the composition of emigrants are very different when the two directions are compared. For example, differences appear in the time dynamics of migration. While emigration from Estonia has generally increased, in particular after 2004, emigration to the CIS countries has decreased nearly three times after 2000. Secondly, even though only 16% (4,037 persons) of all emigrants moved to the CIS countries (mainly Russia, the Ukraine and Belarus), the age and ethnic structure of these emigrants was rather specific. The majority of Estonian emigrants are young people of employment age but the age structure of emigrants to the CIS countries is much more evenly distributed and the percentage of people over 60 years of age is relatively high (Table 3.4). The average age of emigrants to the CIS countries is 42 years (compared to 32 years in case of all emigrants). The ethnic composition of the eastward migration is also different, with the Russians, Ukrainians and Belarusians comprising 91%.

Consequently, emigration to the CIS countries constitutes a special case in Estonian emigration and it would be appropriate to treat it separately from the labour migration within the EU.

Immigration to Estonia

General indicators

A total of 10,326 people migrated to Estonia during 2000–2007. Consequently, immigration constitutes 0.1 % of the population per year. This is relatively low, compared to other EU countries. For example, in Germany the annual average immigration constitutes 0.9% of the population, whereas the indicator was 1% before accession of the new Member States and dropped to 0.8% after the accession (Statistisches … 2008).

The most important country of origin for immigrants was Finland from where 3,145 persons, or 31% of all immigrants, moved to Estonia in the period 2000–2007. The second important country of origin was Russia with 2,467 persons or 24% of the immigrants. A considerable number of people also arrived from the Ukraine, Germany, Sweden, Latvia and the United Kingdom. Immigration to Estonia has increased from all the aforementioned countries in 2000–2007, whereas since 2004 the rate of immigration has increased more rapidly than earlier. This means that re-migration comprises a large proportion of the immigration to Estonia, i.e. many former emigrants return to Estonia within a few years. See (Map 21, Annex 1).

Men constituted 54% of the immigrants. Therefore, while women prevail in emigration from Estonia, men are in majority in case of immigration (re-migration). This means that women who leave Estonia are more likely to settle down in another country. It can be assumed that the higher probability of women staying abroad is affected by a higher importance of marriage migration in comparison to men. The average age of immigrants is 35 years (median age is 33 years). An analysis of the distribution by sex and age of the immigrants indicates that persons in their 20s dominate among women (Figure 4.4). The age structure of men is much more even, but most of them are still from younger age groups, mainly 20–40 years of age.

43% of the immigrants were Estonian citizens which indicates that they are most probably re-migrants. A relatively high percentage of persons with Russian and Ukrainian citizenship (15% and 5% of the immigrants, respectively), however, confirms that a fairly large number

of immigrants come from the CIS countries. Finnish citizens constitute 11% of the immigrants. Finland, Russia and the Ukraine are also the main countries of origin of immigration.

A little more than half of the immigrants settled in Harju county. Other preferred counties included Tartu and Ida-Viru counties, with each being chosen by 13–14% of all immigrants in the period 2000–2007. Hiiu county was the region least affected by immigration. Only 25 persons moved to this island during the eight years, which constitutes 0.2% of all immigrants (Map 19, Annex 1). Tallinn was the preferred destination for both Estonian citizens and non-Estonians. However, while people with the citizenship of other countries preferred mainly larger cities, the migration of Estonian citizens were more evenly distributed across all local government units and counties.

Re-migration of Estonian citizens

Immigration does not only mean arrival of people from other ethnic nationalities or people with citizenship of other countries. A large part of the immigrants are re-migrants, i.e. Estonian citizens who have moved abroad in the past and are now returning to Estonia. Using the immigration of Estonian citizens as the basis, we can conclude that 4,425 persons re-migrated to Estonia in 2000–2007. While the number of re-migrants was relatively low during 2000–2006, a total of 2,536 persons in seven years, it increased rapidly in 2007: 1,789 persons returned to Estonia in one year. 2,018 of the re-migrants (46% of all re-migrants) came from Finland, which could be anticipated, considering the important position of Finland among the destination countries of emigration. A significant number of Estonian citizens also came from Russia (831 persons), Germany, Sweden, the USA and the United Kingdom (see Table 3.5).

Many modern migration theories indicate a higher rate of re-migration among men. This is not convincingly confirmed by Estonian data, because the age distribution of re-migrants was relatively equal: 51% of women and 49% of men. However, the percentage of men is higher in re-migration than in emigration. Many men could also belong to the group of people working abroad temporarily, which is not recorded in the migration statistics. As Estonian citizens and people with permanent residence permits do not often register their emigration, they do not register their return either and, therefore, the actual volumes of re-migration are probably higher.

Summary

Linking the data from the Estonian population register with the data from the Citizenship and Migration Board, as well as data exchange with the registers of other countries are methods used to improve the statistics on external migration. Nevertheless, the quality of data on external migration still largely depends on the activity of Estonian residents in registering their actual places of residence. The data used in this analysis were probably fairly adequate for demonstrating migration trends and the composition of migrating population in relation to Finland, but there is under-coverage with data in case of other countries.

Estonian external migration has two characteristic features: firstly, changes in external migration over time (before and after accession to the European Union) and, secondly, differences between eastward and westward migration. The external migration dynamics over time has been discussed extensively at the level of Estonia, Eastern Europe and the European Union in general in connection with the expansion of the EU economic area. Many studies published even before accession to the EU predicted increases in migration flows from Eastern Europe, estimating that emigration from Estonia would be 3,000–4,000 persons per year. These predictions are confirmed by the increased number of emigrants and average emigration rates during 2000–2007. However, no fundamental conclusions can be made due to irregularities in emigration in individual years and a relatively short period of observation.

Emigration to Western countries, mostly to the EU countries, tends to be of temporary nature, associated with short periods of study and work abroad. This is confirmed by the age structure of migrants (many young people) and a large number of re-migrants. The neighbouring Finland is clearly the most important EU country for Estonian immigration and emigration. This could be explained by geographic proximity, cultural and linguistic

similarities, contacts with acquaintances who are already living in Finland, more information on the labour market situation, etc.

Eastward migration, i.e., mainly to the CIS countries, such as the Russian Federation, Ukraine and Belarus, is often disregarded in current Estonian migration studies due to smaller volume. However, movement from Estonia to the CIS countries would deserve separate discussion due to the specific nature of this direction of migration. While temporary study or labour migration constitutes a considerable part of the westward migration, which increased after 2004 and often involves re-migration of the people to Estonia, the persons who are moving to the CIS countries are clearly not doing so to study or find work: many emigrants are older people and they go to countries that are economically worse off than Estonia. Consequently, they have other reasons for moving to the CIS countries: re-migration to a native country, reunification of families, etc.

In addition to emigration from Estonia to the CIS countries, there is also immigration from these countries, whereas Estonia, being member of the EU, has now become more attractive as a country of destination. On the one hand, increased immigration to Estonia could be caused by Estonia's economic advantage in comparison to the country of origin and the presence of Russian-speaking environment, but on the other hand, Estonia could also serve as a springboard for moving to other countries of the EU.

4. VÄLISMAALASED EESTI TÖÖTURUL

Siim Krusell
Statistikaamet

Sissejuhatus

Välisriikidest Eestisse tööle saabunuid on vastavate andmeallikate ebapiisavuse tõttu seni vähe uuritud. See artikkel võimaldab Kodakondsus- ja Migratsiooniameti andmebaasi kasutades seniseid puudujääke pisut leevendada nende sisserännanute töötamise puhul, kes on elamisloa taotlenud vähemalt kaheteistkümneks kuuks ja kirjutanud taotlemise põhjuseks töötamise. Artiklis analüüsitakse kõigepealt Eestisse saabunute jaotust ameti- ja tegevusala järgi. Seejärel selgitatakse, millise ameti esindajad eri riikidest Eestisse saabuvad ning milline on Eestisse tööle saabuvate inimeste sooline ja vanuseline jaotus. Olulisel kohal on ka alates 2000. aastast Eestisse tööle asunute võrdlus kogu Eesti hõivatud rahvastikuga.

Valik töörände teoreetilisi käsitlusi

Töörännet ja välisriigis töötamist ning nende nähtuste seaduspärasid käsitlevad erinevad teooriad. Rändeteooriaid eristatakse eelkõige selle alusel, kas tegemist on majandusliku või mittemajandusliku lähenemisega. Majanduslike teooriate peamine ühisjoon on see, et rände seletamisel lähtutakse eelkõige majanduslikest teguritest, rõhutades majanduslikke motiive, mõjusid ja erinevusi. Mittemajanduslikke rändeteooriaid on välja pakkunud paljud sotsiaalteaduste valdkonnad, uuemad käsitlused selgitavad eelkõige elukohavahetusega seonduvaid sotsioloogilisi ja sotsiaal-psühholoogilisi teemasid (Krieger 2004).

Neoklassikalises makroteoorias (*neoclassical macro theory*) lähtutakse sellest, et elukohavahetajad on tööjõu pakkujad ning analüüsitakse tingimusi, mille ilmnemisel on regionaalsed tööturud tasakaalus. Eeldatakse, et individuaalsed rändeotsused tulenevad peamiselt erinevustest tööjõu pakkumises ja nõudmises kodu- ning sihtriigis. Tööjõu liikumise põhjus on riikidevaheline palgaerinevus, mis kujuneb tööjõu pakkumise ja nõudluse erinevuse tõttu (Russell 1995). Neoklassikalise makroteooria järgi on just olukord tööjõuturgudel (majanduslik heaolu, palgad, töötus) peamine rännet põhjustav mehhanism, mida mõjutab veel valitsuse sekkumine ja reguleerimine. Elukoha vahetamise otsus ei teki äkki, vaid see on mitmeetapiline protsess: esmalt tekib inimesel uus siht, millele järgneb kulude ja tulude võrdlemine ning alles siis toimub tegelik ränne. Seda eeldusel, et elukohavahetusega kaasnevad tulud ületavad kulud. Näiteks on varasemad uuringud Euroopas näidanud, et rände toimumiseks peab sissetulekute erinevus olema vähemalt kaks korda suurem (Hadler 2006: 114).

Neoklassikaline mikroteooria (*neoclassical micro theory*) käsitleb rännet kui investeeringut inimkapitali. Selle teooria järgi langetavad inimesed otsuse vahetada elukohta lähtudes rändega kaasnevatest kuludest ja tuludest. Niisuguse lähenemise järgi on inimesed ratsionaalselt kalkuleerivad tegutsejad ning ränne toimub vaid juhul, kui sellega kaasneb tulu (Russell 1995).

Rändepõhjuste analüüsimisel keskendub neoklassikaline majandusteooria riikidevahelistele erinevustele sissetulekute suuruses ja tööhõive määras ning elukohavahetusega kaasnevates kulutustes, kusjuures tööjõu liikumise otsust käsitletakse kui indiviidi otsust saada (hakata saama) võimalikult suurt sissetulekut. Neoklassikalisest mikroteooriast on välja arendatud inimkapitali teooria (*human capital theory*), milles käsitletakse rännet (sarnaselt haridusega) kui personaalset investeeringut inimkapitali (Hadler 2006). Selle teooria järgi teevad inimesed elukohavahetust puudutavaid otsuseid arvestades pikemaajalisi eeliseid, st praegused kulud on tehtud eesmärgiga saada suuremaid tulusid tulevikus (Straubhaar 1988). Selle lähenemise järgi on kõige suurem rändetõenäosus noortel ning neil, kes on võimelised oma tööjõudu kergemalt müüma.

Olulise mittemajandusliku lähenemise näiteks võib tuua rändevõrgustiku teooria (*network theory*) ja sotsiaalse kapitali — mida tihedamad on sihtriigis elukohavahetajate võrgustikud,

seda suurem on rändetõenäosus. Selline võrgustike laienemine suurendab järgmiste võimalike sisserändajate arvu, sest liikumisega kaasnevad kulud ja riskid on väiksemad ning suure osa rändega kaasnevatest kuludest katavad või aitavad katta võrgustikud. Ka valitsused soodustavad niisuguste võrgustike teket perekondade taasühinemise toetamise kaudu, kuigi üldiselt mõjutab riigi poliitika elukohavahetajate võrgustikke üsna vähe (Hadler 2006).

Empiirilised analüüsid on näidanud, et tegelikult vahetavad elukohta kuni pooled nendest, kes on väljendanud soovi tulevikus mujale elama asuda (Järv 2007; Krieger ja Fernandez 2006). Massey jt (1993) järgi lõimib rahvusvahelise rände süsteemne teooria (*migration systems theory*) eri rändeteoreetilised käsitlused, väites et kapitali ja tööjõu riikidevahelise liikumise põhjus on kindel majanduslik, sotsiaalne, poliitiline ja geograafilis-demograafiline olukord. Võõrtööjõudu vastuvõtvate riikide rühma ja rände päritoluriike seovad nii suhteliselt suured mõlemasuunalised rändevood kui ka muud sidemed (ajaloolised, kultuurilised, koloniaalsed ja tehnoloogilised). Rahvusvahelise rändesüsteemi analüüsimisel on jõutud mitme huvitava seisukohani. Näiteks arvatakse, et ühte rändesüsteemi kuuluvad riigid (st nende vahel on vastassuunalised rändevood) ei pea tingimata olema geograafiliselt lähestikku, sest riikide poliitilistel ja majanduslikel sidemetel on vähemalt sama suur tähtsus kui füüsilisel lähedusel (Eamets ja Philips 2004). Kalter (2000) väidab, et kuigi kindel kavatsus teise riiki elama asuda on oluline tunnus, mille alusel tegelikku elukoha vahetuste ulatust prognoosida, mõjutavad inimeste rändekäitumist väga oluliselt ka paljud teised tegurid, mida küsitluste puhul arvesse ei võeta.

Priinits jt (2004) on välja toonud järgmised tähtsamad rännet mõjutavad tegurid.

- **Sissetulekute lõhe** — sissetulekute erinevus päritolu- ja sihtriigis;
- **Ootused** — ootused elujärje suhtes kodu- ja välismaal;
- **Olukord tööturul** — töö leidmise võimalused kodu- ja välismaal;
- **Nõudlus teenuste järele** — välisriigi nõudlus teatud teenuse (tööjõu) järele;
- **Geograafiline lähedus** — sihtriigi kaugus kodumaast;
- **Traditsioonid ja võrgustikud** — millised on riigi traditsioonilised väljarände sihtriigid ja kui suur on selle riigi kodanikkond sihtriigis;
- **Etnilised ja poliitilised probleemid** — poliitiline stabiilsus kodumaal;
- **Kultuuri- ja keelebarjäärid** — kodu- ja sihtriigi kultuuriline ja keeleline erinevus, keeleõppe võimalused.

Teistest riikidest pärit inimeste töötamine Eestis

Sisserännet Eestisse ja välisriikide elanike töötamist siin reguleerib kindel seaduslik raamistik. Töötamine on tegevus füüsilisest isikust ettevõtjana või töötamine töö- või muu lepingu alusel, samuti muu tegevus teise isiku heaks, mille puhul võib eeldada tulu või muu varalise hüve saamist, sõltumata tegevuse aluseks oleva lepingu liigist, vormist või lepingu teise poole asukohast või elukohast, kui välisleping või seadus ei sätesta teisiti. Eristatakse lühi- ja pikaajalist töötamist. Samuti tehakse vahet sellel, kas Eestisse elama ja töötama tulnud inimene on Euroopa Liidu või mõne muu riigi (n-ö kolmanda riigi) kodanik.

Euroopa Liidu kodanikud võivad Eestis töötada 90 päeva ilma oma elukohta registreerimata. Juhul kui soovitakse Eestis pikema aja jooksul töötada, tuleb registreerida oma elamisõigus ning sellega kaasneb automaatselt ka õigus töötada. Kolmandatest riikidest pärit inimestel on õigus Eestis töötada kuus kuud ilma tööloata, pärast seda on vaja siiski taotleda tööluba. Eestis pikaajalist elamisluba omaval välismaalasel tööluba vaja ei ole. Eestisse sisserändavate välismaalaste arv on piiratud: aastane sisserändavate välismaalaste arv ei tohi ületada 0,1% Eesti alalisest elanikkonnast, mis on umbes 1300 inimest. Eesti seadused reguleerivad ka sisserändava töötaja kvalifikatsiooni.

Andmestik

Artikli aluseks on andmed, mis on pärit Kodakondsus- ja Migratsiooniametist (KMA), rahvastikuregistrist ja Statistikaametist. Rahvastikuregistri andmed on aastatel 2000–2007 registreeritud rändesündmuste põhjal. Neid andmeid on välismaalaste sisserände kohta täiendatud KMA elamis- ja tööloa andmetega nii rändesündmuste kui ka saabujaid iseloomustavate tunnuste puhul. Sisseränne on sündmus, mille käigus varem alaliselt teises riigis elanud isik saabub Eestisse eeldatavalt vähemalt kaheteistkümne kuu pikkuseks perioodiks (Euroopa … 2007). See määratlus seob seega sisserände sündmuse elamisloa kehtivuse perioodiga. Artiklis kasutatud sisserännanute töötamise andmed on pärit KMA andmebaasist ning hõlmavad ainult neid inimesi, kes ei ole Eesti kodanikud ning kelle elamisloa taotlemise põhjus on töötamine.

EL-i päritoluga inimesed ei pea alates 1. augustist 2006 Eestis elamiseks ja töötamiseks taotlema KMA-st elamis- ja tööluba. Seetõttu on selle allika põhjal võimalik analüüsida EL-i kodanike töötamist lühema aja jooksul ja kogu käsitletav periood katab vaid kolmandatest riikidest pärit tööjõudu. KMA elamislubade andmete kvaliteet oli käsitletud teemade järgi kõikuv. Sisserändamise põhjus on kõige paremini täidetud tunnus, sest see on ankeedis kohustuslik ja selgelt märgitav valikvastusega. Amet ja töökoht märgitakse ankeedis vabatekstina ja ei ole seetõttu alati ametite klassifikaatori ja Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori järgi üheselt kodeeritav. Siiski oli amet täidetud enamikul töötamise põhjusel saabunutest — 78%. Ettevõtte tegevusala oli perioodi algusaastatel märgitud väga puudulikult ja ka hiljem on selle märkinud alla poole töötamise põhjusel saabunutest — 26% kõigist sel põhjusel saabunutest. Ettevõtte tegevusala olid märkinud ainult EL-i riikidest saabunud, keda selle küsimuse juures analüüsitaksegi. Neist oli märkinud ettevõtte tegevusala 62%.

Kogu Eestit iseloomustavate andmete juures on kasutatud 2007. aasta Eesti tööjõu-uuringu (ETU) andmeid, mille kogumise metoodika on riiklikust registrist erinev. Samas ei võimalda ETU sellise spetsiifilise sisserännanute rühma uurimist siinkohal huvitavates detailsetes lõigetes, mistõttu on KMA elamislubade andmestik väga tänuväärne. ETU ja KMA andmekogumise metoodika erinevusest hoolimata on võimalik välja tuua olulisi suundumusi välismaalaste kohta Eesti tööturul ning Eestisse saabunute peamisi erinevusi võrreldes kõigi Eestis töötavate inimestega.

Eestisse elama asumise põhjused

Rahvusvaheline tööränne on pidevalt suurenenud. Kuigi maailmas hõlmab suurema osa sellest lihttöötajate liikumine, siis viimasel ajal on kasvanud just oskustööjõu ränne. Mitu riiki on kõrgelt kvalifitseeritud tööjõu värbamise lihtsustamiseks võtnud kasutusele uusi meetmeid. Samal ajal on siiski kasvanud ka lihttööjõu rahvusvaheline ränne. Peale selle on tunduvalt suurenenud multinatsionaalsete ettevõtete töötajate liikumine ettevõtte harukontorite vahel ühest riigist teise. Kuigi suurima osa rahvusvahelise rände põhjus on ikka veel perede taasühinemine, siis Eestis muutub järjest olulisemaks tööränne (Kallaste ja Philips 2004).

Eestisse saabumise põhjustest on üsna napilt esikohal töötamine või ettevõtlusega tegelemine. Peagu sama palju märgiti perekondlikke põhjuseid. Mõlemal juhul oli vastanute osatähtsus ligikaudu kolmandik (tabel 4.1). Ülejäänud põhjustest (õppimine, püsiva seadusliku sissetuleku olemasolu ja välislepingu alusel) hõlmas enamuse ehk ligi viiendiku piisava seadusliku sissetuleku olemasolu. Välislepingu alusel asus Eestisse elama 9% ja õppima 4% esmast pikaajalist elamisluba taotlenud sisserännanutest.

Aastati töötamise tähtsus järjest suurenes, kuid 2007. aastal oli peamine sisserände põhjus perekondlik, sest EL-i kodanikud ei kajastu enam andmetes. Eestisse elama asumise põhjused olid riigitüüpide võrdluses küllaltki erinevad. Endiste NSVL-i vabariikide, v.a Läti ja Leedu puhul on valdavad Eestisse elama asumise põhjused perekondlikud: nii vastas 51% nendest riikidest Eestisse saabunutest. Töötamine või ettevõtlus oli põhjus 29%-le. Vanade

EL-i liikmesriikide puhul oli põhjuste hulgas esikohal piisava seadusliku sissetuleku olemasolu ning töötamine või ettevõtlus. Suur oli ka töötamise eesmärgil Eestisse elama asunute osatähtsus. Uute EL-i liikmesriikide puhul oli kõige olulisem Eestisse elama asumise põhjus töötamine või ettevõtlus: nii märkis 41% siia saabunutest. Oluline oli ka piisava sissetuleku olemasolu. Teiste kõrge arengutasemega riikide puhul oli peamise sisserände põhjusena märgitud töötamine või ettevõtlus (41%), mis oli võrdväärne EL-I riikidest saabunute põhjustega. Muude keskmise ja madala arengutasemega riikide puhul oli levinuim Eestisse elama asumise põhjus samuti töötamine, sellele järgnevad perekondlikud põhjused ja õppimine.

Tabel 4.1 **Eestisse elama asumise põhjused riigi tüübi järgi, 2000–2007**
Table 4.1 Reasons for settling in Estonia by type of country, 2000–2007
(protsenti — *percentages*)

	Tüüp 1[a] *Type 1[a]*	Tüüp 2[a] *Type 2[a]*	Tüüp 3[a] *Type 3[a]*	Tüüp 4[a] *Type 4[a]*	Tüüp 5[a] *Type 5[a]*	Kokku *Total*
Töötamine, ettevõtlus *Employment, business*	29	42	41	41	35	35
Perekondlikud põhjused *Family-related reasons*	51	10	18	20	33	33
Püsiva legaalse sissetuleku olemasolu *Permanent legal income*	2	42	37	29	5	19
Õppimine, välislepingu alusel *Studies, on the basis of international agreement*	18	6	4	10	27	13
Kokku *Total*	100	100	100	100	100	100

[a] Tüüp 1 — endised NSVL-i vabariigid, v.a praegu EL-i liikmestaatust omavad;
Tüüp 2 — EL15 ehk vanad liikmesriigid;
Tüüp 3 — EL-i uued liikmesriigid, kes on liitunud alates 2004. aastast;
Tüüp 4 — muud kõrge arengutasemega riigid;
Tüüp 5 — muud keskmise ja madala arengutasemega riigid. Riikide arengutasemete eristamiseks on kasutatud indikaatorit "SKP ühe elaniku kohta".

[a] *Type 1 — former republics of the USSR, except for those currently holding EU member status;*
Type 2 — EU15, i.e. Old Member States;
Type 3 — New Member States of the EU that have acceded since 2004;
Type 4 — other countries with a high level of development;
Type 5 — other countries with a medium or low level of development. The indicator used for determining the level of development is the GDP per capita.

Allikas: Rahvastikuregister, Kodakondsus- ja Migratsiooniamet.
Source: Population Register, Citizenship and Migration Board.

Eestis töötamise või ettevõtluse tõttu saabunutest oli kokkuvõttes kõige enam inimesi (42%) pärit endise Nõukogude Liidu vabariikidest. 36% on pärit enne 2004. aastat EL-iga liitunud riikidest. Siinjuures tuleb arvestada, et EL-i kodanikud vajasid elamis- ja tööluba aasta ja viis kuud lühema perioodi jooksul. Ülejäänud riigitüüpide alla kuuluvaid inimesi on tunduvalt vähem. Perekondlikel põhjustel saabunutest oli 79% pärit endise NSVL-i liikmesriikidest.

Euroopa Liidu riikidest Eestisse tööle saabunute jaotus tegevusala järgi

Sisserännanute hõive jaotus tegevusala järgi on üsna sarnane kogu Eestiga: vähe oli neid, kes asusid tööle primaarsektoris ning kõige enam suunduti tertsiaarsektorisse (joonis 4.1). Kui võrrelda tegevusalade muutust aastate kaupa, siis alates 2004. aastast on sekundaarsektori osatähtsus langenud ja tertsiaarsektori oma tõusnud.

Joonis 4.1 **Eestisse tööle saabunute jaotus tegevusala järgi**
Figure 4.1 Distribution of people having arrived in Estonia for employment purposes by economic activity

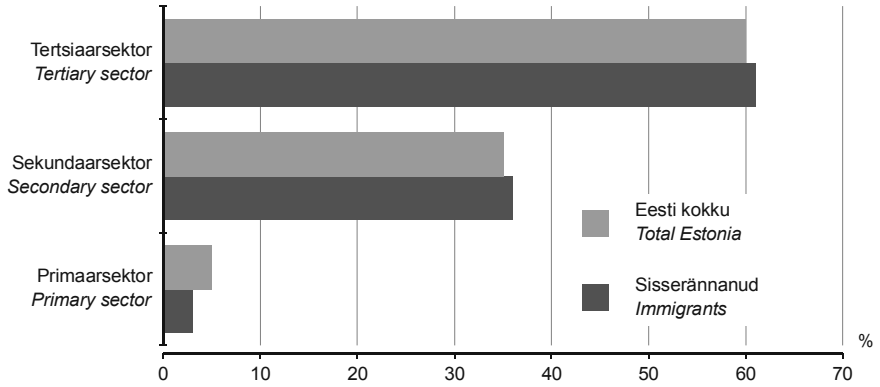

Allikas: Rahvastikuregister, Kodakondsus- ja Migratsiooniamet, Statistikaamet (Eesti tööjõu-uuring).
Source: Population Register, Citizenship and Migration Board, Statistics Estonia (Estonian Labour Force Survey).

Tegevusalade täpsema analüüsi kohaselt on ligi veerand kõigist sisserännanutest asunud tööle töötlevasse tööstusesse ning iga kümnes töötab nii kaubanduse kui ka ehituse valdkonnas. EL-ist sisserännanud tööjõu kasutamises torkab silma ka hariduses ning veonduses ja laonduses tegutsevate ettevõtete hulk.

Eestisse tööle saabunute ametiala

Töö tõttu oli Eestisse saabunuid kõige enam endise Nõukogude Liidu vabariikide hulgas. Kui sektorite järgi oli sisserännanute jaotus sarnane kogu Eesti hõivatutega, siis ametialase positsiooni puhul mitte. Võrreldes perioodil 2000–2007 Eestisse peamiselt töötamise põhjusel saabunud inimestega (3%) on Eesti hõivestruktuuris tunduvalt suurem lihttööliste osatähtsus (10%). Kogu Eesti hõivatute seas on enam ka teenindus- ja müügitöötajaid ning keskastme spetsialiste ja tehnikuid. Hõivatutest on sisserännanute hulgas suurem oskustööliste ning juhtide, tippspetsialistide ja ametnike osatähtsus. Sisserännanute seas on viimasesse rühma kuuluvaid inimesi koguni 47%. Kogu Eesti hõivatute puhul on vastav näitaja 32%.

Joonis 4.2 **Eestisse tööle saabunud ametiala järgi**
Figure 4.2 Occupational distribution of people having arrived in Estonia for employment purposes

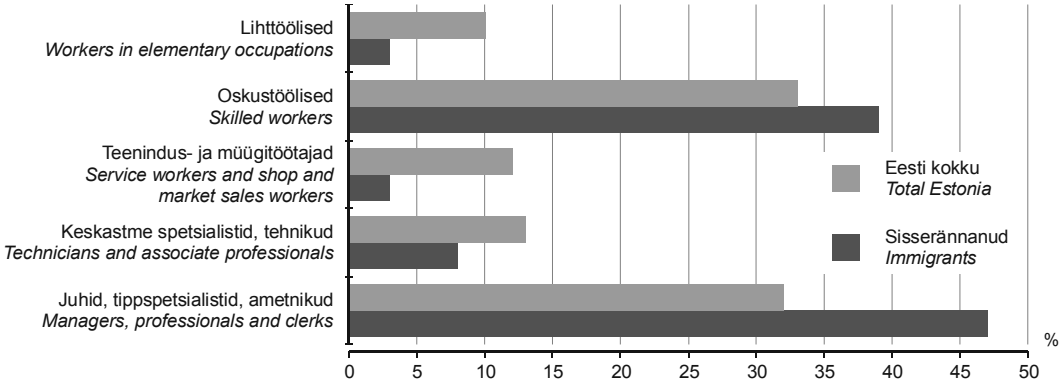

Allikas: Rahvastikuregister, Kodakondsus- ja Migratsiooniamet, Statistikaamet (Eesti tööjõu-uuring).
Source: Population Register, Citizenship and Migration Board, Statistics Estonia (Estonian Labour Force Survey).

Ametialane jaotus on riigi tüüpide võrdluses küllaltki erinev. Juhid, tippspetsialistid ning ametnikud hõlmavad ülekaalukalt suurima osatähtsuse EL-i vanadest ja muudest kõrgelt arenenud riikidest Eestisse tööleasunutest. EL-i vanadest riikidest Eestisse tööle asunutest

hakkas 75% tööle juhi, tippspetsialisti või ametnikuna. Endistest Nõukogude Liidu vabariikidest tulnud töötavad aga peamiselt (74%) oskustöölistena.

Võrreldes teiste riigitüüpidega on keskmise või madalama arengutasemega riikidest saabunud märkinud tunduvalt rohkem tööleasumist keskastme spetsialisti või tehniku või teenindus- ja müügitöötajana. Uutest EL-i riikidest pärit inimeste seas on kõige enam juhte, tippspetsialiste ja ametnikke, lisaks ka oskustöölisi (tabel 4.2). Kõigist sisserännanud lihttöölise ametit pidavatest inimestest pooled olid pärit pärast 2004. aastat EL-iga liitunud riikidest.

Tabel 4.2 **Ametialad riigi tüübi järgi, 2000–2007**
Table 4.2 Occupations by type of country, 2000–2007
(protsenti — *percentages*)

	Tüüp 1[a] *Type 1[a]*	Tüüp 2[a] *Type 2[a]*	Tüüp 3[a] *Type 3[a]*	Tüüp 4[a] *Type 4[a]*	Tüüp 5[a] *Type 5[a]*
Juhid, tippspetsialistid ja ametnikud *Managers, professionals and clerks*	22	75	39	88	43
Keskastmespetsialistid ja tehnikud *Technicians and associate professionals*	2	14	12	6	28
Teenindus- ja müügitöötajad *Service workers and shop and market sales workers*	1	1	8	4	24
Oskustöölised *Skilled workers*	74	7	30	0	5
Lihttöölised *Workers in elementary occupations*	1	3	11	2	0

[a] Tüüp 1 — endised NSVL-i vabariigid, v.a praegu EL-i liikmestaatust omavad;
Tüüp 2 — EL15 ehk vanad liikmesriigid;
Tüüp 3 — EL-i uued liikmesriigid, kes on liitunud alates 2004. aastast;
Tüüp 4 — muud kõrge arengutasemega riigid;
Tüüp 5 — muud keskmise ja madala arengutasemega riigid. Riikide arengutasemete eristamiseks on kasutatud indikaatorit "SKP ühe elaniku kohta".

[a] *Type 1 — former republics of the USSR, except for those currently holding EU member status;*
Type 2 — EU15, i.e. Old Member States;
Type 3 — New Member States of the EU that have acceded since 2004;
Type 4 — other countries with a high level of development;
Type 5 — other countries with a medium or low level of development. The indicator used for determining the level of development is the GDP per capita.

Allikas: Rahvastikuregister, Kodakondsus- ja migratsiooniamet.
Source: Population Register, Citizenship and Migration Board.

Juhi, tippspetsialisti või ametniku ametikohale tööle asunute osatähtsus aastate jooksul langes, kuid oli siiski peamine kuni 2006. aastani. 2007. aastal, kui elamislubade andmed kajastasid vaid kolmandatest riikidest saabunud töötajate ametialast jaotust, hõlmasid oskustöölised 80% kõigist ametialadest.

Saabunute vanusjaotuse võrdlusest Eesti töötajatega ilmneb see, et sisserännanute seas on tunduvalt rohkem juhte, tippspetsialiste ja ametnikke nii vanemate inimeste ehk 50–74-aastaste kui ka nooremate ehk 15–24-aastaste hulgas. Kõigist Eesti hõivatutest töötas 15–24-aastaste vanuserühmas 30% teenindus- ja müügitöötaja või lihttöölisena. Perioodil 2000–2007 Eestisse sisserännanud 15–24-aastastest märkis sama vaid 12% (tabel 4.3).

Perioodil 2000–2007 Eestisse sisserännanud naistest märkis 62%, et asuvad tööle juhi, tippspetsialisti või ametnikuna, kuid meestest oli selle ametirühma kõrval samaväärselt suur osatähtsus ka oskustöölisel. Naistest märkis oma tulevase tööna oskustöölise ameti vaid 10%. Peamine erinevus Eesti keskmisest on teenindus- ja müügitöötajate ameti väiksem ja ametihierarhia poolest esimese rühma suurem osatähtsus sisserännanud naiste hulgas. Sisserännanud mehed sarnanesid mõnevõrra rohkem Eesti keskmisega, peale üldise juhtide ametirühma suurema esindatuse sisserännanute hulgas oli nende seas väiksem lihttööliste osatähtsus.

Tabel 4.3 **Ametialade jaotus vanuse ja soo järgi, 2000–2007**
Table 4.3 Occupational distribution by age and sex, 2000–2007
(protsenti — *percentages*)

Vanus *Age*	Juhid, tipp-spetsialistid ja ametnikud *Managers, professionals and clerks*	Keskastme spetsialistid ja tehnikud *Technicians and associate professionals*	Teenindus- ja müügitöötajad *Service workers and shop and market sales workers*	Oskus-töölised *Skilled workers*	Lihtöölised *Workers in elementary occupations*
Eesti ***Estonia***					
15–24	22	12	19	36	11
25–49	35	14	11	33	7
50–74	30	11	11	31	17
Mehed *Males*	28	8	4	51	8
Naised *Females*	37	17	20	14	13
Sisserännanud ***Immigrants***					
15–24	41	14	6	33	6
25–49	46	8	2	42	2
50–74	62	8	1	24	5
Mehed *Males*	45	7	2	44	2
Naised *Females*	62	15	4	10	9

Allikas: Rahvastikuregister, Kodakondsus- ja Migratsiooniamet.
Source: Population Register, Citizenship and Migration Board.

Kokkuvõte

Eesti ei ole töörände sihtriigina just kõige populaarsem. Pigem on Eesti tööjõudoonor teistele riikidele kui vastupidi. Teisest riigist pärit tööjõu sisenemist tööturule võib hinnata mitmeti. Ühelt poolt on tegu väärtusliku ressursiga, mis loob majanduses lisaväärtust, toob kaasa kogemusi, aitab suurendada riigi konkurentsivõimet ning leevendab struktuurse tööpuuduse tekitatud raskusi. Teiselt poolt võib tööjõu sisenemine muutuda riigile koormaks eriti siis, kui riiki saabuvad lihttöölised. Nii võivad tööletulnud leida end töötu staatusest. Esineda võib ka erinevast kultuurilis-sotsiaalsest taustast tingitud lõimumisprobleeme. Eestis on suur venekeelse rahvastiku osatähtsus ja see lihtsustab venekeelsete inimeste sisserännet. Samas näitab nõukogude perioodil sisserännanute suur osatähtsus rahvastikus selgelt pikaajalisi probleeme, mis kaasnevad sisserände sihtriigiks olemisega. Näiteks vananevad sisserännanud põlisrahvastikust kiiremini.

Eesti puhul on seni siia tööle saabunud olnud pigem väärtuslik ressurss. Eelkõige on Eestisse tulnud juhid, spetsialistid ja oskustöölised, kelle rakendus Eesti majandusse on olnud tervitatav. Oskustöölised pärinevad seejuures peamiselt endise NSVL-i territooriumilt, spetsialistid ja juhid aga valdavalt lääneriikidest. Samas tuleb arvestada, et uurimus keskendus vaid töö eesmärgil Eestisse saabunute analüüsimisele ja on võimalik, et perekondlikel põhjustel Eestisse saabunute ametialased oskused on kehvemad.

Kirjandus
Bibliography

Eamets, R., Philips, K. (2004). Tööjõu vaba liikumine Euroopa Liidus ja selle mõju Eesti tööturule. Tartu Ülikooli Euroopa kolledži toimetised, nr 20. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.

Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ). (2007). Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 862/2007 (11. juuli 2007), mis käsitleb ühenduse rände- ja rahvusvahelise kaitse statistikat ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 311/76 võõrtöötajaid käsitleva statistika koostamise kohta. [www] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:199:0023:0029:ET:PDF. (20.07.2008).

Hadler, M. (2006). *Intentions to Migrate Within the European Union: A Challenge for Simple Economic Macro-Level Explanations*. — *European Societies*, 8(1), pp. 111–140.

Järv, K. (2007). Eesti tööealise elanikkonna väljarände eelistused. Sotsiaalministeeriumi toimetised. Sotsiaalministeerium.

Kallaste, E., Philips, K. (2004). Eesti tööealise elanikkonna töötamise potentsiaal Euroopa Liidu riikides. Poliitikauuringute Keskus Praxis.

Kalter, F. (2000). *Theorien der Migration. Eds. In Mueller, U., Nauck, B., Diejmann, A. Handbuch der Demographie 1 — Modelle und Methoden, Berlin-Heidelberg-New York: Springer Verlag.*

Krieger, H. (2004). *Quality of Life in Europe. Migration Trends in an Enlarged Europe. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. Luxembourg: Office for Offical Publications of the European Communities.* [www] www.eurofound.eu.int/newsroom/migration.htm. (10.08.2008).

Krieger, H., Fernandez, E. (2006). *Too much or too little long-distance mobility in Europe? EU policies to promote and restrict mobility*. European Commission.

Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegriono, A., Taylor, J. E. (1993). *Theories of International Migration: A Review and Appraisal. Population and Development Review*, *Vol. 19*, *No*. 3, 431–466.

Priinits, M., Kallaste, E., Võrk A. (2004). Tervishoiutöötajate migratsioon Eestist: migratsiooni potentsiaalne suurus, mõju tervishoiutöötajate vajadusele ja poliitikavalikud. Uuringu lõppraport. Poliitikauuringute Keskus Praxis.

Russell, S. S. (1995). *International Migration: Implications for the World Bank. The World Bank. Human Resources Development and Operations Policy Working Papers*. May, No. 54. [www] http://www.worldbank.org/html/extdr/hnp/hddflash/workp/wp_00054.html. (9.09.2008).

Straubhaar, T. (1988). *Labour Migration within a Common Market: Some Aspects of EC Experience. Journal of Common Market Studies, September.*

4. ALIENS ON THE ESTONIAN LABOUR MARKET

Siim Krusell
Statistics Estonia

Introduction

There have been no extensive studies about nationals of other countries who have come to work in Estonia. This is due to insufficiency of relevant sources of information. This article helps to improve the current situation by using the database of the Citizenship and Migration Board with regard to the employment of immigrants who have applied for residence permit for at least twelve months and have indicated employment as the reason for application. First, the article provides an analysis of the distribution of labour migrants in Estonia by occupation and economic activity. It also examines the representation of occupations based on different countries of origin and shows the distribution of people arriving in Estonia by sex and age. Another important factor is the comparison of people who have commenced work in Estonia since 2000 with the entire employed population of Estonia.

Various theoretical approaches to labour migration

Various theories have been developed with regard to labour migration, working abroad and patterns thereof. Migration theories are, first and foremost, distinguished on grounds of being either economic or non-economic. The basic common feature of economic theories comes from the fact that they explain migration primarily on grounds of economic factors, emphasizing economic motives, effects and differences. Non-economic migration theories have been proposed in many fields of social sciences, whereas the most recent ones focus on sociological and socio-psychological issues associated with changing residence (Krieger 2004).

Neoclassical macro theory is based on the assumption that people change residence because of employment and it is also based on the analysis of the conditions required for balanced regional labour markets. It is assumed that individual migration decisions arise primarily from the differences in labour supply and demand in the country of origin and country of destination. Labour movement is also caused by wage differences in different countries, which are due to dissimilar labour supply and demand (Russell 1995). According to the neoclassical macro theory, it is the situation on labour markets (economic welfare, wages, unemployment) that functions as the key mechanism causing migration, which is further affected by government interventions for regulating and influencing the labour market. Migration decision does not occur instantaneously; instead, it is a multi-stage process: at first an individual sets a new target/goal, followed by cost-benefit analysis and only then the actual migration may take place, provided that the benefits arising from changing residence exceed relevant costs. For instance, previous studies carried out in Europe have shown that the gap in earnings should be at least doubled to cause migration (Hadler 2006: 114).

Neoclassical micro theory considers migration as investment in human capital. According to the aforesaid theory, the decision to move is based solely on the costs and benefits incidental to migration. Pursuant to that approach, individuals are rational actors and migration shall take place only when greater benefit is involved (Russell 1995).

When analysing the causes of migration, the neoclassical economic theory focuses on international differences in earnings and employment rate and in the costs incurred with regard to changing residence, whereas the decision to migrate is considered as an individual decision to maximise income. Another theory derived from the neoclassical micro theory is the human capital theory, which considers migration (similar to education) as personal investment in human capital (Hadler 2006). Pursuant to this theory people make migration decisions in view of long-term advantages, i.e. present costs are incurred to increase income in the future (Straubhaar 1988). Based on that approach, migration probability is the highest in case of young people and individuals with better ability to search and find a job.

An example of significant non-economic approach involves the network migration theory and social capital — the closer the migration networks in a destination country, the higher the probability of migration. Such an expansion of networks increases the number of potential future migrants, considering lower costs and the risks involved in movement and most of migration-related costs are covered by support or assistance provided by these networks. The development of such networks is also facilitated by governments that support family reunions, although, in general, government policies have relatively insignificant impact on migration networks (Hadler 2006).

Empirical analyses have shown that only half of the people intending to change residence in the future actually do so (Järv 2007; Krieger and Fernandez 2006). According to Massey et al (1993), the international migration systems theory combines various migration-related theoretical approaches, by stating that the movement of capital and labour between countries is caused by certain economic, social, political and geographic-demographic situation. The countries receiving migrant workers and the countries of origin are interconnected by relatively large-scale two-directional migration flows as well as other connections (historical, cultural, colonial and technological). The analysis of international migration system has revealed several interesting phenomena. For instance, it is believed that countries belonging to the common migration system (i.e. countries having reciprocal migration flows) do not need to be geographically adjacent, because the political and economic ties between the countries are as important as their physical vicinity (Eamets and Philips 2004). Kalter (2000) argues that although a firm decision to move to another country is a significant feature in predicting the scope of actual migration, the migration behaviour is also affected by many other factors that are not included in surveys.

Priinits et al (2004) have pointed out the following factors that have major impact on migration.

- ***Income gap** — income differences in the country of origin and in the country of destination.*
- ***Expectations** — expected standard of living in the country of origin and abroad.*
- ***Labour market situation** — job opportunities in the country of origin and abroad.*
- ***Demand for services** — demand for a certain service (labour force) in a foreign country.*
- ***Geographical vicinity** — the distance of destination country from the country of origin.*
- ***Traditions and networks** — which are the traditional destination countries for a country of origin and which is the proportion of population of the country of origin in a particular destination country.*
- ***Ethnic and political issues** – political stability in the country of origin.*
- ***Cultural and language barriers** — cultural and language differences between the country of origin and country of destination, opportunities for language training.*

Employment of the nationals of other countries in Estonia

Immigration to Estonia and the employment of residents of foreign countries in Estonia is regulated on the basis of established legislative framework. Employment means activities as sole proprietor or work based on the contract of employment or other type of contract, also other activities carried out for the benefit of other person, which is expected to provide income or other monetary benefit, irrespective of the type or form of underlying contract or the seat or residence of the other contractual party, unless otherwise provided by international agreement or by law. Employment can be short-term or long-term. Besides that, a distinction is made on grounds of whether the person coming to live and work in Estonia is the citizen of the European Union or some other country (so-called third country).

EU citizens can work in Estonia for 90 days without registering their place of residence. But when intending to work in Estonia for a longer period, the right of residence has to be registered, which will automatically grant the right of employment. Nationals of third countries may work in Estonia for six months without work permit, but after that period they

still need to apply for work permit. There is no work permit requirement for aliens holding long-term residence permit in Estonia. There is a limitation on the number of immigrants entering Estonia: the annual number of immigrants cannot exceed 0.1% of permanent population of Estonia (which makes approximately 1,300 people). Estonian legislation also regulates the qualification of immigrant workers.

Data

*The information underlying this present article comes from the Citizenship and Migration Board (CMB), population register and Statistics Estonia. The population register data concerning the period 2000–2007 have been registered on the basis of migration events. In terms of immigration of aliens this information has been supplemented by the data of Citizenship and Migration Board (CMB) about residence and work permits with regard to migration events as well as the characteristic features of migrants. Immigration means the action by which a person establishes his or her usual residence in Estonia for a period that is expected to be of at least 12 months, having previously been permanent resident in another Member State (*Euroopa … 2007*). Thus, the aforesaid definition links immigration with the residence permit validity period. The information about employment of immigrants originates from the CMB database and covers only the people who are not Estonian citizens and who have applied for residence permit for employment purposes.*

Since 1 August 2006, the nationals of EU Member States are not required to apply for the residence permit and for the work permit from the CMB, thus this source allows analysis of the employment of EU citizens during a shorter period and the entire period in question covers only one third of the labour force from third countries. The quality of information concerning the residence permits by CMB varied in terms of the topics considered. The reason for immigration is the characteristic which has given the best feedback as filling it in is mandatory in the application form and it is clearly formulated as a multiple choice question. Occupation and position are to be indicated in the form as free text, and thus, it cannot always be uniformly coded by occupations and classifications of economic activities of Estonia. However, the field of occupation was fulfilled by the majority of persons arriving for employment purposes — by the total of 78%. During the early years of that period the economic activity of the company was very poorly specified and even later on it was indicated by less than half (26%) of all those arriving in Estonia for employment purposes. The economic activity of the company was indicated only by the nationals of EU Member States, and thus they will be considered when analysing this issue. 62% of them had referred to the economic activity of the company.

Information generally characteristic of Estonia uses the data from the 2007 Estonian Labour Force Survey (ELFS), the collection methods of which differs from the national register. At the same time, ELFS does not allow studying that specific immigrant group by detailed areas that we are interested in, therefore the database of CMB is highly appreciated. Despite different data collection methods used by ELFS and CMB, it is possible to point out significant tendencies with regard to aliens on the Estonian labour market and compare major differences between people coming to Estonia and all people employed in Estonia.

Reasons for moving to Estonia

International labour migration has constantly increased. Although the majority of such migration worldwide consists of the workers in elementary occupations, the migration of skilled workers has also increased recently. Several countries have introduced new measures to facilitate the recruitment of qualified labour. At the same time, the international migration of workers in elementary occupations has also increased. Besides that, a significant increase is observed due to movement of the staff of multinational companies between different offices located in different countries. Despite the fact that family reunion is still considered the main reason for international migration, labour migration is becoming gradually more significant in Estonia (Kallaste and Philips 2004).

The primary reason for arriving in Estonia is employment or engagement in business. Family-related reasons were considered almost equally significant. In both cases, the

proportion of respondents accounted for approximately one third of all respondents (see Table 4.1). Existence of sufficient legal income accounted for a major part or one fifth of other reasons (studies, permanent and sufficient legal income, international agreement). The proportion of immigrants applying for initial long-term residence permit on the basis of international agreement was 9% for residence purposes and 4% for study purposes.

Over the years the significance of employment has constantly increased, but in 2007 the main reason for immigration was family-related, because the data no longer includes information about the nationals of EU Member States. The reasons for settling in Estonia were rather different in the comparison by country types. In case of former republics of the USSR, except Latvia and Lithuania, the majority of people settled in Estonia due to family-related reasons: that was indicated by 51% of the immigrants from the aforesaid countries. Employment or engagement in business was indicated in case of 29% of immigrants. In case of Old EU Member States, the existence of sufficient legal income and employment or business ranked first. The proportion of people settling in Estonia for employment purposes was also high. In case of the New EU Member States, the most significant reason for settling in Estonia was employment or business, as stated by 41% of all people coming to Estonia. The existence of sufficient income was also considered important. As for other countries with a high level of development, the main reasons for immigration were employment or business accounting for 41%, i.e. equal to the reasons provided by people having arrived from the EU countries. In case of other countries with a medium or low level of development, the most common reason for settling in Estonia was also employment, followed by family-related reasons and studies (see Table 4.1).

In summary, the majority of people (42%) arriving in Estonia for employment or business purposes came from the republics of the former USSR. 36% of people originate from the Member States that acceded the EU before 2004. Hereby, one has to consider that EU nationals needed residence and work permit for a period shorter than one year and five months. The proportion of people from other types of countries is significantly smaller. 79% of people having arrived for family-related reasons came from the former republics of USSR.

Distribution of people having arrived in Estonia from the EU Member States for employment purposes by economic activity

The distribution of immigrants by economic activity is rather similar to the general situation in Estonia: a few commenced work in the primary sector and most of the immigrants commenced work in the tertiary sector (Figure 4.1). Comparing the change in economic activities by years, the significance of secondary sector has decreased and the importance of tertiary sector has increased since 2004.

A more detailed analysis of economic activities shows that approximately a quarter of all immigrants have commenced work in manufacturing and every tenth person works in trade and construction. Companies operating in education, transport and storage also widely use the immigrant labour force coming from the EU.

Occupational distribution of people having arrived in Estonia for employment purposes

The majority of people arriving in Estonia for employment purposes come from the republics of former Soviet Union. While the distribution of immigrants was similar to the distribution of entire employed population of Estonia in terms of sectors, this was not the case in terms of occupations. The employment structure of Estonia displays a significantly higher proportion of workers in elementary occupations (10%) when compared to the people having arrived in Estonia for employment purposes during 2000–2007 (3%). There is also a higher proportion of service workers, and shop and market sales workers, and technicians and associate professionals among the entire employed population of Estonia. The immigrants have a higher proportion of skilled workers, and managers, professionals and clerks among the employed. The proportion of the latter group among immigrants is as high as 47%. The relevant indicator for the entire employed population of Estonia is 32% (Figure 4.2).

Occupational distribution is rather different in terms of comparison based on various country types. Managers, professionals and clerks are dominant among labour migrants from the Old EU Member States and other countries with a high level of development. 75% of migrants from the Old EU Member States acquired the position of manager, professional or clerk in Estonia. Meanwhile, the majority (74%) of those having arrived from the former Soviet Republics work as skilled workers.

Compared to other country types, the individuals coming from countries with a medium or lower level of development have significantly higher proportion of people employed as technicians or associate professionals and as service workers and shop and market sales workers. The migrants arriving from the New EU Member States have the highest proportion of managers, professionals and clerks as well as skilled workers (Table 4.2). Half of all immigrants employed as workers in elementary occupations came from the countries that acceded to the EU after 2004

Over the years, there has been a decline in the proportion of individuals commencing work as managers, professionals or clerks, but it still ranked first until 2006. In 2007, when the information on residence permits covered only the occupational distribution of people from third countries, the skilled workers constituted 80% of all occupations.

Age-specific comparison of immigrants and Estonian employees reveals that there are significantly more managers, professionals and clerks among the immigrants both in case of older people aged 50–74 and younger people aged 15–24. 30% of all people aged 15–24 employed in Estonia worked as service workers and shop and market sales workers or as worker in elementary occupations. The same was stated only by 12% of immigrants aged 15–24 who arrived in Estonia during 2000–2007 (Table 4.3).

62% of women having migrated to Estonia during 2000–2007 stated that they intended to commence work as managers, professionals or clerks, but in case of men this occupational group had the same high proportion as the occupation of skilled workers. Only 10% of women referred to skilled worker as future employment status. The main difference from the Estonian average occurred in a lower proportion of service workers and shop and market sales workers, and in a higher proportion of the first level of occupational hierarchy among female immigrants. The relevant indicator of male immigrants was somewhat closer to the Estonian average, besides the generally higher representation of managers among immigrants they also showed lower proportion of workers in elementary occupations.

Summary

Estonia is not the most popular destination country in terms of labour migration. On the contrary, Estonia tends to be a labour donor for other countries. Entry into the labour market of the labour force originating from other countries can be assessed in several ways. On the one hand, they represent a valuable resource that creates value added in the economy, involves experience, enhances competitiveness of the country and alleviates the difficulties generated by structural unemployment. On the other hand, the immigration of labour force may become a burden for the country, particularly in case the people entering the country are workers in elementary occupations. That way, the people who have come to work here might become unemployed. There may also arise integration problems on the grounds of different cultural and social background. Estonia has a high proportion of Russian-speaking population and that facilitates immigration of Russian-speaking people. At the same time, a high proportion of immigrants in the total population during the Soviet period clearly shows long-term problems induced by becoming a migration destination country. For instance, the immigrant population ages more rapidly than the population of national origin.

In case of Estonia, people having arrived here for employment purposes may be considered as a valuable resource, not in the contrary. The majority of people having arrived in Estonia are either managers, professionals and skilled workers, who have been welcome to the Estonian economy. Meanwhile, skilled workers originate mostly from the territory of former Soviet Union, whereas most of the professionals and managers come from western countries. However, we have to consider that this present study focused only on analysing the people who have arrived in Estonia for employment purposes, and it is possible that those who arrive in Estonia for family-related reasons have poorer occupational skills.

Lisa 1. TEEMAKAARDID

Annex 1. THEMATIC MAPS

Kaart 1 Eesti haldusjaotus[a], 1. jaanuar 2007

Map 1 Administrative division of Estonia[a], 1 January 2007

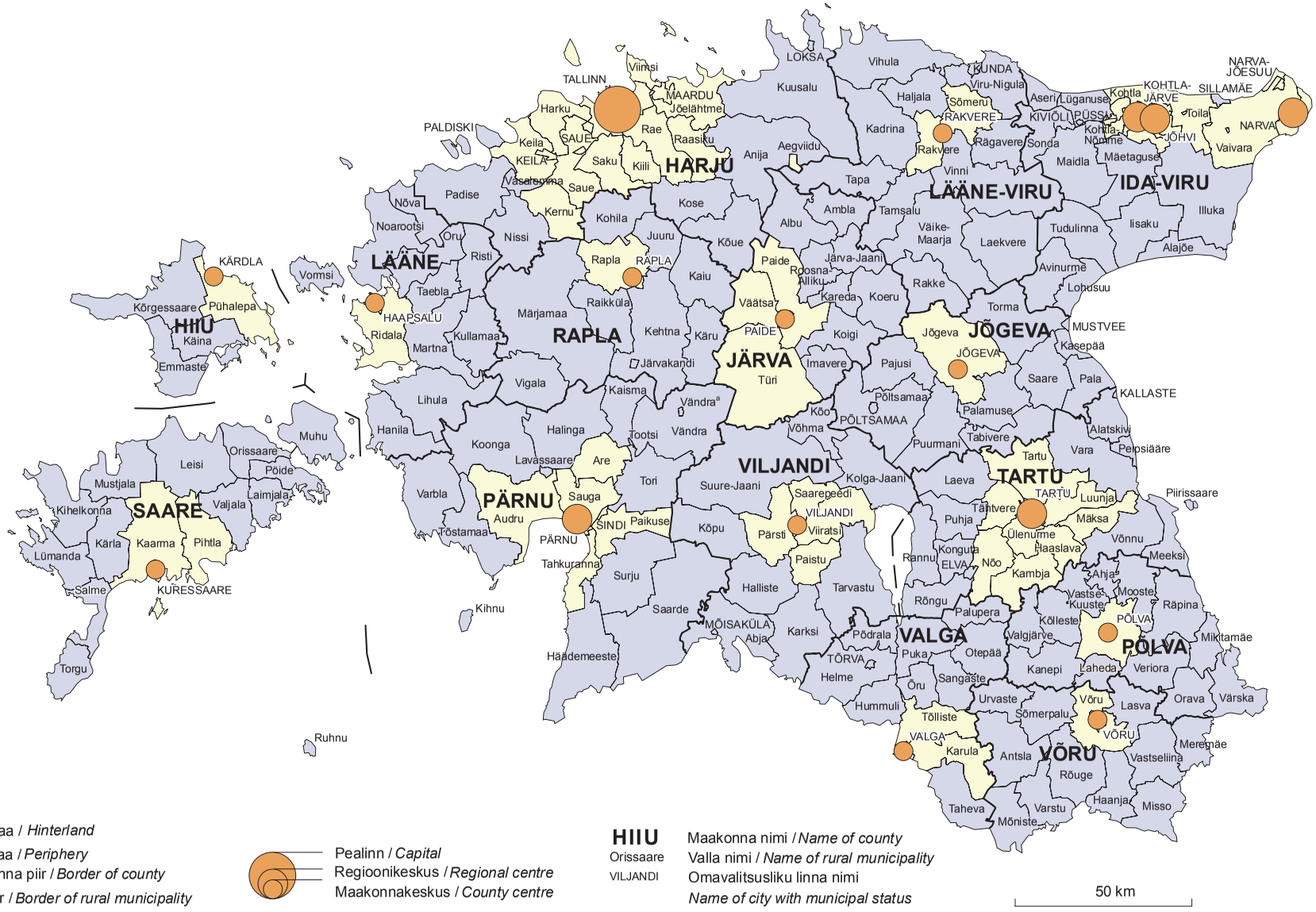

Tagamaa / *Hinterland*
Ääremaa / *Periphery*
Maakonna piir / *Border of county*
Vallapiir / *Border of rural municipality*

Pealinn / *Capital*
Regioonikeskus / *Regional centre*
Maakonnakeskus / *County centre*

HIIU Maakonna nimi / *Name of county*
Orissaare Valla nimi / *Name of rural municipality*
VILJANDI Omavalitsusliku linna nimi
Name of city with municipal status

50 km

[a] Rapla ja Jõhvi ei kuulu omavalitsuslike linnade hulka, kuid on vastavalt maakonna-/ regioonikeskused.
[a] *Rapla and Jõhvi are cities without municipal status and county/regional centres.*

Kaart 2 Sündide arv rahvastikuregistris võrreldes sünniregistri andmetega omavalitsusüksustes, 2006

Map 2 Number of births in population register in comparison with the respective birth registry data in local government units, 2006

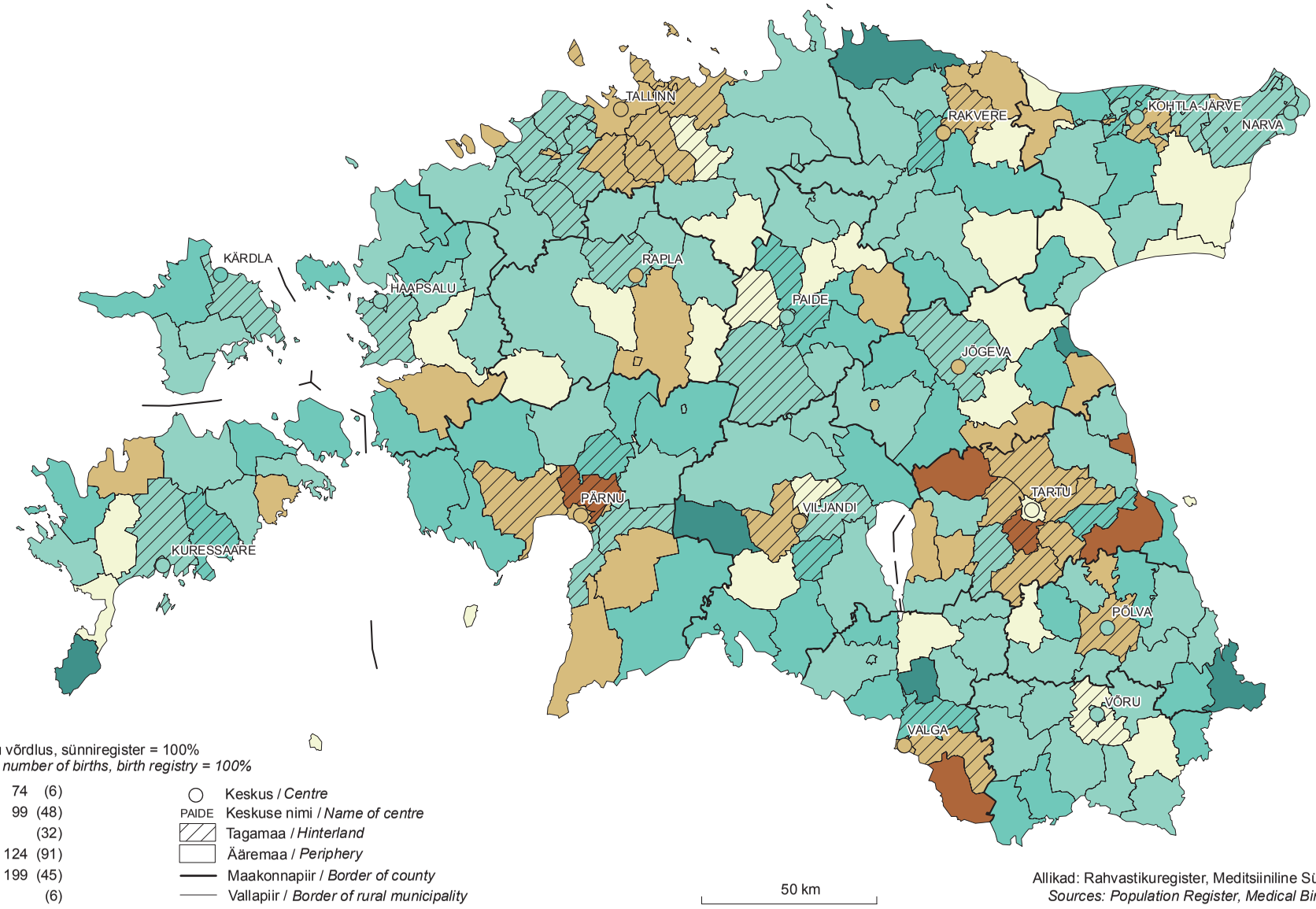

Allikad: Rahvastikuregister, Meditsiiniline Sünniregister.
Sources: Population Register, Medical Birth Registry.

Suured erinevused on valdades, kus sündide arv on väike.
Differences are big in rural municipalities where the number of births is small.

Kaart 3 Rahvastikuregistris Tallinna registreeritud emade elukoht sünniregistri andmete järgi, 2006

Map 3 Place of residence of mothers registered in Tallinn in population register according to the birth registry data, 2006

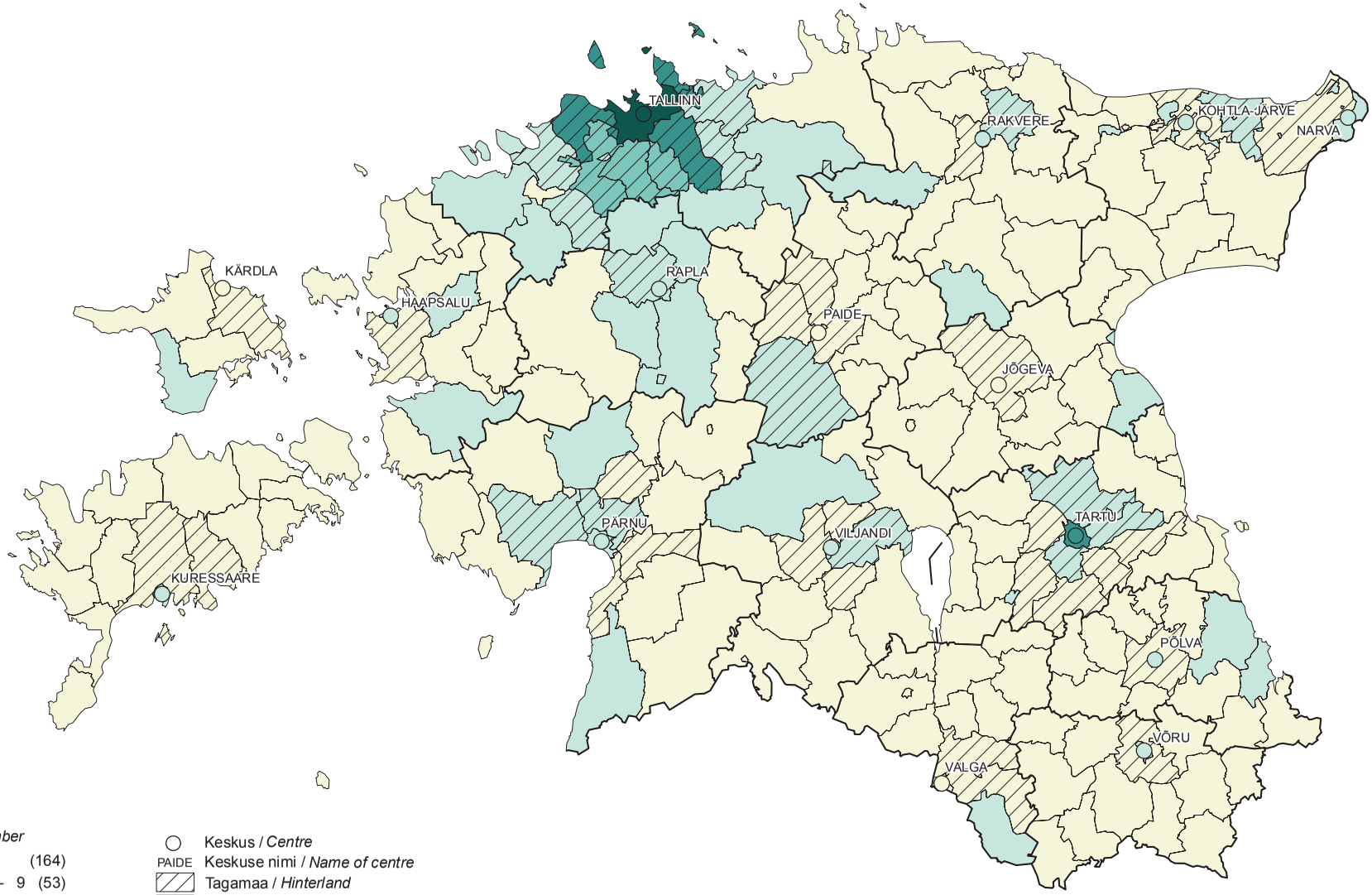

Emad, arv
Mothers, number

	0	(164)
	1 – 9	(53)
	10 – 19	(4)
	20 – 34	(5)
	4952	(1)

Keskus / *Centre*
PAIDE Keskuse nimi / *Name of centre*
Tagamaa / *Hinterland*
Ääremaa / *Periphery*
Maakonnapiir / *Border of county*
Vallapiir / *Border of rural municipality*

50 km

Allikad: Rahvastikuregister, Meditsiiniline Sünniregister.
Sources: Population Register, Medical Birth Registry.

Kaart 4 Siserände saldo linnades ja valdades, 2000–2007

Map 4 Net internal migration in cities and rural municipalities, 2000–2007

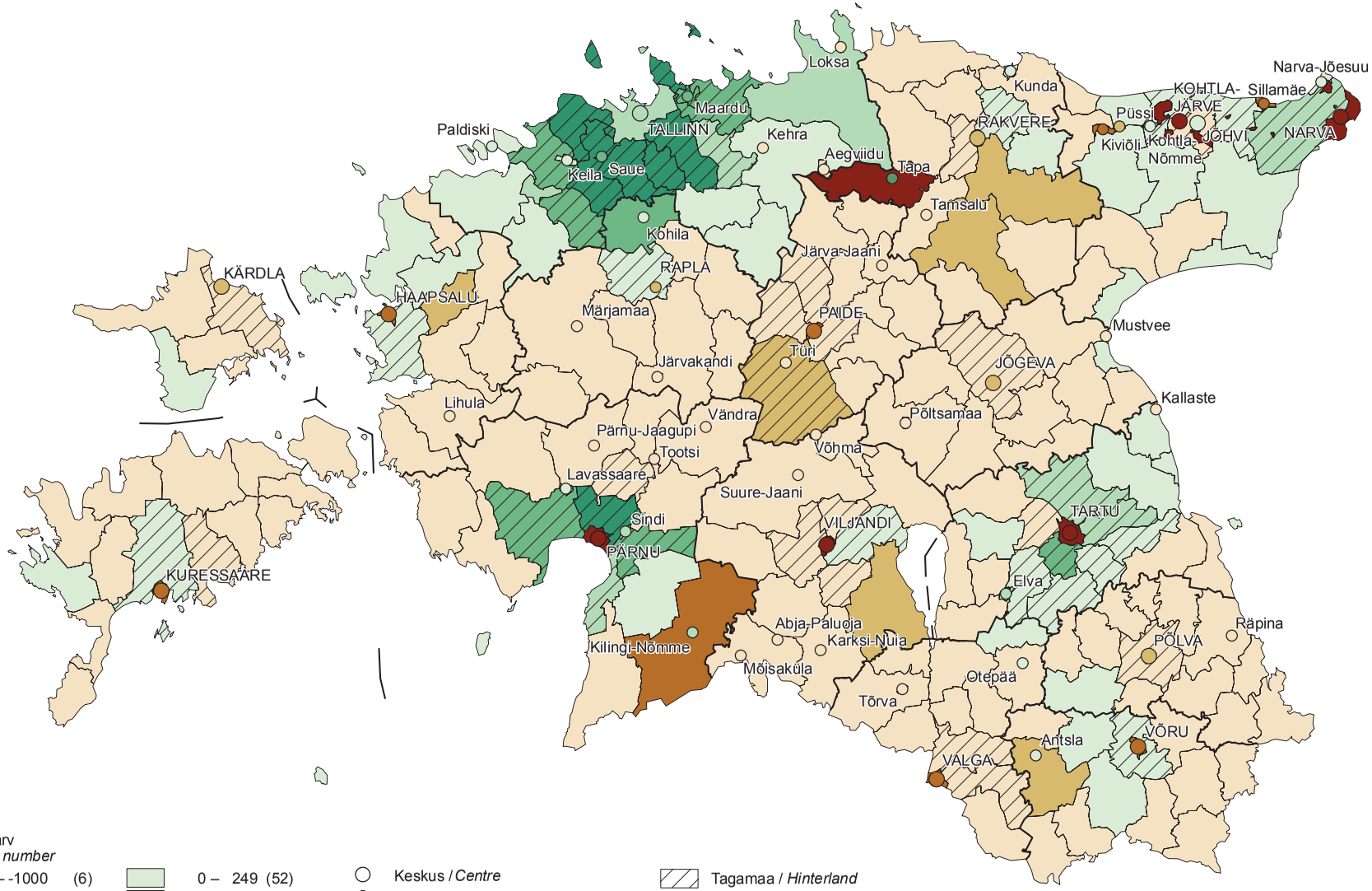

Allikas: Statistikaamet.
Source: Statistics Estonia.

Kaart 5 Siserände saldokordaja linnades ja valdades, 2000–2007

Map 5 Net internal migration rate in cities and rural municipalities, 2000–2007

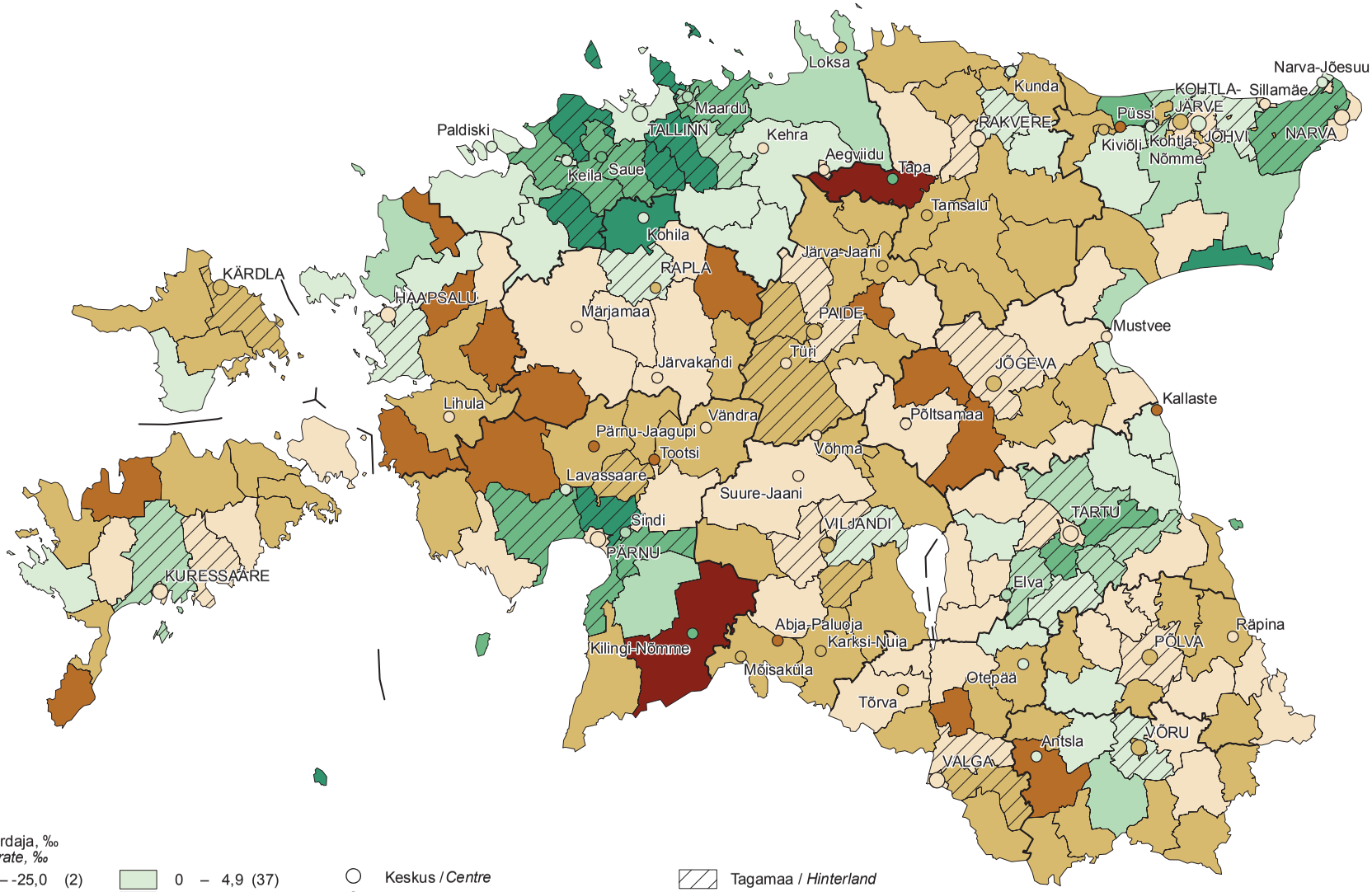

Allikas: Statistikaamet.
Source: Statistics Estonia.

Kaart 6 **Rändesaldokordaja, 2000–2007**
Map 6 Net migration rate, 2000–2007

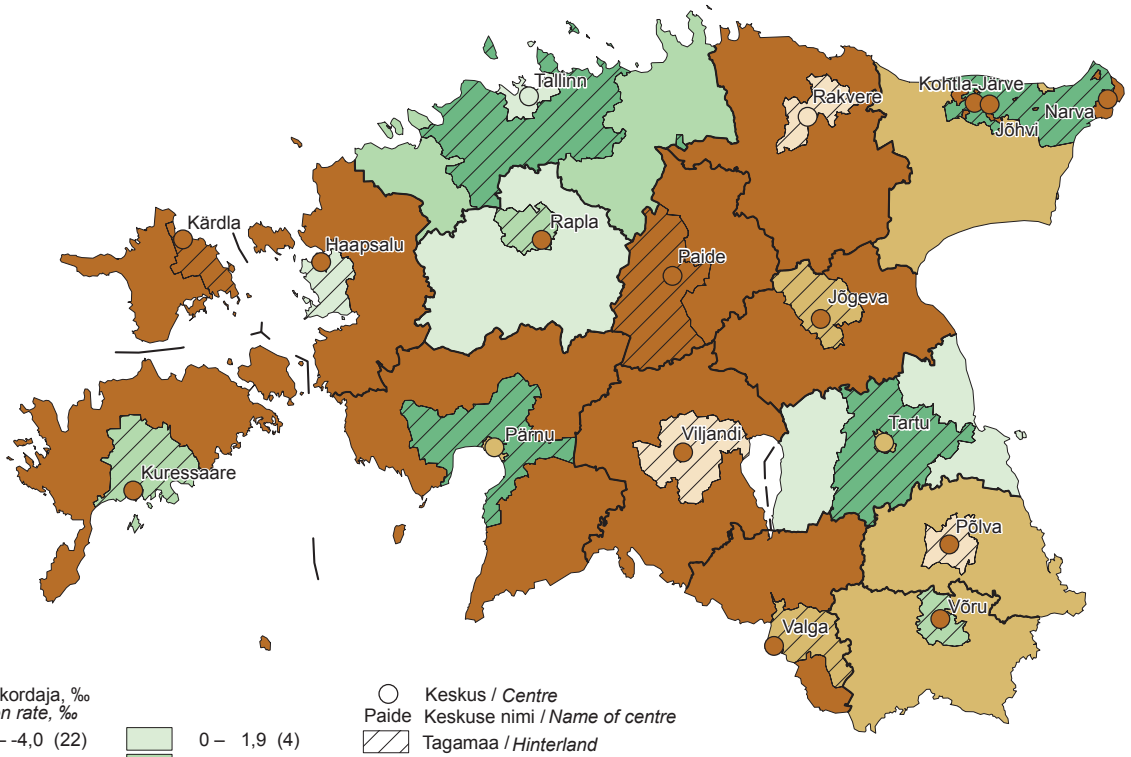

Rändesaldokordaja, ‰
Net migration rate, ‰

-7,4 – -4,0	(22)	0 – 1,9	(4)
-3,9 – -2,0	(7)	2,0 – 3,9	(4)
-1,9 – -0,1	(4)	4,0 – 24,1	(4)

Keskus / *Centre*
Paide Keskuse nimi / *Name of centre*
Tagamaa / *Hinterland*
Ääremaa / *Periphery*
Maakonnapiir / *Border of county*

50 km

Allikas: Statistikaamet.
Source: Statistics Estonia.

Kaart 7 **Rändesaldokordaja, 2000–2003**
Map 7 Net migration rate, 2000–2003

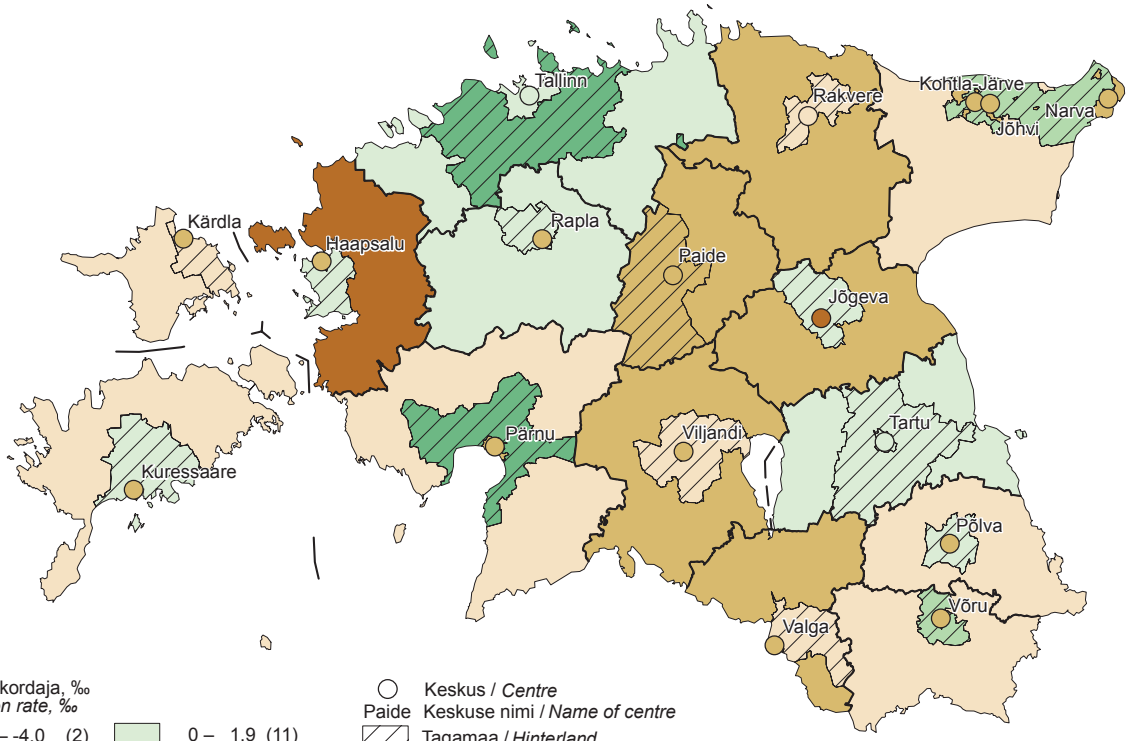

Rändesaldokordaja, ‰
Net migration rate, ‰

-4,2 – -4,0	(2)	0 – 1,9	(11)
-3,9 – -2,0	(17)	2,0 – 3,9	(2)
-1,9 – -0,1	(11)	4,0 – 10,2	(2)

Keskus / *Centre*
Paide Keskuse nimi / *Name of centre*
Tagamaa / *Hinterland*
Ääremaa / *Periphery*
Maakonnapiir / *Border of county*

50 km

Allikas: Statistikaamet.
Source: Statistics Estonia.

Kaart 8 **Rändesaldokordaja, 2004–2007**
Map 8 Net migration rate, 2004–2007

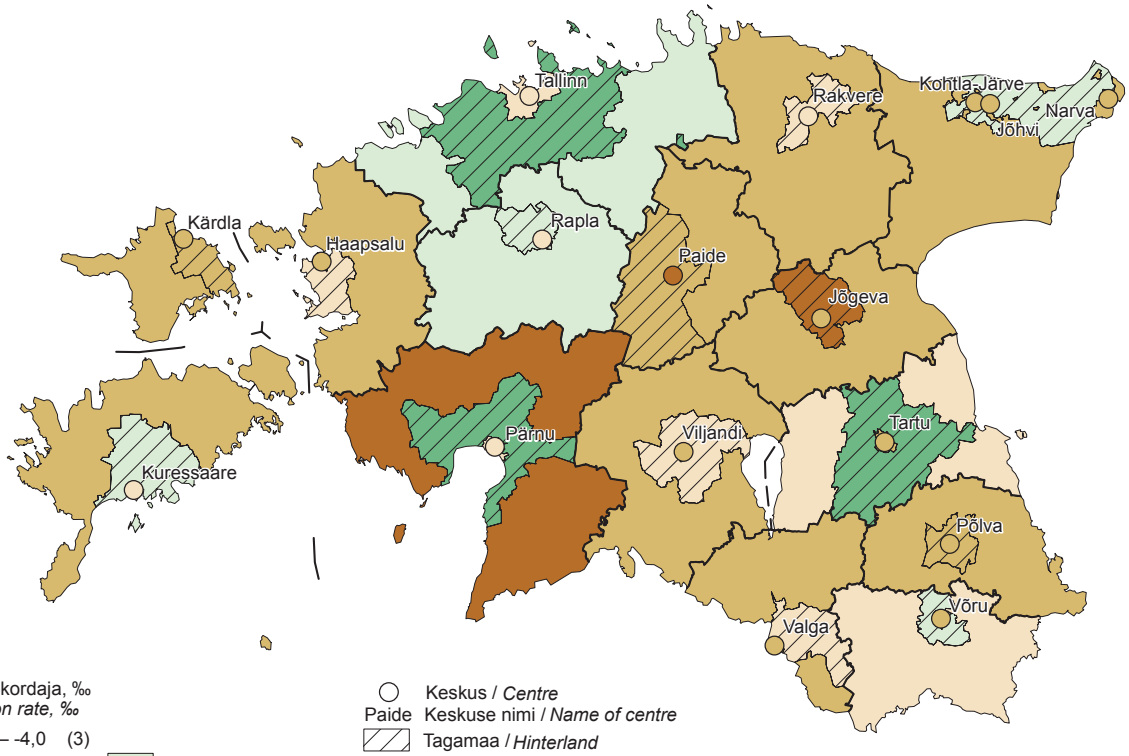

Rändesaldokordaja, ‰
Net migration rate, ‰

- -4,5 – -4,0 (3)
- -3,9 – -2,0 (22)
- -1,9 – -0,1 (11)
- 0 – 1,9 (6)
- 4,0 – 14,0 (3)

Keskus / *Centre*
Paide Keskuse nimi / *Name of centre*
Tagamaa / *Hinterland*
Ääremaa / *Periphery*
Maakonnapiir / *Border of county*

50 km

Allikas: Statistikaamet.
Source: Statistics Estonia.

Kaart 9 **Noorte rändesaldo, 2000-2007**
Map 9 Net migration of the youth, 2000-2007

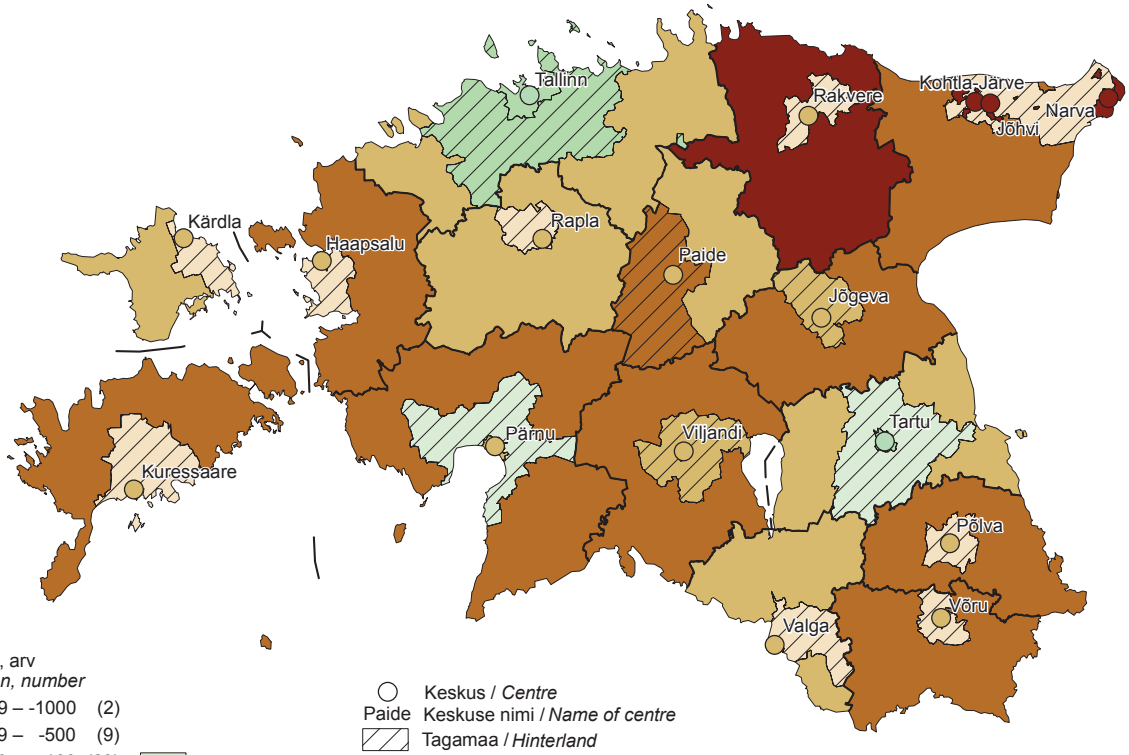

Rändesaldo, arv
Net migration, number

- -2499 – -1000 (2)
- -999 – -500 (9)
- -499 – -100 (20)
- -99 – -1 (9)
- 0 – 999 (2)
- 1000 – 8300 (3)

Keskus / *Centre*
Paide Keskuse nimi / *Name of centre*
Tagamaa / *Hinterland*
Ääremaa / *Periphery*
Maakonnapiir / *Border of county*

50 km

Allikas: Statistikaamet.
Source: Statistics Estonia.

Kaart 10 **Pereealiste rändesaldo, 2000–2007**
Map 10 Net migration of the family-age population, 2000–2007

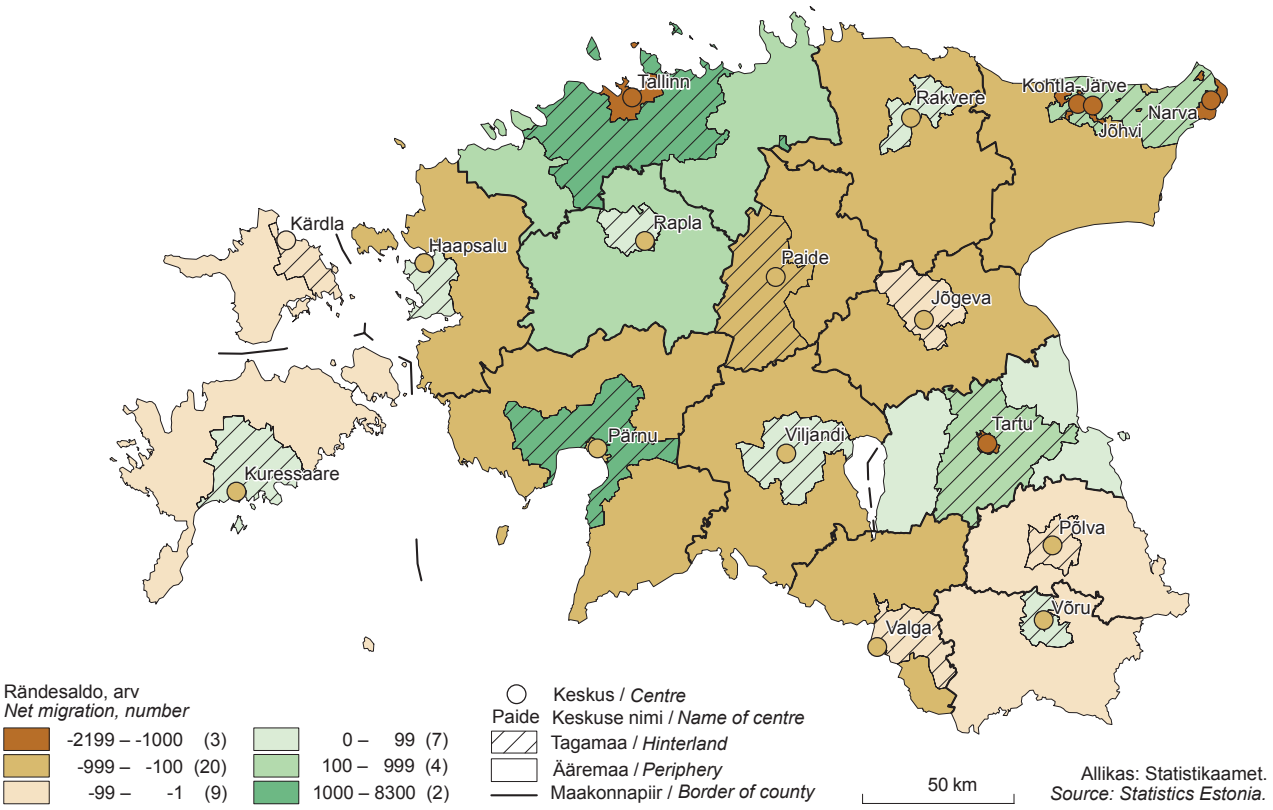

Kaart 11 **Vanemaealiste rändesaldo, 2000–2007**
Map 11 Net migration of the elderly population, 2000–2007

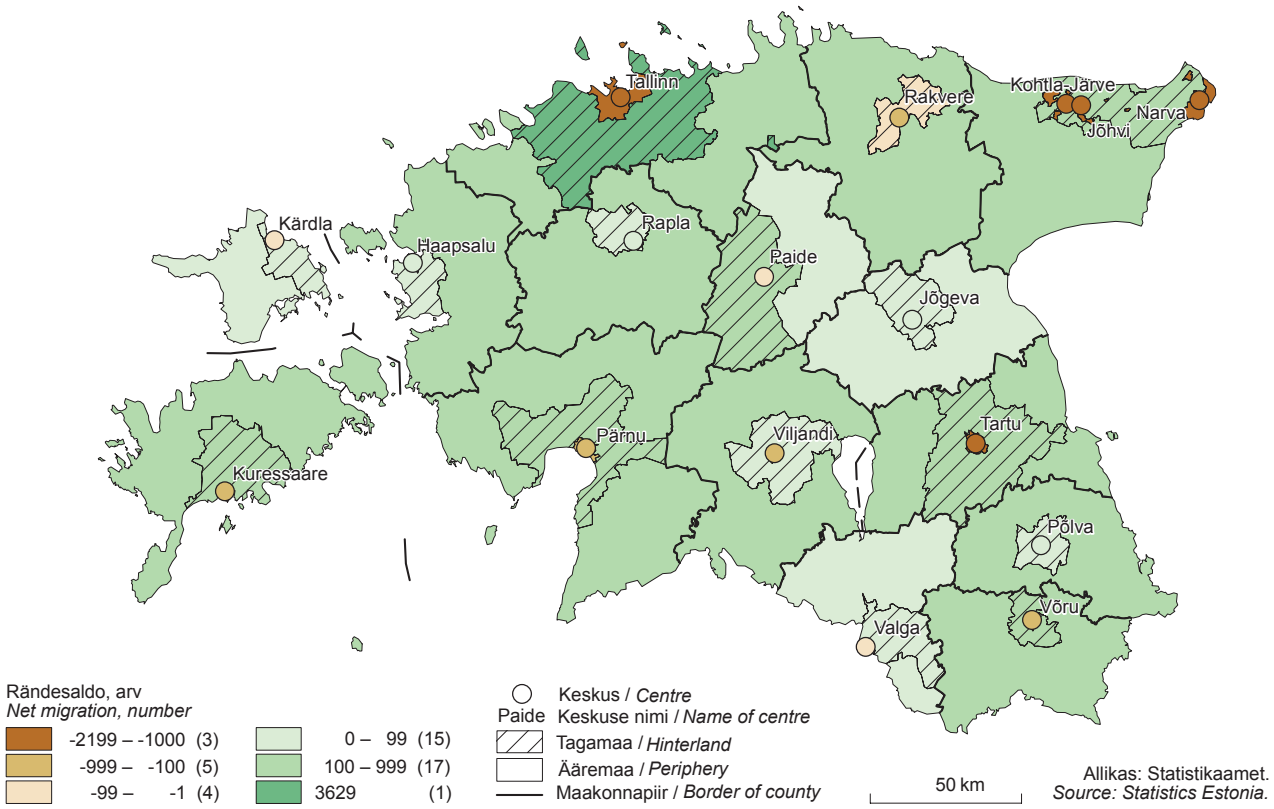

Kaart 12 **Eestlaste rändesaldo, 2000–2007**
Map 12 Net migration of Estonians, 2000–2007

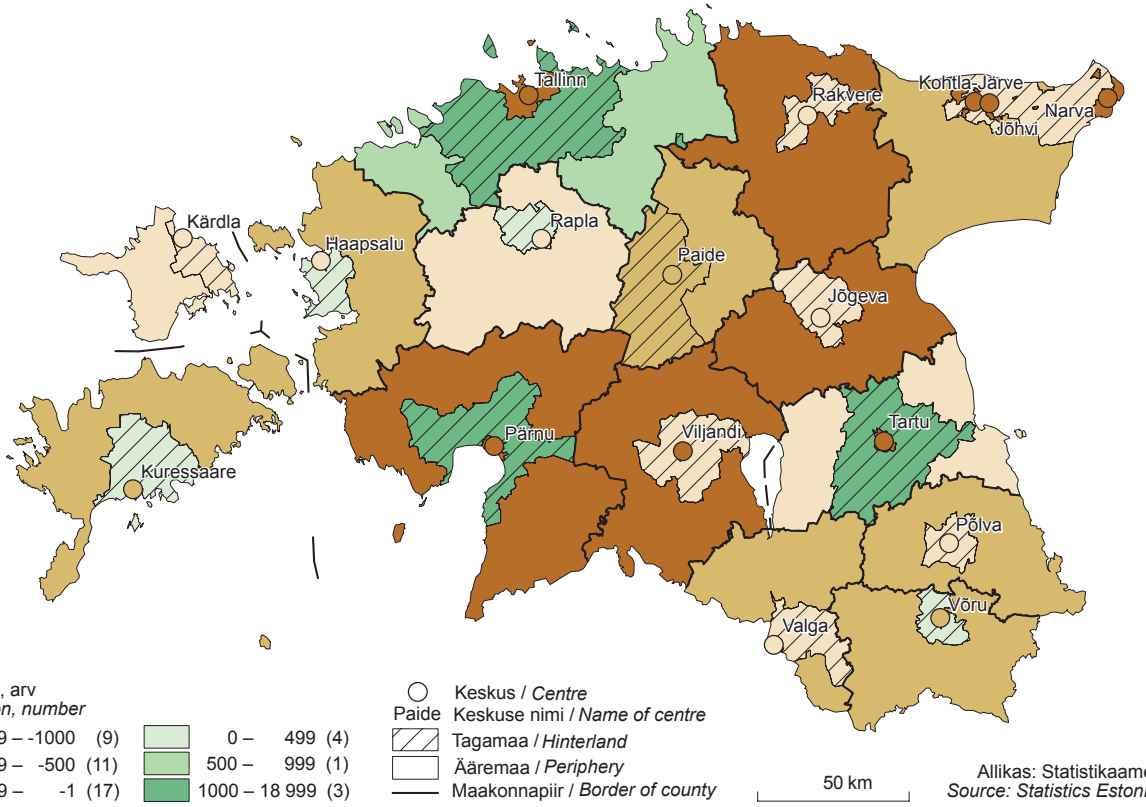

Kaart 13 **Mitte-eestlaste rändesaldo, 2000–2007**
Map 13 Net migration of non-Estonians, 2000–2007

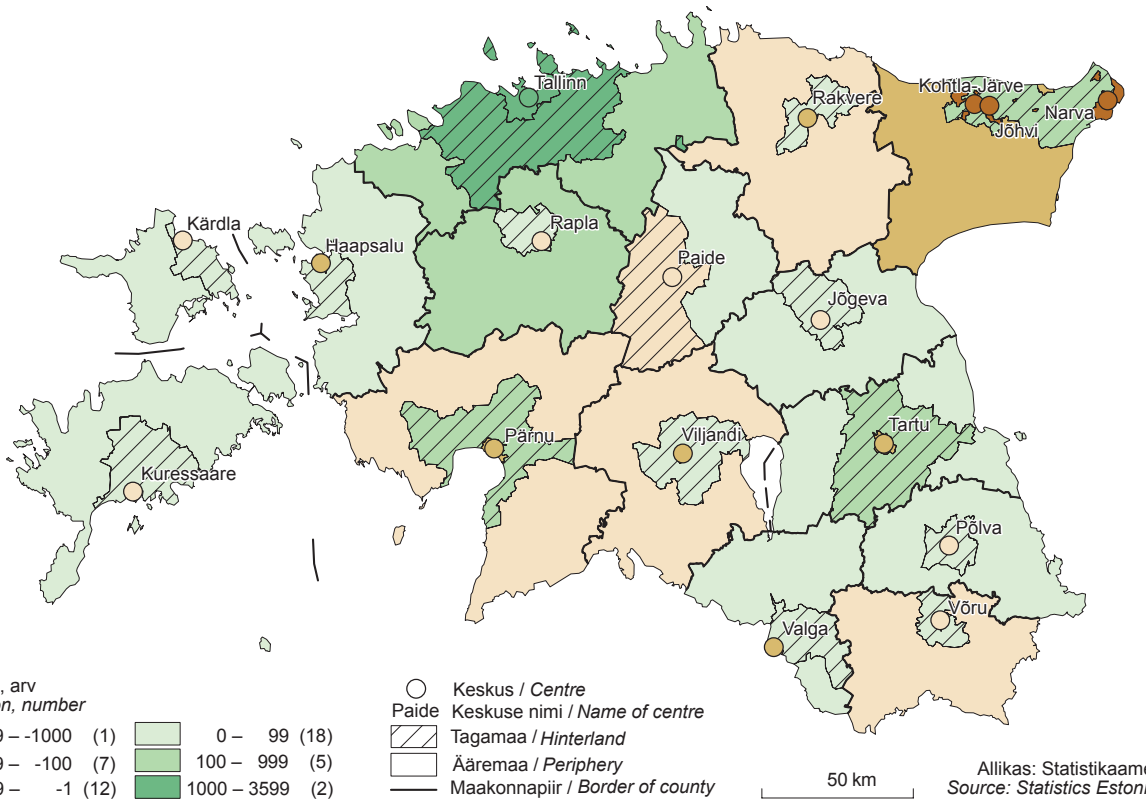

Kaart 14 **Harju maakonna omavalitsusüksuste rändesaldo Tallinnaga, 2000–2007[a]**
Map 14 Net migration of the Harju county local government units with Tallinn, 2000–2007[a]

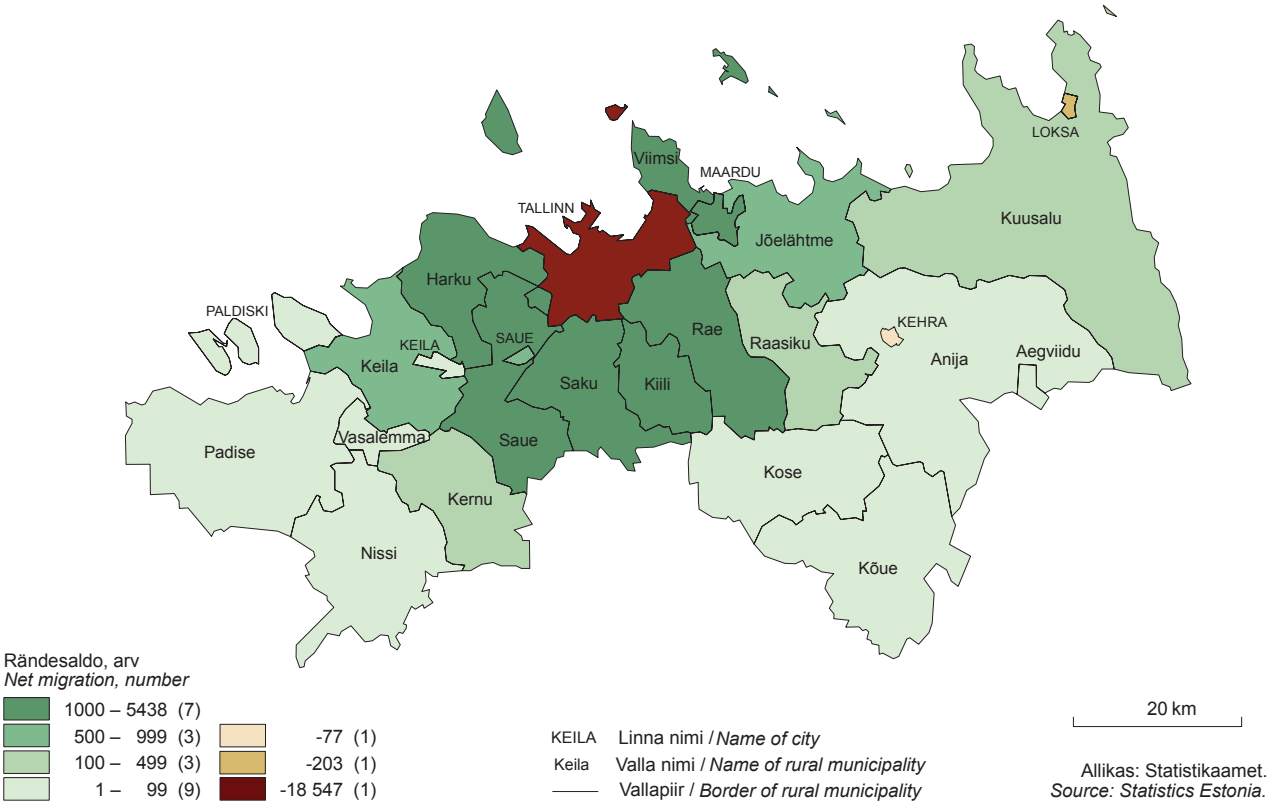

[a] Saarte rändesaldo on arvestatud omavalitsusüksuse hulka, kuhu ta kuulub.
[a] *Net migration of islands has been included in the local government units to where they respectively belong.*

Kaart 15 **Tallinna rände tagamaa, 2000–2007**
Map 15 Migration hinterland of Tallinn, 2000–2007

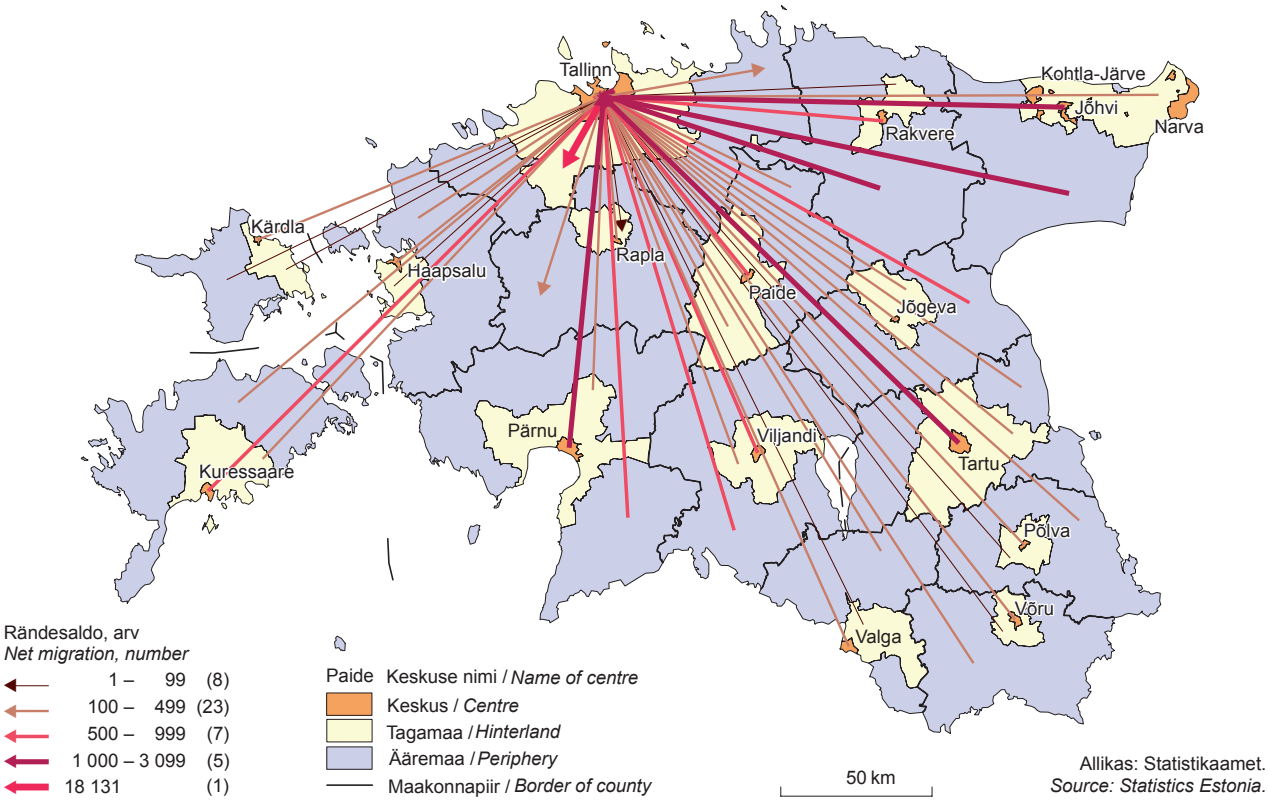

Kaart 16 **Tartu rände tagamaa, 2000–2007**
Map 16 Migration hinterland of Tartu, 2000–2007

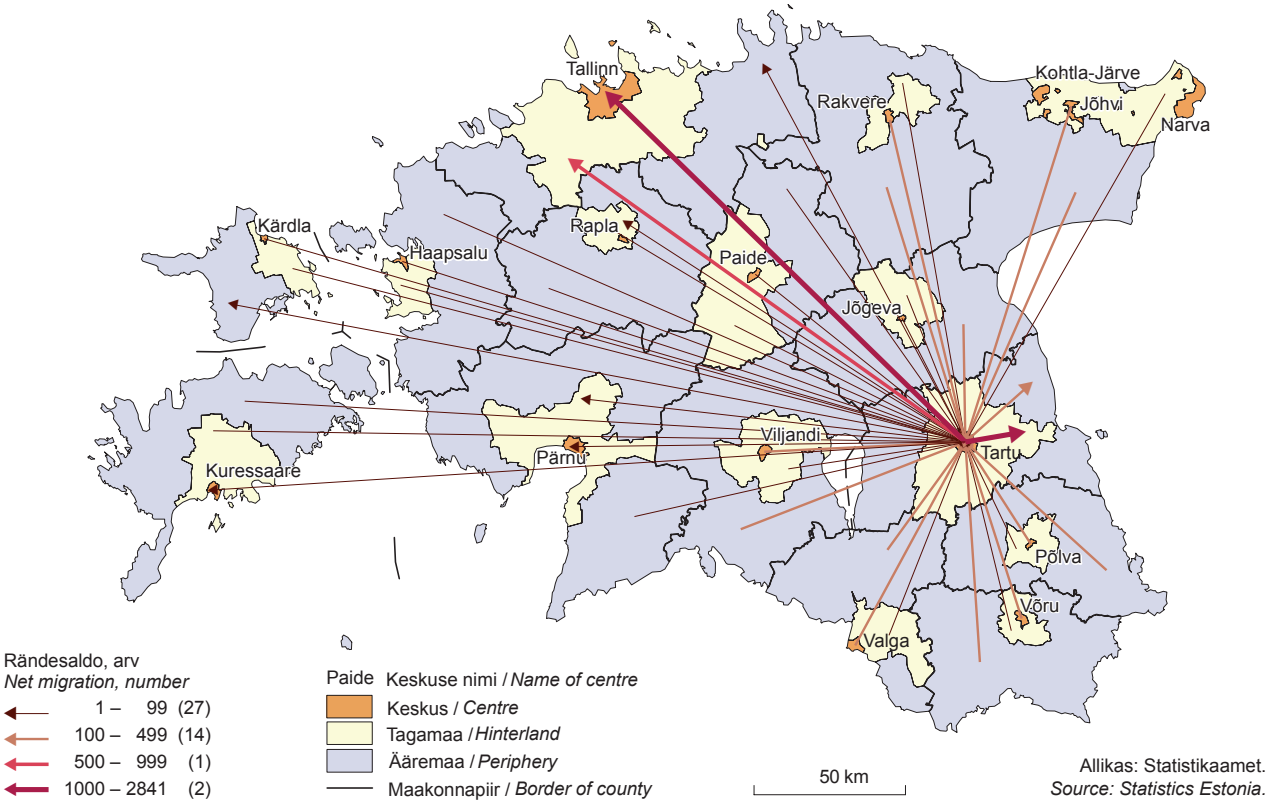

Kaart 17 **Pärnu rände tagamaa, 2000–2007**
Map 17 Migration hinterland of Pärnu, 2000–2007

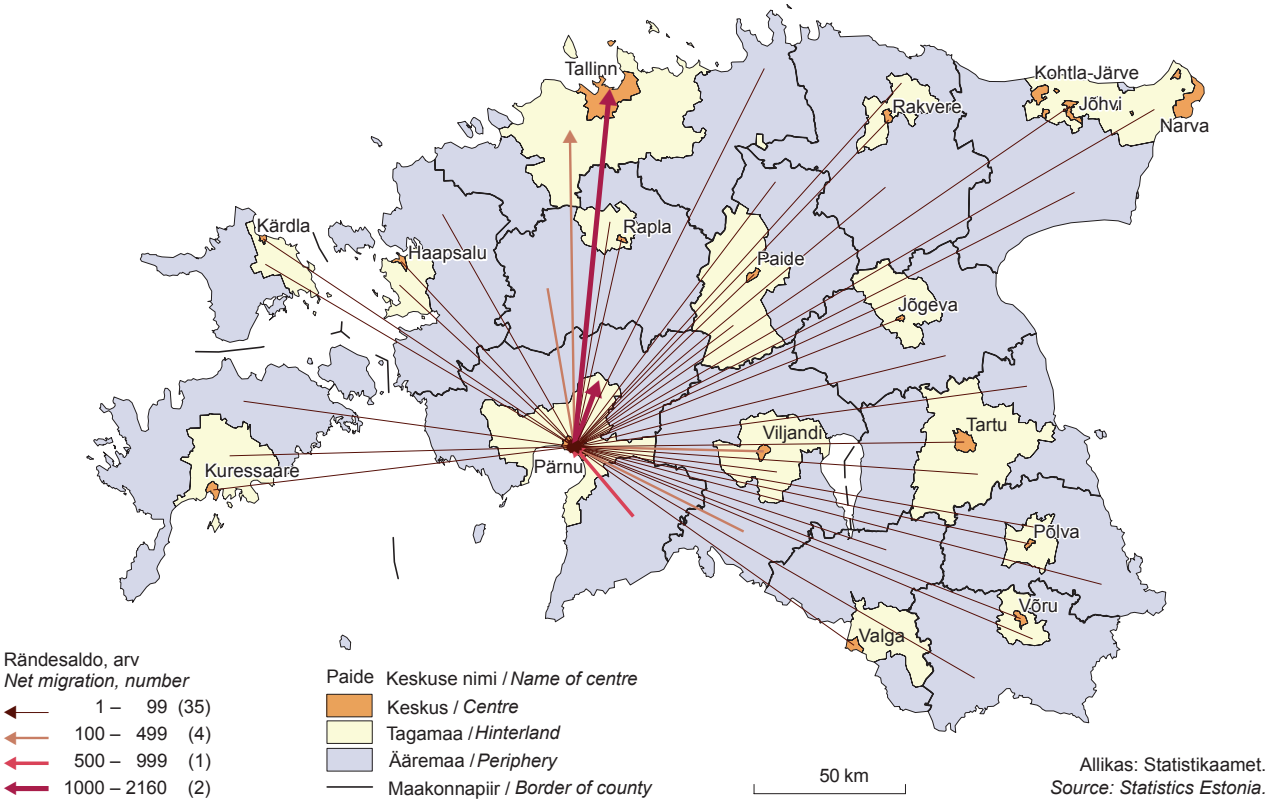

Kaart 18 **Välisränne: rändesaldo maakondades, 2000–2007**
Map 18 External migration: net migration in counties, 2000–2007

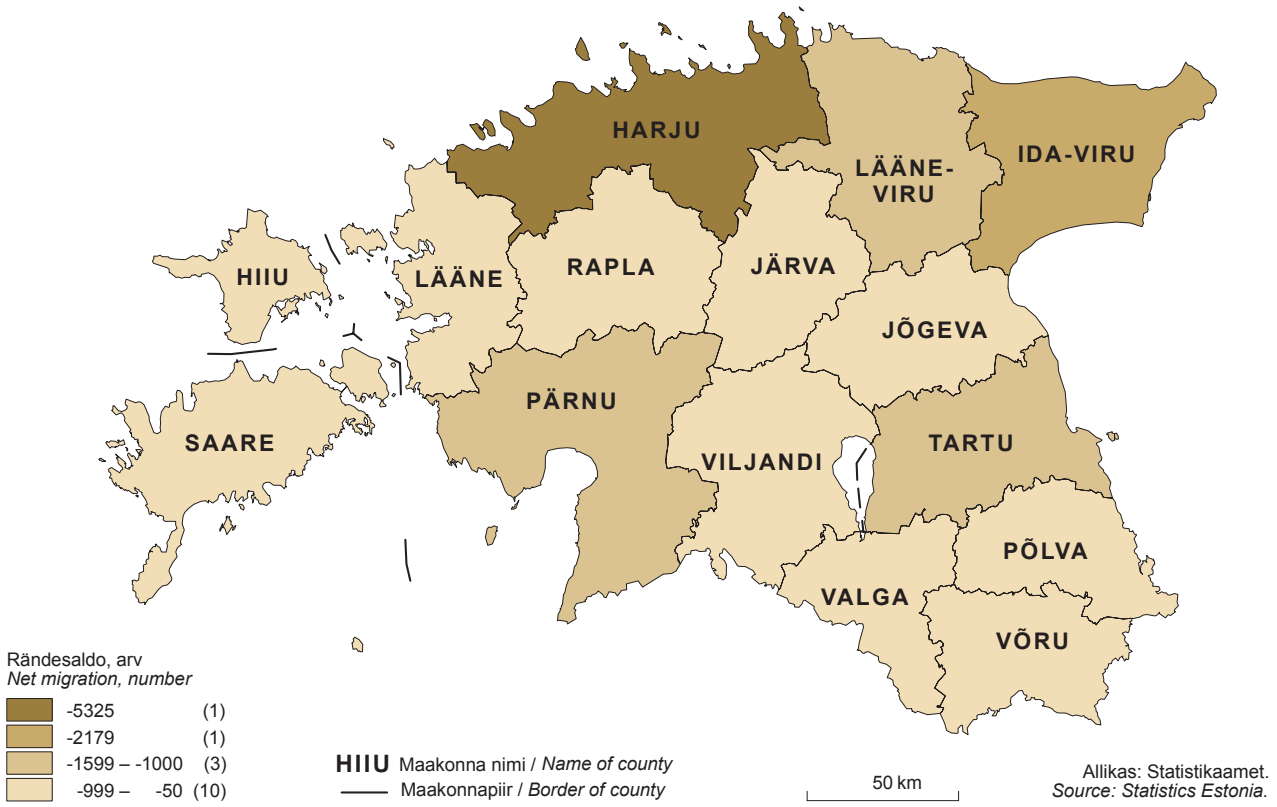

Kaart 19 **Välisränne: sisseränne maakondadesse, 2000–2007**
Map 19 External migration: in-migration to counties, 2000–2007

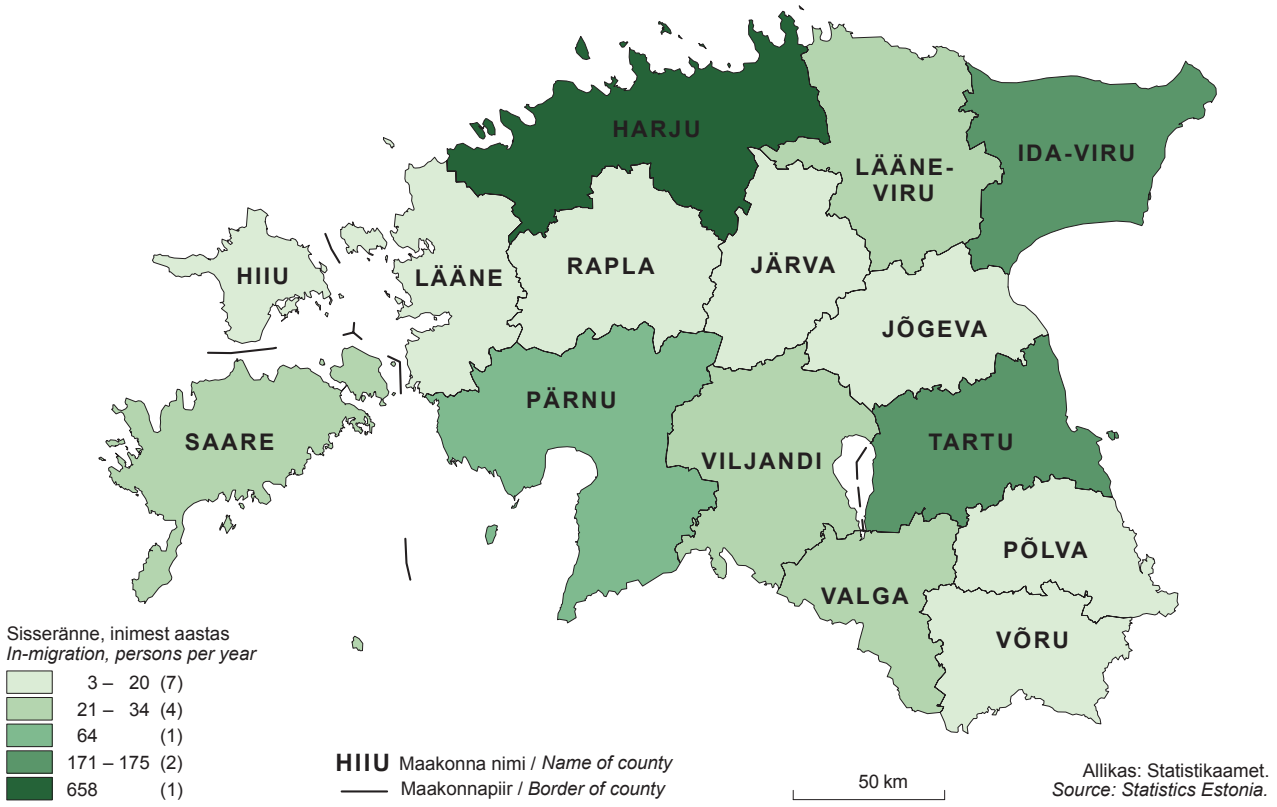

Kaart 20 **Euroopa riikide rändesaldo Eestiga, 2000–2007**
Map 20 Net migration of European countries with Estonia, 2000–2007

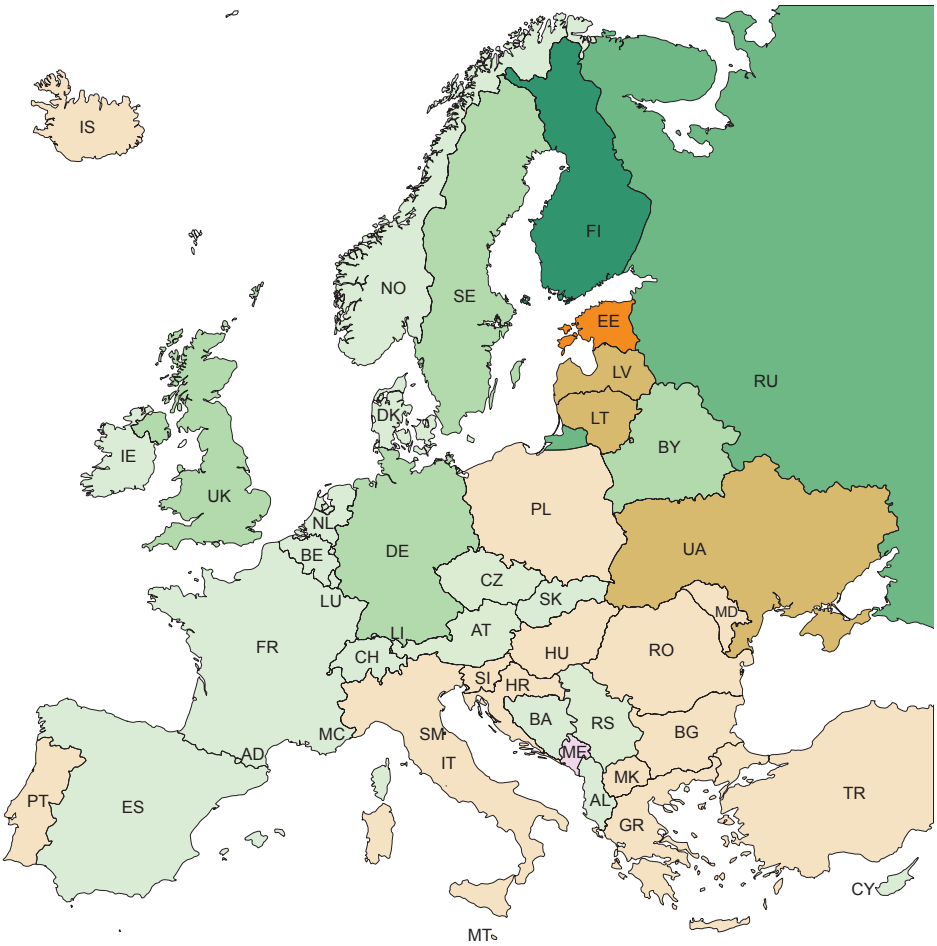

Rändesaldo, arv
Net migration, number

14 018	(1)	
1 334	(1)	
100 – 699	(4)	
0 – 9	(18)	
-1 – -99	(14)	
-100 – -199	(3)	
Ränne puudub / *No migration*	(1)	
Eesti / *Estonia*		

500 km

Allikas: Statistikaamet.
Source: Statistics Estonia.

AL — Albaania / *Albania*
AD — Andorra / *Andorra*
AT — Austria / *Austria*
BE — Belgia / *Belgium*
BA — Bosnia ja Hertsegoviina / *Bosnia & Herzegovina*
BY — Valgevene / *Belarus*
BG — Bulgaaria / *Bulgaria*
CY — Küpros / *Cyprus*
DK — Taani / *Denmark*
IE — Iirimaa / *Ireland*
EE — Eesti / *Estonia*
CZ — Tšehhi / *Czech Republic*
FI — Soome / *Finland*
FR — Prantsusmaa / *France*
DE — Saksamaa / *Germany*
GR — Kreeka / *Greece*
HR — Horvaatia / *Croatia*
HU — Ungari / *Hungary*
IS — Island / *Iceland*
IT — Itaalia / *Italy*
LV — Läti / *Latvia*
LT — Leedu / *Lithuania*
SK — Slovakkia / *Slovakia*
LI — Liechtenstein / *Liechtenstein*
LU — Luksemburg / *Luxembourg*
MK — Makedoonia / *Macedonia*
MT — Malta / *Malta*
MD — Moldova / *Moldova*
MC — Monaco / *Monaco*
ME — Montenegro / *Montenegro*
NL — Holland / *Netherlands*
NO — Norra / *Norway*
PL — Poola / *Poland*
PT — Portugal / *Portugal*
RO — Rumeenia / *Romania*
RU — Venemaa / *Russia*
SI — Sloveenia / *Slovenia*
SM — San Marino / *San Marino*
ES — Hispaania / *Spain*
SE — Rootsi / *Sweden*
CH — Šveits / *Switzerland*
TR — Türgi / *Turkey*
UK — Suurbritannia / *United Kingdom*
UA — Ukraina / *Ukraine*
RS — Serbia / *Serbia*

Kaart 21 Eestisse sisserände lähteriigid, 2000–2007
Map 21 Countries of immigration to Estonia, 2000–2007

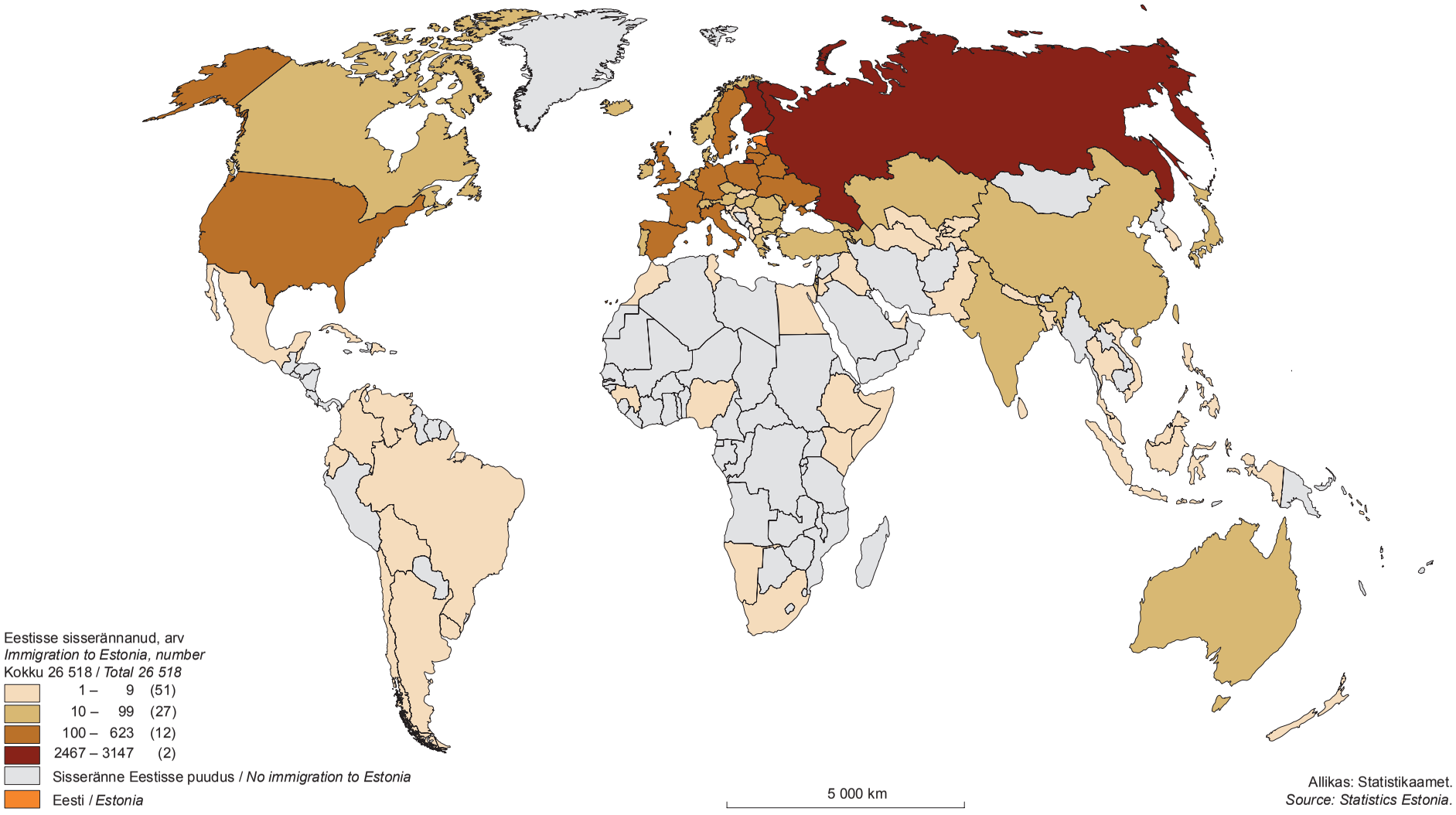

Allikas: Statistikaamet.
Source: Statistics Estonia.

Kaart 22 Eestist väljarände sihtkohariigid, 2000–2007
Map 22 Destination countries of emigration from Estonia, 2000–2007

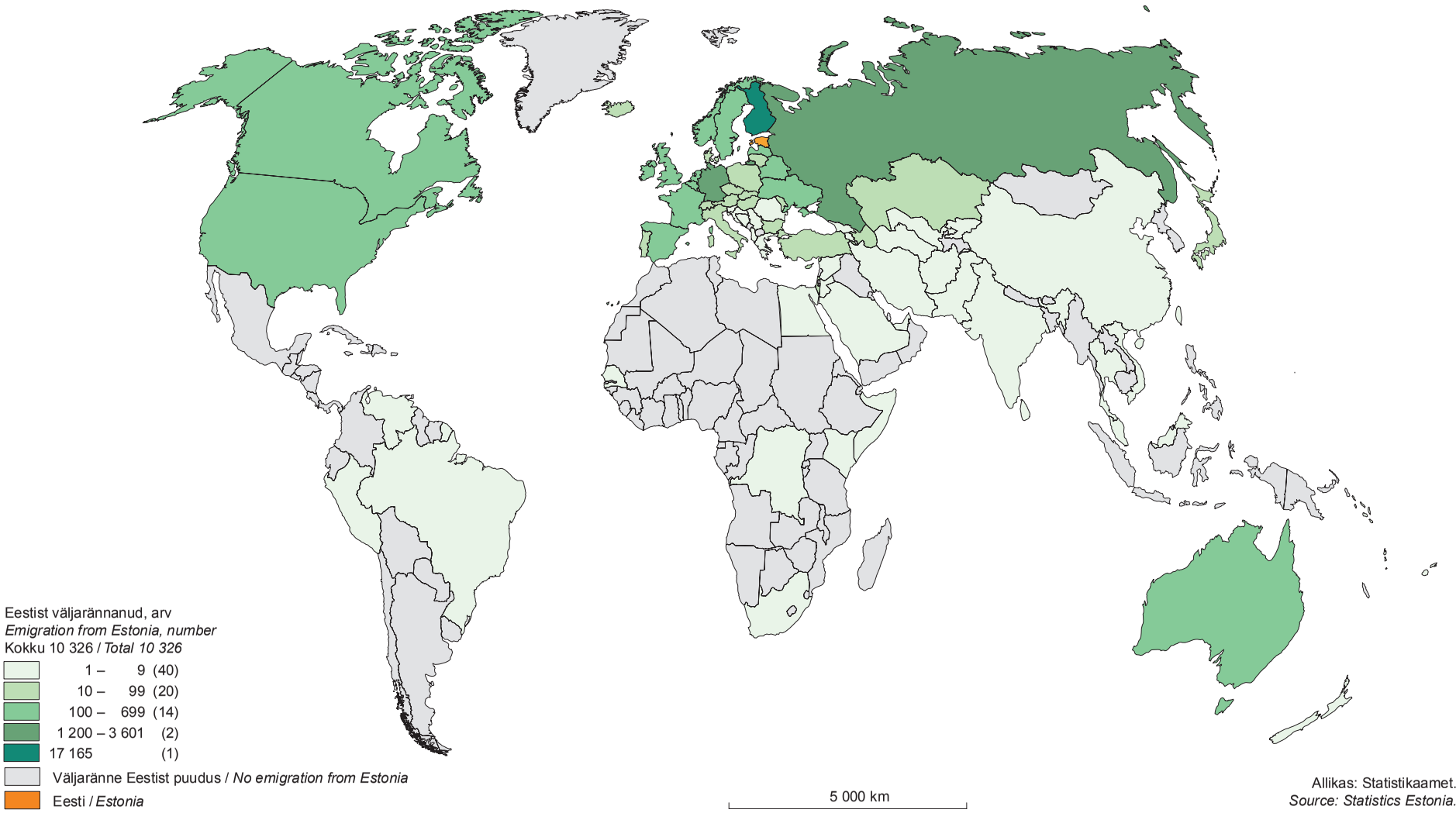

Allikas: Statistikaamet.
Source: Statistics Estonia.

Kaart 23 Rahvastiku asustustihedus (elanikku km² kohta), 31.03.2000

Map 23 Population density (inhabitants per km²), 31.03.2000

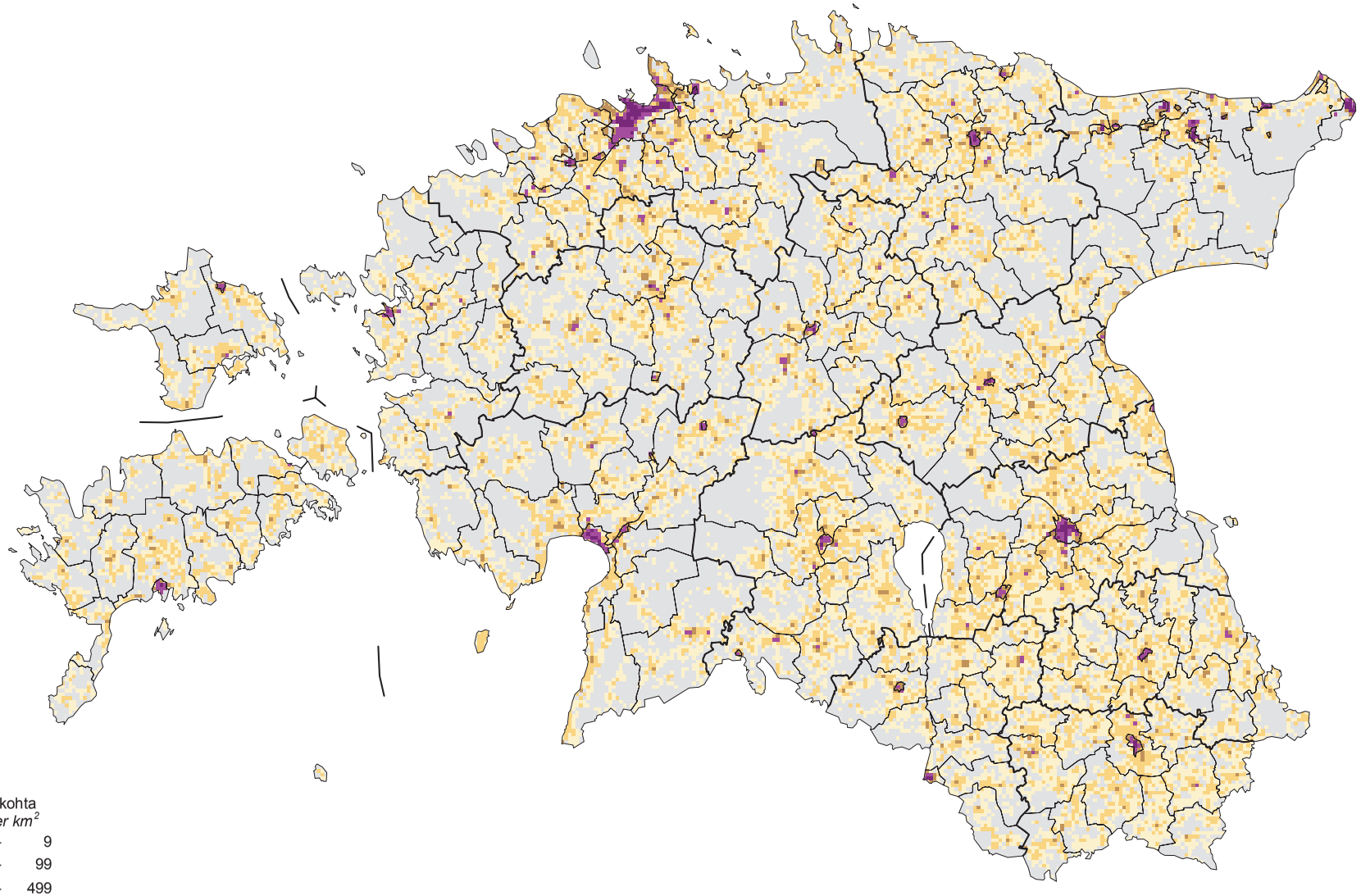

Elanikku km² kohta
Inhabitants per km²

- 1 – 9
- 10 – 99
- 100 – 499
- 500 – 2 999
- 3 000 – 18 000
- Asustamata / *Unpopulated*

Maakonnapiir, 01.01.2007 / *Border of county, 01.01.2007*

Vallapiir, 01.01.2007 / *Border of rural municipality, 01.01.2007*

50 km

Allikas: Statistikaamet.
Source: Statistics Estonia.

Lisa 2. TABELID

Annex 2. TABLES

Tabel 1 **Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007**
Table 1 In-migration and out-migration in settlement units, 2007

	Kokku — *Total*					
	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne *Immigration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Eesti — *Estonia*	**3 743**	**4 397**	**-654**	**37 822**	**37 822**	**0**
Linnalised asulad[a] *Urban settlements[a]*	**2 962**	**2 950**	**12**	**19 394**	**22 618**	**-3 224**
Maa-asulad[a] — *Rural settlements[a]*	**781**	**1 447**	**-666**	**18 428**	**15 204**	**3 224**
Linnad — *Cities*	**2 862**	**2 712**	**150**	**17 608**	**20 580**	**-2 972**
Vallad — *Rural municipalities*	**881**	**1 685**	**-804**	**20 214**	**17 242**	**2 972**
HARJU MAAKOND / *COUNTY*	**1 761**	**1 613**	**148**	**16 478**	**13 419**	**3 059**
Harju maakonna linnad *Cities of Harju county*	**1 549**	**1 336**	**213**	**8 921**	**9 596**	**-675**
Keila	9	28	**-19**	457	355	**102**
Loksa	9	7	**2**	60	115	**-55**
Maardu	30	41	**-11**	575	627	**-52**
Paldiski	9	13	**-4**	152	194	**-42**
Saue	12	17	**-5**	319	212	**107**
Tallinn	1 480	1 230	**250**	7 358	8 093	**-735**
Harju maakonna vallad *Rural municipalities of Harju county*	**212**	**277**	**-65**	**7 557**	**3 823**	**3 734**
Aegviidu	6	1	**5**	18	28	**-10**
Aegviidu alev / *town*	6	1	**5**	18	28	**-10**
Anija	10	31	**-21**	234	244	**-10**
Kehra vallasisene linn / *city without municipal status*	6	19	**-13**	95	98	**-3**
Harku	19	12	**7**	1 089	411	**678**
Jõelähtme	7	19	**-12**	385	249	**136**
Keila	5	19	**-14**	380	192	**188**
Kernu	5	5	**0**	112	77	**35**
Kiili	11	7	**4**	437	142	**295**
Kose	11	25	**-14**	170	146	**24**
Kuusalu	2	31	**-29**	222	188	**34**
Kõue	1	1	**0**	64	51	**13**
Nissi	4	16	**-12**	100	90	**10**
Padise	-	2	**-2**	36	49	**-13**
Raasiku	10	18	**-8**	206	148	**58**
Rae	25	20	**5**	1 251	474	**777**
Saku	18	19	**-1**	476	268	**208**
Saue	18	12	**6**	728	357	**371**
Vasalemma	4	14	**-10**	108	103	**5**
Viimsi	56	25	**31**	1 541	606	**935**
HIIU MAAKOND / *COUNTY*	**8**	**20**	**-12**	**279**	**331**	**-52**
Hiiu maakonna linnad *Cities of Hiiu county*	**1**	**6**	**-5**	**85**	**116**	**-31**
Kärdla	1	6	**-5**	85	116	**-31**
Hiiu maakonna vallad *Rural municipalities of Hiiu county*	7	14	**-7**	194	215	**-21**
Emmaste	1	2	**-1**	42	39	**3**
Kõrgessaare	3	4	**-1**	33	42	**-9**
Käina	1	4	**-3**	55	72	**-17**
Pühalepa	2	4	**-2**	64	62	**2**
IDA-VIRU MAAKOND / *COUNTY*	**374**	**366**	**8**	**1 953**	**3 225**	**-1 272**
Ida-Viru maakonna linnad *Cities of Ida-Viru county*	**324**	**281**	**43**	**1 137**	**2 190**	**-1 053**
Kiviõli	9	23	**-14**	149	126	**23**
Kohtla-Järve	103	114	**-11**	500	809	**-309**
Narva	182	103	**79**	252	841	**-589**
Narva-Jõesuu	11	5	**6**	99	107	**-8**
Püssi	1	3	**-2**	30	79	**-49**
Sillamäe	18	33	**-15**	107	228	**-121**
Ida-Viru maakonna vallad *Rural municipalities of Ida-Viru county*	**50**	**85**	**-35**	**816**	**1 035**	**-219**
Alajõe	1	1	**0**	35	36	**-1**

[a] Linnaliste asulate hulka on arvestatud linnad, vallasisesed linnad ja alevid, maa-asulate hulka alevikud ja külad. Järva-Jaani alev on arvestatud maa-asulate hulka.

[a] *Urban settlements include cities, cities without municipal status and towns. Rural settlements include small towns and villages. Järva-Jaani town has been included in rural settlements.*

Tabel 1 **Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007**
Table 1 In-migration and out-migration in settlement units, 2007

Järg — *Cont.*

	Kokku — *Total*					
	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne *Immigration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Aseri	2	5	**-3**	23	61	**-38**
Avinurme	1	2	**-1**	19	34	**-15**
Iisaku	1	2	**-1**	36	39	**-3**
Illuka	4	6	**-2**	10	34	**-24**
Jõhvi	26	44	**-18**	337	409	**-72**
Jõhvi vallasisene linn / *city without municipal status*	17	41	**-24**	283	335	**-52**
Kohtla	1	2	**-1**	43	61	**-18**
Kohtla-Nõmme	1	-	**1**	36	37	**-1**
Kohtla-Nõmme alev / *town*	1	-	**1**	36	37	**-1**
Lohusuu	1	1	**0**	13	39	**-26**
Lüganuse	1	4	**-3**	39	50	**-11**
Maidla	2	1	**1**	15	29	**-14**
Mäetaguse	-	1	**-1**	45	15	**30**
Sonda	5	12	**-7**	18	42	**-24**
Toila	2	2	**0**	92	87	**5**
Tudulinna	-	2	**-2**	8	15	**-7**
Vaivara	2	-	**2**	47	47	**0**
JÕGEVA MAAKOND / *COUNTY*	**74**	**197**	**-123**	**911**	**1 117**	**-206**
Jõgeva maakonna linnad ***Cities of Jõgeva county***	**30**	**88**	**-58**	**349**	**399**	**-50**
Jõgeva	17	50	**-33**	200	236	**-36**
Mustvee	2	11	**-9**	47	37	**10**
Põltsamaa	11	27	**-16**	102	126	**-24**
Jõgeva maakonna vallad ***Rural municipalities of Jõgeva county***	**44**	**109**	**-65**	**562**	**718**	**-156**
Jõgeva	17	36	**-19**	137	177	**-40**
Kasepää	4	6	**-2**	44	37	**7**
Pajusi	3	10	**-7**	44	49	**-5**
Pala	3	2	**1**	25	26	**-1**
Palamuse	1	6	**-5**	53	92	**-39**
Puurmani	1	5	**-4**	42	43	**-1**
Põltsamaa	4	27	**-23**	81	147	**-66**
Saare	-	4	**-4**	29	28	**1**
Tabivere	8	8	**0**	55	73	**-18**
Torma	3	5	**-2**	52	46	**6**
JÄRVA MAAKOND / *COUNTY*	**58**	**140**	**-82**	**1 056**	**1 359**	**-303**
Järva maakonna linnad ***Cities of Järva county***	**18**	**37**	**-19**	**270**	**396**	**-126**
Paide	18	37	**-19**	270	396	**-126**
Järva maakonna vallad ***Rural municipalities of Järva county***	**40**	**103**	**-63**	**786**	**963**	**-177**
Albu	1	5	**-4**	68	61	**7**
Ambla	7	15	**-8**	77	75	**2**
Imavere	1	2	**-1**	43	37	**6**
Järva-Jaani	2	4	**-2**	37	64	**-27**
Kareda	2	3	**-1**	31	33	**-2**
Koeru	-	15	**-15**	58	99	**-41**
Koigi	3	2	**1**	32	35	**-3**
Paide	7	9	**-2**	66	76	**-10**
Roosna-Alliku	2	7	**-5**	39	55	**-16**
Türi	14	35	**-21**	272	349	**-77**
Türi vallasisene linn / *city without municipal status*	-	16	**-16**	175	178	**-3**
Väätsa	1	6	**-5**	63	79	**-16**
LÄÄNE MAAKOND / *COUNTY*	**55**	**105**	**-50**	**870**	**1 009**	**-139**
Lääne maakonna linnad ***Cities of Lääne county***	**25**	**54**	**-29**	**345**	**349**	**-4**
Haapsalu	25	54	**-29**	345	349	**-4**

Tabel 1 **Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007**
Table 1 In-migration and out-migration in settlement units, 2007

Järg — *Cont.*

	Kokku — *Total*					
	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne *Immigration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Lääne maakonna vallad ***Rural municipalities of Lääne county***	**30**	**51**	**-21**	**525**	**660**	**-135**
Hanila	2	6	**-4**	44	53	**-9**
Kullamaa	-	3	**-3**	13	38	**-25**
Lihula	2	6	**-4**	97	116	**-19**
Lihula vallasisene linn / *city without municipal status*	2	3	**-1**	44	71	**-27**
Martna	-	1	**-1**	24	42	**-18**
Noarootsi	2	1	**1**	33	37	**-4**
Nõva	-	1	**-1**	6	18	**-12**
Oru	2	8	**-6**	22	30	**-8**
Ridala	8	12	**-4**	176	157	**19**
Risti	2	5	**-3**	25	36	**-11**
Taebla	7	8	**-1**	75	123	**-48**
Vormsi	5	-	**5**	10	10	**0**
LÄÄNE-VIRU MAAKOND / *COUNTY*	**97**	**294**	**-197**	**1 926**	**2 232**	**-306**
Lääne-Viru maakonna linnad ***Cities of Lääne-Viru county***	**28**	**100**	**-72**	**668**	**648**	**20**
Kunda	4	12	**-8**	122	110	**12**
Rakvere	24	88	**-64**	546	538	**8**
Lääne-Viru maakonna vallad ***Rural municipalities of Lääne-Viru county***	**69**	**194**	**-125**	**1 258**	**1 584**	**-326**
Haljala	7	14	**-7**	61	116	**-55**
Kadrina	6	22	**-16**	125	192	**-67**
Laekvere	1	9	**-8**	31	64	**-33**
Rakke	2	8	**-6**	54	56	**-2**
Rakvere	-	12	**-12**	69	105	**-36**
Rägavere	-	6	**-6**	29	33	**-4**
Sõmeru	4	10	**-6**	175	147	**28**
Tamsalu	11	16	**-5**	160	140	**20**
Tamsalu vallasisene linn / *city without municipal status*	10	10	**0**	59	79	**-20**
Tapa	18	34	**-16**	204	307	**-103**
Tapa vallasisene linn / *city without municipal status*	13	30	**-17**	120	208	**-88**
Vihula	5	6	**-1**	58	66	**-8**
Vinni	10	34	**-24**	185	181	**4**
Viru-Nigula	1	1	**0**	27	41	**-14**
Väike-Maarja	4	22	**-18**	80	136	**-56**
PÕLVA MAAKOND / *COUNTY*	**59**	**75**	**-16**	**763**	**1 000**	**-237**
Põlva maakonna linnad ***Cities of Põlva county***	**9**	**20**	**-11**	**193**	**209**	**-16**
Põlva	9	20	**-11**	193	209	**-16**
Põlva maakonna vallad ***Rural municipalities of Põlva county***	**50**	**55**	**-5**	**570**	**791**	**-221**
Ahja	1	-	**1**	25	40	**-15**
Kanepi	2	3	**-1**	65	78	**-13**
Kõlleste	1	1	**0**	29	35	**-6**
Laheda	5	2	**3**	22	62	**-40**
Mikitamäe	7	5	**2**	26	49	**-23**
Mooste	4	6	**-2**	34	69	**-35**
Orava	3	2	**1**	13	19	**-6**
Põlva	4	17	**-13**	116	122	**-6**
Räpina	13	12	**1**	132	165	**-33**
Räpina vallasisene linn / *city without municipal status*	6	5	**1**	79	84	**-5**
Valgjärve	3	3	**0**	26	48	**-22**
Vastse-Kuuste	3	2	**1**	38	34	**4**

Tabel 1 **Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007**
Table 1 In-migration and out-migration in settlement units, 2007

Järg — *Cont.*

	Kokku — *Total*					
	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne *Immigration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Veriora	2	2	**0**	22	31	**-9**
Värska	2	-	**2**	22	39	**-17**
PÄRNU MAAKOND / *COUNTY*	**203**	**367**	**-164**	**3 326**	**3 161**	**165**
Pärnu maakonna linnad *Cities of Pärnu county*	**146**	**193**	**-47**	**1 447**	**1 469**	**-22**
Pärnu	141	178	**-37**	1 260	1 304	**-44**
Sindi	5	15	**-10**	187	165	**22**
Pärnu maakonna vallad *Rural municipalities of Pärnu county*	**57**	**174**	**-117**	**1 879**	**1 692**	**187**
Are	2	6	**-4**	23	67	**-44**
Audru	4	25	**-21**	291	219	**72**
Halinga	2	7	**-5**	101	137	**-36**
Pärnu-Jaagupi alev / *town*	-	2	**-2**	37	36	**1**
Häädemeeste	5	7	**-2**	54	99	**-45**
Kaisma	1	2	**-1**	8	22	**-14**
Kihnu	-	2	**-2**	16	9	**7**
Koonga	3	7	**-4**	39	63	**-24**
Lavassaare	-	3	**-3**	31	28	**3**
Lavassaare alev / *town*	-	3	**-3**	31	28	**3**
Paikuse	10	9	**1**	277	154	**123**
Saarde	7	25	**-18**	108	187	**-79**
Kilingi-Nõmme vallasisene linn / *city without municipal status*	2	5	**-3**	53	68	**-15**
Sauga	17	24	**-7**	450	188	**262**
Surju	-	2	**-2**	49	44	**5**
Tahkuranna	-	5	**-5**	124	71	**53**
Tootsi	-	4	**-4**	30	42	**-12**
…Tootsi alev / *town*	-	4	**-4**	30	42	**-12**
Tori	2	5	**-3**	61	112	**-51**
Tõstamaa	1	6	**-5**	47	47	**0**
Varbla	-	7	**-7**	23	37	**-14**
Vändra	-	7	**-7**	59	91	**-32**
Vändra (alev) / (*town*)	3	12	**-9**	88	75	**13**
Vändra alev / *town*	3	12	**-9**	88	75	**13**
RAPLA MAAKOND / *COUNTY*	**59**	**124**	**-65**	**1 271**	**1 201**	**70**
Rapla maakonna linnad *Cities of Rapla county*	-	-	-	-	-	-
Rapla maakonna vallad *Rural municipalities of Rapla county*	**59**	**124**	**-65**	**1 271**	**1 201**	**70**
Juuru	3	3	**0**	67	65	**2**
Järvakandi	2	4	**-2**	48	41	**7**
Järvakandi alev / *town*	2	4	**-2**	48	41	**7**
Kaiu	5	11	**-6**	21	45	**-24**
Kehtna	10	18	**-8**	148	186	**-38**
Kohila	7	35	**-28**	386	237	**149**
Kohila alev / *town*	2	19	**-17**	126	98	**28**
Käru	-	4	**-4**	17	20	**-3**
Märjamaa	8	20	**-12**	147	159	**-12**
Märjamaa alev / *town*	2	12	**-10**	52	69	**-17**
Raikküla	10	5	**5**	37	47	**-10**
Rapla	9	18	**-9**	365	349	**16**
Rapla vallasisene linn / *city without municipal status*	3	13	**-10**	195	206	**-11**
Vigala	3	2	**1**	35	52	**-17**
SAARE MAAKOND / *COUNTY*	**64**	**117**	**-53**	**979**	**1 060**	**-81**
Saare maakonna linnad *Cities of Saare county*	**26**	**48**	**-22**	**364**	**451**	**-87**
Kuressaare	26	48	**-22**	364	451	**-87**

Tabel 1 **Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007**
Table 1 In-migration and out-migration in settlement units, 2007

Järg — *Cont.*

	Kokku — *Total*					
	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne *Immigration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Saare maakonna vallad ***Rural municipalities of Saare county***	**38**	**69**	**-31**	**615**	**609**	**6**
Kaarma	10	20	**-10**	196	138	**58**
Kihelkonna	1	-	**1**	14	26	**-12**
Kärla	-	2	**-2**	37	53	**-16**
Laimjala	2	1	**1**	15	28	**-13**
Leisi	3	10	**-7**	56	43	**13**
Lümanda	-	5	**-5**	20	12	**8**
Muhu	8	9	**-1**	53	41	**12**
Mustjala	6	1	**5**	17	22	**-5**
Orissaare	1	9	**-8**	40	56	**-16**
Pihtla	2	3	**-1**	49	54	**-5**
Pöide	1	2	**-1**	19	27	**-8**
Ruhnu	-	-	-	12	9	**3**
Salme	2	3	**-1**	36	42	**-6**
Torgu	-	-	-	10	15	**-5**
Valjala	2	4	**-2**	41	43	**-2**
TARTU MAAKOND / *COUNTY*	**653**	**477**	**176**	**4 907**	**4 865**	**42**
Tartu maakonna linnad ***Cities of Tartu county***	**546**	**352**	**194**	**2 620**	**3 243**	**-623**
Elva	4	21	**-17**	252	215	**37**
Kallaste	-	4	**-4**	11	43	**-32**
Tartu	542	327	**215**	2 357	2 985	**-628**
Tartu maakonna vallad ***Rural municipalities of Tartu county***	**107**	**125**	**-18**	**2 287**	**1 622**	**665**
Alatskivi	-	3	**-3**	29	44	**-15**
Haaslava	6	1	**5**	101	87	**14**
Kambja	5	7	**-2**	78	77	**1**
Konguta	-	6	**-6**	76	55	**21**
Laeva	3	4	**-1**	22	35	**-13**
Luunja	11	7	**4**	278	110	**168**
Meeksi	2	3	**-1**	16	13	**3**
Mäksa	1	3	**-2**	92	76	**16**
Nõo	10	8	**2**	170	122	**48**
Peipsiääre	1	2	**-1**	15	25	**-10**
Piirissaare	1	-	**1**	3	2	**1**
Puhja	8	9	**-1**	74	82	**-8**
Rannu	2	9	**-7**	65	76	**-11**
Rõngu	6	15	**-9**	102	133	**-31**
Tartu	20	20	**0**	352	195	**157**
Tähtvere	8	13	**-5**	160	125	**35**
Vara	9	3	**6**	89	79	**10**
Võnnu	-	1	**-1**	37	44	**-7**
Ülenurme	14	11	**3**	528	242	**286**
VALGA MAAKOND / *COUNTY*	**89**	**94**	**-5**	**631**	**897**	**-266**
Valga maakonna linnad ***Cities of Valga county***	**67**	**36**	**31**	**247**	**412**	**-165**
Tõrva	1	9	**-8**	59	103	**-44**
Valga	66	27	**39**	188	309	**-121**
Valga maakonna vallad ***Rural municipalities of Valga county***	**22**	**58**	**-36**	**384**	**485**	**-101**
Helme	1	3	**-2**	37	65	**-28**
Hummuli	1	2	**-1**	28	36	**-8**
Karula	1	8	**-7**	30	26	**4**
Otepää	14	8	**6**	114	123	**-9**
Otepää vallasisene linn / *city without municipal status*	7	5	**2**	50	56	**-6**

Tabel 1 **Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007**
Table 1 In-migration and out-migration in settlement units, 2007

Järg — *Cont.*

	Kokku — *Total*					
	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne *Immigration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Palupera	1	8	**-7**	25	35	**-10**
Puka	1	9	**-8**	37	50	**-13**
Põdrala	-	5	**-5**	18	17	**1**
Sangaste	1	4	**-3**	24	29	**-5**
Taheva	2	6	**-4**	24	27	**-3**
Tõlliste	-	2	**-2**	45	55	**-10**
Õru	-	3	**-3**	2	22	**-20**
VILJANDI MAAKOND / *COUNTY*	**120**	**249**	**-129**	**1 515**	**1 793**	**-278**
Viljandi maakonna linnad ***Cities of Viljandi county***	**56**	**88**	**-32**	**609**	**682**	**-73**
Mõisaküla	2	5	**-3**	33	32	**1**
Viljandi	50	74	**-24**	504	591	**-87**
Võhma	4	9	**-5**	72	59	**13**
Viljandi maakonna vallad ***Rural municipalities of Viljandi county***	**64**	**161**	**-97**	**906**	**1 111**	**-205**
Abja	5	14	**-9**	49	68	**-19**
Abja-Paluoja vallasisene linn / *city without municipal status*	5	6	**-1**	30	34	**-4**
Halliste	2	15	**-13**	42	31	**11**
Karksi	13	19	**-6**	117	185	**-68**
Karksi-Nuia vallasisene linn / *city without municipal status*	8	13	**-5**	51	85	**-34**
Kolga-Jaani	3	10	**-7**	45	38	**7**
Kõo	-	4	**-4**	20	23	**-3**
Kõpu	1	5	**-4**	15	24	**-9**
Paistu	2	3	**-1**	34	62	**-28**
Pärsti	7	22	**-15**	158	184	**-26**
Saarepeedi	2	2	**0**	54	29	**25**
Suure-Jaani	13	28	**-15**	137	180	**-43**
Suure-Jaani vallasisene linn[a] / *city without municipal status*[a]	4	9	**-5**	26	37	**-11**
Tarvastu	9	23	**-14**	72	129	**-57**
Viiratsi	7	16	**-9**	163	158	**5**
VÕRU MAAKOND / *COUNTY*	**69**	**159**	**-90**	**957**	**1 153**	**-196**
Võru maakonna linnad ***Cities of Võru county***	**37**	**73**	**-36**	**353**	**420**	**-67**
Võru	37	73	**-36**	353	420	**-67**
Võru maakonna vallad ***Rural municipalities of Võru county***	**32**	**86**	**-54**	**604**	**733**	**-129**
Antsla	3	25	**-22**	104	156	**-52**
Antsla vallasisene linn / *city without municipal status*	1	6	**-5**	60	45	**15**
Haanja	2	5	**-3**	34	30	**4**
Lasva	6	4	**2**	53	69	**-16**
Meremäe	6	3	**3**	27	46	**-19**
Misso	3	1	**2**	4	19	**-15**
Mõniste	-	4	**-4**	13	18	**-5**
Rõuge	-	6	**-6**	62	53	**9**
Sõmerpalu	2	6	**-4**	56	52	**4**
Urvaste	2	5	**-3**	29	51	**-22**
Varstu	4	4	**0**	17	32	**-15**
Vastseliina	1	2	**-1**	49	33	**16**
Võru	3	21	**-18**	156	174	**-18**

Tabel 2 **Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007. Mehed**
Table 2 In-migration and out-migration in settlement units, 2007. Males

	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne *Immigration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Eesti — *Estonia*	**2 094**	**2 083**	**11**	**17 336**	**17 336**	**0**
Linnalised asulad[a] *Urban settlements[a]*	**1 658**	**1 334**	**324**	**8 423**	**10 486**	**-2 063**
Maa-asulad[a] — *Rural settlements[a]*	**436**	**749**	**-313**	**8 913**	**6 850**	**2 063**
Linnad *Cities*	**1 589**	**1 234**	**355**	**7 618**	**9 567**	**-1 949**
Vallad — *Rural municipalities*	**505**	**849**	**-344**	**9 718**	**7 769**	**1 949**
HARJU MAAKOND / *COUNTY*	**1 001**	**741**	**260**	**7 545**	**6 384**	**1 161**
Harju maakonna linnad *Cities of Harju county*	**885**	**605**	**280**	**3 872**	**4 583**	**-711**
Keila	6	9	**-3**	225	151	**74**
Loksa	7	3	**4**	28	54	**-26**
Maardu	15	24	**-9**	277	309	**-32**
Paldiski	5	9	**-4**	70	84	**-14**
Saue	6	7	**-1**	153	104	**49**
Tallinn	846	553	**293**	3 119	3 881	**-762**
Harju maakonna vallad *Rural municipalities of Harju county*	**116**	**136**	**-20**	**3 673**	**1 801**	**1 872**
Aegviidu	3	1	**2**	11	11	**0**
Aegviidu alev / *town*	3	1	**2**	11	11	**0**
Anija[a]	7	13	**-6**	110	123	**-13**
Kehra vallasisene linn / *city without municipal status*	5	8	**-3**	47	51	**-4**
Harku	12	5	**7**	510	193	**317**
Jõelähtme	4	10	**-6**	187	110	**77**
Keila	2	13	**-11**	187	99	**88**
Kernu	3	4	**-1**	61	33	**28**
Kiili	5	3	**2**	212	75	**137**
Kose	7	12	**-5**	91	69	**22**
Kuusalu	1	16	**-15**	107	92	**15**
Kõue	-	1	**-1**	29	20	**9**
Nissi	4	8	**-4**	48	32	**16**
Padise	-	-	-	20	21	**-1**
Raasiku	7	8	**-1**	96	73	**23**
Rae	16	11	**5**	620	219	**401**
Saku	8	9	**-1**	244	137	**107**
Saue	10	5	**5**	370	158	**212**
Vasalemma	-	8	**-8**	46	49	**-3**
Viimsi	27	9	**18**	724	287	**437**
HIIU MAAKOND / *COUNTY*	**6**	**10**	**-4**	**142**	**163**	**-21**
Hiiu maakonna linnad *Cities of Hiiu county*	**1**	**3**	**-2**	**42**	**67**	**-25**
Kärdla	1	3	**-2**	42	67	**-25**
Hiiu maakonna vallad *Rural municipalities of Hiiu county*	5	7	**-2**	100	96	**4**
Emmaste	-	1	**-1**	15	16	**-1**
Kõrgessaare	2	2	**0**	20	19	**1**
Käina	1	2	**-1**	24	31	**-7**
Pühalepa	2	2	**0**	41	30	**11**
IDA-VIRU MAAKOND / *COUNTY*	**174**	**156**	**18**	**878**	**1 416**	**-538**
Ida-Viru maakonna linnad *Cities of Ida-Viru county*	**150**	**121**	**29**	**493**	**962**	**-469**
Kiviõli	5	11	**-6**	65	57	**8**
Kohtla-Järve	53	53	**0**	223	374	**-151**
Narva	78	40	**38**	102	356	**-254**
Narva-Jõesuu	7	3	**4**	52	43	**9**
Püssi	1	1	**0**	14	32	**-18**
Sillamäe	6	13	**-7**	37	100	**-63**
Ida-Viru maakonna vallad *Rural municipalities of Ida-Viru county*	**24**	**35**	**-11**	**385**	**454**	**-69**
Alajõe	-	1	**-1**	23	13	**10**

[a] Linnaliste asulate hulka on arvestatud linnad, vallasisesed linnad ja alevid, maa-asulate hulka alevikud ja külad. Järva-Jaani alev on arvestatud maa-asulate hulka.

[a] *Urban settlements include cities, cities without municipal status and towns. Rural settlements include small towns and villages. Järva-Jaani town has been included in rural settlements.*

Tabel 2 **Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007. Mehed**
Table 2 In-migration and out-migration in settlement units, 2007. Males

Järg — *Cont.*

	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne *Immigration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Aseri	1	3	**-2**	12	28	**-16**
Avinurme	1	1	**0**	8	14	**-6**
Iisaku	-	1	**-1**	15	18	**-3**
Illuka	-	1	**-1**	5	14	**-9**
Jõhvi	13	15	**-2**	147	183	**-36**
Jõhvi vallasisene linn / *city without municipal status*	11	14	**-3**	121	148	**-27**
Kohtla	-	-	-	22	29	**-7**
Kohtla-Nõmme	-	-	-	18	14	**4**
Kohtla-Nõmme alev / *town*	-	-	-	18	14	**4**
Lohusuu	1	-	**1**	7	20	**-13**
Lüganuse	1	3	**-2**	20	19	**1**
Maidla	1	-	**1**	5	14	**-9**
Mäetaguse	-	1	**-1**	15	5	**10**
Sonda	4	7	**-3**	10	18	**-8**
Toila	1	1	**0**	47	37	**10**
Tudulinna	-	1	**-1**	3	5	**-2**
Vaivara	1	-	**1**	28	23	**5**
JÕGEVA MAAKOND / *COUNTY*	**42**	**88**	**-46**	**411**	**458**	**-47**
Jõgeva maakonna linnad ***Cities of Jõgeva county***	**18**	**40**	**-22**	**142**	**163**	**-21**
Jõgeva	8	21	**-13**	82	92	**-10**
Mustvee	2	6	**-4**	19	20	**-1**
Põltsamaa	8	13	**-5**	41	51	**-10**
Jõgeva maakonna vallad ***Rural municipalities of Jõgeva county***	**24**	**48**	**-24**	**269**	**295**	**-26**
Jõgeva	9	13	**-4**	69	72	**-3**
Kasepää	2	4	**-2**	23	12	**11**
Pajusi	1	5	**-4**	21	19	**2**
Pala	2	1	**1**	15	11	**4**
Palamuse	1	2	**-1**	24	37	**-13**
Puurmani	-	1	**-1**	17	17	**0**
Põltsamaa	3	14	**-11**	35	68	**-33**
Saare	-	1	**-1**	16	13	**3**
Tabivere	5	3	**2**	26	26	**0**
Torma	1	4	**-3**	23	20	**3**
JÄRVA MAAKOND / *COUNTY*	**41**	**72**	**-31**	**476**	**602**	**-126**
Järva maakonna linnad ***Cities of Järva county***	**12**	**15**	**-3**	**118**	**177**	**-59**
Paide	12	15	**-3**	118	177	**-59**
Järva maakonna vallad ***Rural municipalities of Järva county***	**29**	**57**	**-28**	**358**	**425**	**-67**
Albu	1	2	**-1**	29	35	**-6**
Ambla	5	8	**-3**	38	41	**-3**
Imavere	1	-	**1**	18	12	**6**
Järva-Jaani	1	2	**-1**	17	22	**-5**
Kareda	2	3	**-1**	15	14	**1**
Koeru	-	9	**-9**	30	36	**-6**
Koigi	2	1	**1**	13	16	**-3**
Paide	3	7	**-4**	32	30	**2**
Roosna-Alliku	-	3	**-3**	19	25	**-6**
Türi	13	17	**-4**	118	157	**-39**
Türi vallasisene linn[a] *city without municipal status*[a]	-	7	**-7**	74	76	**-2**
Väätsa	1	5	**-4**	29	37	**-8**
LÄÄNE MAAKOND / *COUNTY*	**32**	**50**	**-18**	**425**	**451**	**-26**
Lääne maakonna linnad ***Cities of Lääne county***	**14**	**28**	**-14**	**162**	**149**	**13**
Haapsalu	14	28	**-14**	162	149	**13**

Tabel 2 **Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007. Mehed**
Table 2 In-migration and out-migration in settlement units, 2007. Males

Järg — *Cont.*

	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne *Immigration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Lääne maakonna vallad ***Rural municipalities of Lääne county***	**18**	**22**	**-4**	**263**	**302**	**-39**
Hanila	1	-	**1**	20	25	**-5**
Kullamaa	-	1	**-1**	7	18	**-11**
Lihula	2	4	**-2**	47	50	**-3**
Lihula vallasisene linn / *city without municipal status*	2	1	**1**	26	34	**-8**
Martna	-	1	**-1**	14	23	**-9**
Noarootsi	-	-	-	15	12	**3**
Nõva	-	-	-	3	10	**-7**
Oru	1	6	**-5**	9	15	**-6**
Ridala	5	7	**-2**	92	69	**23**
Risti	2	1	**1**	13	16	**-3**
Taebla	4	2	**2**	37	60	**-23**
Vormsi	3	-	**3**	6	4	**2**
LÄÄNE-VIRU MAAKOND / *COUNTY*	**57**	**132**	**-75**	**864**	**987**	**-123**
Lääne-Viru maakonna linnad / *Cities of Lääne-Viru county*	**18**	**48**	**-30**	**294**	**276**	**18**
Kunda	1	6	**-5**	64	47	**17**
Rakvere	17	42	**-25**	230	229	**1**
Lääne-Viru maakonna vallad ***Rural municipalities of Lääne-Viru county***	**39**	**84**	**-45**	**570**	**711**	**-141**
Haljala	3	8	**-5**	32	49	**-17**
Kadrina	1	13	**-12**	52	82	**-30**
Laekvere	1	6	**-5**	19	26	**-7**
Rakke	2	1	**1**	22	31	**-9**
Rakvere	-	7	**-7**	33	46	**-13**
Rägavere	-	3	**-3**	8	13	**-5**
Sõmeru	2	6	**-4**	78	64	**14**
Tamsalu	8	5	**3**	64	62	**2**
Tamsalu vallasisene linn / *city without municipal status*	7	4	**3**	22	33	**-11**
Tapa	10	13	**-3**	94	139	**-45**
Tapa vallasisene linn / *city without municipal status*	7	11	**-4**	58	95	**-37**
Vihula	2	-	**2**	33	34	**-1**
Vinni	7	11	**-4**	83	92	**-9**
Viru-Nigula	1	-	**1**	16	17	**-1**
Väike-Maarja	2	11	**-9**	36	56	**-20**
PÕLVA MAAKOND / *COUNTY*	**31**	**37**	**-6**	**354**	**439**	**-85**
Põlva maakonna linnad ***Cities of Põlva county***	**4**	**10**	**-6**	**85**	**94**	**-9**
Põlva	4	10	**-6**	85	94	**-9**
Põlva maakonna vallad ***Rural municipalities of Põlva county***	**27**	**27**	**0**	**269**	**345**	**-76**
Ahja	1	-	**1**	10	16	**-6**
Kanepi	-	1	**-1**	31	31	**0**
Kõlleste	1	1	**0**	12	16	**-4**
Laheda	3	2	**1**	9	21	**-12**
Mikitamäe	5	2	**3**	12	22	**-10**
Mooste	3	3	**0**	12	35	**-23**
Orava	2	1	**1**	9	8	**1**
Põlva	2	9	**-7**	52	56	**-4**
Räpina	6	4	**2**	65	74	**-9**
Räpina vallasisene linn / *city without municipal status*	4	3	**1**	38	33	**5**
Valgjärve	2	2	**0**	15	20	**-5**
Vastse-Kuuste	2	-	**2**	21	18	**3**
Veriora	-	2	**-2**	12	12	**0**

Tabel 2 **Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007. Mehed**
Table 2 In-migration and out-migration in settlement units, 2007. Males

Järg — *Cont.*

	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne *Immigration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Värska	-	-	-	9	16	**-7**
PÄRNU MAAKOND / *COUNTY*	**126**	**170**	**-44**	**1 485**	**1 431**	**54**
Pärnu maakonna linnad ***Cities of Pärnu county***	**94**	**87**	**7**	**606**	**693**	**-87**
Pärnu	93	82	**11**	528	622	**-94**
Sindi	1	5	**-4**	78	71	**7**
Pärnu maakonna vallad ***Rural municipalities of Pärnu county***	**32**	**83**	**-51**	**879**	**738**	**141**
Are	1	2	**-1**	8	25	**-17**
Audru	4	13	**-9**	136	102	**34**
Halinga	2	3	**-1**	49	63	**-14**
Pärnu-Jaagupi alev / *town*	-	1	**-1**	18	15	**3**
Häädemeeste	3	3	**0**	22	42	**-20**
Kaisma	-	2	**-2**	4	11	**-7**
Kihnu	-	1	**-1**	9	3	**6**
Koonga	2	3	**-1**	21	24	**-3**
Lavassaare	-	1	**-1**	18	14	**4**
Lavassaare alev / *town*	-	1	**-1**	18	14	**4**
Paikuse	5	8	**-3**	119	71	**48**
Saarde	3	9	**-6**	49	83	**-34**
Kilingi-Nõmme vallasisene linn[a]/ *city without municipal status*[a]	1	-	**1**	26	30	**-4**
Sauga	9	10	**-1**	229	83	**146**
Surju	-	2	**-2**	22	19	**3**
Tahkuranna	-	3	**-3**	54	27	**27**
Tootsi	-	-	-	16	18	**-2**
Tootsi alev / *town*	-	-	-	16	18	**-2**
Tori	-	3	**-3**	27	42	**-15**
Tõstamaa	1	4	**-3**	23	28	**-5**
Varbla	-	4	**-4**	11	14	**-3**
Vändra	-	4	**-4**	31	34	**-3**
Vändra (alev) / (*town*)	2	6	**-4**	31	35	**-4**
Vändra alev / *town*	2	6	**-4**	31	35	**-4**
RAPLA MAAKOND / *COUNTY*	**42**	**68**	**-26**	**596**	**511**	**85**
Rapla maakonna linnad ***Cities of Rapla county***	-	-	-	-	-	-
Rapla maakonna vallad ***Rural municipalities of Rapla county***	**42**	**68**	**-26**	**596**	**511**	**85**
Juuru	2	3	**-1**	35	34	**1**
Järvakandi	1	1	**0**	22	20	**2**
Järvakandi alev / *town*	1	1	**0**	22	20	**2**
Kaiu	5	7	**-2**	7	25	**-18**
Kehtna	7	7	**0**	66	72	**-6**
Kohila	7	18	**-11**	190	104	**86**
Kohila alev / *town*	2	9	**-7**	57	41	**16**
Käru	-	4	**-4**	7	5	**2**
Märjamaa	4	14	**-10**	67	77	**-10**
Märjamaa alev / *town*	1	9	**-8**	23	35	**-12**
Raikküla	8	4	**4**	19	18	**1**
Rapla	6	8	**-2**	166	140	**26**
Rapla vallasisene linn[a] / *city without municipal status*[a]	3	5	**-2**	86	91	**-5**
Vigala	1	1	**0**	17	16	**1**
SAARE MAAKOND / *COUNTY*	**39**	**68**	**-29**	**473**	**473**	**0**
Saare maakonna linnad ***Cities of Saare county***	**19**	**21**	**-2**	**181**	**206**	**-25**
Kuressaare	19	21	**-2**	181	206	**-25**
Saare maakonna vallad ***Rural municipalities of Saare county***	**20**	**47**	**-27**	**292**	**267**	**25**
Kaarma	5	13	**-8**	84	76	**8**

Tabel 2 **Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007. Mehed**
Table 2 In-migration and out-migration in settlement units, 2007. Males

Järg — *Cont.*

	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne *Immigration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Kihelkonna	-	-	-	8	14	**-6**
Kärla	-	2	**-2**	18	18	**0**
Laimjala	-	-	-	11	12	**-1**
Leisi	3	5	**-2**	26	18	**8**
Lümanda	-	4	**-4**	8	6	**2**
Muhu	4	7	**-3**	25	12	**13**
Mustjala	3	1	**2**	8	7	**1**
Orissaare	1	8	**-7**	15	21	**-6**
Pihtla	1	2	**-1**	32	24	**8**
Pöide	-	-	-	10	13	**-3**
Ruhnu	-	-	-	3	2	**1**
Salme	2	2	**0**	17	19	**-2**
Torgu	-	-	-	4	5	**-1**
Valjala	1	3	**-2**	23	20	**3**
TARTU MAAKOND / *COUNTY*	**349**	**224**	**125**	**2 209**	**2 236**	**-27**
Tartu maakonna linnad ***Cities of Tartu county***	**288**	**155**	**133**	**1 069**	**1 517**	**-448**
Elva	2	5	**-3**	116	100	**16**
Kallaste	-	1	**-1**	5	20	**-15**
Tartu	286	149	**137**	948	1 397	**-449**
Tartu maakonna vallad ***Rural municipalities of Tartu county***	**61**	**69**	**-8**	**1 140**	**719**	**421**
Alatskivi	-	2	**-2**	17	22	**-5**
Haaslava	1	-	**1**	46	37	**9**
Kambja	2	4	**-2**	34	36	**-2**
Konguta	-	4	**-4**	36	25	**11**
Laeva	3	3	**0**	10	16	**-6**
Luunja	7	1	**6**	136	48	**88**
Meeksi	1	1	**0**	7	10	**-3**
Mäksa	1	2	**-1**	52	27	**25**
Nõo	5	5	**0**	89	59	**30**
Peipsiääre	-	-	-	9	13	**-4**
Piirissaare	1	-	**1**	-	-	-
Puhja	7	5	**2**	34	37	**-3**
Rannu	2	5	**-3**	35	32	**3**
Rõngu	3	9	**-6**	45	64	**-19**
Tartu	12	14	**-2**	173	87	**86**
Tähtvere	5	9	**-4**	80	59	**21**
Vara	4	1	**3**	47	27	**20**
Võnnu	-	-	-	21	17	**4**
Ülenurme	7	4	**3**	269	103	**166**
VALGA MAAKOND / *COUNTY*	**51**	**48**	**3**	**303**	**418**	**-115**
Valga maakonna linnad ***Cities of Valga county***	**39**	**15**	**24**	**112**	**174**	**-62**
Tõrva	-	3	**-3**	25	40	**-15**
Valga	39	12	**27**	87	134	**-47**
Valga maakonna vallad ***Rural municipalities of Valga county***	**12**	**33**	**-21**	**191**	**244**	**-53**
Helme	-	1	**-1**	16	34	**-18**
Hummuli	1	2	**-1**	15	15	**0**
Karula	1	4	**-3**	13	12	**1**
Otepää	8	6	**2**	62	63	**-1**
Otepää vallasisene linn / *city without municipal status*	5	5	**0**	23	29	**-6**
Palupera	1	4	**-3**	13	19	**-6**
Puka	-	3	**-3**	23	20	**3**
Põdrala	-	3	**-3**	6	13	**-7**
Sangaste	-	2	**-2**	10	15	**-5**
Taheva	1	4	**-3**	9	13	**-4**
Tõlliste	-	2	**-2**	24	29	**-5**

Tabel 2 **Sisse- ja väljaränne asustusüksustes, 2007. Mehed**
Table 2 In-migration and out-migration in settlement units, 2007. Males

Järg — *Cont.*

	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne *Immigration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Õru	-	2	**-2**	-	11	**-11**
VILJANDI MAAKOND / *COUNTY*	**73**	**137**	**-64**	**716**	**845**	**-129**
Viljandi maakonna linnad ***Cities of Viljandi county***	**35**	**47**	**-12**	**276**	**314**	**-38**
Mõisaküla	-	2	**-2**	16	13	**3**
Viljandi	34	39	**-5**	222	270	**-48**
Võhma	1	6	**-5**	38	31	**7**
Viljandi maakonna vallad ***Rural municipalities of Viljandi county***	**38**	**90**	**-52**	**440**	**531**	**-91**
Abja	4	6	**-2**	18	31	**-13**
Abja-Paluoja vallasisene linn / *city without municipal status*	4	2	**2**	8	16	**-8**
Halliste	-	7	**-7**	21	17	**4**
Karksi	11	10	**1**	56	91	**-35**
Karksi-Nuia vallasisene linn / *city without municipal status*	6	7	**-1**	24	38	**-14**
Kolga-Jaani	3	7	**-4**	25	17	**8**
Kõo	-	1	**-1**	11	16	**-5**
Kõpu	1	3	**-2**	7	12	**-5**
Paistu	1	2	**-1**	16	26	**-10**
Pärsti	3	16	**-13**	73	83	**-10**
Saarepeedi	2	1	**1**	27	17	**10**
Suure-Jaani	7	13	**-6**	70	84	**-14**
Suure-Jaani vallasisene linn[a] / *city without municipal status*[a]	4	4	**0**	10	18	**-8**
Tarvastu	3	12	**-9**	35	56	**-21**
Viiratsi	3	12	**-9**	81	81	**0**
VÕRU MAAKOND / *COUNTY*	**30**	**82**	**-52**	**459**	**522**	**-63**
Võru maakonna linnad ***Cities of Võru county***	**12**	**39**	**-27**	**166**	**192**	**-26**
Võru	12	39	**-27**	166	192	**-26**
Võru maakonna vallad ***Rural municipalities of Võru county***	**18**	**43**	**-25**	**293**	**330**	**-37**
Antsla	2	11	**-9**	48	77	**-29**
Antsla vallasisene linn / *city without municipal status*	1	1	**0**	28	24	**4**
Haanja	1	1	**0**	19	18	**1**
Lasva	3	3	**0**	26	26	**0**
Meremäe	3	1	**2**	14	22	**-8**
Misso	2	1	**1**	1	15	**-14**
Mõniste	-	3	**-3**	5	9	**-4**
Rõuge	-	3	**-3**	31	24	**7**
Sõmerpalu	2	6	**-4**	26	20	**6**
Urvaste	1	3	**-2**	11	19	**-8**
Varstu	1	-	**1**	9	14	**-5**
Vastseliina	1	-	**1**	24	14	**10**
Võru	2	11	**-9**	79	72	**7**

Tabel 3 **Sisse- ja väljaränne, 2007. Naised**
Table 3 In-migration and out-migration in settlement units, 2007. Females

	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne *Immigration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Eesti — *Estonia*	**1 649**	**2 314**	**-665**	**20 486**	**20 486**	**0**
Linnalised asulad[a] *Urban settlements[a]*	**1 304**	**1 616**	**-312**	**10 971**	**12 132**	**-1 161**
Maa-asulad[a] — *Rural settlements[a]*	**345**	**698**	**-353**	**9 515**	**8 354**	**1 161**
Linnad — *Cities*	**1 273**	**1 478**	**-205**	**9 990**	**11 013**	**-1 023**
Vallad — *Rural municipalities*	**376**	**836**	**-460**	**10 496**	**9 473**	**1 023**
HARJU MAAKOND / *COUNTY*	**760**	**872**	**-112**	**8 933**	**7 035**	**1 898**
Harju maakonna linnad *Cities of Harju county*	**664**	**731**	**-67**	**5 049**	**5 013**	**36**
Keila	3	19	**-16**	232	204	**28**
Loksa	2	4	**-2**	32	61	**-29**
Maardu	15	17	**-2**	298	318	**-20**
Paldiski	4	4	**0**	82	110	**-28**
Saue	6	10	**-4**	166	108	**58**
Tallinn	634	677	**-43**	4 239	4 212	**27**
Harju maakonna vallad *Rural municipalities of Harju county*	**96**	**141**	**-45**	**3 884**	**2 022**	**1 862**
Aegviidu	3	-	**3**	7	17	**-10**
Aegviidu alev / *town*	3	-	**3**	7	17	**-10**
Anija	3	18	**-15**	124	121	**3**
Kehra vallasisene linn[a] / *city without municipal status[a]*	1	11	**-10**	48	47	**1**
Harku	7	7	**0**	579	218	**361**
Jõelähtme	3	9	**-6**	198	139	**59**
Keila	3	6	**-3**	193	93	**100**
Kernu	2	1	**1**	51	44	**7**
Kiili	6	4	**2**	225	67	**158**
Kose	4	13	**-9**	79	77	**2**
Kuusalu	1	15	**-14**	115	96	**19**
Kõue	1	-	**1**	35	31	**4**
Nissi	-	8	**-8**	52	58	**-6**
Padise	-	2	**-2**	16	28	**-12**
Raasiku	3	10	**-7**	110	75	**35**
Rae	9	9	**0**	631	255	**376**
Saku	10	10	**0**	232	131	**101**
Saue	8	7	**1**	358	199	**159**
Vasalemma	4	6	**-2**	62	54	**8**
Viimsi	29	16	**13**	817	319	**498**
HIIU MAAKOND / *COUNTY*	**2**	**10**	**-8**	**137**	**168**	**-31**
Hiiu maakonna linnad / *Cities of Hiiu county*	**-**	**3**	**-3**	**43**	**49**	**-6**
Kärdla	-	3	**-3**	43	49	**-6**
Hiiu maakonna vallad *Rural municipalities of Hiiu county*	2	7	**-5**	94	119	**-25**
Emmaste	1	1	**0**	27	23	**4**
Kõrgessaare	1	2	**-1**	13	23	**-10**
Käina	-	2	**-2**	31	41	**-10**
Pühalepa	-	2	**-2**	23	32	**-9**
IDA-VIRU MAAKOND / *COUNTY*	**200**	**210**	**-10**	**1 075**	**1 809**	**-734**
Ida-Viru maakonna linnad *Cities of Ida-Viru county*	**174**	**160**	**14**	**644**	**1 228**	**-584**
Kiviõli	4	12	**-8**	84	69	**15**
Kohtla-Järve	50	61	**-11**	277	435	**-158**
Narva	104	63	**41**	150	485	**-335**
Narva-Jõesuu	4	2	**2**	47	64	**-17**
Püssi	-	2	**-2**	16	47	**-31**
Sillamäe	12	20	**-8**	70	128	**-58**
Ida-Viru maakonna vallad *Rural municipalities of Ida-Viru county*	**26**	**50**	**-24**	**431**	**581**	**-150**
Alajõe	1	-	**1**	12	23	**-11**

[a] Linnaliste asulate hulka on arvestatud linnad, vallasisesed linnad ja alevid, maa-asulate hulka alevikud ja külad. Järva-Jaani alev on arvestatud maa-asulate hulka.

[a] *Urban settlements include cities, cities without municipal status and towns. Rural settlements include small towns and villages. Järva-Jaani town has been included in rural settlements.*

Tabel 3 **Sisse- ja väljaränne, 2007. Naised**
Table 3 In-migration and out-migration in settlement units, 2007. Females

Järg — *Cont.*

	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne *Immigration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Aseri	1	2	**-1**	11	33	**-22**
Avinurme	-	1	**-1**	11	20	**-9**
Iisaku	1	1	**0**	21	21	**0**
Illuka	4	5	**-1**	5	20	**-15**
Jõhvi	13	29	**-16**	190	226	**-36**
Jõhvi vallasisene linn / *city without municipal status*	6	27	**-21**	162	187	**-25**
Kohtla	1	2	**-1**	21	32	**-11**
Kohtla-Nõmme	1	-	**1**	18	23	**-5**
Kohtla-Nõmme alev / *town*	1	-	**1**	18	23	**-5**
Lohusuu	-	1	**-1**	6	19	**-13**
Lüganuse	-	1	**-1**	19	31	**-12**
Maidla	1	1	**0**	10	15	**-5**
Mäetaguse	-	-	**-**	30	10	**20**
Sonda	1	5	**-4**	8	24	**-16**
Toila	1	1	**0**	45	50	**-5**
Tudulinna	-	1	**-1**	5	10	**-5**
Vaivara	1	-	**1**	19	24	**-5**
JÕGEVA MAAKOND / *COUNTY*	**32**	**109**	**-77**	**500**	**659**	**-159**
Jõgeva maakonna linnad ***Cities of Jõgeva county***	**12**	**48**	**-36**	**207**	**236**	**-29**
Jõgeva	9	29	**-20**	118	144	**-26**
Mustvee	-	5	**-5**	28	17	**11**
Põltsamaa	3	14	**-11**	61	75	**-14**
Jõgeva maakonna vallad ***Rural municipalities of Jõgeva county***	**20**	**61**	**-41**	**293**	**423**	**-130**
Jõgeva	8	23	**-15**	68	105	**-37**
Kasepää	2	2	**0**	21	25	**-4**
Pajusi	2	5	**-3**	23	30	**-7**
Pala	1	1	**0**	10	15	**-5**
Palamuse	-	4	**-4**	29	55	**-26**
Puurmani	1	4	**-3**	25	26	**-1**
Põltsamaa	1	13	**-12**	46	79	**-33**
Saare	-	3	**-3**	13	15	**-2**
Tabivere	3	5	**-2**	29	47	**-18**
Torma	2	1	**1**	29	26	**3**
JÄRVA MAAKOND / *COUNTY*	**17**	**68**	**-51**	**580**	**757**	**-177**
Järva maakonna linnad ***Cities of Järva county***	**6**	**22**	**-16**	**152**	**219**	**-67**
Paide	6	22	**-16**	152	219	**-67**
Järva maakonna vallad ***Rural municipalities of Järva county***	**11**	**46**	**-35**	**428**	**538**	**-110**
Albu	-	3	**-3**	39	26	**13**
Ambla	2	7	**-5**	39	34	**5**
Imavere	-	2	**-2**	25	25	**0**
Järva-Jaani	1	2	**-1**	20	42	**-22**
Kareda	-	-	**-**	16	19	**-3**
Koeru	-	6	**-6**	28	63	**-35**
Koigi	1	1	**0**	19	19	**0**
Paide	4	2	**2**	34	46	**-12**
Roosna-Alliku	2	4	**-2**	20	30	**-10**
Türi	1	18	**-17**	154	192	**-38**
Türi vallasisene linn[a] / *city without municipal status*[a]	-	9	**-9**	101	102	**-1**
Väätsa	-	1	**-1**	34	42	**-8**
LÄÄNE MAAKOND / *COUNTY*	**23**	**55**	**-32**	**445**	**558**	**-113**
Lääne maakonna linnad ***Cities of Lääne county***	**11**	**26**	**-15**	**183**	**200**	**-17**
Haapsalu	11	26	**-15**	183	200	**-17**

Tabel 3 **Sisse- ja väljaränne, 2007. Naised**
Table 3 In-migration and out-migration in settlement units, 2007. Females

Järg — *Cont.*

	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne Im*migration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Lääne maakonna vallad ***Rural municipalities of Lääne county***	**12**	**29**	**-17**	**262**	**358**	**-96**
Hanila	1	6	**-5**	24	28	**-4**
Kullamaa	-	2	**-2**	6	20	**-14**
Lihula		2	**-2**	50	66	**-16**
Lihula vallasisene linn / *city without municipal status*	-	2	**-2**	18	37	**-19**
Martna	-	-	**-**	10	19	**-9**
Noarootsi	2	1	**1**	18	25	**-7**
Nõva	**-**	1	**-1**	3	8	**-5**
Oru	1	2	**-1**	13	15	**-2**
Ridala	3	5	**-2**	84	88	**-4**
Risti	**-**	4	**-4**	12	20	**-8**
Taebla	3	6	**-3**	38	63	**-25**
Vormsi	2	**-**	**2**	4	6	**-2**
LÄÄNE-VIRU MAAKOND / *COUNTY*	**40**	**162**	**-122**	**1 062**	**1 245**	**-183**
Lääne-Viru maakonna linnad / *Cities of Lääne-Viru county*	**10**	**52**	**-42**	**374**	**372**	**2**
Kunda	3	6	**-3**	58	63	**-5**
Rakvere	7	46	**-39**	316	309	**7**
Lääne-Viru maakonna vallad ***Rural municipalities of Lääne-Viru county***	**30**	**110**	**-80**	**688**	**873**	**-185**
Haljala	4	6	**-2**	29	67	**-38**
Kadrina	5	9	**-4**	73	110	**-37**
Laekvere	**-**	3	**-3**	12	38	**-26**
Rakke	**-**	7	**-7**	32	25	**7**
Rakvere	**-**	5	**-5**	36	59	**-23**
Rägavere	**-**	3	**-3**	21	20	**1**
Sõmeru	2	4	**-2**	97	83	**14**
Tamsalu	3	11	**-8**	96	78	**18**
Tamsalu vallasisene linn / *city without municipal status*	3	6	**-3**	37	46	**-9**
Tapa	8	21	**-13**	110	168	**-58**
Tapa vallasisene linn / *city without municipal status*	6	19	**-13**	62	113	**-51**
Vihula	3	6	**-3**	25	32	**-7**
Vinni	3	23	**-20**	102	89	**13**
Viru-Nigula	**-**	1	**-1**	11	24	**-13**
Väike-Maarja	2	11	**-9**	44	80	**-36**
PÕLVA MAAKOND / *COUNTY*	**28**	**38**	**-10**	**409**	**561**	**-152**
Põlva maakonna linnad ***Cities of Põlva county***	**5**	**10**	**-5**	**108**	**115**	**-7**
Põlva	5	10	**-5**	108	115	**-7**
Põlva maakonna vallad ***Rural municipalities of Põlva county***	**23**	**28**	**-5**	**301**	**446**	**-145**
Ahja	**-**	**-**	**-**	15	24	**-9**
Kanepi	2	2	**0**	34	47	**-13**
Kõlleste	**-**	**-**	**-**	17	19	**-2**
Laheda	2	**-**	**2**	13	41	**-28**
Mikitamäe	2	3	**-1**	14	27	**-13**
Mooste	1	3	**-2**	22	34	**-12**
Orava	1	1	**0**	4	11	**-7**
Põlva	2	8	**-6**	64	66	**-2**
Räpina	7	8	**-1**	67	91	**-24**
Räpina vallasisene linn[a] / *city without municipal status*[a]	2	2	**0**	41	51	**-10**
Valgjärve	1	1	**0**	11	28	**-17**
Vastse-Kuuste	1	2	**-1**	17	16	**1**
Veriora	2	**-**	**2**	10	19	**-9**
Värska	2	**-**	**2**	13	23	**-10**

Tabel 3 **Sisse- ja väljaränne, 2007. Naised**
Table 3 In-migration and out-migration in settlement units, 2007. Females

Järg — *Cont.*

	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne Im*migration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
PÄRNU MAAKOND / *COUNTY*	**77**	**197**	**-120**	**1 841**	**1 730**	**111**
Pärnu maakonna linnad *Cities of Pärnu county*	**52**	**106**	**-54**	**841**	**776**	**65**
Pärnu	48	96	**-48**	732	682	**50**
Sindi	4	10	**-6**	109	94	**15**
Pärnu maakonna vallad *Rural municipalities of Pärnu county*	**25**	**91**	**-66**	**1 000**	**954**	**46**
Are	1	4	**-3**	15	42	**-27**
Audru	-	12	**-12**	155	117	**38**
Halinga	-	4	**-4**	52	74	**-22**
Pärnu-Jaagupi alev / *town*	-	1	**-1**	19	21	**-2**
Häädemeeste	2	4	**-2**	32	57	**-25**
Kaisma	1	-	**1**	4	11	**-7**
Kihnu	-	1	**-1**	7	6	**1**
Koonga	1	4	**-3**	18	39	**-21**
Lavassaare	-	2	**-2**	13	14	**-1**
Lavassaare alev / *town*	-	2	**-2**	13	14	**-1**
Paikuse	5	1	**4**	158	83	**75**
Saarde	4	16	**-12**	59	104	**-45**
Kilingi-Nõmme vallasisene linn[a] / *city without municipal status*[a]	1	5	**-4**	27	38	**-11**
Sauga	8	14	**-6**	221	105	**116**
Surju	-	-	-	27	25	**2**
Tahkuranna	-	2	**-2**	70	44	**26**
Tootsi	-	4	**-4**	14	24	**-10**
Tootsi alev / *town*	-	4	**-4**	14	24	**-10**
Tori	2	2	**0**	34	70	**-36**
Tõstamaa	-	2	**-2**	24	19	**5**
Varbla	-	3	**-3**	12	23	**-11**
Vändra	-	3	**-3**	28	57	**-29**
Vändra (alev) / (*town*)	1	6	**-5**	57	40	**17**
Vändra alev / *town*	1	6	**-5**	57	40	**17**
RAPLA MAAKOND / *COUNTY*	**17**	**56**	**-39**	**675**	**690**	**-15**
Rapla maakonna linnad *Cities of Rapla county*	-	-	-	-	-	-
Rapla maakonna vallad *Rural municipalities of Rapla county*	**17**	**56**	**-39**	**675**	**690**	**-15**
Juuru	1	-	**1**	32	31	**1**
Järvakandi	1	3	**-2**	26	21	**5**
Järvakandi alev / *town*	1	3	**-2**	26	21	**5**
Kaiu	-	4	**-4**	14	20	**-6**
Kehtna	3	11	**-8**	82	114	**-32**
Kohila	-	17	**-17**	196	133	**63**
Kohila alev / *town*	-	10	**-10**	69	57	**12**
Käru	-	-	-	10	15	**-5**
Märjamaa	4	6	**-2**	80	82	**-2**
Märjamaa alev / *town*	1	3	**-2**	29	34	**-5**
Raikküla	2	1	**1**	18	29	**-11**
Rapla	3	10	**-7**	199	209	**-10**
Rapla vallasisene linn / *city without municipal status*	-	8	**-8**	109	115	**-6**
Vigala	2	1	**1**	18	36	**-18**
SAARE MAAKOND / *COUNTY*	**25**	**49**	**-24**	**506**	**587**	**-81**
Saare maakonna linnad *Cities of Saare county*	**7**	**27**	**-20**	**183**	**245**	**-62**
Kuressaare	7	27	**-20**	183	245	**-62**
Saare maakonna vallad *Rural municipalities of Saare county*	**18**	**22**	**-4**	**323**	**342**	**-19**
Kaarma	5	7	**-2**	112	62	**50**
Kihelkonna	1	-	**1**	6	12	**-6**

Tabel 3 **Sisse- ja väljaränne, 2007. Naised**
Table 3 In-migration and out-migration in settlement units, 2007. Females

Järg — *Cont.*

	Välisränne *External migration*			Siseränne *Internal migration*		
	Sisseränne Im*migration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisseränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
Kärla	-	-	-	19	35	**-16**
Laimjala	2	1	**1**	4	16	**-12**
Leisi	-	5	**-5**	30	25	**5**
Lümanda	-	1	**-1**	12	6	**6**
Muhu	4	2	**2**	28	29	**-1**
Mustjala	3	-	**3**	9	15	**-6**
Orissaare	-	1	**-1**	25	35	**-10**
Pihtla	1	1	**0**	17	30	**-13**
Pöide	1	2	**-1**	9	14	**-5**
Ruhnu	-	-	-	9	7	**2**
Salme	-	1	**-1**	19	23	**-4**
Torgu	-	-	-	6	10	**-4**
Valjala	1	1	**0**	18	23	**-5**
TARTU MAAKOND / *COUNTY*	**304**	**253**	**51**	**2 698**	**2 629**	**69**
Tartu maakonna linnad ***Cities of Tartu county***	**258**	**197**	**61**	**1 551**	**1 726**	**-175**
Elva	2	16	**-14**	136	115	**21**
Kallaste	-	3	**-3**	6	23	**-17**
Tartu	256	178	**78**	1 409	1 588	**-179**
Tartu maakonna vallad ***Rural municipalities of Tartu county***	**46**	**56**	**-10**	**1 147**	**903**	**244**
Alatskivi	-	1	**-1**	12	22	**-10**
Haaslava	5	1	**4**	55	50	**5**
Kambja	3	3	**0**	44	41	**3**
Konguta	-	2	**-2**	40	30	**10**
Laeva	-	1	**-1**	12	19	**-7**
Luunja	4	6	**-2**	142	62	**80**
Meeksi	1	2	**-1**	9	3	**6**
Mäksa	-	1	**-1**	40	49	**-9**
Nõo	5	3	**2**	81	63	**18**
Peipsiääre	1	2	**-1**	6	12	**-6**
Piirissaare	-	-	-	3	2	**1**
Puhja	1	4	**-3**	40	45	**-5**
Rannu	-	4	**-4**	30	44	**-14**
Rõngu	3	6	**-3**	57	69	**-12**
Tartu	8	6	**2**	179	108	**71**
Tähtvere	3	4	**-1**	80	66	**14**
Vara	5	2	**3**	42	52	**-10**
Võnnu	-	1	**-1**	16	27	**-11**
Ülenurme	7	7	**0**	259	139	**120**
VALGA MAAKOND / *COUNTY*	**38**	**46**	**-8**	**328**	**479**	**-151**
Valga maakonna linnad ***Cities of Valga county***	**28**	**21**	**7**	**135**	**238**	**-103**
Tõrva	1	6	**-5**	34	63	**-29**
Valga	27	15	**12**	101	175	**-74**
Valga maakonna vallad ***Rural municipalities of Valga county***	**10**	**25**	**-15**	**193**	**241**	**-48**
Helme	1	2	**-1**	21	31	**-10**
Hummuli	-	-	-	13	21	**-8**
Karula	-	4	**-4**	17	14	**3**
Otepää	6	2	**4**	52	60	**-8**
Otepää vallasisene linn / *city without municipal status*	2	-	**2**	27	27	**0**
Palupera	-	4	**-4**	12	16	**-4**
Puka	1	6	**-5**	14	30	**-16**
Põdrala	-	2	**-2**	12	4	**8**
Sangaste	1	2	**-1**	14	14	**0**
Taheva	1	2	**-1**	15	14	**1**
Tõlliste	-	-	-	21	26	**-5**
Õru	-	1	**-1**	2	11	**-9**

Tabel 3 **Sisse- ja väljaränne, 2007. Naised**
Table 3 In-migration and out-migration in settlement units, 2007. Females

Järg — *Cont.*

	Välisränne *External migration*			Siserränne *Internal migration*		
	Sisserränne Im*migration*	Väljaränne *Emigration*	Saldo *Net migration*	Sisserränne *In-migration*	Väljaränne *Out-migration*	Saldo *Net migration*
VILJANDI MAAKOND / *COUNTY*	**47**	**112**	**-65**	**799**	**948**	**-149**
Viljandi maakonna linnad *Cities of Viljandi county*	**21**	**41**	**-20**	**333**	**368**	**-35**
Mõisaküla	2	3	**-1**	17	19	**-2**
Viljandi	16	35	**-19**	282	321	**-39**
Võhma	3	3	**0**	34	28	**6**
Viljandi maakonna vallad *Rural municipalities of Viljandi county*	**26**	**71**	**-45**	**466**	**580**	**-114**
Abja	1	8	**-7**	31	37	**-6**
Abja-Paluoja vallasisene linn / *city without municipal status*	1	4	**-3**	22	18	**4**
Halliste	2	8	**-6**	21	14	**7**
Karksi	2	9	**-7**	61	94	**-33**
Karksi-Nuia vallasisene linn / *city without municipal status*	2	6	**-4**	27	47	**-20**
Kolga-Jaani	**-**	3	**-3**	20	21	**-1**
Kõo	**-**	3	**-3**	9	7	**2**
Kõpu	**-**	2	**-2**	8	12	**-4**
Paistu	1	1	**0**	18	36	**-18**
Pärsti	4	6	**-2**	85	101	**-16**
Saarepeedi	**-**	1	**-1**	27	12	**15**
Suure-Jaani	6	15	**-9**	67	96	**-29**
Suure-Jaani vallasisene linn / *city without municipal status*	**-**	5	**-5**	16	19	**-3**
Tarvastu	6	11	**-5**	37	73	**-36**
Viiratsi	4	4	**0**	82	77	**5**
VÕRU MAAKOND / *COUNTY*	**39**	**77**	**-38**	**498**	**631**	**-133**
Võru maakonna linnad *Cities of Võru county*	**25**	**34**	**-9**	**187**	**228**	**-41**
Võru	25	34	**-9**	187	228	**-41**
Võru maakonna vallad *Rural municipalities of Võru county*	**14**	**43**	**-29**	**311**	**403**	**-92**
Antsla	1	14	**-13**	56	79	**-23**
Antsla vallasisene linn / *city without municipal status*	**-**	5	**-5**	32	21	**11**
Haanja	1	4	**-3**	15	12	**3**
Lasva	3	1	**2**	27	43	**-16**
Meremäe	3	2	**1**	13	24	**-11**
Misso	1	**-**	**1**	3	4	**-1**
Mõniste	**-**	1	**-1**	8	9	**-1**
Rõuge	**-**	3	**-3**	31	29	**2**
Sõmerpalu	**-**	**-**	**-**	30	32	**-2**
Urvaste	1	2	**-1**	18	32	**-14**
Varstu	3	4	**-1**	8	18	**-10**
Vastseliina	**-**	2	**-2**	25	19	**6**
Võru	1	10	**-9**	77	102	**-25**

Tabel 4 **Sisseränne lähteriigi järgi, 2004–2007**
Table 4 Immigration by country of departure, 2004–2007

	2004			2005			2006			2007			
	Mehed *Males*	Naised *Females*	Kokku *Total*	Mehed *Males*	Naised *Females*	Kokku *Total*	Mehed *Males*	Naised *Females*	Kokku *Total*	Mehed *Males*	Naised *Females*	Kokku *Total*	
Euroopa	524	473	997	733	547	1 280	1 112	919	2 031	1 923	1 523	3 446	*Europe*
EL-27	274	233	507	431	304	735	809	569	1 378	1 454	1 066	2 520	*EU-27*
EL-15	237	185	422	379	229	608	721	482	1 203	1 262	930	2 192	*EU-15*
Austria	2	1	3	2	1	3	5	5	10	8	6	14	*Austria*
Belgia	5	4	9	6	6	12	10	11	21	16	21	37	*Belgium*
Hispaania	4	4	8	14	10	24	13	10	23	25	26	51	*Spain*
Holland	4	2	6	4	2	6	12	4	16	13	16	29	*Netherlands*
Iirimaa	2	1	3	6	1	7	4	8	12	28	14	42	*Ireland*
Itaalia	11	7	18	12	10	22	34	24	58	32	20	52	*Italy*
Leedu	10	15	25	17	11	28	20	27	47	34	20	54	*Lithuania*
Luksemburg	-	-	-	3	3	6	2	2	4	2	7	9	*Luxembourg*
Läti	19	27	46	24	54	78	42	42	84	63	57	120	*Latvia*
Norra	8	2	10	7	7	14	14	8	22	9	6	15	*Norway*
Poola	2	1	3	4	5	9	15	7	22	51	22	73	*Poland*
Prantsusmaa	4	5	9	5	6	11	26	12	38	20	21	41	*France*
Rootsi	31	23	54	46	23	69	64	32	96	63	36	99	*Sweden*
Saksamaa	27	36	63	43	31	74	66	63	129	103	76	179	*Germany*
Soome	116	89	205	201	122	323	386	279	665	855	613	1 468	*Finland*
Suurbritannia	21	9	30	23	11	34	74	28	102	71	56	127	*United Kingdom*
Šveits	2	2	4	2	-	2	7	3	10	6	2	8	*Switzerland*
Taani	7	4	11	8	1	9	13	2	15	19	9	28	*Denmark*
Tšehhi	1	-	1	-	1	1	5	5	10	7	17	24	*Czech Republic*
Ukraina	81	46	127	103	34	137	49	42	91	129	55	184	*Ukraine*
Valgevene	9	12	21	7	6	13	13	13	26	25	24	49	*Belarus*
Venemaa	148	173	321	174	188	362	215	283	498	291	360	651	*Russia*
Aafrika	2	-	2	2	-	2	3	4	7	8	3	11	*Africa*
Aasia	23	15	38	37	25	62	45	51	96	82	72	154	*Asia*
Ameerika	25	29	54	52	30	82	52	43	95	70	47	117	*America*
Ameerika Ühendriigid	21	24	45	36	24	60	34	35	69	49	30	79	*United States of America*
Okeaania	4	2	6	4	6	10	4	1	5	10	3	13	*Oceania*

Tabel 5 **Väljaränne sihtkohariigi järgi, 2004–2007**
Table 5 Emigration by country of destination, 2004–2007

	2004			2005			2006			2007			
	Mehed *Males*	Naised *Females*	Kokku *Total*	Mehed *Males*	Naised *Females*	Kokku *Total*	Mehed *Males*	*Naised Females*	Kokku *Total*	Mehed *Males*	Naised *Females*	Kokku *Total*	
Euroopa	1 333	1 484	2 817	2 059	2 444	4 503	2 474	2 932	5 406	2 038	2 242	4 280	*Europe*
EL-27	1 105	1 270	2 375	1 816	2 188	4 004	2 303	2 730	5 033	1 898	2 047	3 945	*EU-27*
EL-15	1 059	1 255	2 314	1 796	2 171	3 967	2 282	2 710	4 992	1 867	2 022	3 889	*EU-15*
Austria	2	5	7	-	-	-	-	4	4	4	5	9	*Austria*
Belgia	3	2	5	7	10	17	11	19	30	8	14	22	*Belgium*
Hispaania	8	20	28	12	16	28	11	14	25	11	17	28	*Spain*
Holland	6	8	14	2	12	14	8	14	22	13	21	34	*Netherlands*
Iirimaa	11	7	18	20	12	32	16	19	35	16	20	36	*Ireland*
Itaalia	-	4	4	2	21	23	1	12	13	4	20	24	*Italy*
Leedu	5	4	9	3	4	7	3	-	3	7	4	11	*Lithuania*
Luksemburg	2	3	5	5	8	13	6	9	15	15	19	34	*Luxembourg*
Läti	8	8	16	14	10	24	16	16	32	5	5	10	*Latvia*
Norra	2	8	10	5	9	14	5	12	17	10	27	37	*Norway*
Poola	1	-	1	2	1	3	-	1	1	9	2	11	*Poland*
Prantsusmaa	3	5	8	10	8	18	4	22	26	13	25	38	*France*
Rootsi	27	43	70	18	41	59	28	50	78	34	74	108	*Sweden*
Saksamaa	54	82	136	39	109	148	35	110	145	52	154	206	*Germany*
Soome	919	1 041	1 960	1 642	1 871	3 513	2 103	2 348	4 451	1 635	1 528	3 163	*Finland*
Suurbritannia	19	26	45	33	54	87	53	72	125	57	107	164	*United Kingdom*
Šveits	-	5	5	3	7	10	2	3	5	1	8	9	*Switzerland*
Taani	5	7	12	6	9	15	5	8	13	3	10	13	*Denmark*
Tšehhi	19	1	20	-	2	2	1	1	2	2	7	9	*Czech Republic*
Ukraina	29	17	46	41	41	82	24	14	38	19	13	32	*Ukraine*
Valgevene	13	16	29	16	19	35	12	21	33	9	15	24	*Belarus*
Venemaa	183	167	350	176	177	353	126	150	276	92	129	221	*Russia*
Aafrika	-	-	-	-	3	3	1	-	1	1	-	1	*Africa*
Aasia	17	18	35	10	13	23	10	10	20	7	18	25	*Asia*
Ameerika	34	36	70	26	45	71	36	58	94	31	39	70	*America*
Ameerika Ühendriigid	30	31	61	21	39	60	31	50	81	22	35	57	*United States of America*
Okeaania	2	3	5	3	7	10	3	3	6	3	5	8	*Oceania*

Tabel 6 **Välisrände saldo riigi järgi, 2004–2007**
Table 6 Net external migration by country, 2004–2007

	2004			2005			2006			2007			
	Mehed *Males*	Naised *Females*	Kokku *Total*	Mehed *Males*	Naised *Females*	Kokku *Total*	Mehed *Males*	Naised *Females*	Kokku *Total*	Mehed *Males*	Naised *Females*	Kokku *Total*	
Euroopa	-809	-1 011	-1 820	-1 326	-1 897	-3 223	-1 362	-2 013	-3 375	-115	-719	-834	*Europe*
EL-27	-831	-1 037	-1 868	-1 385	-1 884	-3 269	-1 494	-2 161	-3 655	-444	-981	-1 425	*EU-27*
EL-15	-822	-1 070	-1 892	-1 417	-1 942	-3 359	-1 561	-2 228	-3 789	-605	-1 092	-1 697	*EU-15*
Austria	0	-4	-4	2	1	3	5	1	6	4	1	5	*Austria*
Belgia	2	2	4	-1	-4	-5	-1	-8	-9	8	7	15	*Belgium*
Hispaania	-4	-16	-20	2	-6	-4	2	-4	-2	14	9	23	*Spain*
Holland	-2	-6	-8	2	-10	-8	4	-10	-6	0	-5	-5	*Netherlands*
Iirimaa	-9	-6	-15	-14	-11	-25	-12	-11	-23	12	-6	6	*Ireland*
Itaalia	11	3	14	10	-11	-1	33	12	45	28	0	28	*Italy*
Leedu	5	11	16	14	7	21	17	27	44	27	16	43	*Lithuania*
Luksemburg	-2	-3	-5	-2	-5	-7	-4	-7	-11	-13	-12	-25	*Luxembourg*
Läti	11	19	30	10	44	54	26	26	52	58	52	110	*Latvia*
Norra	6	-6	0	2	-2	0	9	-4	5	-1	-21	-22	*Norway*
Poola	1	1	2	2	4	6	15	6	21	42	20	62	*Poland*
Prantsusmaa	1	0	1	-5	-2	-7	22	-10	12	7	-4	3	*France*
Rootsi	4	-20	-16	28	-18	10	36	-18	18	29	-38	-9	*Sweden*
Saksamaa	-27	-46	-73	4	-78	-74	31	-47	-16	51	-78	-27	*Germany*
Soome	-803	-952	-1 755	-1 441	-1 749	-3 190	-1 717	-2 069	-3 786	-780	-915	-1 695	*Finland*
Suurbritannia	2	-17	-15	-10	-43	-53	21	-44	-23	14	-51	-37	*United Kingdom*
Šveits	2	-3	-1	-1	-7	-8	5	0	5	5	-6	-1	*Switzerland*
Taani	2	-3	-1	2	-8	-6	8	-6	2	16	-1	15	*Denmark*
Tšehhi	-18	-1	-19	-	-1	-1	4	4	8	5	10	15	*Czech Republic*
Ukraina	52	29	81	62	-7	55	25	28	53	110	42	152	*Ukraine*
Valgevene	-4	-4	-8	-9	-13	-22	1	-8	-7	16	9	25	*Belarus*
Venemaa	-35	6	-29	-2	11	9	89	133	222	199	231	430	*Russia*
Aafrika	2	-	2	2	-3	-1	2	4	6	7	3	10	*Africa*
Aasia	6	-3	3	27	12	39	35	41	76	75	54	129	*Asia*
Ameerika	-9	-7	-16	26	-15	11	16	-15	1	39	8	47	*America*
Ameerika Ühendriigid	-9	-7	-16	15	-15	0	3	-15	-12	27	-5	22	*United States of America*
Okeaania	2	-1	1	1	-1	0	1	-2	-1	7	-2	5	*Oceania*

Tabel 7 **Maakondade vaheline ränne, 2000–2007**
Table 7 Inter-county migration, 2000–2007

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
2000															
Harjumaalt *From Harju county*	0	11	-61	17	30	27	-16	6	-18	119	-1	123	-12	-4	-15
Hiiumaalt *From Hiiu county*	-11	0	-1	2	4	1	1	5	2	-5	-2	2	-1	1	-1
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	61	1	0	25	3	1	32	10	15	2	2	151	-7	10	11
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	-17	-2	-25	0	11	3	5	-1	19	4	3	99	8	6	10
Järvamaalt *From Järva county*	-30	-4	-3	-11	0	5	34	7	-2	-23	8	38	8	-8	7
Läänemaalt *From Lääne county*	-27	-1	-1	-3	-5	0	-2	7	15	1	5	11	0	5	3
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	16	-1	-32	-5	-34	2	0	13	6	-17	-3	34	14	-4	-1
Põlvamaalt *From Põlva county*	-6	-5	-10	1	-7	-7	-13	0	10	0	1	38	-6	-17	-6
Pärnumaalt *From Pärnu county*	18	-2	-15	-19	2	-15	-6	-10	0	1	-4	78	-11	21	-4
Raplamaalt *From Rapla county*	-119	5	-2	-4	23	-1	17	0	-1	0	6	3	-5	2	-3
Saaremaalt *From Saare county*	1	2	-2	-3	-8	-5	3	-1	4	-6	0	31	-8	-6	-1
Tartumaalt *From Tartu county*	-123	-2	-151	-99	-38	-11	-34	-38	-78	-3	-31	0	-108	-77	-91
Valgamaalt *From Valga county*	12	1	7	-8	-8	0	-14	6	11	5	8	108	0	-8	-1
Viljandimaalt *From Viljandi county*	4	-1	-10	-6	8	-5	4	17	-21	-2	6	77	8	0	-6
Võrumaalt *From Võru county*	15	1	-11	-10	-7	-3	1	6	4	3	1	91	1	6	0
Saldo *Net migration*	-206	3	-317	-123	-26	-8	12	27	-34	79	-1	884	-119	-73	-98
2001															
Harjumaalt *From Harju county*	0	5	-683	-104	-109	-114	-159	-43	-369	181	-110	-126	-105	-217	-79
Hiiumaalt *From Hiiu county*	-5	0	-1	-3	-8	2	-5	-2	1	-5	1	-3	-1	1	-4
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	683	1	0	37	7	-1	67	7	23	8	11	180	20	10	-1
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	104	3	-37	0	15	2	-10	-3	-9	0	-3	100	-3	-3	12
Järvamaalt *From Järva county*	109	8	-7	-15	0	13	11	-23	36	3	6	81	-6	8	-7
Läänemaalt *From Lääne county*	114	-2	1	-2	-13	0	36	1	37	10	-1	30	8	1	2
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	159	5	-67	10	-11	-36	0	-3	5	-23	4	122	-2	17	13
Põlvamaalt *From Põlva county*	43	2	-7	3	23	-1	3	0	3	4	3	28	-9	-10	14
Pärnumaalt *From Pärnu county*	369	-1	-23	9	-36	-37	-5	-3	0	-33	-17	82	2	-17	4
Raplamaalt *From Rapla county*	-181	5	-8	0	-3	-10	23	-4	33	0	-6	16	-7	-1	0
Saaremaalt *From Saare county*	110	-1	-11	3	-6	1	-4	-3	17	6	0	3	0	-5	-2

Tabel 7 **Maakondade vaheline ränne, 2000–2007**
Table 7 Inter-county migration, 2000–2007

Järg — *Cont.*

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
Tartumaalt *From Tartu county*	126	3	-180	-100	-81	-30	-122	-28	-82	-16	-3	0	-95	-167	-81
Valgamaalt *From Valga county*	105	1	-20	3	6	-8	2	9	-2	7	0	95	0	-1	14
Viljandimaalt *From Viljandi county*	217	-1	-10	3	-8	-1	-17	10	17	1	5	167	1	0	-6
Võrumaalt *From Võru county*	79	4	1	-12	7	-2	-13	-14	-4	0	2	81	-14	6	0
Saldo *Net migration*	2 032	32	-1 052	-168	-217	-222	-193	-99	-294	143	-108	856	-211	-378	-121
2002															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-110	-785	-201	-234	-177	-392	-93	-421	7	-268	-431	-121	-371	-172
Hiiumaalt *From Hiiu county*	110	0	-3	1	4	-9	0	-1	4	-3	-3	5	-1	0	-4
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	785	3	0	31	-7	3	22	10	24	-9	3	236	-3	19	13
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	201	-1	-31	0	15	5	6	6	34	-3	-3	64	-3	5	-5
Järvamaalt *From Järva county*	234	-4	7	-15	0	4	26	18	4	-1	12	53	0	21	3
Läänemaalt *From Lääne county*	177	9	-3	-5	-4	0	14	-5	24	-2	2	26	-7	0	-5
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	392	0	-22	-6	-26	-14	0	15	42	-1	12	110	-11	20	2
Põlvamaalt *From Põlva county*	93	1	-10	-6	-18	5	-15	0	17	5	-9	92	12	2	-6
Pärnumaalt *From Pärnu county*	421	-4	-24	-34	-4	-24	-42	-17	0	-36	1	59	-18	-59	-14
Raplamaalt *From Rapla county*	-7	3	9	3	1	2	1	-5	36	0	-7	50	17	7	-7
Saaremaalt *From Saare county*	268	3	-3	3	-12	-2	-12	9	-1	7	0	50	1	0	-3
Tartumaalt *From Tartu county*	431	-5	-236	-64	-53	-26	-110	-92	-59	-50	-50	0	-98	-104	-138
Valgamaalt *From Valga county*	121	1	3	3	0	7	11	-12	18	-17	-1	98	0	-5	-7
Viljandimaalt *From Viljandi county*	371	0	-19	-5	-21	0	-20	-2	59	-7	0	104	5	0	-19
Võrumaalt *From Võru county*	172	4	-13	5	-3	5	-2	6	14	7	3	138	7	19	0
Saldo *Net migration*	3 769	-100	-1 130	-290	-362	-221	-513	-163	-205	-103	-308	654	-220	-446	-362
2003															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-174	-528	-245	-468	-281	-535	-137	-514	-251	-261	-1 176	-181	-469	-249
Hiiumaalt *From Hiiu county*	174	0	5	-1	-6	3	-5	-5	10	-1	-2	-12	0	-8	0
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	528	-5	0	-1	2	-5	43	4	7	-5	-2	-75	11	-3	3
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	245	1	1	0	-5	6	20	0	4	9	2	40	-14	5	5
Järvamaalt *From Järva county*	468	6	-2	5	0	-8	8	10	38	23	-12	-18	4	7	-4
Läänemaalt *From Lääne county*	281	-3	5	-6	8	0	4	2	58	4	8	-29	-1	-4	1

Tabel 7 **Maakondade vaheline ränne, 2000–2007**
Table 7 Inter-county migration, 2000–2007

Järg — *Cont.*

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	535	5	-43	-20	-8	-4	0	1	25	-4	1	9	5	-11	-10
Põlvamaalt *From Põlva county*	137	5	-4	0	-10	-2	-1	0	23	-3	-1	-8	-7	-19	13
Pärnumaalt *From Pärnu county*	514	-10	-7	-4	-38	-58	-25	-23	0	-36	-25	-121	3	-69	-5
Raplamaalt *From Rapla county*	251	1	5	-9	-23	-4	4	3	36	0	-10	-45	-1	-15	-3
Saaremaalt *From Saare county*	261	2	2	-2	12	-8	-1	1	25	10	0	-39	3	0	4
Tartumaalt *From Tartu county*	1 176	12	75	-40	18	29	-9	8	121	45	39	0	-9	17	-8
Valgamaalt *From Valga county*	181	0	-11	14	-4	1	-5	7	-3	1	-3	9	0	-3	4
Viljandimaalt *From Viljandi county*	469	8	3	-5	-7	4	11	19	69	15	0	-17	3	0	2
Võrumaalt *From Võru county*	249	0	-3	-5	4	-1	10	-13	5	3	-4	8	-4	-2	0
Saldo *Net migration*	5 469	-152	-502	-319	-525	-328	-481	-123	-96	-190	-270	-1 474	-188	-574	-247
2004															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-147	-812	-251	-374	-260	-519	-146	-394	-256	-304	-1 009	-182	-444	-202
Hiiumaalt *From Hiiu county*	147	0	-7	-2	1	-1	4	0	-3	8	0	14	-3	-1	-1
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	812	7	0	4	18	1	7	-3	27	2	-4	-5	14	10	5
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	251	2	-4	0	24	4	1	-9	7	3	-6	100	14	2	15
Järvamaalt *From Järva county*	374	-1	-18	-24	0	3	-56	-10	44	-13	0	65	0	32	-13
Läänemaalt *From Lääne county*	260	1	-1	-4	-3	0	-18	2	12	-15	15	-1	-3	1	5
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	519	-4	-7	-1	56	18	0	4	-3	-9	11	10	6	-4	-10
Põlvamaalt *From Põlva county*	146	0	3	9	10	-2	-4	0	1	1	10	134	14	2	-8
Pärnumaalt *From Pärnu county*	394	3	-27	-7	-44	-12	3	-1	0	-47	-14	-10	-12	-82	-11
Raplamaalt *From Rapla county*	256	-8	-2	-3	13	15	9	-1	47	0	-20	-24	-11	4	-10
Saaremaalt *From Saare county*	304	0	4	6	0	-15	-11	-10	14	20	0	4	-4	-6	-2
Tartumaalt *From Tartu county*	1 009	-14	5	-100	-65	1	-10	-134	10	24	-4	0	-60	-39	-86
Valgamaalt *From Valga county*	182	3	-14	-14	0	3	-6	-14	12	11	4	60	0	15	2
Viljandimaalt *From Viljandi county*	444	1	-10	-2	-32	-1	4	-2	82	-4	6	39	-15	0	0
Võrumaalt *From Võru county*	202	1	-5	-15	13	-5	10	8	11	10	2	86	-2	0	0
Saldo *Net migration*	5 300	-156	-895	-404	-383	-251	-586	-316	-133	-265	-304	-537	-244	-510	-316
2005															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-57	-513	-101	-172	-99	-193	-62	-164	52	-103	-752	-83	-239	-77
Hiiumaalt *From Hiiu county*	57	0	7	4	-3	18	1	3	26	-2	3	8	0	-3	-2

Tabel 7 **Maakondade vaheline ränne, 2000–2007**
Table 7 Inter-county migration, 2000–2007

Järg — *Cont.*

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	513	-7	0	17	14	1	16	4	14	17	6	-16	6	2	5
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	101	-4	-17	0	10	-4	25	-9	17	-5	0	41	-1	8	4
Järvamaalt *From Järva county*	172	3	-14	-10	0	0	22	5	51	4	2	-15	-19	-8	-5
Läänemaalt *From Lääne county*	99	-18	-1	4	0	0	-8	8	11	4	0	-14	-9	15	-8
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	193	-1	-16	-25	-22	8	0	6	28	-12	17	-8	2	14	3
Põlvamaalt *From Põlva county*	62	-3	-4	9	-5	-8	-6	0	7	9	1	-7	11	5	17
Pärnumaalt *From Pärnu county*	164	-26	-14	-17	-51	-11	-28	-7	0	-52	-7	-78	-21	-109	6
Raplamaalt *From Rapla county*	-52	2	-17	5	-4	-4	12	-9	52	0	-1	-35	3	-7	-9
Saaremaalt *From Saare county*	103	-3	-6	0	-2	0	-17	-1	7	1	0	-20	-8	-11	10
Tartumaalt *From Tartu county*	752	-8	16	-41	15	14	8	7	78	35	20	0	21	2	18
Valgamaalt *From Valga county*	83	0	-6	1	19	9	-2	-11	21	-3	8	-21	0	18	1
Viljandimaalt *From Viljandi county*	239	3	-2	-8	8	-15	-14	-5	109	7	11	-2	-18	0	-7
Võrumaalt *From Võru county*	77	2	-5	-4	5	8	-3	-17	-6	9	-10	-18	-1	7	0
Saldo *Net migration*	2 563	-117	-592	-166	-188	-83	-187	-88	251	64	-53	-937	-117	-306	-44
2006															
Harjumaalt *From Harju county*	0	21	-816	-161	-153	-124	-204	-73	-203	182	-86	-658	-89	-261	-103
Hiiumaalt *From Hiiu county*	-21	0	2	1	3	5	-1	-3	2	-2	3	6	-1	-2	3
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	816	-2	0	20	2	1	43	-1	21	8	4	20	1	18	-1
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	161	-1	-20	0	-9	3	3	-9	5	5	0	43	-13	-8	-10
Järvamaalt *From Järva county*	153	-3	-2	9	0	8	-23	-8	46	2	2	19	12	-10	-2
Läänemaalt *From Lääne county*	124	-5	-1	-3	-8	0	-10	0	21	9	6	-3	-5	2	-3
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	204	1	-43	-3	23	10	0	-14	31	-7	-1	28	-12	1	5
Põlvamaalt *From Põlva county*	73	3	1	9	8	0	14	0	22	-4	5	-24	7	2	27
Pärnumaalt *From Pärnu county*	203	-2	-21	-5	-46	-21	-31	-22	0	-36	-27	-22	-34	-91	-32
Raplamaalt *From Rapla county*	-182	2	-8	-5	-2	-9	7	4	36	0	-10	2	-3	7	14
Saaremaalt *From Saare county*	86	-3	-4	0	-2	-6	1	-5	27	10	0	-13	4	3	2
Tartumaalt *From Tartu county*	658	-6	-20	-43	-19	3	-28	24	22	-2	13	0	-27	-32	-39
Valgamaalt *From Valga county*	89	1	-1	13	-12	5	12	-7	34	3	-4	27	0	3	14

Tabel 7 **Maakondade vaheline ränne, 2000–2007**
Table 7 Inter-county migration, 2000–2007

Järg — *Cont.*

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
Viljandimaalt *From Viljandi county*	261	2	-18	8	10	-2	-1	-2	91	-7	-3	32	-3	0	-2
Võrumaalt *From Võru county*	103	-3	1	10	2	3	-5	-27	32	-14	-2	39	-14	2	0
Saldo *Net migration*	2 728	5	-950	-150	-203	-124	-223	-143	187	147	-100	-504	-177	-366	-127
2007															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-33	-1 050	-124	-251	-107	-286	-85	-157	45	-82	-485	-113	-202	-129
Hiiumaalt *From Hiiu county*	33	0	-1	-1	0	9	0	3	-5	4	-5	7	-6	14	0
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	1 050	1	0	7	9	7	65	12	16	9	0	87	-2	7	4
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	124	1	-7	0	2	3	16	-19	29	1	-1	41	9	1	6
Järvamaalt *From Järva county*	251	0	-9	-2	0	14	-34	-4	30	6	1	11	-2	37	4
Läänemaalt *From Lääne county*	107	-9	-7	-3	-14	0	-2	4	37	18	8	19	-20	3	-2
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	286	0	-65	-16	34	2	0	11	31	1	-8	53	-8	-7	-8
Põlvamaalt *From Põlva county*	85	-3	-12	19	4	-4	-11	0	7	11	2	106	6	7	20
Pärnumaalt *From Pärnu county*	157	5	-16	-29	-30	-37	-31	-7	0	-29	-29	-7	-24	-78	-10
Raplamaalt *From Rapla county*	-45	-4	-9	-1	-6	-18	-1	-11	29	0	10	-3	-10	1	-2
Saaremaalt *From Saare county*	82	5	0	1	-1	-8	8	-2	29	-10	0	-13	1	-7	-4
Tartumaalt *From Tartu county*	485	-7	-87	-41	-11	-19	-53	-106	7	3	13	0	-108	-67	-51
Valgamaalt *From Valga county*	113	6	2	-9	2	20	8	-6	24	10	-1	108	0	2	-13
Viljandimaalt *From Viljandi county*	202	-14	-7	-1	-37	-3	7	-7	78	-1	7	67	-2	0	-11
Võrumaalt *From Võru county*	129	0	-4	-6	-4	2	8	-20	10	2	4	51	13	11	0
Saldo *Net migration*	3 059	-52	-1 272	-206	-303	-139	-306	-237	165	70	-81	42	-266	-278	-196

Tabel 8 **Maakondade vaheline ränne, 2000–2007. Mehed**
Table 8 Inter-county migration, 2000–2007. Males

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
2000															
Harjumaalt *From Harju county*	0	4	-12	10	29	20	10	5	-11	67	8	59	-7	1	1
Hiiumaalt *From Hiiu county*	-4	0	0	1	3	0	2	3	1	-3	-1	-2	0	-2	-1
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	12	0	0	16	2	2	19	5	8	1	3	36	-2	1	5
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	-10	-1	-16	0	5	1	3	-3	11	0	0	16	6	5	4
Järvamaalt *From Järva county*	-29	-3	-2	-5	0	2	23	3	3	-10	4	11	2	-5	2
Läänemaalt *From Lääne county*	-20	0	-2	-1	-2	0	1	4	10	-3	3	2	1	1	1
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	-10	-2	-19	-3	-23	-1	0	7	5	-7	-1	2	4	-3	1
Põlvamaalt *From Põlva county*	-5	-3	-5	3	-3	-4	-7	0	4	1	0	3	-1	-9	-4
Pärnumaalt *From Pärnu county*	11	-1	-8	-11	-3	-10	-5	-4	0	2	-3	24	-6	8	-4
Raplamaalt *From Rapla county*	-67	3	-1	0	10	3	7	-1	-2	0	3	-5	-2	3	1
Saaremaalt *From Saare county*	-8	1	-3	0	-4	-3	1	0	3	-3	0	15	-6	-1	0
Tartumaalt *From Tartu county*	-59	2	-36	-16	-11	-2	-2	-3	-24	5	-15	0	-42	-35	-27
Valgamaalt *From Valga county*	7	0	2	-6	-2	-1	-4	1	6	2	6	42	0	0	0
Viljandimaalt *From Viljandi county*	-1	2	-1	-5	5	-1	3	9	-8	-3	1	35	0	0	0
Võrumaalt *From Võru county*	-1	1	-5	-4	-2	-1	-1	4	4	-1	0	27	0	0	0
Saldo *Net migration*	-184	3	-108	-21	4	5	50	30	10	48	8	265	-53	-36	-21
2001															
Harjumaalt *From Harju county*	0	17	-300	-47	-38	-42	-41	-20	-149	90	-64	-93	-50	-87	-27
Hiiumaalt *From Hiiu county*	-17	0	0	-1	-4	3	-3	0	-1	-4	-2	-1	-1	0	-1
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	300	0	0	15	0	4	16	1	11	9	4	51	11	3	-1
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	47	1	-15	0	5	2	-9	-11	-1	-2	-4	33	3	-6	10
Järvamaalt *From Järva county*	38	4	0	-5	0	4	7	-14	18	10	0	23	-2	6	-3
Läänemaalt *From Lääne county*	42	-3	-4	-2	-4	0	18	-1	23	9	3	5	4	0	1
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	41	3	-16	9	-7	-18	0	0	6	-7	5	19	-1	8	7
Põlvamaalt *From Põlva county*	20	0	-1	11	14	1	0	0	1	2	1	-1	-4	3	19
Pärnumaalt *From Pärnu county*	149	1	-11	1	-18	-23	-6	-1	0	-14	-3	34	5	-4	4
Raplamaalt *From Rapla county*	-90	4	-9	2	-10	-9	7	-2	14	0	-3	8	-5	0	3
Saaremaalt *From Saare county*	64	2	-4	4	0	-3	-5	-1	3	3	0	-5	1	0	-1
Tartumaalt *From Tartu county*	93	1	-51	-33	-23	-5	-19	1	-34	-8	5	0	-23	-68	-13

Tabel 8 **Maakondade vaheline ränne, 2000–2007. Mehed**
Table 8 Inter-county migration, 2000–2007. Males

Järg — *Cont.*

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
Valgamaalt *From Valga county*	50	1	-11	-3	2	-4	1	4	-5	5	-1	23	0	0	6
Viljandimaalt *From Viljandi county*	87	0	-3	6	-6	0	-8	-3	4	0	0	68	0	0	0
Võrumaalt *From Võru county*	27	1	1	-10	3	-1	-7	-19	-4	-3	1	13	-6	0	0
Saldo *Net migration*	851	32	-424	-53	-86	-91	-49	-66	-114	90	-58	177	-68	-145	4
2002															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-72	-336	-82	-100	-63	-157	-27	-178	33	-123	-209	-59	-150	-73
Hiiumaalt *From Hiiu county*	72	0	0	1	2	-9	0	-1	1	-2	-3	3	0	0	-1
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	336	0	0	13	-1	2	5	6	17	-7	-1	80	-4	4	5
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	82	-1	-13	0	7	2	-1	8	15	0	-1	11	0	3	-1
Järvamaalt *From Järva county*	100	-2	1	-7	0	0	10	13	-5	2	3	9	1	14	0
Läänemaalt *From Lääne county*	63	9	-2	-2	0	0	9	-4	16	0	3	6	1	-2	-2
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	157	0	-5	1	-10	-9	0	8	12	-3	5	29	-7	-2	4
Põlvamaalt *From Põlva county*	27	1	-6	-8	-13	4	-8	0	12	1	-2	19	6	5	2
Pärnumaalt *From Pärnu county*	178	-1	-17	-15	5	-16	-12	-12	0	-17	9	1	-10	-38	-3
Raplamaalt *From Rapla county*	-33	2	7	0	-2	0	3	-1	17	0	0	16	8	3	-1
Saaremaalt *From Saare county*	123	3	1	1	-3	-3	-5	2	-9	0	0	13	1	-1	-1
Tartumaalt *From Tartu county*	209	-3	-80	-11	-9	-6	-29	-19	-1	-16	-13	0	-28	-39	-50
Valgamaalt *From Valga county*	59	0	4	0	-1	-1	7	-6	10	-8	-1	28	0	-6	-4
Viljandimaalt *From Viljandi county*	150	0	-4	-3	-14	2	2	-5	38	-3	1	39	6	0	-10
Võrumaalt *From Võru county*	73	1	-5	1	0	2	-4	-2	3	1	1	50	4	10	0
Saldo *Net migration*	1 596	-63	-455	-111	-139	-95	-180	-40	-52	-19	-122	95	-81	-199	-135
2003															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-53	-219	-91	-182	-111	-195	-44	-208	-86	-73	-446	-76	-194	-96
Hiiumaalt *From Hiiu county*	53	0	3	-1	0	1	-1	-2	3	-1	-3	-8	0	-3	2
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	219	-3	0	-1	-5	-4	10	-4	0	-1	-1	5	6	5	1
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	91	1	1	0	4	5	8	0	6	2	5	5	-7	2	0
Järvamaalt *From Järva county*	182	0	5	-4	0	-2	4	7	13	3	-3	-9	0	4	-4
Läänemaalt *From Lääne county*	111	-1	4	-5	2	0	0	1	26	-3	5	-10	-1	-6	-1
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	195	1	-10	-8	-4	0	0	0	7	-7	3	14	0	-7	-6

Tabel 8 **Maakondade vaheline ränne, 2000–2007. Mehed**
Table 8 Inter-county migration, 2000–2007. Males

Järg — *Cont.*

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
Põlvamaalt *From Põlva county*	44	2	4	0	-7	-1	0	0	9	3	-1	2	-8	-6	5
Pärnumaalt *From Pärnu county*	208	-3	0	-6	-13	-26	-7	-9	0	-13	-4	-27	-1	-36	-3
Raplamaalt *From Rapla county*	86	1	1	-2	-3	3	7	-3	13	0	-5	-15	1	-2	-2
Saaremaalt *From Saare county*	73	3	1	-5	3	-5	-3	1	4	5	0	-8	0	-1	2
Tartumaalt *From Tartu county*	446	8	-5	-5	9	10	-14	-2	27	15	8	0	-25	-18	-10
Valgamaalt *From Valga county*	76	0	-6	7	0	1	0	8	1	-1	0	25	0	-2	5
Viljandimaalt *From Viljandi county*	194	3	-5	-2	-4	6	7	6	36	2	1	18	2	0	4
Võrumaalt *From Võru county*	96	-2	-1	0	4	1	6	-5	3	2	-2	10	-5	-4	0
Saldo *Net migration*	2 074	-43	-227	-123	-196	-122	-178	-46	-60	-80	-70	-444	-114	-268	-103
2004															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-49	-302	-83	-115	-88	-178	-43	-128	-39	-93	-331	-69	-180	-82
Hiiumaalt *From Hiiu county*	49	0	-3	-2	2	0	3	-1	-1	3	0	6	-1	0	0
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	302	3	0	4	6	3	1	-2	7	1	-6	13	4	6	0
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	83	2	-4	0	13	3	1	3	7	-3	-3	23	-1	0	10
Järvamaalt *From Järva county*	115	-2	-6	-13	0	4	-23	-7	23	-11	0	29	1	12	-7
Läänemaalt *From Lääne county*	88	0	-3	-3	-4	0	-6	2	6	-4	6	3	0	-1	1
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	178	-3	-1	-1	23	6	0	2	-6	-5	4	0	-1	-12	-5
Põlvamaalt *From Põlva county*	43	1	2	-3	7	-2	-2	0	-4	0	6	37	6	2	-1
Pärnumaalt *From Pärnu county*	128	1	-7	-7	-23	-6	6	4	0	-17	-6	0	-1	-45	-4
Raplamaalt *From Rapla county*	39	-3	-1	3	11	4	5	0	17	0	-8	-12	-6	0	-6
Saaremaalt *From Saare county*	93	0	6	3	0	-6	-4	-6	6	8	0	3	-1	-1	-1
Tartumaalt *From Tartu county*	331	-6	-13	-23	-29	-3	0	-37	0	12	-3	0	-30	-24	-49
Valgamaalt *From Valga county*	69	1	-4	1	-1	0	1	-6	1	6	1	30	0	-6	-2
Viljandimaalt *From Viljandi county*	180	0	-6	0	-12	1	12	-2	45	0	1	24	6	0	0
Võrumaalt *From Võru county*	82	0	0	-10	7	-1	5	1	4	6	1	49	2	0	0
Saldo *Net migration*	1 780	-55	-342	-134	-115	-85	-179	-92	-23	-43	-100	-126	-91	-249	-146
2005															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-20	-209	-35	-78	-40	-72	-18	-73	56	-35	-291	-29	-86	-29
Hiiumaalt *From Hiiu county*	20	0	4	3	-1	3	0	1	8	0	1	1	0	1	-1

Tabel 8 **Maakondade vaheline ränne, 2000–2007. Mehed**
Table 8 Inter-county migration, 2000–2007. Males

Järg — *Cont.*

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	209	-4	0	6	6	-1	3	0	5	9	5	7	2	-1	1
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	35	-3	-6	0	3	0	0	-4	8	1	-1	1	1	7	0
Järvamaalt *From Järva county*	78	1	-6	-3	0	-2	16	2	15	7	0	0	-7	3	-2
Läänemaalt *From Lääne county*	40	-3	1	0	2	0	-3	2	8	3	-1	-1	0	5	-1
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	72	0	-3	0	-16	3	0	2	16	-9	4	5	4	7	3
Põlvamaalt *From Põlva county*	18	-1	0	4	-2	-2	-2	0	1	3	1	-16	2	3	-1
Pärnumaalt *From Pärnu county*	73	-8	-5	-8	-15	-8	-16	-1	0	-18	-6	-18	-12	-46	3
Raplamaalt *From Rapla county*	-56	0	-9	-1	-7	-3	9	-3	18	0	0	-11	5	-8	-2
Saaremaalt *From Saare county*	35	-1	-5	1	0	1	-4	-1	6	0	0	-4	-2	-5	2
Tartumaalt *From Tartu county*	291	-1	-7	-1	0	1	-5	16	18	11	4	0	18	0	19
Valgamaalt *From Valga county*	29	0	-2	-1	7	0	-4	-2	12	-5	2	-18	0	7	-1
Viljandimaalt *From Viljandi county*	86	-1	1	-7	-3	-5	-7	-3	46	8	5	0	-7	0	-3
Võrumaalt *From Võru county*	29	1	-1	0	2	1	-3	1	-3	2	-2	-19	1	3	0
Saldo *Net migration*	959	-40	-247	-42	-102	-52	-88	-8	85	68	-23	-364	-24	-110	-12
2006															
Harjumaalt *From Harju county*	0	23	-299	-62	-74	-37	-47	-31	-82	95	-27	-283	-29	-125	-35
Hiiumaalt *From Hiiu county*	-23	0	0	1	3	1	-1	-3	-1	-1	2	-2	-1	-1	1
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	299	0	0	9	3	0	17	-3	7	8	0	18	-1	8	-3
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	62	-1	-9	0	-4	1	5	-1	1	6	1	20	-5	-1	-3
Järvamaalt *From Järva county*	74	-3	-3	4	0	4	-1	-3	23	1	-3	-1	4	-3	1
Läänemaalt *From Lääne county*	37	-1	0	-1	-4	0	-2	1	2	0	-2	-5	-2	3	0
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	47	1	-17	-5	1	2	0	-6	15	-7	0	7	-6	-1	-1
Põlvamaalt *From Põlva county*	31	3	3	1	3	-1	6	0	8	-2	1	-33	6	1	12
Pärnumaalt *From Pärnu county*	82	1	-7	-1	-23	-2	-15	-8	0	-10	-10	-8	-17	-36	-17
Raplamaalt *From Rapla county*	-95	1	-8	-6	-1	0	7	2	10	0	-7	-1	0	1	6
Saaremaalt *From Saare county*	27	-2	0	-1	3	2	0	-1	10	7	0	-8	1	-3	-2
Tartumaalt *From Tartu county*	283	2	-18	-20	1	5	-7	33	8	1	8	0	-15	-17	-19
Valgamaalt *From Valga county*	29	1	1	5	-4	2	6	-6	17	0	-1	15	0	7	6

Tabel 8 **Maakondade vaheline ränne, 2000–2007. Mehed**
Table 8 Inter-county migration, 2000–2007. Males

Järg — *Cont.*

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
Viljandimaalt *From Viljandi county*	125	1	-8	1	3	-3	1	-1	36	-1	3	17	-7	0	2
Võrumaalt *From Võru county*	35	-1	3	3	-1	0	1	-12	17	-6	2	19	-6	-2	0
Saldo *Net migration*	1 013	25	-362	-72	-94	-26	-30	-39	71	91	-33	-245	-78	-169	-52
2007															
Harjumaalt *From Harju county*	0	1	-427	-40	-94	-22	-110	-40	-66	51	-16	-216	-46	-88	-48
Hiiumaalt *From Hiiu county*	-1	0	-1	-1	1	4	2	3	-1	4	0	5	-2	8	0
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	427	1	0	4	7	5	32	6	5	4	1	42	0	0	4
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	40	1	-4	0	-4	1	-1	-6	9	-2	-1	13	0	-1	2
Järvamaalt *From Järva county*	94	-1	-7	4	0	5	-8	0	14	9	-1	-5	-1	21	2
Läänemaalt *From Lääne county*	22	-4	-5	-1	-5	0	-6	1	17	7	4	3	-10	4	-1
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	110	-2	-32	1	8	6	0	4	9	3	-3	27	-3	-3	-2
Põlvamaalt *From Põlva county*	40	-3	-6	6	0	-1	-4	0	2	3	1	34	3	3	7
Pärnumaalt *From Pärnu county*	66	1	-5	-9	-14	-17	-9	-2	0	-1	-3	-3	-9	-41	-8
Raplamaalt *From Rapla county*	-51	-4	-4	2	-9	-7	-3	-3	1	0	5	-7	-4	1	-2
Saaremaalt *From Saare county*	16	0	-1	1	1	-4	3	-1	3	-5	0	-9	-1	-2	-1
Tartumaalt *From Tartu county*	216	-5	-42	-13	5	-3	-27	-34	3	7	9	0	-41	-33	-15
Valgamaalt *From Valga county*	46	2	0	0	1	10	3	-3	9	4	1	41	0	0	1
Viljandimaalt *From Viljandi county*	88	-8	0	1	-21	-4	3	-3	41	-1	2	33	0	0	-2
Võrumaalt *From Võru county*	48	0	-4	-2	-2	1	2	-7	8	2	1	15	-1	2	0
Saldo *Net migration*	1 161	-21	-538	-47	-126	-26	-123	-85	54	85	0	-27	-115	-129	-63

Tabel 9 **Maakondade vaheline ränne, 2000–2007. Naised**
Table 9 Inter-county migration, 2000–2007. Females

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
2000															
Harjumaalt *From Harju county*	0	7	-49	7	1	7	-26	1	-7	52	-9	64	-5	-5	-16
Hiiumaalt *From Hiiu county*	-7	0	-1	1	1	1	-1	2	1	-2	-1	4	-1	3	0
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	49	1	0	9	1	-1	13	5	7	1	-1	115	-5	9	6
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	-7	-1	-9	0	6	2	2	2	8	4	3	83	2	1	6
Järvamaalt *From Järva county*	-1	-1	-1	-6	0	3	11	4	-5	-13	4	27	6	-3	5
Läänemaalt *From Lääne county*	-7	-1	1	-2	-3	0	-3	3	5	4	2	9	-1	4	2
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	26	1	-13	-2	-11	3	0	6	1	-10	-2	32	10	-1	-2
Põlvamaalt *From Põlva county*	-1	-2	-5	-2	-4	-3	-6	0	6	-1	1	35	-5	-8	-2
Pärnumaalt *From Pärnu county*	7	-1	-7	-8	5	-5	-1	-6	0	-1	-1	54	-5	13	0
Raplamaalt *From Rapla county*	-52	2	-1	-4	13	-4	10	1	1	0	3	8	-3	-1	-4
Saaremaalt *From Saare county*	9	1	1	-3	-4	-2	2	-1	1	-3	0	16	-2	-5	-1
Tartumaalt *From Tartu county*	-64	-4	-115	-83	-27	-9	-32	-35	-54	-8	-16	0	-66	-42	-64
Valgamaalt *From Valga county*	5	1	5	-2	-6	1	-10	5	5	3	2	66	0	-8	-1
Viljandimaalt *From Viljandi county*	5	-3	-9	-1	3	-4	1	8	-13	1	5	42	8	0	-6
Võrumaalt *From Võru county*	16	0	-6	-6	-5	-2	2	2	0	4	1	64	1	6	0
Saldo *Net migration*	-22	0	-209	-102	-30	-13	-38	-3	-44	31	-9	619	-66	-37	-77
2001															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-12	-383	-57	-71	-72	-118	-23	-220	91	-46	-33	-55	-130	-52
Hiiumaalt *From Hiiu county*	12	0	-1	-2	-4	-1	-2	-2	2	-1	3	-2	0	1	-3
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	383	1	0	22	7	-5	51	6	12	-1	7	129	9	7	0
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	57	2	-22	0	10	0	-1	8	-8	2	1	67	-6	3	2
Järvamaalt *From Järva county*	71	4	-7	-10	0	9	4	-9	18	-7	6	58	-4	2	-4
Läänemaalt *From Lääne county*	72	1	5	0	-9	0	18	2	14	1	-4	25	4	1	1
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	118	2	-51	1	-4	-18	0	-3	-1	-16	-1	103	-1	9	6
Põlvamaalt *From Põlva county*	23	2	-6	-8	9	-2	3	0	2	2	2	29	-5	-13	-5
Pärnumaalt *From Pärnu county*	220	-2	-12	8	-18	-14	1	-2	0	-19	-14	48	-3	-13	0
Raplamaalt *From Rapla county*	-91	1	1	-2	7	-1	16	-2	19	0	-3	8	-2	-1	-3
Saaremaalt *From Saare county*	46	-3	-7	-1	-6	4	1	-2	14	3	0	8	-1	-5	-1

Tabel 9 **Maakondade vaheline ränne, 2000–2007. Naised**
Table 9 Inter-county migration, 2000–2007. Females

Järg — *Cont.*

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
Tartumaalt *From Tartu county*	33	2	-129	-67	-58	-25	-103	-29	-48	-8	-8	0	-72	-99	-68
Valgamaalt *From Valga county*	55	0	-9	6	4	-4	1	5	3	2	1	72	0	-1	8
Viljandimaalt *From Viljandi county*	130	-1	-7	-3	-2	-1	-9	13	13	1	5	99	1	0	-6
Võrumaalt *From Võru county*	52	3	0	-2	4	-1	-6	5	0	3	1	68	-8	6	0
Saldo *Net migration*	1 181	0	-628	-115	-131	-131	-144	-33	-180	53	-50	679	-143	-233	-125
2002															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-38	-449	-119	-134	-114	-235	-66	-243	-26	-145	-222	-62	-221	-99
Hiiumaalt *From Hiiu county*	38	0	-3	0	2	0	0	0	3	-1	0	2	-1	0	-3
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	449	3	0	18	-6	1	17	4	7	-2	4	156	1	15	8
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	119	0	-18	0	8	3	7	-2	19	-3	-2	53	-3	2	-4
Järvamaalt *From Järva county*	134	-2	6	-8	0	4	16	5	9	-3	9	44	-1	7	3
Läänemaalt *From Lääne county*	114	0	-1	-3	-4	0	5	-1	8	-2	-1	20	-8	2	-3
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	235	0	-17	-7	-16	-5	0	7	30	2	7	81	-4	22	-2
Põlvamaalt *From Põlva county*	66	0	-4	2	-5	1	-7	0	5	4	-7	73	6	-3	-8
Pärnumaalt *From Pärnu county*	243	-3	-7	-19	-9	-8	-30	-5	0	-19	-8	58	-8	-21	-11
Raplamaalt *From Rapla county*	26	1	2	3	3	2	-2	-4	19	0	-7	34	9	4	-6
Saaremaalt *From Saare county*	145	0	-4	2	-9	1	-7	7	8	7	0	37	0	1	-2
Tartumaalt *From Tartu county*	222	-2	-156	-53	-44	-20	-81	-73	-58	-34	-37	0	-70	-65	-88
Valgamaalt *From Valga county*	62	1	-1	3	1	8	4	-6	8	-9	0	70	0	1	-3
Viljandimaalt *From Viljandi county*	221	0	-15	-2	-7	-2	-22	3	21	-4	-1	65	-1	0	-9
Võrumaalt *From Võru county*	99	3	-8	4	-3	3	2	8	11	6	2	88	3	9	0
Saldo *Net migration*	2 173	-37	-675	-179	-223	-126	-333	-123	-153	-84	-186	559	-139	-247	-227
2003															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-121	-309	-154	-286	-170	-340	-93	-306	-165	-188	-730	-105	-275	-153
Hiiumaalt *From Hiiu county*	121	0	2	0	-6	2	-4	-3	7	0	1	-4	0	-5	-2
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	309	-2	0	0	7	-1	33	8	7	-4	-1	-80	5	-8	2
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	154	0	0	0	-9	1	12	0	-2	7	-3	35	-7	3	5
Järvamaalt *From Järva county*	286	6	-7	9	0	-6	4	3	25	20	-9	-9	4	3	0
Läänemaalt *From Lääne county*	170	-2	1	-1	6	0	4	1	32	7	3	-19	0	2	2

Tabel 9 **Maakondade vaheline rränne, 2000–2007. Naised**
Table 9 Inter-county migration, 2000–2007. Females

Järg — *Cont.*

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	340	4	-33	-12	-4	-4	0	1	18	3	-2	-5	5	-4	-4
Põlvamaalt *From Põlva county*	93	3	-8	0	-3	-1	-1	0	14	-6	0	-10	1	-13	8
Pärnumaalt *From Pärnu county*	306	-7	-7	2	-25	-32	-18	-14	0	-23	-21	-94	4	-33	-2
Raplamaalt *From Rapla county*	165	0	4	-7	-20	-7	-3	6	23	0	-5	-30	-2	-13	-1
Saaremaalt *From Saare county*	188	-1	1	3	9	-3	2	0	21	5	0	-31	3	1	2
Tartumaalt *From Tartu county*	730	4	80	-35	9	19	5	10	94	30	31	0	16	35	2
Valgamaalt *From Valga county*	105	0	-5	7	-4	0	-5	-1	-4	2	-3	-16	0	-1	-1
Viljandimaalt *From Viljandi county*	275	5	8	-3	-3	-2	4	13	33	13	-1	-35	1	0	-2
Võrumaalt *From Võru county*	153	2	-2	-5	0	-2	4	-8	2	1	-2	-2	1	2	0
Saldo *Net migration*	3 395	-109	-275	-196	-329	-206	-303	-77	-36	-110	-200	-1 030	-74	-306	-144
2004															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-98	-510	-168	-259	-172	-341	-103	-266	-217	-211	-678	-113	-264	-120
Hiiumaalt *From Hiiu county*	98	0	-4	0	-1	-1	1	1	-2	5	0	8	-2	-1	-1
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	510	4	0	0	12	-2	6	-1	20	1	2	-18	10	4	5
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	168	0	0	0	11	1	0	-12	0	6	-3	77	15	2	5
Järvamaalt *From Järva county*	259	1	-12	-11	0	-1	-33	-3	21	-2	0	36	-1	20	-6
Läänemaalt *From Lääne county*	172	1	2	-1	1	0	-12	0	6	-11	9	-4	-3	2	4
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	341	-1	-6	0	33	12	0	2	3	-4	7	10	7	8	-5
Põlvamaalt *From Põlva county*	103	-1	1	12	3	0	-2	0	5	1	4	97	8	0	-7
Pärnumaalt *From Pärnu county*	266	2	-20	0	-21	-6	-3	-5	0	-30	-8	-10	-11	-37	-7
Raplamaalt *From Rapla county*	217	-5	-1	-6	2	11	4	-1	30	0	-12	-12	-5	4	-4
Saaremaalt *From Saare county*	211	0	-2	3	0	-9	-7	-4	8	12	0	1	-3	-5	-1
Tartumaalt *From Tartu county*	678	-8	18	-77	-36	4	-10	-97	10	12	-1	0	-30	-15	-37
Valgamaalt *From Valga county*	113	2	-10	-15	1	3	-7	-8	11	5	3	30	0	21	4
Viljandimaalt *From Viljandi county*	264	1	-4	-2	-20	-2	-8	0	37	-4	5	15	-21	0	0
Võrumaalt *From Võru county*	120	1	-5	-5	6	-4	5	7	7	4	1	37	-4	0	0
Saldo *Net migration*	3 520	-101	-553	-270	-268	-166	-407	-224	-110	-222	-204	-411	-153	-261	-170
2005															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-37	-304	-66	-94	-59	-121	-44	-91	-4	-68	-461	-54	-153	-48
Hiiumaalt *From Hiiu county*	37	0	3	1	-2	15	1	2	18	-2	2	7	0	-4	-1

Tabel 9 **Maakondade vaheline ränne, 2000–2007. Naised**
Table 9 Inter-county migration, 2000–2007. Females

Järg — *Cont.*

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	304	-3	0	11	8	2	13	4	9	8	1	-23	4	3	4
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	66	-1	-11	0	7	-4	25	-5	9	-6	1	40	-2	1	4
Järvamaalt *From Järva county*	94	2	-8	-7	0	2	6	3	36	-3	2	-15	-12	-11	-3
Läänemaalt *From Lääne county*	59	-15	-2	4	-2	0	-5	6	3	1	1	-13	-9	10	-7
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	121	-1	-13	-25	-6	5	0	4	12	-3	13	-13	-2	7	0
Põlvamaalt *From Põlva county*	44	-2	-4	5	-3	-6	-4	0	6	6	0	9	9	2	18
Pärnumaalt *From Pärnu county*	91	-18	-9	-9	-36	-3	-12	-6	0	-34	-1	-60	-9	-63	3
Raplamaalt *From Rapla county*	4	2	-8	6	3	-1	3	-6	34	0	-1	-24	-2	1	-7
Saaremaalt *From Saare county*	68	-2	-1	-1	-2	-1	-13	0	1	1	0	-16	-6	-6	8
Tartumaalt *From Tartu county*	461	-7	23	-40	15	13	13	-9	60	24	16	0	3	2	-1
Valgamaalt *From Valga county*	54	0	-4	2	12	9	2	-9	9	2	6	-3	0	11	2
Viljandimaalt *From Viljandi county*	153	4	-3	-1	11	-10	-7	-2	63	-1	6	-2	-11	0	-4
Võrumaalt *From Võru county*	48	1	-4	-4	3	7	0	-18	-3	7	-8	1	-2	4	0
Saldo *Net migration*	1 604	-77	-345	-124	-86	-31	-99	-80	166	-4	-30	-573	-93	-196	-32
2006															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-2	-517	-99	-79	-87	-157	-42	-121	87	-59	-375	-60	-136	-68
Hiiumaalt *From Hiiu county*	2	0	2	0	0	4	0	0	3	-1	1	8	0	-1	2
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	517	-2	0	11	-1	1	26	2	14	0	4	2	2	10	2
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	99	0	-11	0	-5	2	-2	-8	4	-1	-1	23	-8	-7	-7
Järvamaalt *From Järva county*	79	0	1	5	0	4	-22	-5	23	1	5	20	8	-7	-3
Läänemaalt *From Lääne county*	87	-4	-1	-2	-4	0	-8	-1	19	9	8	2	-3	-1	-3
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	157	0	-26	2	22	8	0	-8	16	0	-1	21	-6	2	6
Põlvamaalt *From Põlva county*	42	0	-2	8	5	1	8	0	14	-2	4	9	1	1	15
Pärnumaalt *From Pärnu county*	121	-3	-14	-4	-23	-19	-16	-14	0	-26	-17	-14	-17	-55	-15
Raplamaalt *From Rapla county*	-87	1	0	1	-1	-9	0	2	26	0	-3	3	-3	6	8
Saaremaalt *From Saare county*	59	-1	-4	1	-5	-8	1	-4	17	3	0	-5	3	6	4
Tartumaalt *From Tartu county*	375	-8	-2	-23	-20	-2	-21	-9	14	-3	5	0	-12	-15	-20
Valgamaalt *From Valga county*	60	0	-2	8	-8	3	6	-1	17	3	-3	12	0	-4	8

Tabel 9 **Maakondade vaheline ränne, 2000–2007. Naised**
Table 9 Inter-county migration, 2000–2007. Females

Järg — *Cont.*

Maakond *County*	Harju-maale *To Harju county*	Hiiu-maale *To Hiiu county*	Ida-Viru-maale *To Ida-Viru county*	Jõge-va-maale *To Jõgeva county*	Järva-maale *To Järva county*	Lääne-maale *To Lääne county*	Lääne-Viru-maale *To Lääne-Viru county*	Põlva-maale *To Põlva county*	Pärnu-maale *To Pärnu county*	Rapla-maale *To Rapla county*	Saare-maale *To Saare county*	Tartu-maale *To Tartu county*	Valga-maale *To Valga county*	Viljandi-maale *To Viljandi county*	Võru-maale *To Võru county*
Viljandimaalt *From Viljandi county*	136	1	-10	7	7	1	-2	-1	55	-6	-6	15	4	0	-4
Võrumaalt *From Võru county*	68	-2	-2	7	3	3	-6	-15	15	-8	-4	20	-8	4	0
Saldo *Net migration*	1 715	-20	-588	-78	-109	-98	-193	-104	116	56	-67	-259	-99	-197	-75
2007															
Harjumaalt *From Harju county*	0	-34	-623	-84	-157	-85	-176	-45	-91	-6	-66	-269	-67	-114	-81
Hiiumaalt *From Hiiu county*	34	0	0	0	-1	5	-2	0	-4	0	-5	2	-4	6	0
Ida-Virumaalt *From Ida-Viru county*	623	0	0	3	2	2	33	6	11	5	-1	45	-2	7	0
Jõgevamaalt *From Jõgeva county*	84	0	-3	.0	6	2	17	-13	20	3	0	28	9	2	4
Järvamaalt *From Järva county*	157	1	-2	-6	0	9	-26	-4	16	-3	2	16	-1	16	2
Läänemaalt *From Lääne county*	85	-5	-2	-2	-9	0	4	3	20	11	4	16	-10	-1	-1
Lääne-Virumaalt *From Lääne-Viru county*	176	2	-33	-17	26	-4	0	7	22	-2	-5	26	-5	-4	-6
Põlvamaalt *From Põlva county*	45	0	-6	13	4	-3	-7	0	5	8	1	72	3	4	13
Pärnumaalt *From Pärnu county*	91	4	-11	-20	-16	-20	-22	-5	0	-28	-26	-4	-15	-37	-2
Raplamaalt *From Rapla county*	6	0	-5	-3	3	-11	2	-8	28	0	5	4	-6	0	0
Saaremaalt *From Saare county*	66	5	1	0	-2	-4	5	-1	26	-5	0	-4	2	-5	-3
Tartumaalt *From Tartu county*	269	-2	-45	-28	-16	-16	-26	-72	4	-4	4	0	-67	-34	-36
Valgamaalt *From Valga county*	67	4	2	-9	1	10	5	-3	15	6	-2	67	0	2	-14
Viljandimaalt *From Viljandi county*	114	-6	-7	-2	-16	1	4	-4	37	0	5	34	-2	0	-9
Võrumaalt *From Võru county*	81	0	0	-4	-2	1	6	-13	2	0	3	36	14	9	0
Saldo *Net migration*	1 898	-31	-734	-159	-177	-113	-183	-152	111	-15	-81	69	-151	-149	-133

Tabel 10 **Siseränne vanuse järgi, 2004–2007**
Table 10 Internal migration by age, 2004–2007

		Vanusegrupp *Age group*																		Kokku *Total*
		0–4	5–9	10–14	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60–64	65–69	70–74	75–79	80–84	85+	
2004	Mehed ja naised *Males and females*	4 453	2 559	2 472	3 061	6 351	5 116	3 733	2 477	1 979	1 665	1 316	1 041	905	709	558	464	301	223	39 383
	Mehed *Males*	2 292	1 357	1 260	1 323	2 328	2 048	1 704	1 219	998	812	589	446	392	280	186	110	61	41	17 446
	Naised *Females*	2 161	1 202	1 212	1 738	4 023	3 068	2 029	1 258	981	853	727	595	513	429	372	354	240	182	21 937
2005	Mehed ja naised *Males and females*	4 544	2 634	2 251	2 565	4 490	4 818	4 041	2 708	2 109	1 742	1 496	1 298	993	885	594	506	329	249	38 252
	Mehed *Males*	2 330	1 338	1 121	1 136	1 634	2 050	1 943	1 360	1 074	832	707	597	435	357	216	144	62	30	17 366
	Naised *Females*	2 214	1 296	1 130	1 429	2 856	2 768	2 098	1 348	1 035	910	789	701	558	528	378	362	267	219	20 886
2006	Mehed ja maised *Males and females*	5 183	2 662	2 062	2 269	4 170	5 132	4 012	2 754	1 949	1 631	1 358	1 232	862	701	511	396	265	216	37 365
	Mehed *Males*	2 676	1 344	1 024	985	1 387	2 196	1 950	1 382	989	796	633	536	409	272	181	118	66	33	16 977
	Naised *Females*	2 507	1 318	1 038	1 284	2 783	2 936	2 062	1 372	960	835	725	696	453	429	330	278	199	183	20 388
2007	Mehed ja naised *Males and females*	5 731	2 713	1 801	2 080	4 284	5 317	4 206	2 920	1 880	1 675	1 408	1 087	795	681	436	400	227	181	37 822
	Mehed *Males*	2 944	1 377	885	939	1 353	2 246	2 113	1 523	1 002	832	664	495	350	260	149	120	51	33	17 336
	Naised *Females*	2 787	1 336	916	1 141	2 931	3 071	2 093	1 397	878	843	744	592	445	421	287	280	176	148	20 486

Tabel 11 **Siserände vanuskordaja, 2004–2007**
Table 11 Age-specific internal migration rate, 2004–2007

		Vanusegrupp *Age group*																		Kokku *Total*
		0–4	5–9	10–14	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60–64	65–69	70–74	75–79	80–84	85+	
2004	Mehed ja naised *Males and females*	6,9	4,1	2,9	2,9	6,2	5,5	4,0	2,8	2,1	1,7	1,5	1,4	1,3	1,0	0,9	1,0	1,2	1,4	2,9
	Mehed *Males*	6,9	4,3	2,9	2,4	4,5	4,3	3,7	2,9	2,2	1,8	1,4	1,3	1,3	1,0	0,9	0,8	1,0	1,3	2,8
	Naised *Females*	6,9	4,0	2,9	3,3	8,1	6,6	4,3	2,8	1,9	1,7	1,5	1,4	1,2	1,0	1,0	1,1	1,2	1,5	3,0
2005	Mehed ja naised *Males and females*	6,9	4,3	2,9	2,4	4,3	5,1	4,3	3,1	2,2	1,8	1,6	1,6	1,5	1,2	1,0	1,1	1,2	1,6	2,8
	Mehed *Males*	6,9	4,2	2,8	2,1	3,1	4,3	4,2	3,2	2,4	1,8	1,7	1,7	1,5	1,3	1,0	1,0	1,0	0,9	2,8
	Naised *Females*	6,9	4,4	3,0	2,8	5,6	5,9	4,5	3,0	2,1	1,8	1,6	1,5	1,4	1,2	1,0	1,1	1,3	1,8	2,9
2006	Mehed ja naised *Males and females*	7,7	4,3	2,9	2,2	4,0	5,4	4,3	3,1	2,1	1,7	1,5	1,5	1,3	0,9	0,9	0,8	0,9	1,3	2,8
	Mehed *Males*	7,7	4,2	2,8	1,8	2,6	4,5	4,2	3,1	2,3	1,8	1,5	1,4	1,5	0,9	0,9	0,8	1,0	1,0	2,7
	Naised *Females*	7,6	4,4	2,9	2,5	5,4	6,3	4,4	3,0	2,0	1,6	1,5	1,5	1,2	0,9	0,9	0,8	0,9	1,4	2,8
2007	Mehed ja naised *Males and females*	8,2	4,4	2,7	2,1	4,1	5,5	4,6	3,2	2,1	1,7	1,5	1,3	1,2	0,9	0,7	0,8	0,7	1,0	2,8
	Mehed *Males*	8,1	4,3	2,6	1,8	2,5	4,6	4,6	3,4	2,4	1,8	1,6	1,3	1,3	0,9	0,7	0,8	0,7	0,9	2,8
	Naised *Females*	8,2	4,5	2,8	2,3	5,6	6,5	4,5	3,0	1,9	1,6	1,5	1,2	1,2	0,9	0,8	0,8	0,8	1,1	2,8

Tabel 12 **Välisränne vanuse järgi, 2004–2007**
Table 12 External migration by age, 2004–2007

		Vanusegrupp *Age group*																		Kokku *Total*
		0–4	5–9	10–14	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60–64	65–69	70–74	75–79	80–84	85+	
Sisseränne *Immigration*																				
2004	Mehed ja naised *Males and females*	52	34	27	43	82	118	131	111	80	72	83	70	47	54	29	31	19	14	1 097
	Mehed *Males*	27	14	18	21	35	53	81	71	52	48	52	35	25	21	8	8	5	4	578
	Naised *Females*	25	20	9	22	47	65	50	40	28	24	31	35	22	33	21	23	14	10	519
2005	Mehed ja naised *Males and females*	75	53	33	40	113	170	175	155	120	106	79	94	55	68	29	44	20	7	1 436
	Mehed *Males*	37	27	15	17	48	97	115	113	86	73	56	56	34	29	8	10	6	1	828
	Naised *Females*	38	26	18	23	65	73	60	42	34	33	23	38	21	39	21	34	14	6	608
2006	Mehed ja naised *Males and females*	155	51	50	80	324	284	236	196	172	136	131	115	83	87	46	39	36	13	2 234
	Mehed *Males*	72	31	21	33	138	167	157	143	113	87	74	69	45	39	10	6	9	2	1 216
	Naised *Females*	83	20	29	47	186	117	79	53	59	49	57	46	38	48	36	33	27	11	1 018
2007	Mehed ja naised *Males and females*	289	116	82	151	584	531	416	365	294	247	167	143	103	85	54	59	32	23	3 741
	Mehed *Males*	135	61	44	71	273	298	279	257	196	165	108	75	49	41	18	9	8	6	2 093
	Naised *Females*	154	55	38	80	311	233	137	108	98	82	59	68	54	44	36	50	24	17	1 648
Väljaränne *Emigration*																				
2004	Mehed ja naised *Males and females*	120	122	145	193	335	375	338	288	258	255	181	91	56	54	43	48	16	9	2 927
	Mehed *Males*	64	64	75	103	146	164	159	143	141	140	83	38	22	19	10	11	1	3	1 386
	Naised *Females*	56	58	70	90	189	211	179	145	117	115	98	53	34	35	33	37	15	6	1 541
2005	Mehed ja naised *Males and females*	177	203	187	295	575	682	567	463	404	382	263	136	70	76	55	39	28	8	4 610
	Mehed *Males*	83	91	97	133	245	301	266	248	214	170	110	57	23	27	16	9	6	2	2 098
	Naised *Females*	94	112	90	162	330	381	301	215	190	212	153	79	47	49	39	30	22	6	2 512
2006	Mehed ja naised *Males and females*	268	277	292	354	632	757	648	585	536	385	301	208	71	72	40	45	34	22	5 527
	Mehed *Males*	137	139	148	172	296	332	294	273	270	173	117	86	36	19	11	9	6	6	2 524
	Naised *Females*	131	138	144	182	336	425	354	312	266	212	184	122	35	53	29	36	28	16	3 003
2007	Mehed ja naised *Males and females*	206	207	186	260	554	676	518	464	397	385	224	111	51	43	32	34	27	9	4 384
	Mehed *Males*	111	90	89	133	258	302	247	253	201	181	98	45	25	15	12	8	10	2	2 080
	Naised *Females*	95	117	97	127	296	374	271	211	196	204	126	66	26	28	20	26	17	7	2 304
Saldo *Net migration*																				
2004	Mehed ja naised *Males and females*	-68	-88	-118	-150	-253	-257	-207	-177	-178	-183	-98	-21	-9	0	-14	-17	3	5	-1 830
	Mehed *Males*	-37	-50	-57	-82	-111	-111	-78	-72	-89	-92	-31	-3	3	2	-2	-3	4	1	-808

Tabel 12 **Välisränne vanuse järgi, 2004–2007**
Table 12 External migration by age, 2004–2007

Järg — *Cont.*

		Vanusegrupp *Age group*																		Kokku *Total*
		0–4	5–9	10–14	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60–64	65–69	70–74	75–79	80–84	85+	
	Naised *Females*	-31	-38	-61	-68	-142	-146	-129	-105	-89	-91	-67	-18	-12	-2	-12	-14	-1	4	-1 022
2005	Mehed ja naised *Males and females*	-102	-150	-154	-255	-462	-512	-392	-308	-284	-276	-184	-42	-15	-8	-26	5	-8	-1	-3 174
	Mehed *Males*	-46	-64	-82	-116	-197	-204	-151	-135	-128	-97	-54	-1	11	2	-8	1	0	-1	-1 270
	Naised *Females*	-56	-86	-72	-139	-265	-308	-241	-173	-156	-179	-130	-41	-26	-10	-18	4	-8	0	-1 904
2006	Mehed ja naised *Males and females*	-113	-226	-242	-274	-308	-473	-412	-389	-364	-249	-170	-93	12	15	6	-6	2	-9	-3 293
	Mehed *Males*	-65	-108	-127	-139	-158	-165	-137	-130	-157	-86	-43	-17	9	20	-1	-3	3	-4	-1 308
	Naised *Females*	-48	-118	-115	-135	-150	-308	-275	-259	-207	-163	-127	-76	3	-5	7	-3	-1	-5	-1 985
2007	Mehed ja naised *Males and females*	83	-91	-104	-109	30	-145	-102	-99	-103	-138	-57	32	52	42	22	25	5	14	-643
	Mehed *Males*	24	-29	-45	-62	15	-4	32	4	-5	-16	10	30	24	26	6	1	-2	4	13
	Naised *Females*	59	-62	-59	-47	15	-141	-134	-103	-98	-122	-67	2	28	16	16	24	7	10	-656

Tabel 13 **Välisrände vanuskordaja, 2004–2007**
Table 13 Age-specific external migration rate, 2004–2007

		Vanusegrupp *Age group*																		Kokku *Total*
		0–4	5–9	10–14	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60–64	65–69	70–74	75–79	80–84	85+	
Sisserränne ***Immigration***																				
2004	Mehed ja naised *Males and females*	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
	Mehed *Males*	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
	Naised *Females*	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2005	Mehed ja naised *Males and females*	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
	Mehed Males	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
	Naised *Females*	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1
2006	Mehed ja naised Males and females	0,2	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
	Mehed *Males*	0,2	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2
	Naised *Females*	0,3	0,1	0,1	0,1	0,4	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2007	Mehed ja naised Males and females	0,4	0,2	0,1	0,2	0,6	0,5	0,5	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3
	Mehed *Males*	0,4	0,2	0,1	0,1	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3
	Naised *Females*	0,5	0,2	0,1	0,2	0,6	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Väljaränne ***Emigration***																				
2004	Mehed ja naised *Males and females*	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2

Tabel 13 **Välisrände vanuskordaja, 2004–2007**
Table 13 Age-specific external migration rate, 2004–2007

Järg — *Cont.*

		Vanusegrupp *Age group*																		Kokku *Total*
		0–4	5–9	10–14	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60–64	65–69	70–74	75–79	80–84	85+	
	Mehed *Males*	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2
	Naised *Females*	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2
2005	Mehed ja naised *Males and females*	0,3	0,3	0,2	0,3	0,6	0,7	0,6	0,5	0,4	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3
	Mehed *Males*	0,2	0,3	0,2	0,2	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3
	Naised *Females*	0,3	0,4	0,2	0,3	0,6	0,8	0,6	0,5	0,4	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,3
2006	Mehed ja naised *Males and females*	0,4	0,5	0,4	0,3	0,6	0,8	0,7	0,6	0,6	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4
	Mehed *Males*	0,4	0,4	0,4	0,3	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4
	Naised *Females*	0,4	0,5	0,4	0,4	0,7	0,9	0,8	0,7	0,6	0,4	0,4	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4
2007	Mehed ja naised *Males and females*	0,3	0,3	0,3	0,3	0,5	0,7	0,6	0,5	0,4	0,4	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3
	Mehed *Males*	0,3	0,3	0,3	0,3	0,5	0,6	0,5	0,6	0,5	0,4	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3
	Naised *Females*	0,3	0,4	0,3	0,3	0,6	0,8	0,6	0,5	0,4	0,4	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3
Saldo ***Net migration***																				
2004	Mehed ja naised *Males and females*	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
	Mehed *Males*	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,1
	Naised *Females*	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
2005	Mehed ja naised *Males and females*	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,4	-0,5	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2
	Mehed *Males*	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,4	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2
	Naised *Females*	-0,2	-0,3	-0,2	-0,3	-0,5	-0,7	-0,5	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3
2006	Mehed ja naised *Males and females*	-0,2	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,5	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,2
	Mehed *Males*	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,2
	Naised *Females*	-0,1	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,7	-0,6	-0,6	-0,4	-0,3	-0,3	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3
2007	Mehed ja naised *Males and females*	0,1	-0,1	-0,2	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
	Mehed *Males*	0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
	Naised *Females*	0,2	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	-0,1

Tabel 14 **Välisränne kodakondsuse järgi, 2004–2007**
Table 14 External migration by citizenship, 2004–2007

	Sisseränne *Immigration*				Väljaränne *Emigration*				
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	
Kokku	**1 097**	**1 436**	**2 234**	**3 741**	**2 927**	**4 610**	**5 527**	**4 384**	***Total***
Eesti	338	455	746	1 789	2 279	3 964	4 964	3 940	*Estonia*
Vene	233	234	346	433	311	349	245	193	*Russia*
Soome	133	190	333	335	47	59	80	37	*Finland*
Ukraina	118	128	77	169	21	29	30	9	*Ukraine*
Saksamaa	22	43	88	132	3	13	7	22	*Germany*
Läti	28	62	64	99	8	9	5	5	*Latvia*
Leedu	24	24	50	56	3	4	2	6	*Lithuania*
Ameerika Ühendriigid	21	26	38	25	8	14	12	2	*United States of America*
Suurbritannia	19	21	65	60	-	5	2	1	*United Kingdom*
Rootsi	12	27	58	65	3	6	9	9	*Sweden*
Määramata	**44**	**49**	**42**	**45**	**143**	**94**	**86**	**90**	***Unspecified***
Teised kodakondsused	**104**	**174**	**327**	**531**	**58**	**38**	**36**	**68**	***Other citizenships***
Kodakondsus puudub	**1**	**3**	**-**	**2**	**43**	**26**	**49**	**2**	***Without citizenship***

MÕISTED

Aastakeskmine rahvaarv	pool elanike aasta alguse ja aasta lõpu arvu summast.
Asustusüksuse liik	kuni 1999. aastani järgis rahvastiku ja sündmuste jaotumine haldusjaotust (vallad ja linnad). Linnade hulka arvati ka alev-vallad. Alates 2000. aastast eristatakse vallasiseseid linnu ja aleveid, sest suur osa aleveid ja linnu ühinesid naabervaldadega. Seega on rahvastiku jaotus esitatud linnaliste asulate (linn, vallasisene linn, alev, alev-vald) ja maa-asulate (alevik, küla) kaupa.
Elukoht	indiviidi ütlus- või registripõhine elukoht (sõltuvalt uurimuse metoodikast).
Kodakondsus	eriline üksikisiku ja riigi vaheline õiguslik side, mis on omandatud sünnijärgselt või naturalisatsiooni korras kas avalduse või valiku alusel, abielludes või mõnel muul viisil vastavalt riigi õigusaktidele.
Koguränne	riigi sise- ja välisränne kokku.
Linnaline asula	linn, vallasisene linn, alev ja alev-vald.
Maa-asula	alevik ja küla.
Rahvus	andmed tuginevad isiku enesemääratlemisele. Lapse rahvuse määramise alus on ema rahvus.
Ränne	elukoha muutus üle asustusüksuse piiri.
Rände aeg	kuupäev, millal isik registreeris oma saabumise või lahkumise elukohast asustusüksuses.
Rändejuht	ehk elukohavahetus on alalise elukoha muutumine üle asustusüksuse piiri.
Rändesaldo	sisse- ja väljarändejuhtude arvu vahe.
Siseränne	elukohavahetused Eesti ühest asustusüksusest teise. Sama maakonna asustusüksuste vahelisi elukohavahetusi nimetatakse maakonnasiseseks rändeks ja elukohavahetusi ühe maakonna asustusüksusest teise maakonna asustusüksusesse maakondade vaheliseks rändeks.
Sisserändaja	isik, kes asustusüksusesse elama asudes registreeris oma saabumise teisest asustusüksusest/riigist. Eesti teistest haldusüksustest saabunud isikut nimetatakse uues elukohas sisserändajaks (sisserännanuks).
Sisserändekordaja	sisserändejuhtude arv aastas 1000 elaniku kohta.
Sisseränne	tegevus, mille käigus isik asub alaliselt elama uude asustusüksusesse perioodiks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud, olles eelnevalt alaliselt elanud teises asustusüksuses.
Vanus	eluaastate arv täisaastates vaadeldaval ajahetkel, st vanus viimasel sünnipäeval.
Väljarändaja	isik, kes haldusüksusest teise asustusüksusesse/riiki elama asununa registreeris oma lahkumise elukohajärgses haldusüksuses. Eesti teise haldusüksusesse lahkunud isikut nimetatakse eelmisest elukohast väljarändajaks (väljarännanuks).
Väljaränne	tegevus, mille käigus varem alaliselt ühes asustusüksuses elanud isik lõpetab alalise elamise selles asustusüksuses perioodiks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud.
Väljarände kordaja	väljarändejuhtude arv aastas 1000 elaniku kohta.

DEFINITIONS

Age	*the age of the person concerned in full years at the time of the event, i.e. the age at the last birthday.*
Citizenship	*the particular legal bond between an individual and his or her State, acquired by birth or naturalisation, whether by declaration, choice, marriage or other means according to national legislation.*
Emigrant / out-migrant	*a person who moves from one settlement unit to reside in another settlement unit /country and has registered the respective departure in the settlement unit of his/her previous place of residence. From the perspective of the previous place of residence, a person who has moved to reside in another settlement unit within Estonia is called an out-migrant.*
Emigration	*the action in the course of which a person having lived permanently in one settlement unit suspends permanent residence in the respective settlement unit for a period which is or which is expected to be of at least 12 months.*
Ethnic nationality	*the data are based on self-determination. The ethnic nationality of the mother is taken as a basis for determining the ethnic nationality of the child.*
Immigrant / in-migrant	*a person who has moved to reside in another settlement unit/country and has registered his/her arrival from the settlement unit /country of his/her previous place of residence. From the perspective of the new place of residence, a person who has moved from another settlement unit within Estonia is called an in-migrant.*
Immigration	*the action by which a person, having previously been a permanent resident in one settlement unit, moves to reside permanently in another settlement unit for a period which is or which is expected to be of at least 12 months.*
Internal migration	*changes of residence from one settlement unit to another within Estonia. A change of residence from one settlement unit to another within the same county is called intra-county migration, and a change of residence from a settlement unit of one county to a settlement unit of another county is called inter-county migration.*
Mean annual population	*half the sum number of the population at the beginning and at the end of the year.*
Migration	*a cross-border change of the place of residence from one settlement unit to another.*
Migration event	*a change of permanent residence across the border of a settlement unit.*
Net emigration rate	*the number of emigration events in a year per 1,000 inhabitants.*
Net immigration rate	*the number of immigration events in a year per 1,000 inhabitants.*
Net migration	*the difference between immigration into and emigration from the area.*
Place of residence	*the area or settlement in which the person resides according to his/her statement or according to the population register (depending on the methodology of the survey).*
Rural settlement	*a small town or village.*
Time of migration	*a date when a person registered his/her arrival in or departure from his/her place of residence in a settlement unit.*
Total migration	*total number of internal and external migration events of a country.*
Type of settlement unit	*until 1999 the distribution of the population and vital events observed the administrative division (rural minicipalities and cities). Cities also included towns–rural municipalities. Since 2000, cities without municipal status and towns are distinguished, as a large number of towns and cities joined neighbouring rural municipalities. Therefore, the distribution of population is presented by urban settlements (city, city without municipal status, town, town–rural municipality) and by rural settlements (small town, village).*
Urban settlement	*a city, city without municipal status, town or town–rural municipality.*